

Ars magica sive magia naturalis et artificiosa, stupendos et abstrusos
effectus, virtutes, & secreta in elementis, gemmis, lapidibus, herbis, &
animalibus secundum certas astrorum ac constellationum figuras & sigilla,
horasque planetarias exhibens ; antehac numquam visa, cognitave ; cui
praeit Magia superstitiosa de daemonum variis generibus, faunis, satyris,

Francofurti 1631

Regensburg, Staatliche Bibliothek -- 999/Philos.565/567

urn:nbn:de:bvb:12-bsb11109450-8

566
ARS MAGICA

SIVE

Philos
MAGIA NATV-

RALIS ET ARTIFI-

CIOSA, STVPENDOS ET

abstrusos effectus, virtutes, & secreta in

Elementis, gemmis, lapidibus, herbis, &

animalibus secundum certas astrorum ac

constellationum figuras & sigilla, ho-

rasque planetarias exhi-

bens.

Antehac nunquam visa, cognitave.

NVNC PRIMVM EX VETVSTISSI-

mis veterum Sophorum, & artis Magicae peritissimis

Artificibus eruta, & ob insignem utilitatem ac

jucunditatem luci publicae commissa.

Cui præit

MAGIA SVPERSTITIOSA

De dæmonum variis generibus, faunis, satyris,

lamiis & spectris, eorumque operationi-

bus diversis disquisitio plane

recondita.

Cum ELENCHO CAPITVM.

FRANCOFVRTI,

Apud ANTONIVM HVMMIVM.

M. DC. XXXI.

006

444

Staatl. Bibliothek
Regensburg

PROOEMIUM.

DE Magia dicturi, præ-
misimus, benevole Le-
ctor, disquisitionem de
variis dæmonum gene-
ribus, & diversis eorundem ope-
rationibus, restare videbatur, ut
quæstiones quasdam ad dæmonis,
sive genii cuiusq; cognitionem a-
dipiscendam, adiungeremus, quas
in vestibulo huius opusculi affige-
re placuit: Ex igitur sic habent:

QVÆSTIO I.

An unicuique homini datus sit spiritus
malus & Diabolus? Et an animæ im-
piorum fiant Dæmones post suam à
corpore separationem?

*Quemadmodum unicuique homini
datus est Genius seu spiritus bo-
nus,*

nus, ita etiam ei assignatus est malus
atq; diabolicus; quorum uterque unio-
nem querit cum spiritu nostro illumq;
ad se allicere & attrahere summa ope
nititur, atque, ut illi non aliter, quam
vinum aqua commisceatur, omni co-
namine tentat: Homo igitur inter hos
duos concertantes medius est, & loco
liberi arbitrii sibi est, ita ut victoriam,
utri vult prestare soleat: Bonus enim
spiritus seu Dæmon per bona opera ipsi
conformia nos sibi similes reddit, & in
Angelos uniendo nos sibi transformat.
Hinc Malach. 4. 6. de Iohan. Baptista
dicitur: Ecce ego mitto Angelum
meum ante faciem tuam. De qua
transmutatione & unione alibi scri-
ptum est, qui adhæret Deo, vnus
spiritus efficitur cum eo. Sed &
mali Dæmones malis actionibus nos si-
bi conformes, & unitos reddere stu-
dent: Id quod etiam ex Christi verbis
elice-

*elicere possumus, quibus de Juda in-
quit; Nonne ego vos elegi duode-
cim, & vnus ex vobis Diabolus ex-
istit? Atque hoc idem arguere videtur
Trismegistus; Quando Dæmon
in humanam influit animam, semi-
na propriæ notionis inspergit; Vn-
de anima talibus seminibus conspersa,
furore prægnans parit inde mirabilia,
& qualia cunq; Dæmonum sunt officia:
Bonus enim Dæmon, quando influit in
animam sanctam, extollit eam ad sapi-
entiae lumen; malus verò Dæmon in
prauam trāsfectus animam incitat eam
ad furta, homicidia, libidines, & quæ-
cunque malorum Dæmonum sunt offi-
cia: Boni enim Dæmones, teste Jam-
blico, animas perfectissimè purgant,
ipsiq; præsentēs, dant corpori sanitatem,
virtutem animo, menti securitatem,
quod in nobis est lethiferum delent, ca-
lorem fovent, efficaciorē reddunt ad
):(3 vitam,*

*vitam, & harmonia intelligibili menti
lumen semper infundunt. Cæterum de
eo magna videtur inter Philosophos
suboriri disputatio, An animæ homi-
num fiant Dæmones post suam se-
parationem à corpore : Magorum
quidem sententia est, teste Porphyrio,
animas in naturā Dæmonum converti
ac perniciosas, uti illi sunt, fieri : Quorū
sanè opinio verbis Christi de Juda I-
schariothe, confirmari videtur : Atq;
illi etiam expressis verbis adstipulari
videtur Mercurius Trismegistus,
cū dicit : Anima utiq; prava, cū
Dæmon efficitur, ad obsequium
Dei jubetur igneū capeffere cor-
pus, inde in animam transfusa ne-
fariam, eam flagellis verberat pec-
catorum, &c. Bonorum autem ani-
mæ virtute administrationum bono-
rum Dæmonum in naturam Angelo-
rum transmutantur.*

QVÆST.

QVÆST. II.

Angeli cœli empyrei, mentis duces, nati-
que custodes, qui Planetis & Dæmo-
nibus eorundem prædominantur.

Secundùm Hebræorum patres etiam
Magi recentiores, ac præcipuè Tri-
themius Abbas, vir ille sapientia ad-
mirabili præditus, Angelũ Saturno at-
tribuere videtur Orisiel dictũ, qui &
ab aliis Zabkiel nuncupatur, Iovi Za-
chariel, vel, ut alij volunt, Zadkiel,
Marti Samael, vel juxta alios Cama-
el, Soli Michael, licet alij Raphae-
lem ei, minùs tamẽ rectè, ut mihi qui-
dem videtur, assignent: Nam uti Mi-
chael dicitur in Apocalypsi esse quasi
dux belli spiritualis, qui Diabolum de-
orsum suo cõductu propulsa vit, cælum-
que empyreum, ab ejus lite & conten-
tione, ac ab omni impuritate libera-
uit, sic etiam Sol cœlestis potestatem
habet vitæ, mundificationis, multi-
plicationis, & summæ fortitudinis

ac splendoris in mundo visibili, & qui-
dem eò magis, quoniam Deus in eo po-
suit tabernaculum suum. Veneri præsi-
det Angelus Aniel, Mercurio Rapha-
el, atq; Luna Gabriel. Atq; hoc est,
quod assenerare videtur Trithemius
Abbas, hisce verbis: Veterum senten-
tia est plurimorum, mundum hunc in-
feriorē ordinatione primi intellectus,
qui Deus est, per secundas intelligen-
tias gubernari: quorum opinione con-
ciliator Medicorum assentiēs dicit:
Septem planetis, spiritus septem à
principio cœli & terræ præfectos,
&c. Hi ergo Angeli septem sunt illi po-
tentissimi, quorum dominio non modo
stellæ erraticæ, verùm etiam ipsi Dæ-
mones Olympici, quibus à planetarum
creatione ipsis immediatè præesse da-
tum est, actum suum habent: Nam ut
Deus Monas Angelos cœli empyrei re-
spicit, sic etiam illi hos cœli ætherei, at-
que

que hi denique istos cæli elementaris.

QVÆST. III.

De spiritibus Olympicis, ac primùm de iis, qui subjiciuntur prædictis Angelis empyreis, à quibus Genius nativitatis procedit.

*S**piritus illos vocant Magi Olympi-*
cos, qui in firmamento, & in astris
firmamenti habitant; quorum officium
est fata decernere & fatales casus admi-
nistrare, quatenus id Deus approbaue-
rit, ordinaverit, & permiserit; Nam
neq; malus Dæmon, neque malum fa-
tum citra aut ultra ordinationem Dei
altissimi nocere potest. Quilibet verò
spirituum Olympicorum, hoc docebit &
efficiet, quod Astrum, cui assignatur,
portēdet: & tamen omnes sine permis-
sione diuina nihil in actum deducere
possunt: Solus enim Deus est, qui &
posse & efficere illis dat: & proinde,
quando malum fatum important à su-
perio-

periori Angelo, in quo nihil mali est, per voluntatem divinam corriguntur: Parent igitur Deo conditori omnium tam supercælestia & cælestia, quam sublunaria & infernalium.

QVÆST. IV.

De spiritibus Olympicis dominium immediate habentibus in Planetas.

A*Ratron est spiritus Saturni, quæ natum reddit aptum ad gravitatem & contemplationem, docet Alchimiam, Magiam & Physicam.*

Bethor gubernat ea, quæ Jovi adscribuntur, ad maximas dignitates evehit offert thesauros, aereos conciliat spiritus, qui vera dant responsa, medicinas miraculosas in suis affectibus reddit, & solet longam promittere vitam.

Phuleg præest Marti, & ejus attributis, qui evehit genitum ad summas dignitates in re bellica;

Sol

Sol dat spiritus præstantissimos, qui
docent perfectam medicinam, conver-
tit omnia in aurum pretiosissimum &
lapides pretiosos, dat aurum & crume-
nam auro pullulantem:

Hagith spiritus Veneris gubernat
Venerea. Quæ suo dignatur caractere,
facit affabilem & ornatum omni deco-
re, cuprum convertit in momēto in au-
rum & è contra aurum in cuprum.

Ophiel est spiritus Mercurii &
gubernator Mercurialium.

Luna dat spiritus familiares, qui fa-
cilimè docent omnes artes; & quem suo
charactere dignatur, facit posse in mo-
mento argentum vivum convertere
in lapidem Philosophorum.

QVÆST. V.

De spiritib. Olympicis seu Angelis, qui
mansionibus Lunæ prædominantur.

Sunt etiam 28. Dæmones, qui præ-
sunt cuilibet Lunæ mansioni, inci-
piendo

piendo scilicet à prima mansione, Geniel, Enediel, Amixiel, Azariel, Gabriel, Darachiel, Seheliel, Amnediel, Barbiel, Ardefiel, Neziel, Abdiznel, Jazeriel, Ergediel, Ataliel, Azeruel, Adriel, Egibiel, Amutiel, Kyriel, Bethnael, Geliel, Requier, Abrinael, Aziel, Tagriel, Atheniel, Amnixiel. Qui quidem spiritus conueniunt cum natura mansionum Lune.

QVÆST. VI.

De Dæmonibus Olympicis, qui imperant signis Zodiaci.

Porro etiam Dæmon peculiaris præest cuilibet duodecim signorum: Verbi gratia: Arieti præsidet Malchidael, Tauro Asmodel, Geminis Ambriel, Cancro Mariel, Leoni Verchiel, Virgini Hamael, Libræ Zuriel, Scorpioni Barchiel, Sagittario

tario Adrachiel, Capricorno Hanael, Aquario Cambiel, & Piscibus Barchiel: *De his secundum Magos scriptum est in Apocal. ubi dicitur, quod in 12. portis nouæ urbis, 12. Angeli sint collocati, &c.*

QVÆST. VII.

De spiritibus elementaribus, & mundi plagis præsidentibus.

Sciendum est etiam, quòd in regione mundi infima spiritus siue Demones reperiantur multorum officiorum: cum alii 4. ventis præsent, atque præfecti sint quator mundi partibus: Sed quia venti sunt spiritus à Deo procedentes, ideò eorum dominia attribuntur Angelis supremæ regionis: Quare Michael præfectus est vento Orientali, Raphael Occidentali, Gabriel Boreæ, & Nariel siue Vriel Austro: Similiter elemento aeri præest Cherub, aquæ Tarsis, terræ Ariel, igni Seruph,

):(7

ruph, *vel juxta Philonem Nathaniel.* Quisque autem horum spirituum grandis princeps est, & habens potestatem multæ libertatis in dominio suorum Planetarum & signorum, atq; in eorum temporibus, annis, mensibus, diebus, & horis, & suis elementis, ac partibus mundi, & ventis adeoque dominatur unusquisq; eorum pluribus legionibus. Hi conducunt ad dispositionem corporis humani in genesi, & cæterarum creaturarum.

Q V Æ S T. VIII.

De Angelis, qui horis cujusque diei attribuantur.

CVilibet Planetæ attribuitur Princeps aliquis supercælestis, ubi in præmissis declaratum est, videlicet Michael Soli, Anael Veneri, Raphael Mercurio, Gabriel Lunæ, Orifel Saturno, Zachariel Iovi, &c. Quare cum Angelum in qualibet, cujuslibet septimane

manæ & diei hora prædominantem in-
venire desideramus, procedendum erit,
ut in inuentione Planetæ prædominan-
tis in qualibet diei septimanæ hora, in
Astrologia nostra declaratum est: Ver-
bi gratiâ, diei dominici primâ horam,
incipiendo ab ortu solis, sibi vendicat
Sol, secundam Venus, tertiam Mer-
curius, quartam Luna, quintâ Satur-
nus, & sic in cæteris. Sic etiam dici-
mus, quod primam horam diei domi-
nici, Michael, qui est spiritus Solis
possidebit, secundam Anael, qui est
spiritus Veneris, tertiam Raphael,
qui est spiritus seu Angelus Mercurii,
& ita in reliquis.

QVÆST. IX.

Quomodò signa atque planetæ & per
consequens Dæmones iis præsiden-
tes magis uni terræ loco dedicentur,
quâ alteri & proinde vires suas magis
exercere & exequi cernantur quâ alibi.

Plane-

Planetas colligimus ex Cosmogra-
phica doctrina vendicare sibi pro-
pria climata : Sic Saturno primum
clima attribuitur, Jovi secundum, &c.
Invenimus etiam ex Chaldæorum
documentis alias regiones his vel illis
signis Zodiaci subjici : Exempli causa,
Aries Germania, Britannia, Gallia,
Syria, Palestina, Polonia, Burgundia,
Suecia & ex ciuitatibus, Neapoli, Flo-
rentia, Capua, Verona, Bergamo, Pa-
dua, Marsilia, Sarragosa & hujusmodi
aliis præsidet. Taurus præsidet Me-
dia, Persia, Cyprio, Polonia, Russia, Cæ-
pania, Rhetia, Heluetia, Lotharingia,
Britannia, Irlandia, & ex ciuitatibus,
Bolonia, Mantua, Taranta, Pauiæ,
Palerma, Turegia, Breslauia, Lipsia,
&c. Atq; ita de reliquis signis. His i-
gitur cognitis facilimum erit eorum
spirituum locos magis familiares, hic
in terra inuenire; Et proinde diligenter
obser-

*obseruare debemus regionem, ciuita-
tem, oppidum aut locum, quæ sunt sub
signo domus, in quo Dominus loci boni
Dæmonis seu Genii natiuitatis
inuenitur.*

ELEN.

ELENCHVS
CAPITVVM HOC
OPVSCVLO COM-
prehensum.

PROOEMIUM.

- QVÆST. I.** An unicuique homini da-
tus sit spiritus malus, & diabolus,
& an animæ impiorum fiant dæ-
mones, post suam è corpore sepa-
rationem.
- II.** Angeli cœli empyrei, mentis du-
ces, natiq̃ue custodes, qui Plane-
tis & Dæmonib. eorum prædo-
minantur.
- III.** De spiritibus Olympicis, ac pri-
mùm de iis, qui subjiciuntur præ-
dictis Angelis empyreis, à quibus
Genius natiuitatis procedit,
- IV.** De spiritib. Olympicis dominium
imme-

immediatū habentibus in plane-
tas.

- V. De spiritibus Olympicis, qui
mansionibus Lunę prædominan-
tur.
- VI. De Dæmonibus Olympicis, qui
imperant signis Zodiaci.
- VII. De spiritibus elementaribus, &
mundi plagis præsidentibus.
- VIII. De Angelis, qui horis cujusq; diei
attribuuntur.
- IX. Quomodo signa & Planetæ &
per consequens Dæmones iis præ-
sidentes magis vni terræ loco de-
dicentur, quàm alteri & pro-
inde vires suas ibi magis exercere
& exequi cernantur quàm alibi.
-

- C A P. I. De Magia, ejusq; divisione. 1
- II. De pacto inter dæmonem & ho-
minem intercedente. 3
- III. De dæmonum variis generibus. 5
- IV. Magiam præter apparentes, &
præstigatorios, etiam habere ef-
fectus varios. 36

V. An

- V. An cœli aspectus, & influxus aliquid ad magicos effectus conferat. 37
- VI. De imaginatione, & an tales effectus miros producere valeat 38
- VII. Anne characterum, annulorum, sigillorum & imaginum ea vis sit, quæ à Magis illis tribuitur 39
- VIII. An morbi verbis, & incantationibus sanari possint. 42
- IX. De Amuletis, & Periaptis, an illa effectum decantatum præstent. 44
- X. An Magi potestatem habeant in cœlestes orbés & sidera. 45
- XI. Quæ sit Magorum potestas circa fortunæ bona. 52
- XII. Quæ sit Magorum potestas circa animalia bruta. 61
- XIII. An dæmones incubi & succubæ sint, & an ex tali coitu proles gigni possit. 63
- XIV. An sagæ verè de loco ad locum transferantur, & de nocturnis eorum conventibus. 66

XV. An

XV.	An corpora ex vna in aliam speciem Magi transformare possint.	
XVI.	An Magi possint bestiis loquendi facultatem tribuere, & an voces bestiarum intelligant.	79
XVII.	De extasi & raptu Magico.	82
XVIII.	De dæmonum apparitionibus, sive de spectris.	84
XIX.	De divinationibus.	92
XX.	De speciebus divinationis.	95
XXI.	De Necromantia.	96
XXII.	De Hydromantia.	97
XXIII.	De haruspicina.	101
XXIV.	De augurio & auspicio.	108
XXV.	De fortibus illicitis.	110
XXVI.	De conjectatione.	113
XXVII.	De conjectatione ex elementis, meteoris variis.	116
XXVIII.	De physignomonica prenotione.	117
XXIX.	De cōjectatione ex somniis.	118
XXX.	De stigmatib. supernaturalibus, materialibus, diabolicis, quæ inuruntur fortilegis, & primo, an dentur.	123
	XXXI. De-	

XXXI. Descriptio stigmatum diabolicorum, quibus sagæ notantur.

166

XXXII. Vnde probetur vltterius, quod ex diabolo sint.

185

XXXIII. Apodictica sequitur conclusio.

233

MAGIA NATV-

RALIS.

De mirandis quibusdam naturali Magia factis operationibus.

CAP. I. Mirandi quidam Magiæ naturalis effectus.

245

II. De cura Characteristica per imagines & sigilla.

435

III. Sigilla Magica.

440

IV. Imagines seu sigilla Chaelis.

448

V. Sigilla seu imagines Hermetis.

457

VI. Imagines, seu sigilla Thetelis.

463

VII. Sculpturæ Salomonæ.

VIII. De triplicitate signorum imagines.

475

IX. De

- IX.** De planetarum imaginibus. 477
X. De reliquis Astrorū imaginibus.
XI. Cautelæ in imaginum fabrica
considerandæ. 497
XII. De memoria. 492
XIII. Ars memoriæ ex Gratarolo. 497

I. The first part of the
X. The second part of the
XI. The third part of the
XII. The fourth part of the
XIII. The fifth part of the
XIV. The sixth part of the

M A G I A,

In qua

MAGIÆ DIVI-
SIO, SPECIES, DÆ-
MONVMQVE GENERA
diuerſa, & operationes ſiue
effecta.

C A P. I.

De Magia, eiꝯqꝫ diuiſione.

E Magia dicturi, naturali
potiſſimum, eiꝯqꝫ effectis
admirandis, à definitione
exordiemur: Magia eſt ſci-
entia, quæ vi quadam, non
tamen ſupernaturali, ſed creata, inſolita
quædam efficere poteſt, quorum cauſæ
communem hominum captum exupe-
rant. Ab hac igitur definitione vera om-
nia

nia miracula, digito Dei omnipotentis effecta, tenore verborum illorum, vi non supernaturali, secludimus.

Diuiditur Magia generice sumpta in Naturalem, Artificiosam & Diabolicam, & sic Bonam, vel Malam.

Illius definitionem posuimus, huius hæc est. Magia prohibita, mala, vel diabolica est scientia, qua vi pacti cum diabolo initi, mira quædam, & communem hominum captum exuperantia, efficiuntur.

Magia artificialis est, quæ humana industria mira quædam perficit, dicitur etiam magia artificialis operatrix, estque duplex, mathematica & præstigiatrix.

Mathematica nititur principijs mathematicis, Hinc variæ artificum operationes, olim Archimedis, Architæ, hodie recentiorum automata.

De hac sciendum, nihil contra naturam eam efficere, sed potius naturalibus medijs & causis agere, si in hac effectus supernaturales intueris, ad præstigiatricem referendum.

Præstigiatrix ex effectis cognoscitur, hæc enim ludicra sunt, & non talia, quæ lia apparent.

Magia dæmoniaca, quæ diabolo auctore nititur, & effectore.

Non autem bonis spiritibus tribui potest, nec diuisio Magiæ in albam & nigram subsistit.

Huc referri potest Ars Planetaria ars Almaldel, notoria, Paulina reuelationum.

CAP. II.

De Pacto inter demonem, & hominem intercedente.

Magia diabolica pacto cum dæmone nititur, quod Magus cum eo iniit, ut quotiescumque libitum ei sit, aliquid efficere, adminiculo artis suæ, dæmon ex condicto concurrat.

Pactum hoc cum diabolo vel expressum, vel tacitum. Expressi triplex modus, aut enim dæmon forma visibili, & certa solennitate comparet, resque coram testibus

bus agitur, aut sine testibus, altero modo, aut per vicarium, magum alium, res peragitur, cum scilicet paciscens dæmonis conspectum fugit.

Tacitum pactum, quando quis sciens, & volens, superstitiosis utitur signis, quibus Magi uti solent, vel quando ex ignorantia ijs utitur, quia mala & à dæmone instituta esse nescit.

Pactum utriusque speciei vanum & irritum est: quin & periculofum, & nocentius, & animæ & corpori.

Pactum hoc intercedere dignoscitur, nec miraculi, nec naturæ vis, nec artificij solertia deprehenditur. hoc est, si operatio naturalem facultatem excedit, si in operatione aliqua adhibeantur verba ignota, falsa, absurda, sacra ve ad sensus alienos retorta, sicque operatio tribuitur certis quibusdam & designatis ritibus, & denique, si vis effectrix collocatur in observantijs, plane superfluis, & indifferentibus, si inquam, hæc, vel similia adhibeantur, resque non est proportionata, ad effectum producendum, magicis tribua-
tur

tur incantationibus, & artibus, necesse est.

De dæmonum varijs generibus.

VT autem sunt dæmonum variæ operationes, & libidines, sic & varia genera, omnes quidem immundi, & mali, hominibusque infesti : prout latius eos describit Trithem, in lib. *Questionum ad Maximilianum Cæsarem*. Sicuti dæmones (inquit) in potestate acumineque subtilitatis ab inuicem differunt : ita maleficarum quoque potestas non est in omnibus vna, sed in singulis, prout dæmonibus concurrunt natura subtilioribus vel grossioribus, diuersa. Multa enim sunt genera dæmonum, & certis inter se gradibus distant : ratione locorum, in quæ cadentes à principio sunt detrusi.

Primum quidem genus dæmonum appellatur igneum, quod circa superiorem peruagatur aërem, nec vnquam ante iudicii diem ad inferiora demergitur : sed continuo sub regionibus permanentes sublunaribus nullum habent cum homi-

nibus in terra commercium. Quod vero subluna
permaneant Sanctus quoque testatur Augusti-
nus in opere, de Agone Christiano, sic dicens: Dæ-
mones non habitant in cælo, vbi sol & stellæ sunt,
sed omnes sub regione lunari versantur. Hinc
motus opinor Apuleius dixit animalia esse igni-
ta, propterea quod Aristoteles confirmavit in
fornacibus ardentibus quædam animalia par-
uula sæpius visa volitasse pennulis apta, quæ to-
tum æuum suum diuersantur in igne, quoniam
cum igne oriuntur, & cum eodem igne extin-
guuntur, & ad suum vnde venerant locum eua-
nescentes redeunt. Nulla sunt eis cum maleficiis
consortia, quoniam cum demorentur in igne,
propter subtilitatem suam non possunt corpus
grossum siue aëreum induere.

Secundum genus aëreum dicitur, quod in
aëre errans nobis propinquo commoratur. Hi
quidem possunt ad inferiora descendere, & as-
sumptis de crassiore aëre corporibus, quandoque
hominibus apparere. Aera permittente Deo sæ-
pius turbant, tonitrua & tempestates concitant,
& omnes simul in perniciem humani generis cō-
spirant. More hominum affectionibus mouentur
passionum, superbia maxime & inuidia, tan-
guntur-

gunturque perturbationibus continuis, & nec solido vestiuntur corpore, nec vno consistunt loco. Nec vnā omnes formam habent, sed plurimas, easque sæpius mutant, secundum varietatem affectionum, quibus vel occurrunt maleficarum carminibus euocati, vel impulsī perturbatione ad nocendum.

Habent enim violentum omnino & furiosum morem turbationibus plenum, vnde vehementer malefacti & perturbati repentinas plurimum machinantur insidias, & dum suas agunt incursiones, partim latere volunt, partim inferunt violentiam. Malefica horum demonum operatione suffulta, tanto sunt ad maleficandum potentiores, quanto superiorem ex eorum ordine concurrentem fuerint affecuta. In vita D. Anthoni D. Athanasius aerem plenum esse dixit demonibus: quod Mercurius ante dixerat Ter-maximus: nullam videlicet mundi partem demonum præsentia destitutam. S. quoque Præsul Ambrosius dixit: Plenus est mundus sanctarum virtutum, quia est plenus nequitiarum. Vnde Platonici demones, in aere volantes, in modum densissimæ niuis ignitæ, cupientibus tradidere visibiles: si aliquandiu versus cælum sole splen-

splendente irreuerberatis oculis continuauerint obtutus. Sed nescio an in aere causetur obiectum ex consistentia reali : vel certe oculorum motus interclusus representet imagines falsas; non sine detrimento sensus tamen leui præmissorum accepi experimentum.

Tertium genus demonum terrestrium dicimus; quos prolapsos de cœlo in terram, pro suis demeritis minime dubitamus. Ex his autem demonibus alij versantur in siluis, atque nemoribus; qui venatoribus ponunt insidias : alij vero patulis degunt in campis, qui nocte aberrare faciunt itinerantes, nonnulli demorantur in locis abditis atque cauernis : reliqui ceteris minus furiosi ac perturbati demorari cum hominibus in obscuro delectantur. Non vno ducuntur affectu sed vario. quoniam alij sunt aliis minus deprauati, quanquam omnes sint malis perturbationibus pleni. Ex his quidam gaudent solis illusionibus territare homines, alij prædictionibus futurorum in admirationem sui trahere cupiunt audientes; nonnulli vero ad hoc summo conatu laborant, vt homines irrationabili furore turbatos, aut melancholia furentes terreant, ledant, vel occidant, quod experientia sæpius factum

Etum agnouimus. Hinc Sanctus Ioannes Chrysostomus in libro tertio, de prouidentia ad Stagyrium monachum: Omni actione Diabolica potentior est ad nocendum mœroris magnitudo. quia demon quoscunque superat, per mœrorem superat: eum si auferas, nihil à demone ledi quisquam poterit. Hoc autem demonum genus raro est maleficis familiare, propter inconstantiam affectionum & leuitatem; qua territare multos gaudent potius, quam vnius mulierculæ subesse imperio. Commorantur tamen interdum, & pollicentur vasis, in vitio, aut crystallo, siue speculo: & carminibus concitati responsa dant mulierculis: & si quis venturus in via eis maledixisset, pronunciant. Et hoc maleficarum genus multum differt à reliquis, quia quod illæ maleficio reddunt infirmum, istæ curare pollicentur. verum quia maleficiū vt plurimum refellunt maleficio; earum accessus ab Ecclesia omnibus interdicitur Christianis.

Quartum genus demonum denominatur aquaticum: quoniam se humoribus immergens circa fluuios & lacus inhabitat; ira plenum, turbatum, inquietum, & fraudulentum, quod in mari tempestates concitat, nauigiaque de-

mergens in profundum, multis vitam aufert in aquis. Et isti demones quoties assumunt corpus visibile, in sexu frequentius apparent fœmineo: in masculino rarius videntur, propterea quod in locis versantur humidis, & molliorem vitæ ductum sequuntur, nec virile schema facile cæterorum consuetudine possunt assumere. Vnde Naiades, Nereidesque Nymphas aquarum, non masculino, sed fœminino dudum sexu nominavit antiquitas. A nostris autem aquaticæ mulieres, id est **Wasserfrauen** communi vocabulo dicuntur.

Qui vero habitant in locis siccioribus & subaridis, quoties hominibus corporaliter apparent visibiles, in viros se transformant.

Diuersarum quoque species assumunt bestiarum, prout diuersis tanguntur affectionibus. Sæti autem Angeli, quoniam affectione nunquam variantur; uniformiter semper apparent in forma virili. Nusquam enim legimus scriptū, quod bonus spiritus in forma sit visus muliebri, aut bestię cuiuscunque, sed semper in specie virili.

At sæpe visi sunt demones circa fluuios & fontes, in specie mulierum aliquando chorisantes, aliquando capillos more fœminarum explicantes:

cantes: nonnunquam vero cum hominibus loquentes, & varias ludificationes exercentes. Et hoc genus non consuevit cum maleficis habere commercium.

Quintum genus subterraneum dicitur, quod in speluncis & cauernis montiumque remotis concavitatibus demoratur. Et isti demones affectione sunt pessimi, eosque inuadunt maxime, qui puteos & metalla fodiunt, & qui thesauros in terra latentes querunt, in perniciem humani generis paratissimi. Hiatus efficiunt terræ, ventosque flammiuomos suscitant, & fundamenta ædificiorum concutiunt. Noctibus aliquando de montibus turmatim egressi mirandas stupendasque in campis ducunt choreas; & quasi vnius ducis metuentes imperium, subito euanescent ad signum, & ad sua diuerticula reuertuntur. Interdum nolarum inter eos auditur sonitus, & se nonnunquam spiritus hominum vita defunctorum mentiuntur. Nihil magis querunt quam metum hominum & admirationem. vnde habemus compertum, quod simplices hominum quosdam nonnunquam in sua latibula montium duxerunt, stupenda mirantibus ostendentes spectacula, & quasi beatorum ibi sine

mansiones, amicos viuorum se mentiuntur.

Ex his quoque demonibus quidam incubones sunt thesaurorum, quos auaritia mortalium in terra abscondit: & ne rursus in vsus perueriant hominum; eos subducunt, furantur, & custodiunt: & quandoq³ de loco in locum transportant. Et hoc genus demonum cum maleficis mulieribus nullum consuevit habere commercium.

Sextum genus demonum appellatur Lucifugum: propterea quod lucem maxime horrent, & detestantur. quia nec diebus vnquam apparent, nec alio modo corpus, quam de nocte, possunt assumere. Hoc est negotium quod in tenebris perambulat: genus demonum imperscrutabile, ac penitus tenebrosum, passionibus frigidis agitatum, malitiosum, inquietum & perturbatum; quod occurrentes homines violenter comprimit nocturnis horis, sæpiusque Deo permittente aut flatu quosdam interficit, aut contactu. Maleficis non conuenit hoc genus demonum, neque carminibus arctari potest. quia lucem fugit, & vocem hominum simulque omnem tumultum.

Aereum maxime ad maleficia fœminarum consuevit occurrere. nam est ceteris omnibus

bus magis subtile, & audacissima temeritatis.

Terrestrium quoque nonnulli, ut est dictum, maleficis subseruiunt; qui tamen inferiori gradu habiti maiora illa maleficia inducere minime possunt. Hæc Trithemius.

DAEMONVM GENERA VARIA

ex disq. Mag. Delrio. Lib. II. q.

XXVII. sect. II.

Dæmones ab Hebræis vocantur *Malachim raaim*, angeli mali, *rashe-galyoth*, capita seu principes captiuitatis; *Satanim*, calumniatores, vnde Arabicum *Satainim*, & *Elilim*, vanitates seu simulachra, vnde Græcum ἐλελεὺς cognomen Bacchi: & *Sedim*, dæmones. Græcis vocantur πνεύματα πλάνα, πνεύματα πανήεα, spiritus deceptores, spiritus improbi, & δαίμονες ἀπὸ τοῦ δειμαίνεν, quod terrorem incutiant. Latinis hi, de quibus agimus, *Manes*, *Lares*, *Genij*, *Larua*, *Lemures*. Gallis; *Gueliers*, *Lutins*, *Gobelins*, *moynes bourez*, *loup-garoux*. Italis, *Farfarelli*, *Mazzaruoli*, *mazzapengoli*. Hispanis, *trazgos*, *duendes*. Appa-

ruere olim formis, quam nunc pluribus; unde nata fuit illa veterum multitudo Deorum infernorum. de Genijs, Lemuribus, Laribus, Manibus iam diximus: de alijs videamus.

Primò occurrit *Hecate*, triuiorum & quadriuiorum præses, triplici facie, dextra equi, sinistra canis, media fœminæ: vide quæ dixi comment. in Sen. Medeam v. 7. & v. 788. hanc censebant spectrorum immittere terculamenta, vide com. eundem in v. 812. & illa aduentante solum tremebat, & thedarum fulgur cernebatur, quod *sacros ignes* vocat Seneca; & canibus multis cincta aduentabat, quorum terribiles vlulatus & latratus audiebantur. vide eund. comment. v. 839. & seq. Loyher. lib. i. ca. i. hanc, quando speciem mutabat, Scholiaſtes Apollonij in lib. 3. censuit *Empusam* vocatam: sed alij distinguunt. hæc vxor fuit Plutonis, eadem quæ Proſerpina.

2. *Pluto*, hunc Græci vocarunt *ἄδης*, eo quod mortem in orbem induxerit, ab Hebræo E D. vocatus etiam est Plutus,
Deus

Deus diuitiarum, sicut & Hebræis seu Syris *Mammona*, ab Ægyptijs dictus *Serapis*, hoc est ardens, à voce Hebræa *Saraph*: quem alij *Solem* contendunt.

3. *Charon*, Hebræa origine iracundum & furore plenum notat: qualem nobis Virgil. 6. *Æneid.* & Seneca in *Herc. Furiente* eum exhibent.

4. *Cerberus*, iuxta Leloyer. deduci potest à *Celebhaarets*, hoc est canis terræ; nam dæmones sic à Zoroastre vocari iam docuimus.

5. Erant & quidam dæmones luctatores, qui homines luctari compellebant; qualis ille *παλάμναι* & *Temesius*, qui *Temesam* infestabat, fingens se *Politæ* à *Bruttijs* occisi animam, de quo multa Græci *Pausan. in Eliac.* & *Strabo lib. 6.* imitabatur finia Angelum, qui cum Patriarcha *Iacob* luctatus.

6. Fuere & admodum truculenti, qui *Alastores* dicti, fortassis idem cum *Nemese* *Alastor*. Nam *Nemesim* fingebant vltricem scelerum & hoc officium *Alastori* tribuit *Origenes contra Cel-*

Celsus, vocant eum *Azazel*; & Zoroaster vocans *Carnificem* & Scholiast. Euripidis, in *Medea*, ideo dictum censet quod nihil scelerum eum lateat; ὃν οὐκ ἐστὶ λαθεῖν. ego potius, quia nihil eum fugit aut latet eorum, quæ Deus permittit perdere ac destruere. Fortassis hic est ille *exterminator* de quo in Apocal. c. 9. v. 11. rex ille locustarum angelus abyssi, cui nomen Hebraice *Abaddon*, Græce *Apollyon*, Latine *exterminans* (וַיִּבְרֶן אַפּוֹלְיוֹן.) vbi male Primasius legit, *Armageddon*, & Hansbertus ac Haymo, *Labadon*; sed, vt nos, recte legerunt Andr. Cæsariensis, & Arethas Cappadox; Tychonius vero totum præterijt, fors etiam Donatistis mos fuit S. S. pro arbitrio detruncare. nam & Beza & similes Nouatores hodie illud Latine, *exterminans*; delent; quod (vt à Latino interprete optime additum) Ecclesia Romana agnouit, & retinuit. Omnibus tribus linguis significatur dæmon cuncta corrumpens ac destruens.

7. Fuere & *Satyri*, quorum Princeps *Faunus*; huic terribiles ac inopinatos so-

nos tribuebant:& his erroribus auerruncandis Ioui Fauno sacrificabant, cui dicata ædes in Auentino. hos Psellus vocat *Asinipides*, à formâ, *Onosceles* siue *Onoscelides*, ut notat Sozomen. lib. 8. cap. 6. SS. vocat eos pilosos שַׁיִרִים *Sairim* Leuit. 17. vers. 7. ubi noster vertit *dæmonia*; LXX. verò, *vana* seu *idola*; eodem sensu: idem inuenias 2. Paral. 11. vers. 15. Sic etiam vocantur *dæmones talpæ & vespertiliones* ab Esai. Dionys. Halycarn. lib. 6. Antiquit. Rom. item pilosi & Sirenes; c. 2. v. 21. item pilosi, onocentauro, & lamia, cap. 13. v. 21. haud dubie à spectrorum varietate. dicti & *Ægypanes*, quasi capripedes; quales à poëtis finguntur, & horum tripudia sæpe visa in Atlante monte scribit Plinius; cap. 34. v. 14. audita narrat Mela; lib. 5. c. 1. hodie & videri & audiri confirmat Iul. Scaliger. lib. 3. Georg. Sed & D. Antonio talem olim in deserto obuium factum, auctor est D. Athanasius, in vita Antonij. eorundem visorum meminere Plutarch. in Sylla. & Diodorus Siculus in Bibliothec. Rabbi Abrah. Ezræ F. multa de his fabulatur

tur comment. in Genes. relatu indigna.

8. Sacra Scriptura meminit etiam *dæmonij meridiani*, contra Cardan. exerc. 355. his verbis; *Nō timebis à timore nocturno, à sagitta volante in die, à negotio perambulante in tenebris, ab incursu & dæmonio meridiano*: vbi quatuor enumerantur pericula siue pestes, quas omnes vult esse dæmonum genera, Paraphrast. Chaldaeus. Ps. 90. v. 5. & 6. De *nocturnis dæmonibus* constat, noctem quasi proprium esse scamma spectrorum, & dæmonum; vnde & *Principes tenebrarum* dicuntur, & legimus; *potestatem tenebrarum*. Seneca in Oedip. diurno tempore, grassante peste, dixit, visa,

Vaga per lucos simulachra virum,

Maiora viris:

nocturno verò (sic hæc diuidenda) illud;

Quin Tænarij vincula ferri

Rupisse canem fama, & nostris

Errasse locis. Plane pleraque spectra & terriculamenta dæmonum nocte robur habere; mane vanescere, ex pluribus scriptoribus, alias docui; in Herc. Furent. cō. ver. 123. ex Virg. Horat. Proper. Statio & Catul.

Catul. & Iosepho atque Hebræis. & Psel-
lum dæmones quosdam agnoscere *Luci-
fugos*, tenebrarum incolas & amatores:
Antagonistam vero Patriarchæ Iacobi,
Genes. 32. v. 24. bonum fuisse Angelum,
non dæmonem, vt censuere quidam a-
pud Procopium, & homo præceps nimis
ac temerarius Franc. Georg. tom. 1. sect. 3.
problem. 234. in *Problematibus S. S.* Ex his
nocturnis est, princeps *Succuborum* dæ-
monum, quam Hebræi vocant *Lilith*,
hoc est apparitionem nocturnam, à *Lai-
la* (hoc est nox:) quia non solent ta-
les dæmones viris esse infesti, nisi nocte.
Vnde Ecclesia cum Ambrosio, contra
eos precatur:

Procul recedant somnia

Et noctium phantasmata,

Hostemque nostrum comprime

Ne polluantur corpora.

Incubi dæmones etiam interdiu graf-
santur, quorum *Pana* Principem veteres
constituebant: eum Hebræi *Haza*, nostri
per excellentiam nominant *Incubum*,
Glossar, *Incubus*, πᾶν, vocatur & *Inuus*, vt
ego

ego arbitror, non ab Hebræo, *aanas* (affigere;) quod longe petatum, sed à verbo Latino *ineundi*. Ardere enim hunc dæmonem, & ei subditos, amore improbo fœminarum veteres censuerunt: D. Aug. lib. 15. de ciu. Dei Isidor. lib. extremo Octauo Origen. Macrobi. lib. 1. Satur. 22. non quod delectentur concubitu, sed quod gaudeant ab hominibus Deum offendi, & genus humanum tam fœde contaminari.

Nono igitur, Pausanias in Phocaic. describit nobis dæmonem quendam *Euryynomum*, longis & prominulis dentibus, & corpore liuido ac cadaueroso formidabilem, pelle vulpinâ vestitum; cadaueribus mortuorum vesci solitum, eaque ad ossa vsque deuorantem. Quibusdam videtur hæc *Mortis* descriptio: crediderim potius, quando spectrum aliquod aliqua forma veteribus apparuerat, statim eos nomen certum illi indidisse, & sacrificia vel expiationes illi auertendo instituisse: vnde & orta sequentia muliebrium spectrorum siue ostentorum

torum nomina, fictionesque. Nam

Decimo loco occurrunt *Sphinx* illa Thebana, de qua Strabo *lib. 9.* Apollodorus *lib. 3. Bibliothec.* Higynus in *Fabulis ca. 151.* Natalis Comes *lib. 9. mythol. cap. 8.* & Lilius Girald. in *Ænigmatibus* quæ si fuit, dæmon fuit: qui formam illius speciei Simiarum assumpsit, quæ *Sphinges* vocantur, de quibus lege Pierium *lib. 6. Hierogly.* & Solinum, *cap. 30.* Secundo *Harpyiæ*, de quibus Hesiod. in *Theogonia*, Apollon. *lib. 2. Argonaut.* Orpheus, in *Argonaut.* Apollodorus *lib. 1. Biblioth.* Eustath. in *Odyss. µ.* & Izacius in *Lycophr.* Tertiò, *Gorgones tres*, de quarum forma & genere dictum fuit *Commen. in Medeam Sen. v. 831.* Quartò, *Sirenes tres*, de quibus egi, quæ necessaria hoc loco, *Aduersar. in Sen. Medeam v. 355.* & de his mentio apud nostrum interpretem vulgatum *Esai. 13. v. 21. vt & LXX.* verterunt, & teste Eusebio, tres interpretes; non tamen eiusdem verbi Hebræi loco, quo noster: Theodoretus vult *Sirenas* fuisse dæmones ad voluptatem incitantes. Quinto *Erinnyes* siue *Eumenides*, quas
Latini

Latini *Pœnas* vocauere, & ipsæ tres; de quarum habitu & conditione multa cōgessimus eiusdem *Commen.* in *Medeam* v.13. & *seqq.* & v.960. Vltimò, *Nymphæ*, quarum quædam aëriæ; vt *Sibylla* de qua *Plutar.* lib. de *seranum. vind.* quædam terrestres, vt *Oreades*, *Napeæ*, *Dryades*, *Hamadryades*; quædã aquaticæ, vt *Nereides* & *Naiades*, illæ maris, hæ fluuiorum: quas omnes dæmonum spectra fuisse constat; & si non cōstaret, inde probaretur, quod aspectus earum iratarum de recto mentis statu deiiceret (quod dæmonum proprium) vt docent ex Græcis *Scholiast.* *Theocriti* & *Hesychius*, ex Latinis *Varro* & *Festus*. sic affectos nos *lymphatos*, quasi *Nymphatos*: Græci vocant *νυμφοληπτας*. tales, visa *Cerere*, *ceriti*: viso quoque *Fauno* in meridie, *mente attoniti*: audito *Pane* territi *Panico pauore*, dicuntur vexari vano metu; quanquam hoc nomen etiam *hydrophobiâ* laborantibus & cæteris illis, possit accommodari late sumpta voce. vide quæ dixi *Comment.* in *Herc. Oeteum* v.246.

Vnde-

Vndecimum spectrorum genus est, id quo nutrices solitæ infantes metu incusso quietate. de hoc genere primum est *Acco*, *Alphito*, & *Mormo*, desumpta puto nomina, ab personis Tragicis seu Comicis terrorem adferentibus deformitate: de *Mormo* id Theocritus & Aristophanis Scholiastes docuere. *Acco* à vetula illa, quæ sui adspectu in speculo ad insaniam redacta, & facta terror puerorum, originem habuit; de qua Rhodiginus lib. 17. A. L. cap. 2. & Adagiographus in Accisfare. de *Alphito*, idem testatur Plutarch. Deinde & *Gello*, de qua adagium Γελλὴ παιδοφιλοτέρη: hanc aiunt virginem vitâ decessisse, & eius spectrum in Lesbo oberrare, & immaturam pueris necem adferre. volunt eius meminisse Sapphonem. Alia fuit *Gillo*, de qua Nicephorus.

Tertio loco occurrunt *Lamie*, de quibus etiam sacri Vates Ieremias & Esaias; Esai. 13. v. vltim. & Thr. cap. 4. quas vera dæmonum ludibria siue spectra fuisse, cum Apollonius Thyanæus, tum D. Hieronym. & alii patres docuerunt; de
qui-

quibus & Strigibus (quas ab esu carnis opinor humanæ veteres magistri in Glos-
sar. *Lestrygonas* vocarunt) quia ex professo tractavi copiose Commen. in Medeam Sen. v. 732. ne actum agere videar, eo te lector optime malo ablegare; quam eadem repetere. Germani inferiores vocant *Aluen* & *Aluinnen*; Gotthi, *Eluas*. Olaus lib. 3. cap. II. videtur meminisse D. Hieronym. cum dicit sæpe bimulos ac trimulos ad vbera materna lactantes à dæmonio corrumpi, ad Paul. de obitu Blefilla.

Duodecimum quando apparet in formā *hirci* (vnde ab Isaia & Mose vocari pilosum, seu *zahir* contendunt Iarrhius & Kimchi.) vel *Leonis*, vnde templis gentilium effigi solita capita leonina, quod ridet Arnob. lib. 6. *contr. gent. vel serpentis*, vt cum *Æsculapius* Romam aduectus: & *anachoretæ* de quo B. Nilus lib. de orat. ad Deum cap. 102. & 103. vel *noctua*, vt apud Virgil. extremo *Æneid. vel musca*, vt apparuit Laoduni in Energumena, & solet apparere Anabaptistis, vnde & vocatus *Baal-*

Baalzebub, Dominus muscæ; vel porci, lupi, aut alterius animalis, cuiuscunque.

Decimumtertium genus est, cohortium, acierum, castrorum militare. sicut enim bonorum angelorum acies visæ his in sacris literis; Gen. 32. in pr. & 4. Reg. 6. v. 17. sic & simiæ Dei, diaboli sæpe se in militum confertorum specie ostendunt hominibus. In vita S. Norberti cap. 26. leguntur specie armatorum militum in quosdam religiosos dæmonia incurrisse: vt & in vita S. Guthlaci Anachoretæ, apud Surium, mense Aprili. In chron. Hirsgauens. Trithemii legimus sub annum 1168. Monacho cuidam Limpurgio, prope Wormatiam, visam multitudinem maximam equitum peditumque, ordinatarum more acierum, quasi ad prælium procedentem: cumque monachus audacter, quinam forent, interrogasset, illos respondisse; se non veros viuosque milites esse, sed animas militum, & non ita pridem his ipsis in locis principi cuidam stipendiatos occubuisse: vestes, arma, & equos, quæ viuis peccandi fuerant instru-
B *menta.*

menta, nunc mortuis indicia suppliciorum esse: quæ circum illos videret omnia nihil nisi ignem esse, quo comburantur. se precibus atque suffragiis adiuuari posse, Leloyherius lib. 4. cap. 6. huic religioso insultat, quod temere animas defunctorum esse crediderit: cuius contrarium tamen rationes & argumenta eius non conuincunt. Ait, *dæmones fingunt se animas esse. sæpe non semper strepitum edidere discentes & fragorem.* possunt & spiritus mortuorum. *Flammis vestes & arma circumdata, dæmones esse probabant.*

Decimò quartò dæmones sunt sub illo spectrorum genere; quo in nemoribus & aliis amœnis locis sese ostendant instar puellarum aut matronarum, in veste candida; interdum in stabulis cum luminaribus cereis, ex quibus etiam distillatæ guttæ postmodum in equorum iubis, quas sedulo pexuerunt & nexuerunt, solent ab hominibus inueniri. talis illa vidua Russiana in meridie obambulans, de qua paulo ante mentionem feci: tales, quas vocant *Sibyllas seu Nymphas albas, Dominas noctur-*

nocturnas, Dominas Bonas, & earum Regina Habundia; quarum aduentu multum prosperitatis, & rerum omnium copiam putant superstitiosæ anus domibus contingere, quas frequentarint; & ideo domi suæ illis epulas instruunt, escariis lancibus & vasis vinariis omnibus apertis ac discoopertis, ne quid illis ad sumendum moræ obiiciatur: quæ plane idololatræ esse, docet prædicto loco idem Episc. Paris. vt & Nicol. Cusanus *libr. 2. excitationum*. Huc refero tres illas quæ visæ Machabæo Banckoni, à quo Stuartorum genus; quæ venantibus visæ regnum illi prænunciarunt. *Boeth. lib. 12. Scot. hist.* Harum bonarum Dominarum, quas Gentiles *Parcas* vocauere mentio habetur & conuiuij illis præparati, in vita D. Germani Episcopi, & apud D. Antonium *pag. 2. Histor. tit. 11. §. 5.* Tales etiam *fatales Sorores*, seu *nympha*, falso putatæ bellorum præsides & Victoriarum largitrices, quæ Hothero Regi familiares in Septentrionis Historia Olai. *libr. 3. capit. 10.* Itali vocant; *Fatas*, Galli, *Fees* quales finguntur

B 2

guntur Melusina, Alcina, Morga.

Decimo quinto huius generis spectra sunt, per quæ Deus aliquando denunciat futura bella, pestem, mutationes regnorum & similia. pauca commemorabo exempla. Nocte quæ seditionem Antiochenorum præcessit, visa mulier ingens & formidabili adspectu, aërem scutica tam fortiter verberans, ut tota sonus Vibe exaudiretur Sozomen. l. 7. c. 23. Gennadio Patriarchæ Constantinopol. nocturno tempore accedenti ad altare templi, ut Deum pro salute publica deprecaretur; horrendum spectrum se obtulit, quod cum ille sacro ritu coniurasset, respondit, quamdiu Gennadius viueret, sibi non licere damna, quæ imminabant, Ecclesiæ illius inferre, sed eo mortuo sæuissime se in illam grassaturum. Theod. lector lib. 1. Collectan. Priusquam Hunnericus persecutionem in Catholicos Aphricæ inchoaret, super cacumine montis Ziqueni homo giganteæ staturæ visus, & auditus clamare; *Egredimini, Egredimini: & in æde Fausti*, quæ Carthagini est, visa mul-

multitudo Æthiopum sanctos Ecclesiæ fugans, & ante se impellens, Victor. Vticens. lib. 2. de persecut. Vandal. *Alia multa huiusmodi suggerunt, Carda. lib. 14. de variet. rer. & Fulgos. tit. de prodig lib. 1.*

Decimo sexto loco hic occurrunt illa spectra, quæ certis temporibus & locis aut domibus solent tumultus & vexationes varias exhibere; cuius rei prætermittam exempla eo quod notissima res sit, & legi possint, qui attulere veteres recentioresque, ut de Temesio damone Strabo & Pausanias citati, & Ælianus lib. 8. var. Histor. de pueris nigris cirratis Augustinus lib. 22. de Ciuit. Dei cap. 8. de Datio Episcopo Mediolanensi Gregorius lib. 3. Dialog. cap. 4. de vocibus & sonis auditis in Marathone post pugnam cum Persis, Pausan. in Attic. & ante pugnam Leuctricam in templo Herculis, apud Cicero. de diuinat. antepugnam cum Cimbris apud Plinium lib. 2. cap. 59. ante bellum civile Syllanum in eadem Italia, apud Appian. de bello ciuil. lib. 1. ante primum prælium Pharsalicum Antiochiæ, apud Cæs. lib. 3. de bello ciuili, ante mortem Cæsaris Dictatoris domi eius,

apud Dionem, *recentiora sunt* apud Niderium *lib. vltim. formicarii*, Guilh. Paris. *d. cap. 24. Torquemadam Horti florum coll. 3.* Alexand. ab Alexand. *lib 5. Gen. dier. ca. 23.* & confirmat praxis Forensis Hispaniæ, qua licitum conductori, qui ante id ignorabat, spectrorum sic inquietantium causa domos relinquere conductas, vt post Portium censuit Couarr. *lib. 4. variar. resolut. ca. 6.* Solent huiusmodi infestationes iuberi, vel permitti à Deo, ob pœnam peccatorum, vel ad exercitium bonorum, vel ob aliam causam occultam. Interdum ista peragunt dæmones maleficorum immissione, vt contingit B. Antonio, Cassianus *collat. 8. ca. 18.* & nobili Aquitano, qui Parisiensem studiosum iure suo per vim spoliarat; Froissard. in *Chron.* sæpius sponte faciunt sua, tantum vt homines falsa quapiam reuelatione decipiant aut persuasionem fallaci; sicut apud D. August. illi baptismum dissuadebant. contenti sunt aliquando sola vexatione, & inquietatione, nullo cum corporis damno, vt ioculator ille spiritus, de quo

quo Guilh. Parisiensis, qui vasorum collisione & lapidum iactu somnum disturbabat, & culcitra subtracta de lecto deturbabat, & Salmantinus ille Torquemadæ, qui grandibus saxis quosuis petebat, irrito tamen & innocuo contingens ictu: quod Marcus Magus, apud Psellum, l. de dæmon. proprium dicit esse dæmonum subterraneorum, de quibus mox agemus. Quo vero pacto dæmones lapides iacere queant & alia huiusmodi operari, quæ videntur manus & corporata instrumenta requirere, Scholastici disputant. assentior iis, qui præsentem per substantiam suam eo loci dæmone, & imperio voluntatis aerem lapidi proximum mouente, & sic lapidem impellente, hæc fieri censent; quando nullum ipse corpus induit: si vero corpus formatum, vel cadaver assumeret, nulla foret difficultas. Vide D. Thom. quotl. 6, Duran. Capreol. & alios in 2. d. 7.

In locum *decimumseptimum* veniant spectra illa Borussia, de quibus quadam epist. scribit Ioan. Meletius; In Sarmatia

soli spiritus quosdam visibiles, qui lingua Ruthenica, coltri, Germanica, Koboldi, dicantur, quos credunt habitare in occultis adium locis, vel in congerie lignorum, nutriuntq; eos laute omni ciborum genere; eo quod adferre soleant nutritoribus suis frumentum, ex alienis borreis furto sublatum. Cum vero alicubi illi spiritus habitare & nutriri cupiunt, hoc modo suam erga patrem familias voluntatem declarant: in domum congerunt noctu segmenta lignorum, & mulctris imponunt lacte plenis varia stercorea animalium: quod ubi pater familias animaduverterit, nec dissipauerit segmenta, nec stercorea à mulctris eiecerit, sed de inquinato lacte cum omni familia sua comederit, tunc illi apparere, & permanere ibi dicuntur. Idem iudicium de Spectris virunculorum ac foemellarum breuitudine ac specie pigmæi vel pumilionis, olim in multorum domibus frequētium, & domestica fere cuncta ministeria solitorum obire, equos curare, domum vertere, ligna & lympham adferre, & similia facere: de quibus Olaus Magnus lib. 3. c. 11. & 12. Galli vocant des Gobelins, Teutones Rabbauermannfens/ & Gutelfens/

fens & Sueones Trullas appellant. An ex hoc genere fuerint Eros & Anteros, qui, ut infantuli, in balneo, iubenti Iamblico apparuerunt, Eunapius in Iamblico: id cogitandum relinquo. Sane huc pertinet Montani illi, quorum nobis Historiam Georg. Agricola prodidit, c. de anim. sub terran. In metallicis (ait) fodinis inueniuntur, & truculenti quidem, vel solo aspectu terribiles, plerumque metallicis infesti atque inimici sunt. Talis fuit Annebergius demon, qui operarios amplius duodecim flatu interfecit, in specu qui corona rosacea appellatur, eo nomine relictus, quantamuis argento diues esset. Flatum vero emittebat ex rictu, cum equi specie habentis procerum collum & truces oculos appareret. Eiusmodi etiam fuit Snebergius, nigro cucullo vestitus, qui in fodina Georgiana operarium e terra sublatum, in superiore loco maxima illius cœcavitatis, quondam feracis argenti collocavit, non sine corporis attritu. Quæstuosam admodum fodinam deferere apud Turcas cogeatur Iudæus à demone metallico, hominibus frequenter in forma capræ aurea cornua gerentis apparente. At si datos illos, Germanorum alij, ut etiam

B   5

Graci,

Græci, Cobalos vocant, quod hominum sint imitatores. Nam quasi letitia gestientes rident, & multa videntur facere, nihil interim efficientes. Alij virunculos montanos vocant, quia plerumq³ apparent nani, tres dodrantes longi. videntur autem esse seneciones, & vestiti more metallicorum, id est vitteto indusio, & corio circum lumbos dependente. Innoxij sunt hi metallicis, etsi interdum glareis operarios laceffunt, rarissime tamen eos ledunt; nisi cachinno vel maledicto laceffiti. Potissimum opus facere videntur in his specubus in quibus metalla iam effodiuntur, vel ea effodi posse spes est.

Vltimo loco se offerunt spectra dæmonum thesauros custodientium. Cabades rex Persarum cum accepisset in collimitione Persiæ & Indiæ, in munitissima arce Zudaderesi, pretiosissimorum lapidum, auri, & argenti thesaurum maximum à dæmonibus asseruari, qui mortales omnes aditu arcerent, eo cum exercitu profectus castrum vi conatus occupare, fortiter propugnantibus dæmonibus, repulsus fuit. confugit ergo ad Iudæorum & Magorum artes, quæ & ipsæ irritæ fuerunt.

runt. Ergo cum ei persuasum (ait Cedrenus) fuisset, Christianorum ad DEVM precibus hoc potiri posse, auxilium à quodam Christianorum in Perside degentium Episcopo petijt. Is indicto Christianis ieiunio, precibus & Synaxi, diuina peregit mysteria, & ad locum accedens coniuratos demones ibi degentes exegit, castrumque Cabada nullo labore potiendum tradidit. Glycas p. 4. Annal. & Cedrenus in Anastasio. Talis etiam dæmon ille Basileensis, & hinc factum, vt Draco-nes fingerentur custodes thesaurorum, vt horti Hesperidum, & Aurei velleris: hinc porro factum, vt thesauris addere sint soliti Serpentem aureum, quemadmodum refert Ascanius Centorius lib. 4. Commentar. bellor. Transiluan. de thesauro, inuento prope Deuam urbem Transsiluanix, circa annum 1550. Nota etiam Historia Magi Germanici, qui cum specum ingressus esset, vbi thesaurus reconditus, socio in vestibulo manente, vidissetque incubantem arcæ nigerrimum canem, nihilominus, cupiditate metum pellente, porro progressus,

ruente terrâ, in specu fuit tumulatus.

Hæc de dæmonum generibus, sequitur, vt de effectis, & operationibus eorum etiam disquiramus, an scilicet effectus adeo decantatos præstent.

C A P. IV.

Magiam præter apparentes & prestigiatorios, etiam habere effectus veros.

EX Dei permisso quandoque dæmon effectus veros producere potest: Tum enim causis naturalibus vtitur, ex quibus verus sequitur effectus. Est enim diuturna & multiplici experientia, ac cognitione quarumvis rerum & causarum naturalium exacta præditus.

Hinc duplices Magiæ diabolicæ effectus prodeunt: *Veri & apparentes.*

Apparentium effectuum plurimi apud Historicos vbique, miri de Simone Mago apud S. Clementem *lib. 2. recogn. & lib. 6. const. Apostol.* & de Zutone Boemo apud Dubrauium *lib. 23.*

Effectus veri sunt incantatio serpentū, incantationes Magorum Ægyptiorum.

Regu-

Regula, quibus dignoscuntur effectus veri à falsis hæ sunt. Si effectus Magicus eiusmodi sit, qui soli diuinæ omnipotentiae competat. Rationes circumstantiarum diligenter aduertendæ, si nimirum non constat effectum viribus dæmonum superiorem esse.

Hæc de Magia, eius diuisione, speciebus & pacto cum dæmone intercedente, restat, vt de effectis huius agamus.

CAP. V.

An cœli aspectus & influxus aliquid ad Magicos effectus conferat.

AD effectus Magicos producendos, plurimum posse & conferre cœlorum & superiorum corporum influxus, Magi certo sibi & aliis persuadent, quod an verum sit, disquirendum.

Corpora, siue figuræ cœlestes nullum habent influxum, seu efficaciam efficiendi & operandi in figuras & characteres à Magis dispositos.

Patet, quia nulla earum cum his antipathia, nec si esset, homini nota foret.

Hinc concluditur, Quod imagines ex metallo, vel cera, vel alia materia, ad certas constellationes fabricatæ, vel certo caractere aut figura efformatæ, aut etiam baptizatæ, consecratæue, secundum Magicam artem, & sub certis diebus non habeant efficaciam, aut virtutem admirabilem operandi Magicos effectus.

Hoc enim asserere fidei repugnat, blasphemum est, Physicæ & Astronomiæ contrariatur, nec vim habent quicquam ex astris eliciendi, nec novam qualitatum mixturam in subiectum inducendi, essentialemue formam imprimendi.

CAP. VI.

De imaginatione, & an tales effectus mirros producere valeat.

VIs imaginationis maxima, inprimis quoad proprium imaginantis corpus: Imo potest omnia, quæ naturalem coordinationem cum imaginatione habent. Exemplum in noctambulis.

Num vero etiam quoad corpus alienum? Non puto, impossibile enim quod ani-

anima humana per imaginationem, aliamue potentiam mediantibus vel radijs, spiritib. vel speciebus, efficere possit.

Non tamen nego, quin per accidens possit aliquid imaginatio in vicinū corpus arcta quadam coniunctione & tactu ei copulatum, modo imaginatio intentata, & corpus illud vicinum ad effectū illum recipiendum apte dispositum sit.

Huc faciunt exempla, Iacobi Patriarchæ, de quo in Gen. cap. 30. & ea, de quibus Isidorus lib. 12. Orig. ca. 2.

CAP. VII.

Anne characterum, annulorum, sigillorum & imaginum ea vis sit, quæ à Magis illis tribuitur.

Affirmant Magi & mordicus defendunt characterum & annulorū vim magnam esse, & tantam, ut effectus illos adeo decantatos efficere queant. Assentiuntur his Platonici, & veteres & recentiores: Resistunt alij, docent quæ nihil ex his ipsis fieri, contingereue posse; & si quid fiat, ex pacto & constituto vi dæmonum

monum permiffa à Deo fieri, nec foli characterum figuræ fidendum, affcribendum-ue exiftimant faniores noſtræ ætatis & Philoſophi, & Medici, & Theologi.

Sunt autem imaginum, ſeu figurarum Magicarum genera *tria*: *Primo* generi adhibentur ſuffumigationes, incantationes, & per Angelorum decantata illa nomina exorcifationes, quibus ceremoniis honor dæmoni manifeſte exhibetur & idololatRIA aperte committitur.

Alterum genus characteribus & ſculpturis nititur, mere barbaris, in hoc genere conſpiciuntur, quatuor huius mundi cardinum principum nomina, & alia ſuperſtitionum mera figmenta.

Tertio generi adnumerantur figuræ cœleſtibus correfpondentes, & ſubiectæ, quæ quia ſuperſtitioſis quibuſdam nugamentis & circumſtantiis adhibendis nituntur, reiſciendæ plane ſunt, & ex iis effectum non ſequi, tenendum.

Ratio eſt, quia Deus licet nomina quibuſdam impoſuerit, tamen iis efficaciam & vim tradidiſſe non legitur, & ſic iuxta
illud

illud Magorum theorema, imagines sub certa constellatione formatæ & nominatæ, vim habent, non ratione figuræ, vel pronuntiationis, sed virtutis & officij eius, quod Deus ad tale nomen vel characterem ordinavit.

Eidem censuræ subiiciuntur annuli & sigilla Magica. In his enim æque idololatriæ cultus interuenit.

Nec refert, quod speciosissimis Angelorum nominibus prænotata conspiciantur.

Ex his sequitur non posse effectum vllum ex his sequi, & si quis sequitur ope dæmonum, qui talia interdum ex Dei permissu ad constabiliendam de hisce opinionem agunt, effici.

Idem iudicium de Numeris hic se offert, quibus etiam nonnullis miros effectus tribuunt, sed firmiter tenendum, Numerum, qua numerum, nullam neque naturalem, neque supernaturalem operandi potestatem habere.

Ratio, imaginarius tantum est numerus, & re ipsa nihil.

Nec

Nec obstant, quæ de annis climactericis, & octimestri partu dicuntur, quoniam illud ab humorum & complexionis humanæ, & sic periodi cuiusdam naturalis ratione dependet, hoc vero à feminis & foetus naturalis circumstantiis, debilitate ac robore contingit.

CAP. VIII.

An morbi verbis & incantationibus sanari possint?

Habet & hæc opinio suos adstipulatores, Magos, & Medicos, & inter hos aliquos nō infimi nominis. Nos nullatenus eam admittimus, & nulla vocabula naturalem vim ad depellēdos morbos habere statuimus.

Nec curandum quid aliqui de peregrini idiomatis vocibus, puta Hebraicis, aliisue, quidquid etiam de incomplexis, complexis, certo orationis metriue genere traditis, & similibus nugantur.

Similiter reiicimus quidquid de præsentia, vel absentia ægrotantis asseritur.

Ratio sit nostræ huius conclusionis,
Na-

Naturalis effectus, à natura non produci-
tur, nisi vel motu, vel mutatione. Sanitas
autem fit mutatione, quod cuique per-
spicuum, quæ mutatio non potest con-
tingere, nisi qualitatum actiuarum vir-
tus subiectum aptum ad idoneè agen-
dum rite præparet: nisi enim hoc, non se-
quitur operatio.

Hæc cum non sint in talibus incanta-
tionibus, & adhibitione Magicarum vo-
cum ad sanandos morbos, vt cuius intu-
enti accuratius apparet, etiam effectus ex
his nullus sequitur.

Accedit, quod verba vim nullam ha-
bent: Non artificialem, hæc enim nus-
quam vllibi deprehensa.

Non supernaturalem, quia hæc aut
gratiæ, aut miraculi.

Hæc in Magos non cadunt, qui Deo
exosi.

Non naturalem: Verba enim scripta,
mortua sunt, nullius efficaciam, ore prolo-
cuta, aëra tantum feriunt, sonus autem
efficaciam nullius. Non linguæ raritas, aut
dignitas huc facit, merum enim sathanæ
ad

ad decipiendum credulos commentum, & abusus, quem Deus prohibuit, & nec gratiæ aliquid virtutisue ei elargiri promisit. Nec nomina radii sunt rerum, quibus imposita cernuntur, quia multa nihil significantia, multaque diuersum quid à natura rei cui indita sunt, notantia. Ratio dictorum, quia res corporeæ naturaliter in corporis expertia, è quibus sunt nomina, agere non possunt. Nec complexio verborum, propositionum scil. & orationum, aliquid operatur: nec afflatus in ægrum, nec ordo scriptionis retrogradus, nec instrumentum adhibitum cui inscribuntur, quæ omnia nil nisi retia sunt, quibus dæmones imprudentes constringere gaudent.

CAP. IX.

De amuletis & periaptis, an illa effectum decantatum præstent.

QUæritur, an amuleta & periapta vim ullam morbos & damna propellendi, habeant, prout & veteres tum Græcorum tum Romanorum existimarunt. In hac

hac quaestione distinguendum censemus.

Aut enim materia, in qua amuleta talia exarantur, sympathiam, antipathiam-ue naturalem habet cum eo contra quod paratur, aut non. Si habet talem, res plana est, fieri hoc effectu illius antipathiae, vel sympathiae. Si non, figurae, characteres, verba, constellationesue effectum nullum naturalem habent.

Ratio, naturalis enim effectus causa sit naturalis, necesse est.

CAP. X.

An Magi potestatem habeant aliquam in coelestes orbes & sidera.

Asserunt Magi artem suam potestatem in sidera & orbes coelestes exercere, sed falso: Non enim siderum coeliue motum sistere possunt, sicque ordinem vniuersi turbare, nec ordinatos à Deo cursu eorum impedire, vel retro agere, neque etiam elementum de loco suo in alium mouere. Quod tamen fallit de motu terrae, quos ciere de Dei permisso daemon potest.

Ea-

Eadem ratione possunt etiam Magi tempestates & tonitrua ciere, grandines, imbresque excitare & immittere.

Consentit Lex 12. tabularum, ne quis fructus alienos excantassit. Resistit Seneca, qui hæc ridet, scribens : Illud incredibile Cleonis fuisse publice propositos χαλατοφυλακες speculatotes futuræ grædinis. Hi cum signum dedissent, adesse iam grandinem, quid expectas, ut homines ad penulas discurrerent, aut ad storeas? Immo pro se quisque, alius agnum immolabat, alius pullum, protinus illæ nubes alio declinabant, cum aliquid gustassent sanguinis. Hoc rides? accipe, quod rideas magis, si quis nec agnum, pullumue habebat, quod sine damno fieri poterat, manus sibi adferebat, & ne tu auidas, aut crudeles existimes nubes, digitum suum bene acuto graphio pungebat, & hoc sanguine litabat. Nec minus ab huius agello grando se auertebat, quam ab illo, in quo maioribus hostiis exorata erat. Rationem huius rei quidam quarunt. Alteri, ut homines sapientissimos de-

decer, negant posse fieri, vt cum grandine aliquis paciscatur, & tempestates minusculis reprimat, quamuis munera & Deos vindicant. Alteri supplicari ipsos aiunt, esse in ipso sanguine vim quandam potentem auertendæ nubis ac repellendæ. Sed quomodo in tam exiguo sanguine potest esse vis tanta, vt in altum penetret, & illam sentiant nubes. Quanto expeditius erat dicere, mendacium & fabula est. At Cleonæ iudicia reddebant in illos, quibus delegata erat cura prouidendæ tempestatis, quod negligentia eorum vineæ vapulassent, aut segetes procidissent. Et apud nos in 12. tabulis cauetur: Ne quis alienos fructus excantassit. Rudis adhuc antiquitas credebat & attrahi imbres cantibus & repelli, quorum nihil posse fieri, tam palam est, vt huius rei causa nullius Philosophi schola intranda sit. Hæc proluxius Seneca, sed si pacto hæc cum dæmone fieri cōperisset, aliter haud dubie dicturus. Nec viribus humanis hæc perfici dicimus, quibus nec guttam aquæ nedum imbrem grandinemue gigni posse

te credimus, sed dæmonum, ex Dei permissu, ope & potestate.

In his enim omnibus Dei permissio, qui est veluti causa primaria, & principalior efficiens, necessario & in tantum requiritur, ut nisi illa accedente, nec Magus, nec dæmon quicquid possit unquam.

Assentiuntur huic opinioni saniores & Theologi, & Iurisperiti, quinimo & ipsa sacra Scriptura, quæ dæmonis ope & impulsu tempestatem in Iobi filios & domum excitatam commemorat. Idem exempla & historiae omnis ævi. Olaus de Finnis & Laponibus scribit, olim eos mercatoribus ventos venales exhibuisse, tres magicos nodos offerendo, quorum primo soluto placidum ventum, secundo vehementiorem, & tertio vehementissimum essent habituri. Exempla grandinis & pluviarum excitatarum plura Remigius affert, qui de hoc *lib. 1. Dæmonolat. cap. 25.* sic inquit: Hoc certe memini, testatum spontanea & libera assertione plus minus ducentorum hominum, qui me Duumviro damnante incendio crimen

men fortilegi luerunt: statis certisque diebus solitos se conuenire gregatim ad ripam, vel stagni, vel riuuli alicuius, maximeque si quis esset, quem solitudo à prætereuntium oculis sepositum haberet, atque illic aquas, accepta à dæmone virga, tantisper diuerberare, dum vapores fumosque abunde excitarent, quibuscum vna sublimes efferrentur. Illud deinde, quod sic esset excitatum, se in nubes densas ac caliginosas induere, quod postquã vna cum dæmonibus ei essent inuoluti, agerent, pellerentque qua erat libitum, ac tandem multa præcipitatum grandine in terras decuterent. Confirmat conclusionem exemplum à Iouiano Pontano *lib. 5. bell. Neapol.* relatum, Ferdinandus (inquit) Neapolitanorum Rex Marcos oppidum, arcis montis draconis ad Mafsicorum montium exitum sitæ, subiectum, Andegauensium factioni fauens, arcta obsidione premebat, & defectu aquarum prope ad deditionem compulerat, cum quidam impij sacerdotes Magicis artibus imbres elicere ausi sunt. In-

uenti enim ex oppidanis atque obsecris
sunt, qui nocturnis tenebris deceptis ca-
strorum vigilijs, per asperimas rupes
furtim profecti ad littus, trahentes se-
cum imaginem affixi ad crucem Christi,
maledictis illam prius ac diro persecuti
carmine, post in mare execrabundi im-
miserint, cælo, mari, terrisque tempesta-
tem imprecati. Quo etiam tempore sa-
cerdotes quidam mortalium omnium
scelestissimi, dum satisfacere prophanis
militum artibus student, ritum nefarium
secuti, (quo, ut dictum est huiusmodi eli-
ci imbres putantur,) asino præ ædis fori-
bus constituto, tanquam agenti animam
cecinere funestum carmen, post diuina
Eucharistia in illius os palatumque inie-
cta, conclamatum asinum funereis canti-
bus, viuum tandem ibidem pro templi
foribus humauere. Hic vero vix dum
perfecto sacro, obnubescere aer, ac mare
agitari ventis cum cœpisset, diesque me-
dius offundi tenebris, ac nunc cælum mi-
care ignibus, nunc lux omnino eripere-
tur, tonitru cælum terræque horresce-
rent,

rent, volitarent euulsæ ventis arbores, discissaq; fulminibus saxa complerent auras fragoribus, prorumpit tanta è nimbis pluuia, imbresq; tam validi, vt non cisternæ modo colligendis aquis satis non essent, sed arentia saxa, rupeſque exustæ solibus, torrentes vnde quaque prolapsos diffunderent. Ita Rex, quia sola in siti oppidi potiundi spem collocauerat, frustra ab ea habitus, ad Sanonem vetera in castra redijt.

Quod de grandine & imbribus diximus, etiam de fulmine accipiendum, vt de hoc Andreas Cæsalpinus in *inuest. demon. cap. ii.* sic scribit: Viri reperti sunt, qui non solum grandines, sed & fulmina cõcitabant, non tamen lædere posse fatebantur, quos cunque vellent, sed eos tantum, quos Deus permisisset. Eorum quidam hunc modum obseruabat. In campis principem dæmonum inuocabat, orabatque vt ex suis aliquem mitteret, qui à se destinatum fulmine percuteret, cui postea in biuio pullum nigrum immolabat, & in aerem proiciebat, quem cum

postea dæmon assumpsisset, procellam accerrimam concitabat cum fulmine, sed raro in hominem designatum cecidisse compertum est.

Quod idem possint in aerem, aquam & fluuia, quæ ad tempus sistere possunt, notum est, & ex Plinii *lib. 2. ca. 103.* lectione patet intuenti.

CAP. XI.

Quæ sit Magorum potestas circa Fortuna Bona.

Quin Magi etiam vim suam exerant circa bona externa, seu fortunæ, dubium non est, hinc videmus eos etiam armenta & greges perimere, idque varijs modis, vel enim adhibito veneno, vel laudatione immodica, dæmone interim ea perimente, perficere constat: de quibus A. Gellius 9. Noct. Attic. c. 4. & Plinius *natur. hist. lib. 7.* vel motu locali, vt fit in transferendis segetibus, iuxta illud Ouidii: *Carminelæsa Ceres, sterilem vanescit in herbâ,*

*Deficiunt læsi carmine fontis aquæ.
Ilicibus glandes cantataq; vitibus vva*

Deci-

Decidit, & nullo poma mouente fluunt.

Aliquando etiam productione, expul-
ueris à dæmone accepti, conspersione, lo-
custarum muriumue, aut similium noxi-
orum animalculorum segetes, arua, hor-
tos & vineas depascunt, & vastare solent.
Exemplum apud Scriptores, & quotidiana
experientia vbiuis obuia.

Solent etiam interdum exhibere con-
uiuiorum apparatus, vel apparentes &
præstigiatorios, quibus finitis accum-
bentes naturali fame mox torquentur,
vel veros & naturales cibos aliunde suf-
furatos exhibere.

Possunt etiam aliquando Deo sic per-
mittente, è carceribus captiuos eximere.
De hoc narratio extat apud Trithemium
in Chro. Hirsaug. quam hic apponere libet.
Anno Domini 1323. Fridericus Dux Au-
striæ, qui contra Ludouicum Bauarum
Imperator delectus erat, inter Oedin-
gam & Mulodorffium magno prælio vi-
ctus & Ludouico traditus, qui in arcem
munitam eum asseruandum misit. Ma-
gus interim quidam Lupoldo fratri eius

in Austria promisit, se sua arte Fridericum incolumem educturum vnus horæ spacio, si digna sibi merces numeraretur, Dux liberaliter promisit. Ergo dæmon ad Fridericum ablegatus auolat in Bauariam, formaque peregrini assumpta, custodiam ingreditur, inquit, si ex captiuitate liberari vis, hunc equum ascende, & te in Austriam ad fratrem Lupoldum incolumem perducam. Cui Dux, quis es, tu? ad quem ille: Noli interrogare quis sim, quia nihil ad rem, sed ascende hunc equum, quem tibi exhibeo. Hic cum Ducem alioquin audacissimum, horror inuasisset, & signo sanctæ Crucis se munivisset, spiritus cum equo nigro disparuit, & vacuus ad mittentem reuersus est, à quo increpatus, quod non adduxisset captiuum, ordinem rei gestæ narrauit.

Quæ in præliis ad victoriam obtinendam, Deo permittente, Magi possint, apparet ex historiis, & præcipue memorabili illa Tartarorum contra Polonos victoria, cuius Cromerus *lib. 8. hist. Polon.* his verbis meminit: Poloni Tartaros anno
Chri-

Christi 1240. ad Legnitiam commisso prælio grauitè vrgebant, & fugientibus instabant. Erat in extremo Tartarorum agmine, inter alia signa, vexillum insigne, cuius pictura X literam præ se ferebat, in cuspide vero figura erat tetra nigraque capitis humani barbati. Id vexillum cum signifer vehementius quateret, fumum atque nebulam densissimam atque fœdissimam exhalabat. Ea nebula non modo aspectum Polonis adimebat, verum etiam odore teterrimo eos necabat. Incantationibus id quibusdam Tartari effecerant, quibus iuxta ariolationibus, diuinationibusque cæteris, cum alias, tum in bello plurimum vtuntur, ex humanis etiam extis de futuris euentibus coniectare soliti. Barbari, vbi Polonos trepidare senserunt, cohortati se inuicem, impressionem in eos faciunt, perturbatisq; ordinibus magnam cædem ediderunt. Tantus eo prælio interfectorum Christianorum numerus fuit, vt singulis singulæ auriculæ à Tartaris præcisæ nouem ingentes faccos explerent.

Ad opes & diuitias quod attinet, eas etiam interdum largiri dæmon potest, sed raro hoc facit, ac potius vana spe, & pecuniæ specie credulos clientes suos decipit. Confirmatur hoc exemplis, quorum multa à Remigio adducuntur, & inter alia *lib. 2. Dæm. c. 4.* his verbis: Sennel armētaria Duzæ 2. Cal. Octobr. 1586. accepta dono à dæmone, vt sibi videbatur, pecunia gestiens domum propere rediit, eam vt numeraret, sed excusso sacco, nihil nisi testas & carbones reperit. Catharina Metensis Duzæ prid. Non. Nou. 1586. succerdam, Claudia Morelia Serræ 3. Non. Decembr, 1586. & alij permulti, arborum folia, Ioanna à Banno Manerij 3. Non. Iul. 1585. cum aureum nummum charta inuolutum in via reperisset, vti dæmon euenturum prædixerat, atque eam marito cupide ostentaret, aduertit tandem non sine pudore, pro auro nactam se calculum ferrugineum, qui etiam contactu primo facile in frusta dissiliret.

Hinc videmus plerosque huius vanitatis cultores, si diuites ante fuerunt, rei fami-

familiaris iacturam facere, si pauperes, ad
vberiore[m] fortunam peruenire nō posse.

Eadem ratione asseclas suos vana sæ-
pius spe inueniendorum thesaurorum
lactat, quos sic in casses pellectos crudeli-
ter præfocat. Ex horum numero illud ad-
miratione plenum est. Circa annū Chri-
sti 1520. Basileæ quidam sartor, ingenio
simplex, voce balbus, incertum qua arte
cryptam illam, quæ Augustæ Rauraco-
rum patet, ingressus, & vlt[er]ius, quam vl-
li alii vnquam poterant, progressus, mi-
randa quædam spectra referebat. Cereo
consecrato accenso in cryptam descen-
dens primo per ferream portam, se transi-
uisse aiebat, inde ex vna concameratione
in aliam, atque etiam in hortos pulcher-
rime virentes. In medio aulam mirifice
ornatam spectari, & virginem formosif-
simam pubetenus, aureo diademate ca-
put cinctam, & crinibus solutis, inferne
in horridum serpentem desinentem, à
qua manu ad scrinium ferreum deductus
fuerit scrinio duos molossos nigros incu-
bare, & terribili latratu accedētes arcere.

At virginem minabunde similem eos compescere. Tum clauium fasce, quem collo alligatum gestaret, soluto, arcam recludere, & omnis generis numismata, aurea, argentea, ærea depromere. Quorum non pauca virginis liberalitate ex ipsa crypta se retulisse ostendebat. Addebat, virginem narrare solitam, diris imprecationibus sese, cum regio orta esset stemmate, iam olim deuotam in tale monstrum mutatam fuisse, neque aliam salutaris recuperandæ rationem superesse, quã si ab illibati pudoris adolescente ter deosculata fuisset: tunc enim formam pristinam sibi restitutum iri, & dotis nomine thesaurum omnem, qui eo loco lateret, liberatori cessurum. Affirmabat quin etiam bis sese virginem deosculatum, bis tam horribiles gestus in ea præ gaudio speratæ liberationis obseruasse, vt sibi ne viuus ab ea discerperetur, metuendum fuerit. A quibusdã nepotibus in ganeam deductus, nunquam postea aditum ad cryptam inuenire potuit, nedum ingredi.

Assentitur Andr. Cæsalpinus in sua *demon.*

mon. inuestig. cap. 12. thesaurorum quidem (inquit) indagatores per magicas facultates multos nouimus, sed qui affecuti fuerint, compertum non habeo. Pisistentaauerunt quidam nostris temporibus effodere, sed rei difficultate victi ab opere cessarunt. Tandem anno elapso locum, in quo Neronis ædificia extitisse ferunt, hodie autem sacris virginibus dicatum, effodere cœperunt, vbi erat ingens pini arbor, sed à dæmonibus adeo infestati sunt, vt prætimore ab incepto desistere coacti fuerint:

Hanc difficultatem nemo melius, prudentiusue enucleatam reddidit Paulo Grillando, cuius verba huc transferre libuit. Arte huiusmodi (inquit) iactant se posse inuenire thesauros, in locis valde remotis & subterraneis absconditos, & quandoque inducunt homines in talem insaniam, vt foueas quam ingentes conficiant, pro inueniendis huiusmodi thesauris: & ista videtur mihi, quod sit vna ex turpioribus illusionibus quas dæmon homini faciat: quia in rei veritate nun-

quam legi, vidi, nec audiui, quenquam ex
necromanticis, magis aut sortilegis hu-
iusmodi, vnquam inuenisse thesauros,
aut alias aurum vel argentum, sed quam-
plurimos vidi huic operi incumbentes,
qui mirabiliter conati sunt, velle experiri,
qui post multos labores, & diabolicas
obseruantias, demum nihil viderunt, nec
inuenierunt, nisi terram. Et ratio est, quia
Deus non permittit, nec vult, dæmonem
posse thesaurizare, quia alias sequeretur,
quod isti Magi, Necromantici, ac cæteri
diabolicæ fidei professores, essent cæteris
Christi fidelibus ditiores, ac præstantio-
res, ac quamplures reperirentur, ex ipsis
Christi fidelibus, qui animo ditandi pro-
sequerentur illos, nec curarent Christia-
nam ipsam propagare fidem, vt magno
thesauro abundarent, & venerarentur ab
omnibus. Quinimo videmus hodie to-
tum oppositum, quod isti sortilegi, Ma-
gi, Negromantici, & similes sunt cæteris
Christi fidelibus pauperiores, sordidio-
res, & viliores, & in hoc mundo, Deo per-
mittente, calamitosam vitam communi-
ter

ter peragunt, demum vero infelici morte pereunt, & æterni ignis incendio cruciantur, vt in *cap. firmissime, extra de hæretic. & cap. nec mirum. 26. quest. 5.* Etea argutia, quæ dæmon illos decipit, eadem & similibus promissionibus ipsi nos decipere studēt, sed non capiunt, nisi aliquos, qui sunt simplicis cognitionis, & carent intellectu & ratione, vel qui sunt nimium creduli, & curiosi, qui auuiditate quadam impudenter appetunt scire ea, quæ nulla ratione, aut honesta causa competit sibi inuestigare. *d. cap. nec mirum. §. auguria. vers. Potentis.*

CAP. XII.

Quæ sit Magorum potestas circa animalia bruta.

MAgnam esse Magorum potentiam etiam circa animalia bruta, patet ab exemplis, quæ vbiuis apud Scriptores de serpentibus habentur. Sic Seneca in *Med. act. 4.*

*---- triste læua complicans sacrum manu
Pestes vocat, quas cunque feruentis creat*

*Arena Libya, quasq̃ perpetua niue
 Taurus coercet frigore. Arctoo rigens
 Et omne monstrum. Tracta magicis cantibus
 Squammea latebris turba desertis adest.
 Hic sera serpens corpus immensum trahit,
 Trifidamq̃ linguam exsertat, & quærēs quibus
 Mortifera veniat, carmine audito stupet,
 Tumidumq̃ notis corpus agrestis plicat,
 Cogitq̃ in orbes.*

Et Manil. lib. 5.

*Non inimica facit serpentum membra creatis
 Accipient sinibusq̃ suis peploq̃ fluenti,
 Osculaq̃ horrendis iungent impune venenis.*

Putamus tamen in his & similibus actibus, ad incantationem dæmones aduolare, & serpentes vel exarmare, vel sopire, vel necare, vt ex Magi Saltzburgensis interitu patet.

Possunt etiam dæmones, & per eos Magi animalia imperfecta, vt sunt vermes, muscæ, ranæ, actiua passiuis applicando producere, & quidem tanta celeritate, vt astantes de nouo creari putent.

Fallere hoc puto in animalibus, quæ ex putrefactione nasci non possunt,

sunt, sed tantum de parentum semine.

Reiicienda hic Cæsalpini sententia, sine semine bruta perfecta, boues, equos; &c. ex solis calore & putredine sola gigni posse. Præparatio enim materiæ à virtute seminaria, & formatrice dependet, habetque ad perfecti animalis conformationem non solum primarum qualitarum mixturam & temperamentum, quod à cælorum influxu & solis calore recipit, sed etiam perfecti animantis exigit cooperationem.

CAP. XIII.

An dæmones incubi & succubæ sint, & an ex tali coitu proles gigni possit?

QVæstio in vtramque partem plausibilis, proponitur, An dæmones specie incuborum & succubarum actum venereum exerceant. Negarunt permulti, nobis affirmantium choro accedere placet. Dubitandum enim non est, quin dæmones defunctorum corpora sibi assumere, vel de nouo ex aere ad humani similitudinem efformare quorum sub specie,

cie, & forma tam incuborum, quam succubarum viris fœminisq̃ue illudere possint, & ad maiorem & euidentiore similitudinis rationem effingendam, etiam verum semen aliunde exceptum naturali emissionē eius imitata, adferre.

Addo quod etiam ex tali coitu hominis & dæmonis incubi proles gigni possit.

In hac necesse est, interuenire verum semen humanum, quod dæmon aliunde, pro sua qua præditus est, agilitate, & rerum naturalium peritia, allatum calore naturali prolifico conseruato, eo tempore matrici, quo ad concipiendum optime disposita est mulier, exhibet.

Hinc patet, ex sua propria substantia eos gignere non posse. Non enim verum habent semen, nec prolificum. Ratio, quia sunt substantiæ incorporeæ, semen autem de substantia corporea prouenit & eius pars est.

Sequitur, hunc dæmonem non esse verum natæ prolis patrem, sed hominem, cuius ex semine propagata est, hoc est, generatio tum non dæmoni tribuitur, sed

fed homini, cui vis illa vitalis inest, abest autem à dæmone, qui vitæ expers origo est mortis.

Accedit ex confessione sagarum, quod semen illud, quod dæmon immittit, frigidum est, & horrorem adferat summum cum dolore. Semen autem humanum aliunde exceptum cum imprægnare sagas intendit, verum est semen & calidum, & tunc dæmon omnia ad generandū apta apte imitatur, quærit semen prolificum, inuentum conseruat, & tanta perfert celeritate, vt vitalis spiritus non euaporetur, tum demum quando & quale oportet, infudit. Et sic quoad omnia, naturæ ordo seruetur, quo ad Physica generandi principia: quæ hoc duntaxat postulat, vt ex viri prolifico semine muliebri semini apte commixto, proles nascatur.

Non tamen puto prædicta vera, in dæmone succuba.

Ratio, ad prolis generationem matres longe plura conferunt, quam patres supeditant, post conceptionem enim omnia reliqua solius sunt matris, adde, quod
tem-

temporis tractus requiratur, & continua animæ vegetantis operatio in fœtu alendo, aliaque innumera, naturæ arcana, quæ dæmonem non posse, putamus.

Interdum etiam dæmon succubæ forma homine abutens, verum fœtum aliunde homini ereptum sibi supponit, vel etiam alius dæmon interim prolem e-mentitur. Prioris membri exempla esse puto, quæ de Melusina Francorum historiæ referunt, posterioris supposititios illos, *Wechselfinder*.

CAP. XIV.

An sagæ verè de loco ad locum transferantur, vbi & de earum nocturnis conuentibus.

NEgatiuæ hic astipulandum, quo ad translationem de loco ad locum, fit enim hoc phantasia hominis læsa, & illusionem dæmonis, vinctis interioribus, vinctisque externis sensibus, adeo corporei sensus plane consopiantur, & phantasticæ illæ imaginationes adeo animo obuersantur, vt ex perrecti credant, se auduisse, & vidisse, & fecisse, quæ nunquam con-

contigerunt. Extant huius rei multa exempla, vbi corpora fagarum inuenta sunt sæpenumero eodem loco iacentia, nec inde mota fuisse. Inter alia, illud in vita S. Germani, de mulieribus conuiuantibus, vt videbantur, & tamen domi dormientibus.

Assentiuntur huic nostræ sententiæ: Lutherus, Melanchthon, Alciatus, Duarenus, Æradius, Camerarius, Molitor, Leonhard. Varius. *de fasc. lib. 2. c. 3.*

Est & alia opinio huic aliquo modo contraria, nonnunquam scilicet fagas vere transferri à dæmone de loco ad locum, hirco vel alio animali, vt plurimum phantastico, id est, dæmoniaco, vel arundini, scopisue à dæmonibus subleuatis, infidentes, & corporaliter nefariis nocturnis conuentibus interesse.

Huic opinioni vt plurimum Romanæ fidei asseclæ adhærent, videntur etiam eam confirmare exempla, quorum aliqua hic supponere placet. In prouincia Deirorum haud procul à loco natiuitatis meæ, inquit Guilelmus Neubrigensis,
res

res mirabilis contigit, quam à puero cognoui. Est vicus aliquot à mari orientali milliaribus distans, iuxta quem famosa illæ aquæ, quas vulgo Vipſæ vocant. Ex quo vico rusticus quidam ad salutandum amicum in proximo vico commorantem profectus, multa iam nocte minus sobrius remeabat. Et ecce de proximo tumulo, quem sæpius vidi, & duobus vel tribus stadiis à vico abest, voces canentium, & quasi festiue conuiuantium audiuit. Miratus quinam in illo loco solemnibus gaudiis intempestæ noctis silētium rumperent, hoc ipsum curiosius inspicere voluit: videntique in latere tumuli ianuam patentem accessit & introspexit, viditque domum amplam & luminosam, plenamque discumbentibus, tam viris, quam foeminis tanquam ad solemnes epulas. Unus autem ministrantium cernēs stantem ad ostium, obtulit illi poculum. Quo ille accepto, consulto noluit bibere, sed effuso contento & continente retento concitus abiit, factoque tumultu in conuiuium pro sublatione vasculi, & persequen-

quentibus eum conuiuis, pernicitate iumentum, quo vehebatur, euasit, & in vicum cum insigni præda se recepit. Denique hoc vasculum materiæ incognitæ, coloris insoliti, & formæ inusitatæ, Henrico Seniori Anglorum Regi, pro munere oblatum est, ac deinde fratri Reginae David sc. Scotorum Regi contraditum, annis plurimis in Scotorum thesauris seruatum est, & ante annos aliquot Henrico II. illud aspicere cupienti, à Rege Scotorum Guilelmo resignatum.

Inunctæ autem vnguento ex variis rebus insulsissimis, maxime vero vnguine infantum necatorum præparato, insidentes baculo, furcæ, colo, scopis, arundini, tauro, hirco aut cani, à dæmone mirabiliter subuecto, ad ludum illum bonæ societatis deferuntur, ubi ignis, ut plurimum accensus, sed teter ac horridus, ibi dæmō conuentus præses in solio sedet, forma terrificæ, ut plurimum hirci, vel canis, ad illum accedunt adorandi gratia, nō tamen semper eodem modo, interdum complicatis genibus supplices, interdum obuer-

fo

so tergo stantes, interdum cruribus etiam in altum iactis, nec capite in anteriorem partem prono, sed resupinato, tum candelis piceis oblatis, vel umbilico infantuli, ad signum homagii eum in podice osculantur. Insuper liberos suos diabolo illic offerunt. His & similibus flagitiis & abominationibus execrandis commissis, incipiunt mensis assidere, & conuiuari de cibis, quos dæmon suppeditat, vel iis, quos singuli attulere. Interdum tripudiant ante conuiuium, interdum post illud, solent diuersæ mensæ esse, tres vel quatuor, cibis interdum delicatissimis, interdum valde insipidis & insulsis onustæ, quibus pro dignitate, aut opibus, singuli locantur, aliquando suus cuique dæmon assidet, aliquando malefici vna ex parte, & suus cuique dæmon ex aduerso. Nec mensæ sua deest benedictio hoc cœtu digna, verbis constans plane blasphemis, quibus ipsum Beelzebub & creatorem & datorem & conseruatorem omnium profitentur, eadem est formula Gratiarū actionis, quam subdunt mensis sublatis.

Con-

Conuiuio huic interfunt facie interdum aperta, interdum velata larua, sic .n. personati frequentius post cōuiuium quisq; dæmon suam quam custodit discipulam manu prehendit, & vt omnia fiant ritu, quam sunt absurdissimo, dorsis inuicem obuersis, & in orbem iunctis manibus iactantes capita more fanaticorum solent choreas ducere, nonnunquam candelas accensas manu tenentes, quibuscum ante dæmonem osculantes adorare, & cantare fescenninos in honorem dæmonis obiscenissimos vel ad tympanum, fistulamue sedentis alicuius in bifida arbore saltare, omniaque ridicule & contra cæterorum morem peragere, tum suis amassis dæmonibus fœdissime commisceri.

Solent interdum etiam sacrificia ab eis in honorem dæmonis fieri, eaque vel ante, vel post conuiuium. Narrant quoque in eius celebratione facinora, quæ quisque abinde proximo habito conuētu peregerit, quæ quo atrociora sunt, eo magis collaudantur; segnes interim sæuissime vapulant: hinc accepto venenato pul-

pulvere ad propria abeunt. Conuentus hi vt plurimum noctu ineuntur, nōnunquam meridiano tempore, de his Remig. *lib. 1. cap. 14.* Ad frequentandum autem hunc conuentum monentur vel à magisterulo suo, vel vocibus præteruolitantis comitatus reginæ sagarum, nonnunquā & aliter, de quibus modis Spinæ. *cap. 30.*

Assentitur huic opinioni Grillan. *lib. 2. de sortil. quæst. 1.* qui narrat sibi Inquisitoris officio cum fungeretur, oblatam quandam Lucretiam, quæ dum ex congregatione quadam & conuentu domum deportaretur, & sub auroram matutinus campanæ pulsus, quo ad orandum populus vocatur, auditus fuisset, subito illam à dæmone vectore prope fluuium in agris spinis obstitis fuisse derelictam. Forte iuuenis, bene ei notus, illuc transibat, eum ergo misera nomine proprio aduocat. Iuuenis videns totam nudam, præter reverenda, femoralibus contacta, & passis crinibus, accedere formidabat, persistit illa blanditiis allicere, tandem appropinquauit, & quæsiuit habitus & moræ eo
loci

loci causam, illa vero primum alia omnia
prætexere, & multa mentiri: donec iuue-
nis incredulus negavit se illi opem latu-
rum, nisi vera fateretur, illa fidem secreti
stipulata confitetur, quid sibi accidisset,
& qua ex causa. Iuuenis eam secreto do-
mum suam perducit, & multis ab ea mu-
neribus donatur. Sed tandem datæ fidei
immemor, rem vni atque alteri narrauit,
sic paulatim sparso rumore, & mulier ca-
pta, & iuuenis testimonium veritati per-
hibere coactus Grillando Inquisitori o-
mnia hæc narrauit. Subditur aliud exem-
plum ab eodem Grillando: Mulier quæ-
dam (inquit) Sabinensis diœcesis hanc
profitebatur artem diabolicam, de qua
cum maritus suspicionem haberet, eam
pluries interrogauit, quæ semper negauit.
Maritus vero in suspicionem sua persistens,
anxie veritatem perquirebat, qui adeo a-
stute se gessit, quod vidit illam quadam
nocte se vngentem, qua vnctione pera-
cta, vidit illam celerrime, quasi auem vo-
litantem, recedere, & ex superiore domus
solario ad inferiora descendentem. Illam

D

ma-

maritus sequens, ut videret quo tenderet, amplius eam non videt, & accedens ad portam domus inuenit eam clausam, quæ res magnam ei præbuit admirationem. Die vero sequenti iterum maritus uxorem interrogat, quod anxie scire cupiebat & illa constanter, ut antea se nescire dixit. Maritus vero, ut amplius negare mulier non posset, aperte ei dixit omnia, quæ præterita nocte illam fecisse viderat, deinde fustibus illam grauitè percutit, & duriora minatur, nisi veritatem dixerit, quam si aperte exposuerit, veniam se illi daturum promisit. Mulier igitur se iam celare non posse intelligens, veritatem aperuit, & veniam à marito petiit, quam illi maritus hac conditione indulgit, ut illum ad tales congregationes adduceret. Illa vero ut veniam impetraret, facile petita promisit, & promissum ex licentia sathanæ impleuit. Adductus igitur ille ad locum, ubi ludi fiebant, ludum & choros, & cætera omnia contemplatus est, & tandem ad mensam cum reliquis, ut vesceretur, sedens, cum cibos

infi-

insipidos iudicaret, petiit sibi dari sal,
quod in mensa deerat, & quamuis ite-
rum atque iterum petiisset, nunquam illi
dabatur. Tandem cum post importu-
nam petitionem, prolixamque expedi-
tionem sal illi daretur dixit, Nunc laude-
tur Deus, quoniam iam nobis sal datum
est. Quibus verbis prolatis demones, quia
laudes Dei audire refugiant, statim re-
cesserunt, & reliqui omnes disparuerunt,
luminaribusque extinctis mansit ille so-
lus nudus, quousque exoriente sole, vidit
quosdam pastores quos interrogavit,
quænam esset illa regio, in qua erat, illi
vero responderunt, esse agrum Beneuen-
tanum in regno Neapolitano: Qui locus
distabat à loco habitationis ipsius per
centum miliaria, ob quam causam, licet
diues esset, coactus fuit per viam mendi-
care, ut domum redire posset. Quo ubi
peruenit, uxorem suam accusavit, & to-
tam rem gestam, iudicibus exposuit. Qui
rem totam plene examinantes, acceden-
te mulieris confessione poenis debitis
fontem affecerunt. Quæ cum plurimo-

rum confessione & exemplo comprobentur, reuera sic se habere putandum.

CAP. XV.

An corpora ex vna in aliam speciem Magi transformare possint?

NEgo hoc, & reiicio commentitias & fabulosas veterum metamorphoses, item & de Lycanthropis dogma falsum. Ratio, quia anima humana corpus belluinum informare nequit, & è conuerso. Ratio rationis est, quia quælibet forma substantialis, vt suum esse tribuat informando, peculiare requirit & convenientes sibi dispositiones, item & organizationem corporis propriam. Immortalis autem anima est, & à dæmonibus nec vulnerari, nec corrumpi potest. Hinc patet eam immutationem ex illusione fieri, & quidem tam illorum, qui se transfiguratos putant, quam eorum qui eos vident.

Transfiguratio hæc etsi delusoria est, habet tamen effectus veraces concomitantes. Exemplum, strages hominum, pecorum,

orum, per dæmonem illatæ, in corpore
æreo, aut lupino, siue per homines lupi
effigie tectos, sed humana specie grassan-
tes, quod plerunque exatrabilis excessu
fit. Quando autem tales non sibi solum,
sed etiam aliis lupi, canes, aliæue bestia
videntur, dæmon diuersimode decipere
homines tunc solet. Interdum enim a-
liud corpus substituit, & illis absentibus,
& in loco aliquo soporatis, ipse assumpto
lupi corpore, vel ex aëre formato, & sibi
circumdato, talia gerit, quæ interim alii
putant ab absente illo, dormienteue pa-
trata esse, interdum hominibus ipsis fe-
rarum exuias circumdat, nonnunquam
etiam aërem talis corporis effigiem mē-
bra membris coaptanda affingit, confir-
matur exemplo rustici illius, qui cum fi-
lio adolescente in symposio potitans, li-
mis obseruat hospitam mensuras cereui-
siæ, quam propinabat bifurca creta no-
tantem, dissimulat nihilominus interea
dum compotatio soluitur, tum hospitam
vocat, vt calculum expensi subducat, pe-
tit ista quantum creta notarar, negat ille,

& multis vltro citroque iactis conuitijs,
pecuniam offert, quam sufficere sciebat
& discedit. Stomachabunda hospita, tu
vero ait, non hinc hodie poteris domum,
vel non ego quæ sum : abit ille, contem-
nens minas; Vbi peruenit ad fluuium, in
quo scapham reliquerat, nequit vna cum
filio admodum valido summa ope eam à
ripa contis depellere. Forte duo tresue
milites illac iter habebant, compellat ru-
sticus, & contubernales, clamat, agite
ferte suppetias, vt hunc lintrem de ripa
deducamus. Parent, & ingressi quantum
possunt, protrudunt: sed frustra, anhelus
vnus & sudans, quin sarcinas & onera
hec efferimus, inquit forte vacuum com-
modius deducemus : & quidem merci-
bus depositis, vident in sentina ingentem
bufonem, scintillantibus oculis eos in-
tuentem, non tulit vnus militum, sed gla-
dii cuspide perforatum in aquas eiecit, il-
le quasi ex animis in tergum prouoluitur,
ventre resupinato, vulnere natitanti im-
ponunt cætera alia, & repente nauis sol-
uitur. Lætus rusticus auxiliares milites
ad

ad idem vnde recesserat, hospitium reducit, potum petit, præbet ancilla, quærit ille vbi hospita, audit pessime habere, & animam in lecto agere. Quid, inepta, ille, ebrium me putas? vix media pars horæ elapsa, cum ego illam isthic sanam & malam qualis tu, dereliqui. Eo & visam, quid hoc rei, intrat in thalamum, inuenit colum & ventrem vulneribus confossam, laceramque exspirasse. Vnde hæc exclamat vulnera? nescire se profitetur ancilla, nec domo illam, quod sciat, pedem extulisse. Itur ad magistratum, vulnera cæsim punctimque illata inueniuntur in eisdem in locis, quibus bufonem, qui nusquam cōparebat, milites affecerant. De hisce plenius Binsfeld. *de confess. malefic. concl. 3. Remig. lib. 2. demonolatriæ, cap. 5.*

CAP. XVI.

An Magi possint bestiis loquendi facultatem tribuere, & an voces bestiarum intelligant.

DE diuina virtute, quin hæc & maiora possit, dubium nullum, sed & dæ-

mon talia pseudomiracula edit, Deo talia permittente, huc referatur illud, quod de Polycrito Phlegon Trallianus prodit, Polycritus inquit, post Locridem uxorem ductam, postquam tres noctes cum ea dormiuiſſet, tertio die vita functus uxorem grauidam reliquit, quæ monstrum ex duplici sexu peperit, quod cum in mediam concionem populi ductum fuiſſet, ad conſultandum, quid id præſagiret, quidue de eo faciendum eſſet, comparuit in medio populi ſpectrum, Polycriti forma, & futuram Ætolis & Locrenſibus prædixit cladem, & impotente ad reſiſtendum populo, filium ſuum monſtroſum dempto capite deuorauit & euauit: mox & caput eandem cladem elocutum eſt. Apud Ethnicos item exempla paſſim obuia, geminæ columbæ Dodones loquaces, quercus Dodonea, equus Achillis, canis Simonis Magi apud Clementem *in Itinerar.*

Verum etiam ſi demon efficere poteſt, vt animalia ſuiſ temporibus & locis apte quædam, perſonis & rebus accõmodata lo-

loquerentur, animalia tamen casu duntaxat & fortuito id faciunt, eademque ratione Magus per dæmonem efficere potest, vt homo latrare, vlulare, &c. audiatur.

Parest difficultas de ea quæstione, An Magi bestiarum voces intelligant, assentitur Porphy. qui de Apollonio Tyanæo dici solitum asserit, illum cum audisset hirundinem cum multis vociferantem, sodalibus suis, quos secum habebat, exposuisse, indicare eam cæteris, asellum onustum frumento ante urbem cecidisse frumentumque effusum esse. Hæc tamen nobis non probantur, ratio, bestia ratione carent, & ob id discursu, qui ad sermonem ex instituto proferendum requiritur, destituuntur. Posset tamen dæmon, qui affectus corporis & appetitum, quem inuicem bestia vocibus suis indicant, perfectissimum habet, magis indicare & patefacere, quod non adeo incredibile.

(::)

De Extasi & raptu Magico.

EXtasis siue raptus Magicus à dæmone efficitur in homine dum eius sensus exteriores duobus modis ligare solet. Aliquando enim tramites illos obstruit, quibus à cerebro spiritus sensitiui ad exteriores sensus penetrant, veluti somniantibus contingere solet. Interdum eosdem spiritus sensitiuos ab externis sensibus ad interni sensus organa attrahit, & ibi retinet, ne ad externorum sensuum organa descendant. Sic contingit, vt in raptu ob nimiam internarum virium sensitiuarum applicationem, & spirituum sensilium ad interni sensus organa confluxum, adeo exteriorum sensuum munia impediantur, vt corpus viuum cadaueris & defuncti speciem præseferat. Et hæc naturalis est causa raptus, eumque dæmon præstare potest: præstatq; in Magorum & sagarum extasi, qua rapti vno in loco permanentes, soporati, variis in locis sese fuisse decepti falso autumant. Si-
mile

mile de Lappiis Magis Olaus *lib. 3. cap. 18.*
Sept. Reg. descr. refert: Si quis, inquit, peregrinus cupiat de suorum conditione certi quid cognoscere, præstant, vt intra viginti quatuor horarum spatium resciscat, quid cum illis agatur, vel si trecentis miliaribus absint : hoc modo, Incantator postquam vsitatis ceremoniis Deos suos compellauit, subito collabitur, & exanimatur, quasi extincto illo reuera è corpore anima excedat. Neque enim aut spiritus in eo reliquuisse, aut restare cum vita sensus aliquis motusue videtur : sed vt adsint semper aliqui oportet, qui proiectum & exanime corpus custodiant, quod si non fit, dæmones id abripiunt. Horis viginti quatuor elapsis, reuertente spiritu, seu è profundo somno, cum gemitu expergiscitur exanime corpus, quasi reuocetur in vitam ex morte qui conciderat. Postea sic restitutus ad interrogata respondet, & vt fidem faciat percontatori, recenset aliquid, quod agnoscat ille, & certo sciat in ædibus suis, aut cognatorum fuisse. Hæc de raptu.

*De demonum apparitionibus, siue de spectris,
quæ demones hominibus obiiciunt.*

IN confesso est multa vulgo haberi pro spectris, quæ tamen vel naturalia sunt, vel artificio fiunt. Accedunt his, quæ vicio sensuum aut vitiatæ phantasiæ imbecillitate talia, qualia non sunt, apparent. Naturalia videnda apud Aristotel. *de admir. audit. Sen. lib. 3. nat. quæst. & Plin. lib. 2. natur. hist. ca. 95. & lib. 16. cap. 1* Appone sonos mirificos ex vterinis suffocationibus ortos, qui imperitis medicis quandoque imponere solent: quando scilicet, vt ait Corn. Gemm. *lib. 1. Cosmoerit. ca. 7.* à venenato spiritu inflatæ arteriæ diductæque in amplitudinem, secundum longitudinem contrahuntur, vnde necesse sit aliquando mulierem strangulari, inde & voces mirandas ex imis visceribus exaudiri, nunc velut ranarum coaxatus, nunc serpentum sibilos, nunc crocitus coruorum, gallorum cantus, latratus canum, &c. quæ tamen pro viarum & erumpen-
tis

ris spiritus proportionē casus effingit.

Artificialia itidem sæpe spectatores decipiunt, & pro spectis, cum non sunt, habentur, in horum numero sunt Dædali automata, Archimedis, Architæ & recentiorum artificiosissima & summe admiranda inuenta, de quibus suo loco. Itidem & artificiosæ voces quorundam, quibus cum sint præsentēs, voces absentium simulant.

Verum ut exactiorem spectrorum cognitionem haurire possimus, de dæmonum variis generibus agendum prius ducimus: & quidem ex *Trithem. lib. quest. ad Maximilianum Imper. quest. 5.* quæ hic subiungere placuit.

Primum genus dæmoniorum appellatur *Ignæum*, quod circa superiorem peruagatur aerem, nec vnquam ante iudicii diem ad inferiora demergitur, sed continuo sub regionibus permanentes sublunariis nullum habent cum hominibus in terra commercium nullumq; cum maleficis consortium, quoniam cum demorentur in igne, propter subtilitatem suam

non possunt corpus grossum siue aereum inducere.

Secundum genus *Aereum* dicitur, quod in aere errans nobis propinquo commoratur. Hi quidem possent ad inferiora descendere, & assumptis de crassiore aere corporibus, quandoque hominibus apparere. Aera permittente Deo sæpius turbant; tonitrua & tempestates concitant, & omnes simul in perniciem humani generis conspirant. More hominum affectionibus mouentur passionum, superbia maxime & inuidia, tangunturq; perturbationibus assiduus, & nec solido vestuntur corpore, nec vno consistunt loco. Nec vnā omnes formam habent, sed plurimas, easque sæpius mutant, secundum varietatem affectionum, quibus vel occurrunt maleficarum carminibus euocati, vel impulsī perturbatione ad nocendum. Habent enim violentum omnino & furiosum morem turbationibus plenum, vnde vehementer malefacti & perturbati repentinas plurimum machinantur insidias, & dum suas agunt in-

curfiones, partim latere volunt, partim inferunt violentiam. Maleficæ horum dæmonum operatione fuffultæ, tanto funt ad maleficádum potentiores, quanto fuperiorem ex eorum ordine concurrentem fuerint affecutæ.

Tertium genus dæmonum *terreſtrium* dicimus, quos delapſos è cœlo cum aliis, pro ſuis demeritis minime dubitamus. Ex his autem dæmonibus alii verſantur in ſiluis atque nemoribus, qui venatoribus ponunt infidias, alii vero patulis degunt in campis, qui nocte aberrare faciunt itinerantes, nonnulli demorantur in locis abditis atque cauernis, reliqui cæteris minus furioſi ac perturbati demorari cum hominibus in obſcuro delectantur. Non vno ducuntur affectu, ſed vario, quoniam alii ſunt aliis minus deprauati, quanquam omnes ſint malis perturbationibus pleni. Ex his quidam gaudent ſolis illuſionibus territare homines, alii prædictionibus futurorum in admirationem ſui trahere volunt audientes, nonnulli vero ad hoc ſummo conatu laborant,

rant, vt homines irrationabili fui ore turbatos, aut melancholia furentes terrent, lædant, vel occidant, quod experientia sæpius factum agnouimus. Commorantur tamen interdum, & pollicentur vesanis in vitro, aut crystallo siue speculo & carminibus concitati responsa dant mulierculis, & si quis venturus in via maledixisset, pronuntiant.

Quartum genus dæmonum denominatur *aquaticum*, quoniam se humoribus immergens circa fluuios & lacus inhabitat, ira plenum, turbatum, inquietum, & fraudulentum, quod in mari tempestates concitat, nauigiaque demergens in profundum, multis vitam auferit in aquis. Et isti dæmones, quoties assumunt corpus visibile, in sexu frequentius apparent fœmineo, in masculino rarius videtur, propterea quod in locis versantur humidis, & molliorem vitæ ductum sequuntur, nec virorum schema facile cæterorum consuetudine possunt assumere. Vnde Naiades, Nereidesque Nymphas aquarum non masculino, sed fœ-

fœminino sexu nominauit antiquitas.

Quintum genus *subterraneum* dicitur, quod in speluncis & cauernis mōtiumq; remotis concauitatibus demoratur. Et isti dæmones affectione sunt pessimi, eoſque inuadunt maxime, qui puteos & metalla fodiunt, & qui thesauros in terra latentes quærunt, in perniciem humani generis paratissimi. Hiatus efficiunt terræ, ventosque flammis uentos suscitant, & fundamenta ædificiorum concutunt. Noctibus aliquando de montibus turmatim egressi mirandas stupendasque in campis ducunt choreas, & quasi vnius ducis metuentes imperium, subito euanescent ad signum, & ad sua diuerticula reuertuntur. Interdum notarum inter eos auditur sonitus, & se nonnunquã spiritus hominum vita defunctorum mētuntur.

Ex his quoque dæmonibus quidam incubones thesaurorum, quos auaritia mortalium in terra abscondit, & ne rursus in vsus hominum perueniant, eos subducunt, furantur, & custodiunt, & quandoque de loco in locum transportant.

Sextum

Sextum genus dæmonum appellatur *Lucifugum*, propterea quod lucem maxime horrent & detestantur, quia nec diebus vnquam apparent, nec alio modo corpus, quam de nocte possunt accipere. Genus dæmonum imperscrutabile, ac penitus tenebrosum, passionibus frigidis agitatum, malitiosum, inquietum, & perturbatum, quod occurrentes homines violenter comprimit nocturnis horis, sæpiusque Deo permittente aut flatu quodam interficit, aut contactu.

Hæc, additis tamen nonnullis, de dæmonum generibus Trithemius, nos singula exemplis & historiarum authoritate confirmabimus.

Dæmones ab Hebraicis Malachim raaim, vocati, olim pluribus, quam nunc, formis apparuerunt, vnde nata illa veterum de infernalium Deorum multitudine opinio, quorum præcipuos videamus.

Hecate triuiorum & quadriuiorum præses, triplici facie, equi dextra, sinistra canis, media fœminæ, ea aduentante terra tremebat, & tædarum fulgor cernebatur,

rus, etiam Empusa dicebatur, fuit vxor Plutonis, & eadem quæ & Proserpina.

Pluto, Deus diuitiarum, qui & Mammon Hebræis, Ægyptiis Serapis.

Charon, de quo Virg. 6. *Æneid*, Homer. & Sen. in *Herc. fur*.

Cerberus, canis terræ, eo enim nomine dæmones à Zoroastre vocantur.

Alastores, admodum truculenti, forte iidem cum Nemesi, quæ vltrix scelerum.

Satyri, horum princeps Faunus, his terribiles & inopinati soni tribuebantur, pro quibus auerruncandis Ioui Fauno prisci immolabant, eratque ei dicata ædes in Auentino. Dicuntur & Ægypanes, capripedes, quales à Poëtis finguntur, horum tripudia sæpe in Atlante monte visa feruntur.

Eurynomus, dæmon longis & prominulis dentibus, corpore liuido ac cadaueroso formidabilis, pelle vulpina tectus, vescitur cadaueribus mortuorum, eaque usque ad ossa deuorat.

Succedunt *Sphynx* illa adeo decantata, de qua Strabo lib. 9. Apollod. li. 3. *Biblioth.*

Har-

Harpyia, de quibus Hesiod. *in Theog.* Apollod. *libr. I. Biblioth.* Gorgones tres, Sirenes, quæ & Erinnyes, siue Eumenides tres, Nymphæ, eæque vel aerææ, vt Sibyllæ, vel terrestres, vt Oreades, Napeæ, Dryades, Hamadryades, vel denique aquaticæ, vt Nereides, Naiades, quas omnes dæmonum spectra fuisse constat. Huc spectant nutricum terriculamenta, quibus infantes terrent,

CAP. XIX.

De Diuinationibus.

DE Magia hætenus in genere, & dæmoniorum speciebus variis, sequitur Diuination, quæ est *significatio occultorum ex pactis conuentis cum dæmone*, estque tam futurorum quam præteritorum & præsentium, modo illa occulta sint, & ab hominum cognitione remota, nec natura, arteue perficitur, sed pacto cum dæmonibus inito: estque illud pactum itidem vel expressum, vel tacitum.

Sciendum, dæmonem non omnia, sed tantum quædam diuinatione reuelare posse:

posse : nec enim certo aliquid præscire potest, sed ex verisimilibus præ se fert præscire, apud eos, qui ei seruiunt. Certo enim prædicere non potest ea, quæ omnino libere sunt futura, qualia sunt, quæ à voluntate Dei sola dependent, itidem quæ ex humani arbitrii libertate, & denique quæ omnino & proprie futura sunt contingentia, quamdiu causam certam & determinatam non habent. Potest tamen ex his, quæ certo non nouit, multa probabiliter tantum & per coniecturas prædicere, ob summam scilicet experientiam, & ingenii acumen, quo naturalium rerum facultates, voluntates hominum, & affectus præclare nouit.

Potest & ea prædicere, quæ à causis necessariis dependent, & ab aliis causis naturalibus nequeunt impediri. Quæ vero non necessario, sed vt plurimum duntaxat, eueniunt, & ab aliis naturalibus causis impediri possunt, per coniecturas cognoscit, & probabiliter prædicere solet. Itidem & ea certo quæ à Deo sibi permissa nouit, prædicere potest. Pollet etiam

iam præteritorum exacta cognitione, quoad præsentia vero, quæcunque actu exteriori sunt prædita, nouit etiã & præfari potest. Quinimo, si cogitationes hominum vultu, vel membri alicuius motu, aut mutatione, vel alio extrinseco signo prodantur, peritissime eas reuelare & prædicere potest. Solet etiam homines interdum phantasmatibus immixtis adeo perturbare, vt vix ad aliud aduertere, vel cogitare possit, quam quod tali modo ei suggestum est, & sic etiam cogitationes hominis prædicat. Solet etiam interdum ea celeritate in prædicendo vti, vt ea quæ alibi longo interuallo gesta sunt, celeriter annuntiet, vt diu ante prædicta ab ignaris existimentur. Ambigue tamen plerunque respondere solet, vt in vtramuis partem flecti & interpretari eius dicta possint, quod in veterum oraculis fit manifestum.

Diuination autem superstitiosa & illicita est, in primis si dæmoni cultus latriæ, vel duliæ exhibetur: quod & Alcimus ille Auitus agnouit, qui *lib. 2. carm. c. 15.* sic canit:

Nec

Nec minus hos pulsat temeraria cura sciendi,
 Angit præscitus ducti quos terminus æui;
 Cum tamen eductas inferni sedibus umbras
 Colloquium miscere putent, & nota referre:
 Spiritus erroris, qui tum bacchatur in illis,
 Ad consulta parat, vanis responsa figuris.
 Ne vero multis dicamus singula verbis,
 Præsentis illius damnabitur ille perenni
 Iudicio, quisquis vetitum cognoscere tentat.

CAP. XX.

De speciebus Diuinationis.

Diuinationum species duæ sunt, in
 quibus scilicet apertum pactum, si-
 ue inuocatio interuenit, Dæmonoman-
 tiæ siue oraculorum & vaticiniorum ex-
 empla sunt, oracula Iouis Dodonæi, Am-
 monis, Apollinis Delphici, Deli; Veneris
 Gazensis, fiebantque hæc oracula ple-
 rumque per maleficos, malefica siue, tales
 fuere Pythiæ, vates Colophonii, Tro-
 phonii, forsan & Sibyllæ, tales & Extatici,
 qui à dæmone extra se rapti, motu & sen-
 su priuati, mira enunciare solent.

De Necromantia.

NEcromantia Manganix species præcipua, olim certis locis statis & certis ceremoniis exercebatur. Hanc describunt inter alios Poetæ, ut Horat. Sat. 8.

*----carminibus quæ versant atque venenis
Humanos animos, has nullo perdere possum
Nec prohibere modo, simul ac vaga luna decorum
Protulit os, quin ossa legant, herbasque nocentes.
Vidi egomet nigra sua cinctam vadere palla
Canidiam, pedibus nudis, passoque capillo,
Cum Sagana maiore ululatem, (pallor utraque
Fecerat horrendas aspectu) scalpere terram
Vnguibus, & pullam diuellere mordicus agnam
Cœperunt, cruor in fossam diffusus, ut inde
Maneis elicerent animas responsa daturas,
Lanea & effigies erat, altera cerea, maior
Lanea, quæ pœnis compesceret inferiorem.
Cerea suppliciter stabat seruilibus, utque
Iam peritura modo Hecaten vocat altera seuam,
Alteram Tisiphonem.*

Tertullianus tamen docet, non defunctorum umbras, sed ipsos dæmones earum

earum loco apparere, & operari sub earum prætextu ac specie. Operatio sane periculosa, & respondentis, & quærenti, cum vterque interdum vel mente abalienetur, vel à dæmone rapiatur. Exemplum apud Scriptores obuia sunt.

CAP. XXII.

De Hydromantia, & aliis Magiæ speciebus.

HYdromantia, siue diuinitio per aquas, veteribus plurimum vñtata: inter alios Imperatori Andronico, qui ob ingentia flagitia cunctis sese inuisum sciens, totum permisit iis, qui futura ex aquis, quasi per caliginem coniiciunt, & imagines futurarum rerum, velut ex vmbra solarium radiorum, consuetantur. Ac ipse quidem iis nocturnis sacris interesse noluit, metu famæ; sed illud Hagiochristophoritæ Stephano mandauit. Is Setho adhibito, qui ab ineunte ætate talibus oraculis deditus, oculos propterea Manuelis Imp. iussu amiserat, certo ritu percunctatur, quis post Andronicum sit impera-

peraturus, malus genius in aquis primas nominis Isaaci litteras exhibuit, sed ordine conuerso, SI pro IS, idque secunda responsione addidit fore intra exaltationem crucis.

Variæ eius sunt species, vna per annulum fiebat de filo in aqua suspensum, & vasculi latera constitutis ictibus pulsantem, alia coniectis in aquam statiuam tribus lapillis, & obseruatis gyris, qui trifariam inuicem implexi, circa lapillos diffundebantur: alia ex aquæ calore fumitur, & imaginibus in ea apparentibus. Statuebatur etiam interdum cyathus aqua plenus, & verbis iminurmuratis obseruatur, num aqua sponte efferuescens effunderetur. Aliqui itidem aquam in vitreum catinum effundunt, olei quæ guttulam admiscent, & sic in aqua mira se cernere posse putant. Solebant mulieres Germanæ olim sonum, vortices & circumuolutiones amnium notare, ex quæ iis futura præfagire.

Sunt & alia Manganiæ genera: Lecanomania, quæ hodie Turcis est familiaris.

ris. In peluim enim aqua plenam cum variis characteribus lapides pretiosos iniiciunt, vt & auri, argentiq̃ue laminas: quibus peractis responsum ex fundo peluis auditur.

Gastromantia, quæ fiebat per phialas ventricosas similiter aqua plenas, & inspectante puro puero, vel muliere prægnante, quibus responsi loco certæ figuræ & imagines apparebant.

Catoptromantia, quæ rerum quæsitærum figuras in speculis politis exhibet, hac Iulianus Apostata Imp. vsus fertur.

Cristallomantia huic similis, nisi quod in cristalli frustis, annulis, vel aliis vasculis inclusis, fiat, vel etiam nudis, & in cylindrum aut obeliscum cōformatis, quibus etiam dæmon se inhabitare fingit.

Dactylomantia diuinat annulis ad certam cœli posituram constructis, vel incantatis, & super tripodem ad certa verba motis.

Onymantia siue Onychomantia oleo ac fuligine impolluti pueri vnguem illinit, & quærentes vngue versus solem ob-

uerso, certum quid submurmurantes, omnia quæ cupiebant, videbant.

Pharmacia siue Pharmaceutria, qua vtuntur incantatores, qui diuinant solo freti dæmonis commercio, præter incantationes nihil adhibentes.

Coscinomantia, hac cribrum imponebatur forcipi, forcipem binis digitis comprehendebant, & eleuabant, & præmissas verbis conceptis subdebant nomina eorum, de quibus suspicabantur eos furtum, vel aliud occultum crimen perpetrasse: reum vero illum putabant, quo nominato cribrum tremebat, nutabat, vel conuertebatur.

Axinomantia, qua securim rotundo infigebant palo, & ex eius motu furem deprehendi putabant.

Cephalomantia priscis Germanis in vfu fuit; fiebat capite asini super prunas affo-

Est & alia species, quæ fit per clauem, cui circumdabant chartulam inscriptam nomen suspecti, deinde clauem alligabant sacrae Scripturae codici, hunc virgo sustentabat, & verbis certis murmuratis
char-

chartula ad nomen criminosi verte batur,
mouebaturque.

In hisce speciebus omnibus verba
Magica interuenire solent, ideoque non
dubitandum, quin pactum cum dæmo-
ne interueniat.

CAP. XXIII.

De Haruspicina.

HAruspicum diuinationo erat ex viuæ
adhuc victimæ obseruatione, dum
vel producebatur, vel ad aram sistebatur,
attrectabatur vel vinum ei infundeba-
tur, iuxta illud Senec. in Oedip.

*Appellite aris candidum tergo bouem
Coruoq; nunquam colla depressum iugo,
Optima sanctas victima ante aras stetit.*

----Huc propere admoue

Et sparge salsa colla taurorum mola.

Placidone vultu sacra, & admotas manus

Patiuntur?----

Vnone terram vulnere afflicti petunt?

Vtrum citatus vulnere angusto micat,

An lentus altas irrigat plagas cruor?

Succedit Extispicina, qua motum &

E. 3.

singu-

singula mactatæ hostiæ membra rima-
bantur, maxime autem emicet : de hac i-
dem Seneca in eadem Tragedia sic ait:

Genitor, quid hoc est? non leui motu, ut solent.

Agitata trepidare extra, sed totas manus

Quatiunt, nouisq; profilit venis cruor,

Cor marcet ægrum penitus, ac mersum later,

Liuentq; venæ, magna pars fibræ abest,

Et felle nigro tabidum spumat iecur.

Ac semper omen vnico imperio graue;

En capita paribus bina consurgunt thoris

Sed vtrumque cæsum tenuis abscondit caput

Membrana, latebram rebus occultis negans.

Septemq; venas tendit: has omnes retro

Prohibens reuerti limes obliquus secat;

Mutatus ordo est, sede nil propria iacet,

Sed acta retro cuncta.

Est & Pyromantia, in qua interdum
pix trita in ignem spargebatur, interdum
tedæ pice illitæ accendebantur, & certis
characteribus signabantur, si flamma te-
darum in vnum coibat, prosperum, si
lambens & diuisa apparebat, infelicem, si
tricuspis assurgebat, gloriosum euentum,
si varie dispersa, ægro mortem, sano mor-
bum,

bum, si crepitans infortunium, si subito
extincta, ingens periculum ominaban-
tur. Interdum hostiam in ignem conii-
ciebant, & considerabat flammam ignis,
victimarii, vtrum scilicet in vnam coiret
pyramidem, quod prosperum putabant,
an vero diuideretur, hoc enim aduersum:
an etiam flamma cito victimam compre-
henderet, an subito extingueretur. De
hac idem Poëta:

*Tir. Quid flamma? largas iamne comprehen-
dit dapes?*

Man. Subito refulsit lumen, & subito occidit.

Tir. Vtrumue clarus ignis, & nitidus stetit,

Rectusq; purum verticem cælo tulit,

Et summam in auras fusus explicauit comam?

An latera circumserpit incertus via,

Et fluctuante turbibus fumo labat?

Man. Non vna facies mobilis flammæ fuit,

Imbrifera quales implicat varios sibi

Iris colores parte quæ magna poli

Curuata picto nunciat nimbos sinu.

Quis desit illi, quisue sit dubites color?

Carulea fuluis mista oberrauit notis

Sanguinea rursus, vltimum in tenebras abit:

Sed ecce pugnax ignis in partes duas

Discedit-----

Immugit aris ignis, & trepidant foci.

Est & alia species Captromantia ob-
servatrix fumi, velenim grana sesami, vel
papaveris nigri in ardentes prunas iacie-
bant, & inde surgentem fumum no-
tabant, vel sine huiusmodi granis solum
fumum observabant, de quo Dion Cas-
sius. Huc illud pertinere puto de Nym-
phæo prope Apolloniam: Ibi & ora-
culum (inquit) editur, idque hoc mo-
do: Thure accepto precibus eius rei
ergo, quam volunt, factis, ipsum thus,
ut secum eas preces deferat, ad ignem
proiiciunt, tum si ratum sit futurum vo-
tum, ab igni thus è vestigio corripitur,
at si thus extra ignem forte deciderit, ac-
currens ignis id abripit & consumit, sin
irritum erit votum, neque accipitur ab i-
gni thus, & si in ipsam flammam conii-
ciatur, recedit ab ea, atque effugit. Ita in
vtramque partem ignis futura prædicit,
morte nuptiisque exceptis.

Solet etiam diuinationo interdum ex ci-
neri-

neribus fieri sacrificiorum. Et hodie quoque viget eius vestigium, cum res, quæ ad diuinandum proponitur, digito vel bacillo cineri inscribitur, & cinis aëri puro permittitur & attenditur ad litteras, quæ in cinere agitato apparent. Vel cum aliquem tres personas cogitare iubent, quibuscum matrimonium inire optet, tum tres ducunt sulcos in cinere, ille vero iubet singulis personis suum sulcum deligere, tum auersus stare, ne sulcos videat, quos interea alter tamdiu forcipe ostendit, donec eorum vnus ab illo ter deligatur, & quam illi sulcus destinabat, ea spondetur ipsi vxor futura.

Consideratur etiam aliquando color vtriusque laticis in sacrificiis fusi, hinc *Æneid. 4. Virg.*

*Vidit thuricremis cum dona imponeret aris
(Horrendum dictu) latices nigrescere sacros
Fusaq; in obscænum se vertere vina cruorem.
Hoc visum nulli, non ipsi effata sorori.*

Solent etiam Turcæ hodie diuinationis specie quadam vti, cum ceram liquant

& aquæ guttatim instillant, figuræque inde ortas observant.

Ex lauri quoque ramis divinatio sumebatur, si enim obstrepebat cum fragore prosperum signum existimabant, contra, si taceret extincto adusta foco.

Succedit Boranomantia, cum ex verbenæ Lunariæ, saluiæ, myricæ, ficus & aliorum simplicium foliis, ramisque, consignatis quærentium nomine & quæstione, futuri cognitio petitur. De hac per tamaricem Cœl. Rhod. lib. 8. ant. lect. ca. 29. Apollo mirica vates sanxit prænuntiare mortalibus futura, propterea insignem fruticem hunc Nicander vatem vocat. Quin & Magi item Scythæ miricino vaticinantur ligno. Sed & in Lesbo Apollo myricæ ramum tenet, &c.

Est & alia species divinationis, παῖδα μαίνεσθαι dicta, quæ multiplex, de ea sic Rhodig. lib. 7. antiq. cap. 29. Virgas in rebus diuinis eximii cuiusdam usus fuisse veteribus, explerisque coniectare licet. Nam qui Persicos ritus diligentius animaduersos literis mandarunt, illorum Magos,

gos, qui sacrificiis perficiuntur, carnes super myrto & lauro positas tradunt subtilibus virgis adurere, mox oleum lacte melleque commixtum conspergere ac comprecari, fasciculos ex mirica perennes manutinentes. In Pyrethiorum meditullio surrecta stabat ara, ubi extinctus servaretur ignis, fierentque itidem comprecationes non sine myricinis virgis. Sicut in Scythia quoque, ubi vaticini traduntur plures, saliginis virgis diuinationo concipitur, quas dissolunt, ac separatim singulis humi constrictis vaticinantur, interim virgas comprehendentes componentisque. Narees vero, quos esse Androgynos putat Herodotus, tiliam scindentes trifariam, digitosque implicando ac resoluendo præcunt futura.

Præter has species aliæ itidem multæ occurrunt, quæ ad superiores reduci possunt, & communiter ab omnibus sanioris religionis mysticis damnantur.

(::)

E

6

CAP.

De Augurio & Auspicio.

Sequitur Augurium & Auspiciū ars incerta & illicita, ab omnibus Christi-
colis merito damnanda, & est observa-
tio cunctarum rerum subito, & ex ino-
pinato, & insolito accidentium, insti-
tuta ad cognitionem futurorum vel oc-
cultorum.

Species eius quinque sunt. *Primum* ex
cœlo. *Secundum* ex auium volatu vel gar-
ritu. *Tertium* ex tripudio pullorum. *Quar-
tum* ex quadrupedibus. *Quintum* ex diris
& portentis sumitur.

Primum genus è cœlo captato ab au-
gure prospectu, & cœli regione designa-
ta, exemplum auspiciū, nempe tonitru
vel fulmen siue fulgetrum, quorum alia
bruta, quæ nulla ratione naturæ niteban-
tur, & vana prorsus erant, alia Fatidica,
de quibus multa Plinius & Seneca.

Secundum ab auibus petebatur, A-
uium aliæ sunt oscines, quæ cantu seu gar-
ritu, aliæ præpetes, quæ volatu prædicere
puta-

putabantur harumque variæ differentiæ, funebres, cliuiæ, arculæ, volseræ, remotis, inebær, &c.

De pullorum tripudio tertium. Duo à pullariis pulli in cauea seruabátur. Primo diluculo, imperato de more silentio, puls aut offa, cauea reclusa pullis obiiciebatur, si negligerent cibum, sinistrum auspiciū, si auide depascerentur, ita vt aliqua ex rostro deciderent, & terram ferirent, dicebatur Solistimum tripudium, & habebatur secundum.

Ex quadrupedibus quartum sumitur, vocabatur auspiciū pedestre, vt apud veteres Germanos ex equorum fremitu. Proprium gentis, inquit Tacitus, Germanorum, equorum quoque præfagia, ac monitus experiri. Publice aluntur, iisdem nemoribus, ac lucis candidi, & nullo mortali opere contacti, quos pressos sacro curru sacerdos & rex, vel princeps ciuitatis comitantur, hinnitusque ac fremitus obseruant, nec vlli auspicio maior fides. Vid. Tiraq. *ad Alex. ab Alex. gen. li. 5. c. 3.*

Quintum sunt omina, quæ itidem ad

auguria pertinent, ex Claudiani sententia, ubi sic canit;

*Nullaque dies non triste minatur
Augurium quoties flauentia serra comarum
Sponte cadunt, quoties exudat ab ubere sanguis,
Larga vel inuito prorumpunt flumina vultu,
Iniussæque manus, nutantia pectora tundunt,
Si buxos inflare velim, ferale gemiscunt,
Tympana si quatiā, planctum mihi tympana
reddunt,*

Ab vereor, ne quid portendant omina veri.

Huc referuntur omnia prodigia & ostenta, quatenus quis vanam quandam ex his instituit diuinationem. Horum certa interpretatio à diuina reuelatione dependet, non autem licet ea ad fortuitos euentus certo prædicēdos trahere.

C A P. XXV.

De sortibus illicitis.

SEquitur fors, eaque triplex, Diuinatoria, Consultoria, & Diuisoria.

Diuinatoria multiplex est, interdum eadem cum oraculo, vt sortes Deliaë, interdum à materia, cui inscribuntur, nomen

men mutuantur, ut quæ bacillis, pilulis, aut tabellis inscriptæ, in altum, vel urnam coniiciuntur.

Est & aleatoria, de qua apud Propertium.
*Me quoq, per talos venerem quærente secundos,
Damnosi semper subsiliere canes.*

De Germanis Tacitus : Sortium, inquit, consuetudo simplex, virgam fructificæ arbori deciduam, in furculos amputant, eosque notis quibusdam discretos, super candidam vestem temere, ac fortuito spargunt, mox si publice consulatur, sacerdos ciuitatis, si priuatim, ipse paterfamilias, precatus Deos, cælumque suspiciens, ter singulos tollit, sublato secundum impressam ante notam interpretatur.

Sequitur Geomantia, quæ sedecim figurarum in abaco nomina dispungit, ex sedecim additis diuersis punctorum coordinationibus, quæ nomina suis astris putant respondere.

Est & Stoichemantia, quæ fiebat libro Homeri, vel Virgilii, & attento primo, qui obuius erat inspicienti versus, hodie,
sed

sed impie, fit Bibliorum sacrorum apertio codice.

Alia itidem est species sortium, quando definitus locus in partes æquales describitur, & vnicuique singulæ alphabeti literæ inscribuntur, deinde singulis literis granum frumenti imponitur, postea ad hoc enutritus gallus gallinaceus introducitur, qui grana comedat, & notantur literæ, quarum primum granum depascitur. Hac usus & deceptus est Imp. Valens, in inquirendo eius successore.

Sequitur Pythagoricum commētum, cum petitur ex nomine consulentis, per elementa nominis diuersimode collocata, & quasi per anagrammatismum faustum quid, vel sinistrum indicantia, futuri boni, malive præcognitio.

Huic affinis est numerorum diuinitio, siue sors, quæ per numeros fit, vbi valor literarum consideratur, cuius nomen maiores numeros continet. Paululum circa hanc distat Chaldæorum operatio, qui Alphabetum distribuunt in tres decades, quibusdam literis repetitis, & nomina

mina petentium resoluta commutant in numeros, singulosque numeros suis planetis attribuunt.

Circa has sortium species notandum, ut & reliqua auguria, grauius in illarum obseruantia peccari maxime si quis per ea futura contingentia prædicere conatur, & semper periculosum est, iuxta illas actiones, vitamque suam instituire, solet enim sæpissime Deus, iusto iudicio permittere, ut tales obseruatores male pereant.

CAP. XXVI.

De Coniectatione.

Coniectatio sequitur sortium doctrinam, estque & licita, & illicita, & quidem vel physica, siue naturalis, vel politica.

Naturales coniectationes suas, quæ causis naturalibus vere innituntur, ut sunt coniectationes agricolarum, nautarum, medicorum, &c.

Coniectatio quæ ex astris sumitur, duplex est Astronomica, quæ licita, & niti-
tur

tur principiis vniuersalibus, & incommutabilibus, & assequitur scientiam artis sue futurorum, veluti, reuolutionis annorum, eclipsium, &c. Astrologia, quæ principiis communibus, & variabilibus nititur, & prædicit effecta euentuum futurorum, non necessariorum, sed contingentium, quasi ab astris necessitudine aliqua dependentium.

Huius sunt partes quattuor. Prima, circa reuolutiones versatur, & prædicit totius anni, bello, paceque vicissitudines, aëris salubritatem, morbos. Secunda themata natiuitatum cōtinet, docens, quid homini tota vita sigillatim obuenturum sit. Tertia, electionum vocatur, docens, quid in singulis rebus consulto, & vtiliter faciendum, omittendum, quandoque, quibusve locis singula agenda. Quarta, est imaginum sculpendarum, præstigiola, & incerta, quoque longius à principiis communibus astronomiæ canonibus recedit, eo mendacio, vanitatisque propius accedit.

Pro certitudine tamen horum subsequen-

quentes regulæ obseruandæ: 1. Astronomus non recedens à suis vniuersalibus, commensuratis, & immediatis principiis, potest iuxta regulas artis suæ certo prædicere, etiam multis antequam euenit, annis, vniuersales illos suæ artis euentus, 2. Astrologiæ species illa prima non est superstitiosa, si tantum profiteatur opinionem cum formidine contrarii. Secunda, non est superstitiosa, si tantum profiteatur suspicionem, Tertia, non est superstitiosa, si tantum dicat se æstimare, quod res bene sit cessura, & reuera animo suo non plus tribuat, quam verbis præseferat. 3. Astrologia vilo istorum modorum vltius tendens, & prædicens aliquid, vt certo euenturum, illicita est, & vana nec artis, aut sciētiae nomine digna.

Peccatur autem in his, quando Christianæ fidei mysteria astrorum dispositioni subiiciuntur, quando futura contingentia ex astris præscire posse, quis putat, & quando interrogationes, & electiones cœlestibus corporibus subiiciuntur, vt certæ causæ, & tanquam legis decreto.

CAP. XXVII.

*De Coniectatione ex elementis, meteoris,
plantis, arboribus, brutis.*

Coniectationes hæ, omnes sub naturalibus comprehenduntur, & de iis, apud Philosophos abunde. Adea etiam aliquo modo, quatenus scilicet ex naturalibus principiis oriuntur, prædictiones & coniectationes medicorum etiam referri possunt, de his in genere sciendum. Signa ex quibus medici coniecturam capere solent, esse, vel proba, quæ naturalibus principiis, & vera experientia comprobantur, vel vana, & ambigua proborum quædam sanam integramque valetudinem testantur, quædam degenerantem, quædam succumbentem, & iam victam, quædam se recolligentem, & victricem, non tamen vlla tam certa sunt, quin aliquando fallant, hinc prouerbialis illa locutio, præstat à sexaginta medicis, quam à scabinis sex damnari, & morti adiudicari.

CAP.

De physiognomonica prænotione.

Phyfiognomus ex pilorum & membrorum corporis colore, habitudine, & proportionē, de temperie, valetudine, quædam etiam de moribus, ingenio, & animi affectionibus se scire putat, præcipue autem frontem cōsiderat, & faciem. Huic affinis est chiromantia, quæ proprie manuum lineamenta considerat.

Hanc phyfiognomiam veteres medicī in primis Hippocrates, & Galenus diligenter excoluerunt, quin & Aristoteles integro libello, Polemon in lib. de nat. signis.

Artis fundamenta sunt varia, primum petitur à quadam cum animantibus similitudine, verbi gratia, qui parvis sunt oculis, inuidi censentur, quia simiæ tales sunt, qui magnis, stupidi, sicut boues & asini, ratio affertur, quia cum Deus, author naturæ, gnarus esset, qua quodque animal indole donasset singulis ea etiam addidit instrumenta, quæ huic indoli quam

quam aptissima forent. Secundum fundamentum à moribus gentium, atq; provinciarum desumitur, quæ cum certo sint corporis habitu vt plurimum quoq; ingeniis, & moribus discrepant, v.g. Physiognomi definiūt nimium fuscis stupidos ac pertinaces esse, quoniam tales et sunt Æthiopes. Tertium à sexu, v.g. quia mulieres candida, vt plurimum & molli sunt cute, suntq; pauidæ ac leues, ideo candidos & molli cute moribus iisdem obnoxios censent. Quarto, rimantur affectus animi, à motu membrorum, & corporis affectionibus, tale est illud Hippocratis: Oculi non nictantes sunt iracundi, quoniam irati fixis & immotis oculis intuentur. Quintum fundamentum petitur ex collatione signorum, cum signis, & hinc Canon, physiognomica consistens intra cancellos naturalis philosophiæ licita est, & habet aliquid probabilitatis.

C A P. XXIX.

De Coniectatione ex somniis.

Somnium est motus, aut figmentum animæ multiforme, futurorum bonorum,
rum,

rum, vel malorum significatiuum.

Eius prædictionis fundamentum est experientia, & quædam similitudo proportionis rei somniatæ ad euentum. Experientia est, si vnus, vel plures, cum hoc, vel illud somniassent, talem euentum sunt postea experti. Similitudo proportionis inuestigatur. Primo ex quodam more, ac consuetudine, secundo, ex vocabuli significatione, tertio ex rei significatione hieroglyphica, quarto à fabulosis narrationibus, quinto de aliqua ratione Astronomica, vel Physica, longe petita. Huius artis tales conclusiones obseruētur, prima, quædam somnia verum euentum prænuntiāt, quædam nullum, vel illusorium, hinc quædam obseruare licet, quædam non. secunda, tam certa sunt somnia, quæ eorum certa causa, si hæc effectum certum certo producit, etiam somniorum prædictio certa, si probabiliter, probabilis, si fortuito, fortuita & fallax. Hinc Theologi somnia diuidunt, in diuina, naturalia, & dæmoniaca. Naturalia exurgūt, vel à causa intrinseca somnianti, vel
ex-

extrinseca. Intrinseca nascuntur, quædam ab anima in primis, & dicitur causa animalis, aut moralis, quædam potissimum à corpore, & vocatur corporalis. Intrinseca causa animalis est, quando somnia obueniunt, de rebus, quibus cogitatio vigilantibus valde fuit intenta.

Corporalis intrinseca causa est, quæ nascitur à præsentī dispositione ac temperamento corporis, quod vel inedia exhaustum, vel crapula repletum, vel humore aliquo nimis prædominante ægrefcit, vel alio vitio interiore laborat. Ex his causis vel pacata, vel turbida, vel multiformia, & varia somnia nascuntur. Quibus sanguis est copiosior, rosas somniant, choreas, conuiuia, & læta omnia. Phlegmatici mare, aquas, balnea, nauigationes, submersiones, onera grauantia. Cholericī colores flauos, rixas, pugnas, incendia. Melancholici fumos, caliginem, tenebras, nocturnas oberrationes, spectra, mortem, & cuncta tristia. Quibus vesica humore plena, somniant de lacubus, fluuiis, imbribus. Quibus dominantur sinceri

ceri purique succi, putant in somnis voluturi se inter odoratos, suauesque flosculos, contra in sordidis versari se, quorum in corpore humores fœtidi, putridique coaceruantur. Quibus viscido humore affectæ, obstructæque sunt partes cerebri posteriores, illi comprimi ac suffocari sibi in somnis videntur. Hic morbus Ephialtus, siue Incubus à Latinis vocatur.

Naturalis extrinseca somniorum causa est, quando dormientis imaginatio ab agente extrinseco mouetur. Huiusmodi agens duplex est, alterum aer ambiens, alterum impressio, siue influxus corporum cœlestium.

Hinc tertia conclusio somniorum ex naturalibus causis deriuatorum, eatenus licita est obseruatio & interpretatio, quatenus causæ naturales effectibus causæ suæ coniunctis sunt adæquatæ.

Diabolica somnia sunt, quæ mali spiritus insidiosè spiritibus dormientibus immittunt, vel ad perturbationes animi ciendas, vel ad occultorum, aut futuro-

rum significationem. De his hæc obseruetur conclusio. Dæmoniaca somnia obseruare, vt fraudem dæmonis cauens licet, ad occultorum scientiam, vel euentus futuros, nec licet, nec expedit.

Diuina somnia nobis à Deo ministerio angelorum bonorum immittuntur, exempla horum in S. Scriptura obuia habemus, de his conclusio talis : Diuinorum somniorum obseruatio licita est, sed interpretatio solis conuenit ijs, quibus à Deo facta est reuelatio interpretationis.

Hæc de Magia in genere, breuiuscule quidem, & quasi per certa axiomata, quæ tamen totam illam illius dispositionem indicant, perstringunt, & rimantur, iuxta quæ etiam alias abstrusiores & occultiores quæstiones, quæ hanc circa materiam verti solent, enodari ac iudicari possunt.

Summopere autem in hisce omnibus cauendum, ne dæmonum astutia decepti, incauti operam illicitis hisce artibus adiungamur, & tandem cum iis in æternos abripiamur cruciatus.

*De Stigmatibus supernaturalibus, materiali-
bus Diabolicis, quæ inuruntur sortilegis,
& primo,*

An dentur?

S. *Propheta Iob c. 40. Behemoth seu Dia-
boli malitiam, potentiam & vim de-
scribens, inter alia ait, v. 11. Fortitudo e-
ius in lumbis eius, & virtus illius in um-
bilico ventris eius. Quæ verba D. Thomas
referente, Iacob. Ianson. in Enarrat. suis in-
telligit de lumbis & umbilico ipsius Be-
hemoth, quæ assumit quando se alicui
hominum exhibet incubum, vel succu-
bum, per quod hominibus utriusque se-
xus multum præualet, & dicitur caudam,
quam conformiter adhunc sensum intel-
ligiteam, quam Horatius vocat salacem v.
12. STRINGERE QVASI CEDRVM ET
HABERE NERVOS TESTICVLORVM
PERPLEXOS, propter incommoda, quæ
concumbentibus in locis genitalibus ad-
fert, de quibus Nicol. Remig. in Demonolat.
Pergit autem idem Propheta Eod. cap.
F 2 vers.*

vers. 23. Nunquid feriet tecum pactum, & accipies eum seruum sempiternū? Quod idē *Ianson.* explicat, Paciscitur Behemoth, id est, teste *D. Hieronymo*, Diabolus, non nunquā hominibus prestare obsequium, quod & variē præstat, sed illa seruitus non est sempiterna, quia etiam in hac vita astutē & fraudulenter exercet in heros suos Tyrannidem, maximē inuisibiliter, quæ postmodum adferet apertam seruitutem, atque intolerabilem. O pactum nefandum, quod an homo ad imaginem Dei conditus reciprocē vnquam cum Sathana ineat, posset quis meritō dubitare: Verum audiamus iterum S. Scripturam.

S. Propbeta Isaias ca. 28. v. 15. inuebitur in impios hac increpatione. Dixistis enim: Percussimus fœdus cum morte, & cum Inferno fecimus pactum. Illam *Paul. Gril- land. lib. 2. de sortil. c. 3. quæro n. 1. & 3.* accipit de duplici sortilegorum professione, Tacita scilicet & expressa: Tacita eorundem professio est; promissio quædam quam quis facit alteri professo, de obseruando, quæ sibi mandauerit; sub promissione, quod

quod grandia faciet, & mirabilia in vita sua, cognosceret futura, & multa alia his similia, dummodo (horrendum relatu) fidem Catholicā abiiciat, & omnia Ecclesiastica Sacramenta pessundet, & totis viribus adhærebit cultui & obedientiæ sui Magistri, & illum tanquam verum Principem, adorabit, cultum veræ adorationis sub idolorum forma sibi præstando, & alia huiusmodi turpiora pacta & cuncta opera per ipsum facienda, sub illius nomine, & deuotione conficiet; Et ista dicitur tacita professio, quia non fit propriè cum Dæmone, sed cum ministro Dæmonis, & in quâ nullæ interueniunt solennitates extrinsecæ, quæ interuenire solent in expressa professione, sicut est solennis stipulatio, fides præstita per iuramentum de obseruantia promissorum, item homagium & fidelitatis promissio, erga Dæmonem, vna cum postergatione, & omnimoda diuisione fidei Christianæ *cap. Quique 7. caus. 26. quest. 2.* Altera vero dicitur professio expressa, & est illa, quæ fit expressè cum proprio Dæmone, & ista est

duplex, vna quæ dicitur solennis, siue publica: Altera quæ dicitur priuata. Solennis enim & publica est illa, quæ fit cum Dæmone, dum publicè residet in solio Maiestatis, more Principis quando fiunt vniuersales cōgregationes, omnium strigarum & maleficiorum Necromanticorum cuiuscunque generis professorum, certis nocturnis horis, locis & temporibus, Dæmonis arbitrio constitutis, vbi vniuersis astantibus fit ista professio, quæcūque iisdem solennitatibus, quibus fieri solent veræ, & solennes professiones Monachorum in Christi religione, dum profitentur regulam monasticam, relinquētes Mundum, Illi vero faciunt cōtrarium, quia relinquunt primo Deum Saluatorem abnegantes illius nomen, & Baptismum, & postea reliqua Sacramenta Ecclesiæ. Deinde adhærent Dæmoni, eidemque perpetuam obedientiam spontanea voluntate promittunt, superaddētes etiam Sacramentum, & homagium indubitatum, adeo vt penitus efficiantur Dæmoni subiecti, & plus quam vasalli, &

Ex tunc contrahitur inter hominem, & Dæmonem amicitia quædam, & pestifera societas, ex qua multa mala, & turpissima opera, quæ referre non audeo. Hæc *Paul. Grill. cit. loc.* Cui explicationi, præter alias, consentit *R. P. Cornel. à Lapide in d. 6. 28. Is. v. 15. ex Viega. in Apoc. 2. Comment. 4. Sect. 4. n. 5.* quando ait. Cum inferno fecimus prouisionem dicunt impii seu com-
meatum, quasi simul nauigaturi, & ad eundem portum appulsuri: venimus in colloquium cum inferno, cum eoque transegimus & pepeginus, dicunt Prophetæ multa visu horrenda esse in inferno, nos iam ea vidimus, nec horremus: *Diabolus non est tam ater, vt pingitur.* Ita sagis apparens Dæmon, cum eisque ludens, persuadet eis sibi benè esse, se esse lætum ac felicem, nec igne inferni multum cruciari, ac proinde ipsas post mortem eadem cum ipso lætâ sorte potituras. Quibus meritò intonat Psalter. *Filii hominum vsquequo graui corde, vt quid diligitis vanitatem & queritis mendacium.* Inuocatis Ach-
zib, id est mendacium, vti aliqui pressi à

Catholicis implorant opem Turcarum, sed post victoriam Turca eos subigit, eis-que iugum Turcicum imponit, vt Budæ & Hungariæ auorum memoria accidisse scimus. Hanc pactiōnem dum perpendere venit mihi in mentem feudi ligii de quo *tit. 99. lib. 2. Feud. formula*, cum iuramento ligio, prout describuntur à *Phil. Camer. oper. subcis. siue meditat. hist. cent. 1. ca. 6.* Rex vasalli ligij, manus vtriusque digitis pollicibus apprehensis, suosque intra polices iis insertis, deuinxit illos suis, statuitque super Euangelia. Hic rursus vasallus ligius Magistro præeunte verba. Ego me inquit cum liberis, successoribusque meis, liberum hominem statuo, dedicoque, eumque me hic sisto. Hæc ter dixit, regios osculatus est pollices, Rexque ore suo, illius os excepit, moxque comiter appellatum dimisit. Hic est vsitatus iurandi mos, in verba Regum Neapolitanorum quique ligios eorum se faciunt, ipsum hunc seruant, Dicti inde Ligii, quod Ligatis Reges pollicibus, illos fidei, imperiisque sic suis deuinciant, atque obnoxios

moxios statuant. Non ab similis implicatio dexterarum, & pollicum olim quoque inter Reges vsitata fuit, quando fœdera exactissima inter se statuerunt, de quâ re habemus exemplum apud *Cornel. Tacit.* Mos inquit est Regibus, quoties in societatem coeunt, implicare dextras, pollicesque inter se vincire, nodosque præstringere. Mox ubi sanguis in artus extremos se effuderit, leui ictu cruorem eliciunt, atque inuicem lambunt. Id fœdus arcanum habetur, quasi mutuo cruore sauciatum.

Similem huic ritum ferè Sathanas, cum Lamiis fœdus initurus obseruare solet. Eos enim vel cogit proprio sanguine formulam obligationis mutuæ conscribere, vt ait *Camerar. cit. loc. ex Bodini Demonomania lib. 2. c. 4.* cuius hæc sunt verba: Expressa autem conuentio modo fit verbis sine scripto, modo scriptura confirmatur: cum Sathanas, vt suos obstringat sibi, (antequam impetrent postulata sua) iubet eos, si nouerint, instrumentum obligationis conficere, atque subscribere,

F 5

inter-

interdum etiam ipsorum sanguine prout veteres in sanciendo coniurationibus, fœderibusque utebantur, *vt apud Liu. lib. 2. & apud Tacitum de Regibus Armeniæ legimus*, sic ergo cum suis experitur Sathanas. Sic Theophilum quendam narratur se ita Diabolo obligasse, & quidem obligatione sanguine exarata.

(Aliud exemplum legitur in vita S. Basilii Magni de seruo Protherii, taliter Diabolo, ad conciliandum amorem filiæ sui Domini se obligantis. Quod exemplum latè recenset *Pierre de Lancre in Tableau De L'inconstance des Mauais Anges Liure Troisième. Discours. I.* qui ibidem plura exempla narrat, quæ breuitatis amore ex proposito omitto.) Quod si ab iis, qui se in totum addixerunt Diabolo, vt aliqui consequantur, ipse metuerit, vt cultum suum deferant, tunc non satis habet, si disertis verbis Deo renunciauerint, sed notam eis insuper imprimit. Et sic ex corporibus eorum in signum initi fœderis sanguinem violenter extrahit, non secus, vti striges puerorum sanguinem sugere vel
per

per se acus, aut vnguis ministerio, vel opere dæmonis venis apertis, factisq; parvis cicatricibus in locis vitalibus & delicatis extrahere, & sic eos enecare solent.

De notis autem quod dicimus tam certum est, quam quod certissimum, & ordinariè Iudicum oculis compertum, nisi in locis abditissimis occultentur: vt ex Valestro quodam Nobili audiui, his inter labia notam esse, illis sub palpebris, aliis in sede si metuunt retegì, plurimum ad dextrum humerum, fœminis vero ad femur sub axilla, aut in genitalibus. Cennomannus ille Triscalanus nomine, qui à præfecto Prætorio damnatus, veniam hac lege impetrauit, vt affines eiusdem criminis indicaret: cum in populares cōuentus ducebatur aut de facie agnoscebat eos, quos in Sabbathis viderat, aut ex alia nota quam ipsi inter se nouerant: atque vt dictum confirmaret, signatos aiebat esse notis, quæ in nudis deprehendi possent. Excussi itaque illi, quos accusarat signati deprehendebantur, quasi vestigio leporis, sed exorte sensus adeo, vt

vel ad ossa vsque intima, in loco vestigii punctum percussi magi, non persentiscent. Hoc vero mirabilius, quod plerique Magi non satis esse ducunt, Deo renunciassent, nisi se iterum in nomine Diaboli baptizari curauerint, & vocari altero nomine. Ex quo fit vt Magis duo ferè sint nomina. Haftenus Bodinus.

Idem Bodinus lib. 4. Demon. ca. 4. Quod periuri hominis testimonium nunquam admittitur, ad praesumptionem aut indicium constituendum, nisi aut testis certus, aut praesumptio violentissima eum adiuuerit, verbi gratia, si comperietur signatus Magus, quo indicio Triscalanus retexit plurimos. Nam à Vallesio quodam nobili viro accepi, quosdam à Diabolo sub palpebrarum altera, quosdam sub vno ex labiis, quosdam in podice obsignari. Triscalanus autem dicebat signatis Magis inesse quasi vestigium leporis, & quamuis ad ossa vsque indatur acus, locum tamen sensu expertum esse. Firmissima quidem praesumptio haec, & cum indiciis aliis sufficiens, vt

vt procedatur ad condemnationem.

Alterum testimonium super ea re est Nicolai Remigij, Sereniss. Ducis Lotharingie Consilarii & Cognitoris publici, qui lib. 1. Demonolatr. ca. 5. experientia edoctus in eundem sensum discurret. Dominorum inferuos importuna multis modis olim fuisse fertur crudelitas & sæuitia: sed in hoc maximè intolerabilis, quod notis eos compungendos curabant, vt haberent, quod fugam, si in quam se fortè darent, comitaretur, ac deprehensioni magis, obnoxios redderet. His adeò barbaræ atque inhumanæ seruitutis veluti tesseris inustos, ac insignitos etiam hodie habet Diabolus, quos recens sibi addixit, præcipueque (aiunt nonnulli) ea in parte corporis, quæ à Sacrorum Antistite in die cuiusque initiali Chrismate fuit delibuta: vti fures ab acti pecoris signa, suis impressis immutare solent. Quæ ratio sicuti parum probabilis mihi videtur (nam & ea quæ Antistes nihil attigit, sæpius vnguib. suis fœdant, atque inquinant, quemadmodum post dicetur) Ità non facile

ipsorum sententiæ accesserim, qui negant abolendis baptismi monumentis, notas eiusmodi quasi contrarium symbolum adhiberi: Frustra enim (inquiunt) expungi è corpore is Character tentatur, qui penitus hæret in anima, cum eadem ratione superfluum dici posset in baptismo aquam corpori superiniicere, quæ tamen animi lues interior elui denotatur. Certè ut res sit iam nihil ea dubitationis habere potest: postquam non modo, qui eam suo damno experti sunt diuersi diuersis locis, atque temporibus eandem referunt: sed etiam iis indiciis comprobant, quæ sint oculis manifesta, dum vestigia ostendunt, & rei nouitate prodigiosa, cum sine doloris ullo sensu, vulnus ea parte, quæ sic vngue Dæmonis est exarata, (Communiter illam Lamia in Confessionibus suis lingua Vbiorum, *cum Zeusselstrass* vocant) penitus admittunt. Alexia Belhoria 1. Nicolæa Morelia, 2. & Ioanna Gerardina, 3. Concorditer declarauerunt, se illud perfidiæ suæ symbolum in summa fronte inustum habere. Quiri-
na

na Xallæa. 4. in Occipite: Claudia Fellæa
5. in pectore, & à tergo: Dominica Euræa
6. in coxa: Lana Nigra 7. in dextro: Iaquel-
lina Xalueta 8. in sinistro humero. Atque
eiusmodi vestigia in illo ipso, quo à fide
defecerunt temporis momento, sibi à
Dæmone inscripta fuisse. Et quod magis
mirum videri possit, totus ille locus ita
exanguis est, ac sensu labefactatus, ut ne
admissa quidem acus altissimè, aut dolo-
rem faciat, aut sanguinis minimum eli-
ciat. Idque ita iam pro comperto habent
rerum capitalium vindices, ut inde quæ-
stionis ac tormentorum sæpè initium fa-
ciant. Quod non & ita pridem Spinalij
re fuit iam probatum. Nam cum Isabella
Pardæa. 9. ibi, ob sortilegij crimen com-
prehensa, vrbis præfecto partem corpo-
ris sic à Dæmone inscriptam indicasset,
subiit ei in animum, experiri, verumne id
esset, quod de eiusmodi stupore fereba-
tur. Ergo iussit in eam aciculam penitissi-
mè infigi, atque inculcari. Quod cum in-
fatis magna hominum frequentia esset
factum, & incruentum omninò vulnus
appa-

apparuit, & nullum saga doloris, vel minimi indicium adspicientib. dedit. Rursum Brindisij, ibi Claudia Bogarta 10. tormentis iam exhibenda, ad cutem ut moris est, de non sa fuerat, ob idq; cicatricem nudam in summa fronte ostendebat. Suspiciatus igitur Quæstor quod verè erat, scilicet impressi à Dæmone vnguis vestigium, quod antè capillis tegetetur, in id iubet aciculam altissimè infigi : Quod cum esset factum, nec illa doloris ullo sensu affici, nec vulnus, vel tantillum cruore manare visum est. Perstitit tamen verum negare, ac dicere eum olim ex iactu lapidis torporem esse obductum. Sed postmodum tormentis admota, non tantum agnouit, id sibi à Dæmone inflictum fuisse sed & plurima alia, quæ indignissimè ab eo passa fuerat, enumeravit. Novissimè 11, & Essæi, qui pagus ab hac vrbe milliario abest, (inquit Remigius) cum hoc loci Dynasta præsens in Mugeta sortilegij rea lictorem periclitari iussisset, ac is illam idcirco nudam statuisset, inuestigaturus sicubi tesseram illam reperiret, tan-

tandem in sinistro femine macula verru-
cæ instar apparuit, in quam cum ferrum,
vel quantum poterat adegisset, nec à
Mugeta vocem, nec ab ipso vulnere san-
guinis guttam vllam elicere atque expri-
mere potuit: Cum rursus locum maculæ
proximum leuiter etiam vulnerasset in-
genrem ea ex dolore clamorem edidit,
largus cruor sese inde effudit.

Idem *Remigius lib. 2. Demonolatr. cap. 2.*
pag. mihi, 192. demonstraturus luem i-
stam fortilegij sæpè in liberos ipsa paren-
tum labefactione de manare, refert, quod
Dominica Falluæa, cum iuncos religan-
dæ viti vnà cum matre diuelleret, ac hu-
mi iacentes se, vt fit, à labore recrearent:
cœpit post aliquot sermones illam mater
monere, ne ad vllius rei adspectum for-
midaret, si quæ se forte insolentior osten-
disset: nihil enim ab illa futurum pericu-
li. At cum hæc dixisset, momento adsti-
tisse humana forma aliquid, quod adspi-
cientibus appareret calceario homini si-
mile, erat enim incinctus ventrali spar-
sim pice contaminato, à quo tandem,
cum

cum esset in eius verba iureiurando adacta, ac in nouæ militiæ signum iniecto in frontem vngue notata, tandem est compressa, ipsa vidente matre, quæ & vicissim se illi stuprandam præbuit præsentem se filia; Hactenus *Remigius*.

Simile testimonium tertio præbet *Lambert. Dan. Dialog. de Sortiar. c. 4.* his verbis. Hæc ferè prima est contractus inter eos ineundi ratio. Sathan primo loco hoc ab istis exigit, vt planè liberè & apertè, vero Deo rerum omnium Creatori, & cæli abyssi quæ Domino renuncient, sibi quæ seruiant qui se tunc dissimulantes Sathanam esse profiteretur. Itaque in posterum ab ipsius nutu & voluntate pendeant, auxilio quæ innitantur. Quæ veri Dei abnegatio & scelestissima abiuratio est primus istorum execrandorum hominum Sathanæ conciliandorum gradus & ingressus, prima quæ istius negotii stipulatio. Hoc modo & tam fœdo in eius mancipium receptis istis, Sathan iam notam imprimit, vel dentibus, vel manu, & liberè quemquam effari iubet, quid à se fieri

fieri expetat, docetque tutissimas & occultissimas sui vlciscendi, si quos oderunt, vias, &c.

Imò *Idem eod. Capite paulo superius,* hæc verba audacter refert: Hoc enim verè tibi affirmarim, nullum non fortiarium cum Sathana fœdus & commercium iniisse, seque illi deuouisse. In cuius suæ addictionis fidem notam à Sathana inustam & impressam aliqua corporis sui parte gestant illi, alii quidem sub oculorum palpebra, alii internates ipfas, alii in oris palato, vt ea ratione illa sit occulta & ignota. Quanquam autem quidam velint non omnes Sortiarios esse aliquo stigmate à Sathana notatos, & compunctos, sed eos tantum de quibus ipse dubitat: quos aut sibi fidos ducit, eos absque nota relinqui: Certius tamen veriusque dixerim, neminem ex illis esse, cui non impresserit sui in eum iuris & potestatis aliquod indicium & vestigium. Quod vt facile agnoscant rerum capitalium & huiusmodi scelerum iudices, id imprimis curant, postquam isti capti fuerunt, vt toto corpore

pore tondeantur, nouaculaque abradantur, ne fortè sub pilo corporis celetur hoc stigma. Pactum igitur cum Sathana contraxerunt, vicissimque stipulati consenserunt. Sathan quidem, vt illi pro Deo se in posterum agnoscant, & colant : Illi autem, vt eos Sathan iuuet, & inuocatus adsit. Itaque ex pacto Sathan iis succurrit, & ad eorum preces & vota agit : ipsi vicissim eius monitis parent, atque obsequuntur. Hactenus *Daneus*.

Quarto prioribus authoribus assensum in eodem hoc themate adhibet *Thomas Erastus in disputatione de Lamis. pag. mihi, 523. his verbis. Cæterum vt esse magis noris, signum corporibus earum, post manuum stipulationem oscula & amplexus, imprimit, modò in vna, modo in alia parte (in quod sine sensu illarum vel integram acum, aut ferrum aliquod acutum abscondere valeas) vt eo ipso, ceu Sacramento ipsos sibi deuinciat. Quamquam non nego vnā non esse notā pacti seu fœderis vbique & in omnibus, libenter enim variat, vt facilius decipiat.*
Omnes.

Omnes nihilominus vno consensu, quocunque loco & tempore interrogentur: hoc ipsum confitentur. Tamen si capitale sibi fore prouideant. Hucusque *Erastus*.

Quintò non ab similia narrat *Petr. Gregor. Tholos. in Syntagm. iur. vniuersi. lib. 34. ca. 21. nu. 10.* quando ait. Erubescerem certè hoc dicere, ni me exempla firmarent, quæ in oculis omnium in Gallia sunt. Nam & Tholosæ hoc anno 1577. tot maleficæ & fortilegæ in senatu vndique reæ peractæ sunt, vt omnium reorum, qui à duobus annis ante fuerunt, quorumcunque criminum numerum superarent, & maleficiorum cumulo vincerent, ferè plus, quam quadringentæ, quarum pars Vulcanico sacratæ, aliæ aliis tormentis sublata, vel emendatæ. Et quod mirum est, omnes ferè à Diabolo notam inustam certo loco habebant: prodideruntque execrabilia plura & impia, &c. In eandem sententiam, ita quoque *Petrus Erodus lib. 5. rerum iudicatarum tit. de malefic. II. Edit. 2.* Nuper extitere apud Valenses & Cenomanos vicinos nostrarum Andium, qui
ex

ex hoc maleficio damnati sunt, & quos in tormentis audio confessos, se sacris (quæ Sabbatha vocant) rituatim initiari, tum Christianismum abiurare, & profiteri Paganismum: deinde à tergo notari signis, &c.

Sextò; Quid *Martinus Del-Rio* de hisce stigmatibus sentiat, tu, LECTOR BENEVOLE, ex verbis eius, quæ ex *lib. 2. Disquisit. Magic. quest. 21. pag. mihi, 103.* adscribam, collige & iudica: qui sic ait. Similem Dæmonis operationem cernere est, in stigmatum illa tessera, quam Diabolus imprimit strigibus: quæ sic sensu destituitur, ut nec acus longissimæ fixura dolorem minimum adferat, neque sanguinem eliciat: Et paulò post, *Claud. Charond. lib. iam laudato not. 1.* Scribit stigma famosæ illius sagæ, cui nomen Bayazonne, in humero sinistro valdè latens, & imperfectissimè delineatum denarij tamè magnitudine, quasi à centro ductis filamentis ad peripheriam, prorsus omnis expers sensus fuisse. Suspicio etiam me tenet, illud gemini carbonis signum in Allobro-

gis

gis foeminae pedibus stigma fuisse. Solent huius signi variae esse figurae, vestigij leporini, manus bufoniae, catelli nigri, quale signum visebatur in tergo *Ioan. de Vaulx Stabulensis*, in quo illud singulare. *Pet. Oranus*. Quaesitor negotii obseruauit, si acu, vel graphio profundius adacto perforares, nullum doloris sensum reus percipiebat, nec quicquam querebatur, si verò à tergo, ita vt videre ipse nequiret, eminus signo illius catelli minareris digito erecto, tanquam si acriter torqueretur, reum subito torqueri solitum. Huius rei causam physicam non inuenio, moralem hanc suspicor, contemptu indoluisse Demonein superbissimum, & sic irritatum saeuisse in mancipij sui cruciatum. *Sic De Rio. cit. loc.*

Septimò, *Matthias Berlich. in part. 3. Conclus. Practicab. 4. num. 153.* inter coniecturas, praesumptiones, argumenta ac euidentiora indicia ad torturam facientia refert, Si nota iniusta inueniatur, & quis signatus deprehenditur, eamque *num. 154. seq.* eò facilius ait à iudice cognosci, quia
vt

ut plurimum habet signum, seu vestigium leporis, & locus ille, ubi nota iniusta est, prorsus sensus expers est, ut quamvis acus ad ossa usque indatur, tamen venefica nullum omnino dolorem sentiat, nec sanguis ex eo fluat.

Sed audiamus. *Pierre de Lancre:*

Att pag. 183. Mais il dict aussi. vers. nous auons veu.

Nos vidimus centum depositiones plurium puerorum, qui ab anno ætatis sexto usque ad duodecimum & ultra, inierunt cum ipso (scilicet Diabolo) pactum, renuntiarent Deo, & receperunt sigillum & signum insensibile uti serui.

Et pag. 296. §. Il monstre sa marque.

Monstravit scilicet Lycantropus quidam Iuuenis suum stigma, quod malignus Spiritus ipsi impressit, quod est veluti circulus interius insensibilis, uti & aliorum Maleficorum, & quemadmodum membra tacta à fulgure cœlesti sunt in loco percusso insensibilia. Vna ex certioribus probationibus huius criminis, & quod quis se subiecerit Diabolo, est stigma,

ma, quemadmodum omnes qui de hoc scripserunt, obseruarunt: quod aliquando imprimitur fronti, aliquando labijs, aliquando sub pupillâ, aliquando in partibus pudendis, aliquando alibi secundum placitum Dæmonis maligni.

Idem pag. 317. §. Il est parcillement.

Similiter quoq; notandum est, quod sit signatus à Diabolo paruo aliquo signo in dorso, quod cum esset notoriè insensibile tempore processus Iudiciarij & clarè visibile, modò cum sit (per pœnitentiam scilicet) extra pactum Diaboli, incipit esse multum sensibile, & parum visibile. (Quod & nos vidimus & recognouimus in pluribus nostris testibus ex *Laburt*, qui post crimen maleficij redierunt ad bonum statum & penitus deseruerunt istam abominationem.

Nouum præter superiora testimonium suppeditat Reuerend. P. Cornelius à Lapide in *Epist. 2. Sancti Petri ca. 2. Edit. Lugdun. fol. 356.* Hisce verbis. Hoc seculo secta est Diabolistarum, qui gloriantur se fortiariorum esse, & Diaboli Charactere insignitos, quem,

vbi vino incaluere, nudata carne alijs ostendere non verentur: Auditum est explorum confessione, quod numerus eorum vsque ad 60. millia excreuerit in Gallijs. Dicunt se aliquid credere, vbi expedit, nihil vicissim credere, vbi sic expedit. Ità ex libro Parisiensi, *Rescius in Centuria sectarum.*

Accommodatissima quoque ad hoc thema peti possunt ex *Henrici de Monte acuto Lucubrationculis*, qui de *Mimica Dæmonis* fol. 19. ait. Mimicam Dæmonis quis non videt? signabantur Dei serui in veteri lege (per circumcisionem) signantur & hodie Baptismi signaculo indelebili; Dei simiolus (Sathan) suos etiam signare voluit; Quæ ars Dæmonis *suos seruos signandi* à Magia Zoroastris ad alias fluxit. *Dea Syriae Astartes*, seu *Astergatis* sacerdotes ferro se pariter inurebant *in carpo manu*, aut in ceruice, cuius rei testis est *Lucretius Apostata* in Dialogo *ἡ δὲ Συρίας θεῆς*, id est, *De Syria Dea*, *σίζονται δὲ πάντες οἱ μὲν εἰς κάρπας οἱ δὲ εἰς αὐχένους*, id est signantur verò omnes, hi quidem in

manum : illi vero in ceruicem.

Idem ibidem alia duo exempla ex Antiquis Philosophis refert *fol. 61.* his verbis: Peritiores artis Magicæ, ac Dæmoni suo cariores quadam notâ ab ipso impressâ signatos fuisse certum est, Epimenidis Malefici corpus multis incisum Characteribus, post eius obitum inuentum fuisse (*lib. αἰσχροφῶν*, id est, de Philosophis prodit *Hesychius*. Pythagoras Abari familiaris, & coætaneus, & magus pariter, *aureum Characterem impressum gerebat in femore idem fol. 170.* Quod quidem Laërtius in eius vitâ obscurè indicauit scribēs: Nudatum aliquando eius femur aureum apparuisse fama est, hoc ita refert *Laertius*, sed non explicat. Iamblychus autem, qui magicæ artis peritus erat, hanc rem Magicam & intellexit, & exposuit *in lib. de vita Pythagoræ*. Etsi tamen sub ambage, & verborum circuitione obscura. Magnum enim erat piaculum arcanæ Philosophiæ vulgare mysteria (sic Magiam vocabant) & in apertum proferre.

Idem paulo post *fol. 92.* ait. Hic mos

Dæmonis suos signandi famulos etiam hodie durat. Magis enim, & veneficis notas imprimit, vt visum in multis. E Zo-roastris instituto mitræ sacrorum Candidati ferro inurebantur, vt quodam velut stigmatē Dæmonis famuli signarētur.

Idem *fol. 135.* suæ mimicæ in *Orgiis* ab Orphæo institutis obseruauit inter cætera hunc ritum initiationis, scilicet qualiter initiari volens, sacrorum adibat comitia (bacchanalia intelligit) ibiq; dum confederat serpens aureus (vt refert Arnobius) in eius sinum iactus, per imas corporis partes retrahebatur, &c. Et paulò post. Notandum tamen symbolum serpentis aurei: symbola enim magica aurea sunt, sic femur aureum Pythagoræ apud Iamblychum pro magico Characterē ipsius femori incisa Abaris sagitta aurea, virgulæ diuinatoriæ aureæ, falces quibus Druydæ suum Viscum demetebant aureæ, & allusit *Apuleius vbi de Asino aureo.*

Denique in præallegatorum omnium maiorem fidem, & testimonium placet hic adscribere ex *discursu de spiritib.* P.F. Sebastia-

bastiani Michaëlis Ordinis Prædicatorum. Exemplar sententiæ cum scholijs suis, contra fascinarios latæ Auenioni, Anno Domini 1582. Vnde constat ibidem secundum stigmata illa Diabolica iudicatum fuisse verba dictæ Sententiæ talia sunt.

Visis processibus contra N.N.N. &c. Coram nobis constitutos reos accusatos, & delatos, quibus tam per vestram, & quorumlibet vestrum relationem, ac propriam Confessionem iuridicè coram nobis factam sæpius iuramento vestro medio, quàm per testium depositiones, eorumque accusationes, & alias legitimas probationes, ex dictis actis, & processu resultantes, nobis legitimè constitit, & constat, quod vos, & vestrum quilibet, Deum nostrum omnium Creatorem, & Opificem, vnum, & trinum abnegastis, & immitem Diabolum, hostem antiquum humani generis coluistis, vosque illi perpetuò deuouistis, & sacratissimo Baptismati, & his qui in eo fuerant susceptores leuantes, & proparentes, vestræque parti paradisi, & æternæ hæreditatis,

G 3

tatis, quam pro vobis, & toto generi humano Dominus noster Iesus Christus sua morte acquisiuit, coram præfato Caco-dæmone in humanâ specie existente, abrenunciastis, infundente ipso rugiente Diabolo denuò aquam, quam accepistis, vestro verò mutato nomine, in sacro Baptismatis fonte vobis imposito, sicque aliud commentitium nomen vobis imponi fictitio Baptismate passi fuistis, & accepistis, atque in pignus fidei Dæmoni datæ, vestimentorum vestrorum fragmentum, & particulam illi dedistis, & ut à libro vitæ vos deleri, & obliterari pater mendacij curaret, signa vestra, manu propria, ipso mandante & iubente, in reprobis, damnatorum mortisque perpetuæ libro nigerrimo ad hoc parato, apposuistis: & ut ad tantam perfidiam, & impietatem vos maiori vinculo deuinceret, NOTAM, VEL STIGMA cuiuslibet vestrum veluti rei suæ propriæ inussit, & illius mandatis, & iussis iureiurando, super circulo, quod diuinitatis symbolum est, in terram sculpto, quæ scabellum pedum
Dei

Dei est, per vos, & quemlibet vestrum
præstito vos obstrinxistis, signo Domini-
co, & cruce conculcato, & illi parendo,
adminiculo baculi quodam nefandissi-
mo vnguento ab ipso Diabolo vobis præ-
scripto illiti cruribus, & positi per aëra ad
locum constitutum in tempesta nocte
hora commoda malefactoribus, statis-
que diebus ab ipso tentatore portati, &
translati fuistis, ibique in communi syna-
goga plurimorum aliorum malefactorū,
fortilegorum, & hæreticorum, falsaria-
riorum, cultorumque Dæmonum accen-
so igne tetro post multas iubilationes,
saltationes, comestationes, compotatio-
nes, & ludos in honorem ipsius præsidē-
tis Belzebub, Principis Dæmoniorum
in formam, & speciem fædissimi, & ni-
gerrimi hirci immutati, vt Deum re, &
verbis adorastis, & ad illum complicatis
genibus accessistis & candelas piceas ac-
censas obtulistis, ac illius fœdissimum, &
turpissimum anum prô pudor! summa
cum reuerentia ore sacrilegio deosculati
estis, illumque sub veri Dei nomine in-

lis Dei timorem præ oculis habentes, pro tribunali sedentes, per hanc nostram sententiam diffinitivam, quam de Theologorum, & iuris peritorum Consilio maiorum more in his ferimus scriptis, Iesu Christi Domini nostri ac Beatæ Mariæ Virginis nominibus piè inuocatis, dicimus, declaramus, pronunciamus, & diffinitivè sententiamus, vos omnes supra nominatos, & vestrum quemlibet, fuisse, & esse veros Apostatas, idololatrias, sanctissimæ fidei defectores, Dei omnipotentis abnegatores, & contemptores, sodomiticos, & nefandissimi criminis reos, adulteros, fornicatores, sortilegos, maleficos, sacrilegos, hæreticos, fascinarios, homicidas, infanticidas, Dæmonumque cultores, Sathanicæ, Diabolicæ, atque infernali disciplinæ, & damnabilis, ac reprobatae fidei assertores, blasphemos, periuros, infames, & omnium malorum facinorum & delictorum conuictos fuisse. Ideo vos omnes vestrumque quemlibet, tanquam Sathanę membra hac nostra sententia curiæ sæculari remittimus,

rea-

realiter & in effectu condignis, & legitimis pænis eorum peculiari iudicio plectendos. HACTENVS SENTENTIA AVINIONENSIS; Nunc sequitur Scholion s. ad dictam sententiam P. F. Sebastiani Michaelis.

Vtrum Diabolus signet veneficos, seu Maleficos sortiarios?

Hoc punctum solum sufficiens est ad conuincendos omnes illos, qui putant esse somnia: nam experientia demonstrat euidenter, illud stigma quod habent in suis corporibus, esse ita leprosum, vt perfectè sit insensibile, tam vere vt (quemadmodum nostris vidimis oculis, & probauimus cum quadam acu) si subtiliter, immittatur in illud aliqua acus, non plus sentiant, quam si essent veri leprosi: verum oportet cauere ne animaduertant probationem, quoniam simulant se sentire. Sit vt sit, gutta aliqua sanguinis non promanat vnquam: Verum iste modus agendi Diabolo est antiquus, licet diuersimodè secundum diuersitatem temporis. Tertull. lib. 2. aduersus Iudeos. cap. probatio

Natiuit. Christi inquit, quod Diabolus soleat signare suos, vt imitetur Deum, qui suos in Baptismo signat interius signo vel Characterē inhærente animæ nostræ, secundum S. Paul. *Ephes. 1. 4.* & S. Ioan. & vult exterius nos esse signatos per S. Chrisma & signum Crucis. Ita quoque Diabolus signat suos in anima signo peccati, & hoc signo non contentus adiungit signum exterius, & licet illi possibile sit, non tamen signat suos vno eodemque signo, nam quemadmodum dicit *Tertull. lib. de veland. Virg.* proprium Diaboli est, singulis diebus nouum aliquem modum agendi effingere. Quandoquidem hoc punctum clarè patet ex sacra Scriptura, scilicet quod Diabolus aspiret & conetur quantum potest suos signare. S. Ioannes sæpius prædixit in Apocalypsi, quod circa finem mundi certi aliqui erunt homines qui portabunt signum seu Characterem bestię, quod intelligendum est corporaliter secundum litteram, quemadmodum ex textu colligere licet, qui dicit quod per tale signum erit accessus cū peruersis

uersis

uerfis hominibus qui portabunt dictum
signum in manibus aut in fronte. Et si ni-
hil aliud efferet, quam hæc sola experientia
fatis colligi posset, quod oporteat hos
textus secundum litteram intelligere.
Quod bene notauit & prædixit S. Hyp-
politus Martyr antiquissimus, *Orat. de
consummat. mundi.* Hisce verbis vtens &
loquens de Diabolo, qui assumet corpus
phantasticum: *Adducet* (inquit) *eos ad ado-
randum ipsum, ac ipsi obtemperantes sigillo suo
notabit.* Ita vt appareat quod miseri i-
sti ignorantes Malefici vel Maleficæ le-
gerint orationem huius gloriosi Marty-
res; quandoquidem ipsorum depositio-
nes, tam propriè conueniunt cum hoc,
quod prædixit.

Supra positis itemque lucem adferunt
illa, quæ ex diuersis locis libri illius, qui,
*Histoire Admirable de la possession & conuer-
sion D'une pœnitente* sub nomine R.P.F. Se-
bastiani Michaëlis inscribitur, per trans-
lationem collecta sunt. Et quidem pag. 19.
vers. Interrogè: dicitur interrogatus (scili-
cet Verinus Diabolus.) quomodò pos-
set

set conuinci? Respondet, quando erit apprehensus & ab Episcopo Marsiliensi missus in carcerem, inuenietur quod sit signatus in capite signo Diaboli, quemadmodum presbyteri & religiosi ferunt coronam vel tonsuram in capite, quod est signum *sive Character* Iesu Christi.

Relatio P. Michaelis, Pag. 69. in princ.

3 Quod habeat signa Diaboli in corpore suo insensibilia, vti probatum est, à la sainte Baume.

Pag. 70. In Principio.

Magdalena scilicet monstrauit signum Diaboli quod habebat in pede, & cum Dominus Præsidentis profundè immisisset acum, Magdalena nihil sensit, neque sanguis emanauit. verum cum acus immitteretur audiebatur sonus pergameni perfolli.

Ibid. vers. laquelle proue. Quam probam quoque fecit 19. Feb. Dominus Fontaine Doctor Medicinæ & Professor Regius in vrbe d' Aix, & omnes alij Doctores Medici dictæ vrbis, Dominus Merindol & Grassi Doctores & Professores Medicinæ, cum

Domino Bon temps Chirurgo & experto Anatomista dictæ vrbis, iudicantes quod esset res supernaturalis.

Pag. 73. §. Adiurè de dire.

Adiuratus (scilicet Belzebub) vt dicat quales (Ludouicus magnus scilicet) cum ipso habuerit sermones, Respondit. *Petijt à me vt signa sui corporis & Magdalenæ Magæ scilicet occultarem, & ad interiora corporis conuerterem, ne seruirent in testimonium contra ipsum, quod ipsi etiam promisi. NB. Diabolus fefellit Magum, vti postea per experientiam patuit.*

Pag. 76. §. Apres disnè.

Post prandium sunt probata signa quæ obfessa (Magdalena Maga scilicet) habebat in pedibus, in renibus, & circa cor, & sunt inuenta insensibilia: tunc dixit Beelzebub. Ego quidem conatus sum facere vti sensibilia, verum Deus me impedivit.

Ibid. §. A propos.

Quod attinet ad signa supradicta notandum est, quod Dominus Simeonis
vir

vir honoratus & probatus bene notus in hac vrbe, gerens negotia Remi Archiep. d' Aix, retulit P. Michaëlis, quod postquā signa vel stigmata in Mago (Ludouico scil.) reperta sunt, ipsum quia nouit à iuuentute, visitauerit, & familiariter scilicet responderit. Quando veni in hanc vr-
bem, ridebam omnes Dominos, quia habebam dæmonem qui me posset ex totius mundi hominum manibus liberare & occultare mea signa : Et cum ego rogarem, Quomodo igitur inuenerint, Respondit, Deus immisit manum.

Pag. 79. §. Cela fait.

Hoc facto, fuit (Magus Ludouicus scilicet) inspectus circa vesp̄eram per tres Medicos supradictos, Fontaine, Merindol & Grassi, & duos Chirurgos, Bontemps & Prouet, & cum ipsum in præsētia dominorum Thoron & Garandean Commissariorum supradictorum denu-
dassent, inuenerunt constitutionem & qualitatem eius pudendam, vt ipso smet puderet & auerterent faciem postea oculis eius velatis cum immitterent acus
in

in partes sensibiles, clamabat, dicens, Vos me læditis vel vulneratis: & cum non clamaret, immittebant acum totam ipso ne vnum dante signum sentienti, & in ipso inuenerunt tria signa, & velamento oculorum deposito, reuestitus putabat nulla signa esse inuenta in suo corpore, & multum gaudens rediit ad carcerem: Verum post duos dies quando ipsi prælegebatur velatio dictorum Medicorum & Chirurgorum perterritus fuit multum, & volebat disputare, vtrum diabolus posset signare Christianum sine suo consensu. Tunc Pater Michaëlis dixit ad dominū Thoron Commissarium. Si hic Homo esset Auignioni, cras manē cōbureretur: nam talia signa manifestē conuincunt & nunquam inuenta sunt, quam apud Magos, neque deus permittit, quod sui filij & membra mystici Corporis Iesu Christi ferant signum inimici sui, verum suos signat interius Spiritu sancto per Characterem Baptismalem, & exterius in fronte per sacrum Chrisma & signum Crucis & per tale signum distinguit Electos à repro-

pro-

probatis in *Apocalypsi* 7.ca. & vt in eodem libro dicitur. Non permittet vt electi portent signum bestiae. Aliqui volentes philosophari de hoc proposito, allegabant Deum permisisse Sathanæ, vt S. Iob per totum vulneraret percuteretque corpus: verum respondit dictus Pater, inter plagam vulnus & stigma vel signum, est magna differentia. Vulnus vel plaga infligitur ad corripiendum vel corrigendum, stigma imprimitur in signum seruitutis, serui Turcici ferunt signum suorum Dominorum in fronte, cauterizatum ignito ferro, verum alia res est quando à suis Dominis castigantur vsque ad sanguinē. S. Antonius & plures alij sunt percussi à Sathana sicut Iob, verum nunquam inuenitur quod Diabolus imprefferit signum suum in illorum corporibus; plagæ cessant & pereunt, verum stigmata permanent, & si hoc esset, Diabolus poterit signare ipsum Papam & omnes Iudices: & quis est iste Paterfamilias qui vellet permittere vt sua Ovis aut Bos ferat signum alterius: sic cessauit disputatio.

pag. 101. §. le soir, au soupper.

Vesperis circa cœnam Beelzebub nihil aliud agebat, quã quod grunniret. P. Frãcois Billet dicebat. Quid grunnis? per-
mitte filiam cœnare? Tunc Diabolus. O-
portet me aliquod secretum tibi reuela-
re in despectum meum. Mane in missæ
sacrificio cum me ita affligerem, fiebat
propterea quia Fortitudo (scilicet Ange-
lus bonus ita nominatus) mihi commen-
dasse ex parte Dei, me volebat cogere ut à
Magdalena auferrem mea signa, quod
coactus sum facere statim post commu-
nionem. Interroga ipsam si non senserit
magnos dolores in omnibus illis parti-
bus, in quibus habuit signa, quando ego
ipsi illa eradicaui, quod Magdalena con-
fitebatur ita esse dicens se ignorasse cau-
sam. Perquisita sunt loca signorum quæ
non sunt inuenta, erant enim partes sen-
sibiles & reddentes sanguinem, quæ an-
tea fuerant mortuæ & insensibiles & non
emittentes sanguinem, sed potius red-
dentes sonum pergameni, quod perfo-
ditur. Magdalena vero dixit, post con-
uer-

ex hoc maleficio damnati sunt, & quos in tormentis audio confessos, se sacris (quæ Sabbatha vocant) rituatim initiari, tum Christianismum abiurare, & profiteri Paganismum: deinde à tergo notari signis, &c.

Sextò; Quid *Martinus Del-Rio* de hisce stigmatibus sentiat, tu, LECTOR BENEVOLE, ex verbis eius, quæ ex *lib. 2. Disquisit. Magic. quest. 21. pag. mihi, 103.* adscribam, collige & iudica: qui sic ait. Similem Dæmonis operationem cernere est, in stigmatum illa tessara, quam Diabolus imprimit strigibus: quæ sic sensu destituitur, ut nec acus longissimæ fixura dolorem minimum adferat, neque sanguinem eliciat: Et paulò post, *Claud. Charond. lib. iam laudato not. 1.* Scribit stigma famosæ illius sagæ, cui nomen Bayazonne, in humero sinistro valdè latens, & imperfectissimè delineatum denarij tamè magnitudine, quasi à centro ductis filamentis ad peripheriam, prorsus omnis expers sensus fuisse. Suspicio etiam me tenet, illud gemini carbonis signum in Allobro-

gis

gis foeminae pedibus stigma fuisse. Solent huius signi variae esse figurae, vestigij leporini, manus bufoniae, catelli nigri, quale signum visebatur in tergo *Ioan. de Vaulx Stabulensis*, in quo illud singulare. *Pet. Oranus*. Quaesitor negotii observauit, si acu, vel graphio profundius adacto perforares, nullum doloris sensum reus percipiebat, nec quicquam querebatur, si verò à tergo, ita vt videre ipse nequiret, eminus signo illius catelli minareris digito erecto, tanquam si acriter torqueretur, reum subito torqueri solitum. Huius rei causam physicam non inuenio, moralem hanc suspicor, contemptu indoluisse Demonem superbissimum, & sic irritatum saeuisse in mancipij sui cruciatum. *Sic De Rio. cit. loc.*

Septimò, *Matthias Berlich. in part. 3. Conclus. Practicab. 4. num. 153.* inter coniecturas, praesumptiones, argumenta ac euidentiora indicia ad torturam facientia refert, Si nota iniusta inueniatur, & quis signatus deprehenditur, eamque *num. 154. seq.* eò facilius ait à iudice cognosci, quia

vt

ut plurimum habet signum, seu vestigium leporis, & locus ille, ubi nota iniusta est, prorsus sensus expers est, ut quamvis acus ad ossa usque indatur, tamen venefica nullum omnino dolorem sentiat, nec sanguis ex eo fluat.

Sed audiamus. *Pierre de Lancre:*

Att pag. 183. Mais il dict aussi. vers. nous auons veu.

Nos vidimus centum depositiones plurium puerorum, qui ab anno ætatis sexto usque ad duodecimum & ultra, inierunt cum ipso (scilicet Diabolo) pactum, renuntiarent Deo, & receperunt sigillum & signum insensibile uti serui.

Et pag. 296. §. Il montre sa marque.

Monstravit scilicet Lycantropus quidam Iuuenis suum stigma, quod malignus Spiritus ipsi impressit, quod est veluti circulus interius insensibilis, uti & aliorum Maleficorum, & quemadmodum membra tacta à fulgure cœlesti sunt in loco percusso insensibilia. Vna ex certioribus probationibus huius criminis, & quod quis se subiecerit Diabolo, est stigma,

ma, quemadmodum omnes qui de hoc scripserunt, obseruarunt: quod aliquando imprimitur fronti, aliquando labijs, aliquando sub pupillâ, aliquando in partibus pudendis, aliquando alibi secundum placitum Dæmonis maligni.

Idem pag. 317. §. Il est parcillement.

Similiter quoq; notandum est, quod sit signatus à Diabolo paruo aliquo signo in dorso, quod cum esset notoriè insensibile tempore processus Iudiciarij & clarè visibile, modò cum sit (per pœnitentiam scilicet) extra pactum Diaboli, incipit esse multum sensibile, & parum visibile. (Quod & nos vidimus & cognouimus in pluribus nostris testibus ex *Laburt*, qui post crimen maleficij redierunt ad bonum statum & penitus deseruerunt istam abominationem.

Nouum præter superiora testimonium suppeditat Reuerend. P. Cornelius à Lapide in *Epist. 2. Sancti Petri ca. 2. Edit. Lugdun. fol. 356.* Hisce verbis. Hoc seculo secta est Diabolistarum, qui gloriantur se fortiariorios esse, & Diaboli Characterè insignitos, quem,

vbi vino incaluere, nudata carne alijs ostendere non verentur: Auditum est explorum confessione, quod numerus eorum vsque ad 60. millia excreuerit in Gallijs. Dicunt se aliquid credere, vbi expedit, nihil vicissim credere, vbi sic expedit. Ità ex libro Parisiensi, *Rescius in Centuria sectarum.*

Accommodatissima quoque ad hoc thema peti possunt ex *Henrici de Monte acuto Lucubrationibus*, qui de *Mimica Dæmonis* fol. 19. ait. Mimicam Dæmonis quis non videt? signabantur Dei serui in veteri lege (per circumcisionem) signantur & hodie Baptismi signaculo indelebili; Dei simiolus (Sathan) suos etiam signare voluit; Quæ ars Dæmonis *suos seruos signandi* à Magia Zoroastris ad alias fluxit. *Dea Syria Astartes*, seu *Astergatis* sacerdotes ferro se pariter inurebant *in carpo manu*, aut in ceruice, cuius rei testis est *Lucretius Apostata* in Dialogo *ἡ δὲ Συρίας θεῶν*, id est, *De Syria Dea*, *σίζονται δὲ πάντες οἱ μὲν ἐς κάρπας οἱ δὲ ἐς αὐχένους*, id est signantur verò omnes, hi quidem in
ma-

manum : illi vero in ceruicem.

Idem ibidem alia duo exempla ex Antiquis Philosophis refert fol. 61. his verbis: Peritiores artis Magicæ, ac Dæmoni suo cariores quadam notâ ab ipso impressâ signatos fuisse certum est, Epimenidis Malefici corpus multis incisum Characteribus, post eius obitum inuentum fuisse (lib. *Ἐπιστοφῶν*, id est, de Philosophis prodit *Hesychius*. Pythagoras Abari familiaris, & coætaneus, & magus pariter, *aureum Characterem impressum gerebat in femore idem fol. 170.* Quod quidem Laërtius in eius vitâ obscurè indicauit scribēs: Nudatum aliquando eius femur aureum apparuisse fama est, hoc ita refert *Laertius*, sed non explicat. Iamblychus autem, qui magicæ artis peritus erat, hanc rem Magicam & intellexit, & exposuit in lib. *de vita Pythagoræ*. Etsi tamen sub ambage, & verborum circuitione obscura. Magnum enim erat piaculum arcanæ Philosophiæ vulgare mysteria (sic Magiam vocabant) & in apertum proferre.

Idem paulo post fol. 92. ait. Hic mos

Dæmonis suos signandi famulos etiam hodie durat. Magis enim, & veneficis notas imprimit, vt visum in multis. E Zo-roastris instituto mitræ sacrorum Candidati ferro inurebantur, vt quodam velut stigmate Dæmonis famuli signarētur.

Idem fol. 135. suæ minicæ in *Orgiis* ab Orphæo institutis obseruauit inter cætera hunc ritum initiationis, scilicet qualiter initiari volens, sacrorum adibat comitia (bacchanalia intelligit) ibiq; dum confederat serpens aureus (vt refert Arnobius) in eius sinum iactus, per imas corporis partes retrahebatur, &c. Et paulò post. Notandum tamen symbolum serpentis aurei: symbola enim magica aurea sunt, sic femur aureum Pythagoræ apud Iamblychum pro magico Characterē ipsius femori incisa Abaris sagitta aurea, virgulæ diuinatoriæ aureæ, falces quibus Druydæ suum Viscum demetebant aureæ, & allusit *Apuleius vbi de Asino aureo*.

Denique in præallegatorum omnium maiorem fidem, & testimonium placet hic adscribere ex *discursu de spiritib.* P.F. Sebastia-

bastiani Michaëlis Ordinis Prædicatorum. Exemplar sententiæ cum scholijs suis, contra fascinarios latæ Auenioni, Anno Domini 1582. Vnde constat ibidem secundum stigmata illa Diabolica iudicatum fuisse verba dictæ Sententiæ talia sunt.

Visis processibus contra N.N.N. &c. Coram nobis constitutos reos accusatos, & delatos, quibus tam per vestram, & quorumlibet vestrum relationem, ac propriam Confessionem iuridicè coram nobis factam sæpius iuramento vestro medio, quàm per testium depositiones, eorumque accusationes, & alias legitimas probationes, ex dictis actis, & processu resultantes, nobis legitimè constitit, & constat, quod vos, & vestrum quilibet, Deum nostrum omnium Creatorem, & Opificem, vnum, & trinum abnegastis, & immitem Diabolum, hostem antiquum humani generis coluistis, vosque illi perpetuò deuouistis, & sacratissimo Baptismati, & his qui in eo fuerant susceptores leuantes, & proparentes, vestræque parti paradisi, & æternæ hæreditatis,

G 3

tatis, quam pro vobis, & toto generi humano Dominus noster Iesus Christus sua morte acquisiuit, coram præfato Caco-dæmone in humanâ specie existente, abrenunciastis, infundente ipso rugiente Diabolo denuò aquam, quam accepistis, vestro verò mutato nomine, in sacro Baptismatis fonte vobis imposito, sicque aliud commentitium nomen vobis imponi fictitio Baptismate passi fuistis, & accepistis, atque in pignus fidei Dæmoni datæ, vestimentorum vestrorum fragmentum, & particulam illi dedistis, & ut à libro vitæ vos deleri, & obliterari pater mendacij curaret, signa vestra, manu propria, ipso mandante & iubente, in reprobis, damnatorum mortisque perpetuæ libro nigerrimo ad hoc parato, apposuistis: & ut ad tantam perfidiam, & impietatem vos maiori vinculo deuinceret, NOTAM, VEL STIGMA cuiuslibet vestrum veluti rei suæ propriæ inussit, & illius mandatis, & iussis iureiurando, super circulo, quod diuinitatis symbolum est, in terram sculpto, quæ scabellum pedum
Dei

Dei est, per vos, & quemlibet vestrum
præstito vos obstrinxistis, signo Domini-
co, & cruce conculcato, & illi parendo,
adminiculo baculi quodam nefandissi-
mo vnguento ab ipso Diabolo vobis præ-
scripto illiti cruribus, & positi per aëra ad
locum constitutum intempesta nocte
hora commoda malefactoribus, statis-
que diebus ab ipso tentatore portati, &
translati fuistis, ibique in communi syna-
goga plurimorum aliorum maleficorū,
fortilegorum, & hæreticorum, falci-
riorum, cultorumque Dæmonum accen-
so igne tetro post multas iubilationes,
saltationes, comestationes, compotatio-
nes, & ludos in honorem ipsius præsidē-
tis Belzebub, Principis Dæmoniorum
in formam, & speciem fædissimi, & ni-
gerrimi hirci immutati, vt Deum re, &
verbis adorastis, & ad illum complicatis
genibus accessistis & candelas piceas ac-
censas obtulistis, ac illius fædissimum, &
turpissimum anum prô pudor! summa
cum reuerentia ore sacrilegio deosculati
estis, illumque sub veri Dei nomine in-

uocastis, illiusque auxilium & pro vindi-
cta in omnes vobis vel infensos, vel peti-
ta denegantes exercenda efflagitastis, at-
que ab ipso edocti vindictas, maleficia,
fascinationes, tum in humanas creaturas,
tum etiam in animalia exercuistis, atque
homicidia infantium quamplurima cō-
mifistis, imprecationes, ablactationis ta-
bes, & alios grauissimos morbos ope iam
dicti Sathanæ immifistis, infantesque per
vos, nonnullis etiam scientibus tantum,
& annuentibus, arte iam dicta malefica,
oppressos, confossos, & interfectos fuis-
se, ac denique in cæmiterio sepultos, no-
ctu & clam exhumastis, atque in Synago-
gam prædictam fascinatorum collegium
portastis: denique Dæmoniorum princi-
pi in solio sedenti obtulistis, detracta &
vobis conseruata pinguedine, capite, ma-
nibus, & pedibus abscissis, truncumque
decoqui, & elixari, & interdum assari cu-
rastis, iubenteque, ac mandante præfato
patre vestro comedistis, & damnabiliter
deuorastis, & mala malis addendo, vos
viri cum succubis, vos mulieres cum in-
cubis

cubis fornicati estis, Sodomiam veram
& nefandissimum crimen miserè cum il-
lis tactu frigidissimo exercuistis; & quod
etiam detestabilissimum est, Augustissi-
mum Eucharistiæ Sacramentum per vos
in Ecclesia sancta Dei aliquando sum-
ptum, iam dicti serpentis à paradiso eie-
cti præcepto in ore retinuistis, illudque
in terram n. furiè expuistis, vt cum maio-
ri omnis contumelæ, impietatis, & con-
temptus specie, Deum nostrum verum,
& sanctum dehonestaretis, ipsum vero
Diabolum, eiusque gloriam, honorem,
triumphum, & regnum promoueretis,
atque omni honore, decore, laudibus, di-
gnitate, auctoritate, & adoratione hono-
raretis, decoraretis, honestaretis. Quæ
omnia grauissima, horrendissima, atque
nefandissima sunt directè in Omnipoten-
tis Dei omnium Creatoris contume-
liam, & iniuriam. Quam ob causam Nos
FRATER FLORVS, prouincialis ordinis
fratrum Prædicatorum, sacrae Theolo-
giæ Doctor, ac sanctæ fidei in tota ista le-
gatione Auenionensi inquisitor Genera-
lis

lis Dei timorem præ oculis habentes, pro
tribunali sedentes, per hanc nostram sen-
tentiam diffinitiuam, quam de Theolo-
gorum, & iuris peritorum Consilio maio-
rum more in his ferimus scriptis, Iesu
Christi Domini nostri ac Beatæ Mariæ
Virginis nominibus piè inuocatis, dici-
mus, declaramus, pronunciamus, & dif-
finitiuè sententiamus, vos omnes supra
nominatos, & vestrum quemlibet, fuisse,
& esse veros Apostatas, idololatrias, san-
ctissimæ fidei defectores, Dei omnipo-
tentis abnegatores, & contemptores, so-
domiticos, & nefandissimi criminis reos,
adulteros, fornicatores, fortilegos, male-
ficos, sacrilegos, hæreticos, fascinarios,
homicidas, infanticidas, Dæmonumque
cultores, Sathanicæ, Diabolicæ, atque in-
fernali disciplinæ, & damnabilis, ac re-
probatae fidei assertores, blasphemos,
periuros, infames, & omnium malorum
facinorum & delictorum conuictos fu-
isse. Ideo vos omnes vestrumque quem-
libet, tanquam Sathanę membra hac no-
stra sententia curiæ sæculari remittimus,
rea-

realiter & in effectu condignis, & legitimis pænis eorum peculiari iudicio plectendos. HACTENVVS SENTENTIA AVINIONENSIS; Nunc sequitur Scholion s. ad dictam sententiam P. F. Sebastiani Michaelis.

Vtrum Diabolus signet veneficos, seu Maleficos sortiarios?

Hoc punctum solum sufficiens est ad conuincendos omnes illos, qui putant esse somnia: nam experientia demonstrat euidenter, illud stigma quod habent in suis corporibus, esse ita leprosum, vt perfectè sit insensibile, tam vere vt (quemadmodum nostris vidimis oculis, & probauimus cum quadam acu) si subtiliter, immittatur in illud aliqua acus, non plus sentiant, quam si essent veri leprosi: verum oportet cauere ne animaduertant probationem, quoniam simulant se sentire. Sit vt sit, gutta aliqua sanguinis non promanat vnquam: Verum iste modus agendi Diabolo est antiquus, licet diuersimodè secundum diuersitatem temporis. Tertull. lib. 2. aduersus Iudeos. cap. probatio

Natiuit. Christi inquit, quod Diabolus soleat signare suos, vt imitetur Deum, qui suos in Baptismo signat interius signo vel Characterē inhærente animæ nostræ, secundum S. Paul. *Ephes. i. 4.* & S. Ioan. & vult exterius nos esse signatos per S. Chrisma & signum Crucis. Ita quoque Diabolus signat suos in anima signo peccati, & hoc signo non contentus adiungit signum exterius, & licet illi possibile sit, non tamen signat suos vno eodemque signo, nam quemadmodum dicit *Tertull. lib. de veland. Virg.* proprium Diaboli est, singulis diebus nouum aliquem modum agendi effingere. Quandoquidem hoc punctum clarè patet ex sacra Scriptura, scilicet quod Diabolus aspiret & conetur quantum potest suos signare. S. Ioannes sæpius prædixit in Apocalypsi, quod circa finem mundi certi aliqui erunt homines qui portabunt signum seu Characterem bestię, quod intelligendum est corporaliter secundum litteram, quemadmodum ex textu colligere licet, qui dicit quod per tale signum erit accessus cū peruersis

uersis

uerfis hominibus qui portabunt dictum signum in manibus aut in fronte. Et si nihil aliud efferet, quam hæc sola experientia satis colligi posset, quod oporteat hos textus secundum litteram intelligere. Quod bene notauit & prædixit S. Hypopolitus Martyr antiquissimus, *Orat. de consummat. mundi.* Hisce verbis vtens & loquens de Diabolo, qui assumet corpus phantasticum; *Adducet* (inquit) *eos ad adorandum ipsum, ac ipsi obtemperantes sigillo suo notabit.* Ita vt appareat quod miseri isti ignorantes Malefici vel Maleficæ legerint orationem huius gloriosi Martyres; quandoquidem ipsorum depositiones, tam propriè conueniunt cum hoc, quod prædixit.

Supra positis itemque lucem adferunt illa, quæ ex diuersis locis libri illius, qui, *Histoire Admirable de la possession & conuersion D'vne pœnitente* sub nomine R.P.F. Sebastiani Michaëlis inscribitur, per translationem collecta sunt. Et quidem pag. 19. *vers. Interrogé:* dicitur interrogatus (scilicet Verinus Diabolus.) quomodò posset

set conuinci? Respondet, quando erit apprehensus & ab Episcopo Marsiliensi missus in carcerem, inuenietur quod sit signatus in capite signo Diaboli, quemadmodum presbyteri & religiosi ferunt coronam vel tonsuram in capite, quod est signum *sive Character* Iesu Christi.

Relatio P. Michaelis, Pag. 69. in princ.

3 Quod habeat signa Diaboli in corpore suo insensibilia, vti probatum est, à la sainte Baume.

Pag. 70. In Principio.

Magdalena scilicet monstrauit signum Diaboli quod habebat in pede, & cum Dominus Præsidentis profundè immisisset acum, Magdalena nihil sensit, neque sanguis emanauit. verum cum acus immitteretur audiebatur sonus pergameni perfossi.

Ibid. vers. *laquelle proue.* Quam probam quoque fecit 19. Feb. Dominus Fontaine Doctor Medicinæ & Professor Regius in vrbe d' Aix, & omnes alij Doctores Medici dictæ vrbis, Dominus Merindol & Grassi Doctores & Professores Medicinæ, cum

Domino Bon temps Chirurgo & experto Anatomista dictæ vrbis, iudicantes quod esset res supernaturalis.

Pag. 73. §. Adiurè de dire.

Adiuratus (scilicet Belzebub) vt dicat quales (Ludouicus magnus scilicet) cum ipso habuerit sermones, Respondit. *Petit à me vt signa sui corporis & Magdalenæ Magæ scilicet occultarem, & ad interiora corporis conuerterem, ne seruirent in testimonium contra ipsum, quod ipsi etiam promisi. NB. Diabolus fefellit Magum, vti postea per experientiam patuit.*

Pag. 76. §. Apres disnè.

Post prandium sunt probata signa quæ obfessa (Magdalena Maga scilicet) habebat in pedibus, in renibus, & circa cor, & sunt inuenta insensibilia: tunc dixit Beelzebub. Ego quidem conatus sum facere vti sensibilia, verum Deus me impediuit.

Ibid. §. A propos.

Quod attinet ad signa supradicta notandum est, quod Dominus Simeonis
vir

vir honoratus & probatus bene notus in hac vrbe, gerens negotia Remi Archiep. d' Aix, retulit P. Michaëlis, quod postquā signa vel stigmata in Mago (Ludouico scil.) reperta sunt, ipsum quia nouit à iuuentute, visitauerit, & familiariter scilicet responderit. Quando veni in hanc urbem, ridebam omnes Dominos, quia habebam dæmonem qui me posset ex totius mundi hominum manibus liberare & occultare mea signa: Et cum ego rogarem, Quomodo igitur inuenerint, Respondit, Deus immisit manum.

Pag. 79. §. Cela fait.

Hoc facto, fuit (Magus Ludouicus scilicet) inspectus circa vesp̄eram per tres Medicos supradictos, Fontaine, Merindol & Grassi, & duos Chirurgos, Bontemps & Prouet, & cum ipsum in præsentia dominorum Thoron & Garandeau Commissariorum supradictorum denu-
dassent, inuenerunt constitutionem & qualitatem eius pudendam, vt ipso smet puderet & auerterent faciem postea oculis eius velatis cum immitterent acus
in

in partes sensibiles, clamabat, dicens, Vos me læditis vel vulneratis: & cum non clamaret, immittebant acum totam ipso ne vnum dante signum sentiendi, & in ipso inuenerunt tria signa, & velamento oculorum deposito, reuestitus putabat nulla signa esse inuenta in suo corpore, & multum gaudens rediit ad carcerem: Verum post duos dies quando ipsi prælegebatur velatio dictorum Medicorum & Chirurgorum perterritus fuit multum, & volebat disputare, vtrum diabolus posset signare Christianum sine suo consensu. Tunc Pater Michaëlis dixit ad dominū Thoron Commissarium. Si hic Homo esset Auignioni, cras manē cōbureretur: nam talia signa manifestē conuincunt & nunquam inuenta sunt, quam apud Magos, neque deus permittit, quod sui filij & membra mystici Corporis Iesu Christi ferant signum inimici sui, verum suos signat interius Spiritu sancto per Characterem Baptismalem, & exterius in fronte per sacrum Chrisma & signum Crucis & per tale signum distinguit Electos à repro-

probatis in *Apocalypsi* 7.ca. & vt in eodem libro dicitur. Non permittet vt electi portent signum bestiae. Aliqui volentes philosophari de hoc proposito, allegabant Deum permisisse Sathanæ, vt S. Iob per totum vulneraret percuteretque corpus: verum respondit dictus Pater, inter plagam vulnus & stigma vel signum, est magna differentia. Vulnus vel plaga infligitur ad corripiendum vel corrigendum, stigma imprimitur in signum seruitutis, serui Turcici ferunt signum suorum Dominorum in fronte, cauterizatum ignito ferro, verum alia res est quando à suis Dominis castigantur vsque ad sanguinē. S. Antonius & plures alij sunt percussi à Sathana sicut Iob, verum nunquam inuenitur quod Diabolus impresterit signum suum in illorum corporibus; plagæ cessant & pereunt, verum stigmata permanent, & si hoc esset, Diabolus poterit signare ipsum Papam & omnes Iudices: & quis est iste Paterfamilias qui vellet permittere vt sua Ovis aut Bos fecerat signum alterius: sic cessauit disputatio.

pag. 101. §. le soir, au soupper.

Vesperis circa cœnam Beelzebub nihil aliud agebat, quã quod grunniret. P. Frãcois Billet dicebat. Quid grunnis? per-
mitte filiam cœnare? Tunc Diabolus. O-
portet me aliquod secretum tibi reuela-
re in despectum meum. Mane in missæ
sacrificio cum me ita affligerem, fiebat
propterea quia Fortitudo (scilicet Ange-
lus bonus ita nominatus) mihi commen-
dasse ex parte Dei, me volebat cogere ut à
Magdalena auferrem mea signa, quod
coactus sum facere statim post commu-
nionem. Interroga ipsam si non senserit
magnos dolores in omnibus illis parti-
bus, in quibus habuit signa, quando ego
ipsi illa eradicaui, quod Magdalena con-
fitebatur ita esse dicens se ignorasse cau-
sam. Perquisita sunt loca signorum quæ
non sunt inuenta, erant enim partes sen-
sibiles & reddentes sanguinem, quæ an-
tea fuerant mortuæ & insensibiles & non
emittentes sanguinem, sed potius red-
dentes sonum pergameni, quod perfo-
ditur. Magdalena vero dixit, post con-
uer-

vir honoratus & probatus bene notus in hac vrbe, gerens negotia Remi Archiep. d' Aix, retulit P. Michaëlis, quod postquā signa vel stigmata in Mago (Ludouico scil.) reperta sunt, ipsum quia nouit à iuuentute, visitauerit, & familiariter scilicet responderit. Quando veni in hanc urbem, ridebam omnes Dominos, quia habebam dæmonem qui me posset ex totius mundi hominum manibus liberare & occultare mea signa : Et cum ego rogarem, Quomodo igitur inuenerint, Respondit, Deus immisit manum.

Pag. 79. §. Cela fait.

Hoc facto, fuit (Magus Ludouicus scilicet) inspectus circa vesp̄eram per tres Medicos supradictos, Fontaine, Merindol & Grassi, & duos Chirurgos, Bontemps & Prouet, & cum ipsum in præsētia dominorum Thoron & Garandeau Commissariorum supradictorum denu-
dassent, inuenerunt constitutionem & qualitatem eius pudendam, vt ipso smet puderet & auerterent faciem postea oculis eius velatis cum immitterent acus
in

in partes sensibiles, clamabat, dicens, Vos me læditis vel vulneratis: & cum non clamaret, immittebant acum totam ipso ne vnum dante signum sentiendi, & in ipso inuenerunt tria signa, & velamento oculorum deposito, reuestitus putabat nulla signa esse inuenta in suo corpore, & multum gaudens rediit ad carcerem: Verum post duos dies quando ipsi prælegebatur velatio dictorum Medicorum & Chirurgorum perterritus fuit multum, & volebat disputare, vtrum diabolus posset signare Christianum sine suo consensu. Tunc Pater Michaëlis dixit ad dominū Thoron Commissarium. Si hic Homo esset Auignioni, cras manē cōbureretur: nam talia signa manifestē conuincunt & nunquam inuenta sunt, quam apud Magos, neque deus permittit, quod sui filij & membra mystici Corporis Iesu Christi ferant signum inimici sui, verum suos signat interius Spiritu sancto per Characterem Baptismalem, & exterius in fronte per sacrum Chrisma & signum Crucis & per tale signum distinguit Electos à repro-

pro-

probatis in *Apocalypsi* 7.ca. & vt in eodem libro dicitur. Non permittet vt electi portent signum bestiae. Aliqui volentes philosophari de hoc proposito, allegabant Deum permisisse Sathanæ, vt S. Iob per totum vulneraret percuteretque corpus: verum respondit dictus Pater, inter plagam vulnus & stigma vel signum, est magna differentia. Vulnus vel plaga infligitur ad corripiendum vel corrigendum, stigma imprimitur in signum seruitutis, serui Turcici ferunt signum suorum Dominorum in fronte, cauterizatum ignito ferro, verum alia res est quando à suis Dominis castigantur vsque ad sanguinē. S. Antonius & plures alij sunt percussi à Sathana sicut Iob, verum nunquam inuenitur quod Diabolus imprefferit signum suum in illorum corporibus; plagæ cessant & pereunt, verum stigmata permanent, & si hoc esset, Diabolus poterit signare ipsum Papam & omnes ludices: & quis est iste Paterfamilias qui vellet permittere vt sua Ovis aut Bos ferat signum alterius: sic cessauit disputatio.

pag. 101. §. le soir, au soupper.

Vesperis circa cœnam Beelzebub nihil aliud agebat, quã quod grunniret. P. François Billet dicebat. Quid grunnis? per- mitte filiam cœnare? Tunc Diabolus. O- portet me aliquod secretum tibi reuela- re in despectum meum. Mane in missæ sacrificio cum me ita affligerem, fiebat propterea quia Fortitudo (scilicet Ange- lus bonus ita nominatus) mihi commen- danse ex parte Dei, me volebat cogere ut à Magdalena auferrem mea signa, quod coactus sum facere statim post commu- nionem. Interroga ipsam si non senserit magnos dolores in omnibus illis parti- bus, in quibus habuit signa, quando ego ipsi illa eradicaui, quod Magdalena con- fitebatur ita esse dicens se ignorasse cau- sam. Perquisita sunt loca signorum quæ non sunt inuenta, erant enim partes sen- sibiles & reddentes sanguinem, quæ an- tea fuerant mortuæ & insensibiles & non emittentes sanguinem, sed potius red- dentes sonum pergameni, quod perfo- ditur. Magdalena vero dixit, post con- uer-

uersionem meam tristabar, & dolebam me habere signa Diaboli, verum non audebam à Deo petere abolitionem, qui nihilominus cognouit & exaudivit desiderium meum.

Beelzebub coniuratus, dixit. Quod Fortitudo sibi revelauerit hoc esse factum ad intercessionem D. Virginis, S. Ioannis Baptistæ, S. Michaëlis, S. Petri & S. Pauli & executores huius mandati sunt, Fortitudo & Clare videns (scilicet Angelus.) Amplius dixit quod deus hanc illi fecerit gratiam, ut tolleretur opinio illorum, qui dicebant, Magdalenam non esse bene conuersam: & ut ipsa assicuretur, quod non amplius sit in potestate diaboli, & animetur ad perseverantiam in bono.

Ad extremum prætermittere non possum, quin recenseam illa, quæ de initiatione sagarum refert *Iacob VI. Rex Angliæ. in Demonolog. lib. 2. cap. 2.* his verbis. Quo tempore iam præsentem prius, quam quicquam amplius cum eis agere aggrediaur, requirit ab illis, ut seruitio eius addicant.

cant se totos. Hoc facile ab eis attento, tandem se detegit, & vniuersis & eorum singulis: ostendens qualis re ipsa sit, facitque vt isti Deum ipsorum, baptismumque directè abnegare non vereantur, certamque sui notam quandam in partibus Corporis secretis imprimit: quæ tantisper cruda patens & hians sine cicatrice relinquitur, dum proximè sibi rursus obuij sunt facti: Ex eoque tempore nota illa ipsos dolore nullo afficit quantumcunque vellicetur, tundatur, aut prematur: id quod quotidie sese sic habere probatur: Ita verò Diabolus cum illis agit, vt eis certò persuadeat, quod quemadmodum notam illam ipsis imprimendo dolore eos afficere, eundemque rursus sedare potuit: ita quoque omne id quod post tempus illud benè vel malè faciant, ab eo totum dependere concludant. Iam præter id quod dolor importabilis ille, quem in partibus corporum ipsorum, in quas notam illam sui cacodæmon impressit, experiuntur, utilis est, ad id, ne isti notati somno sese dedant, conuentumque proximum

ximum alacriter expectent, in partem contrariam metuit Sathan, ne tanquam nouelli, & in arte ista odiosissima nondum satis fundati tyrones eius, inimici eorum obliuiscerentur, aut promissionem illam, quam ei in conuentu proximè præterito fecissent, terribilissimam esse cogitantes, contristatiq̃ue ab eadem deficiendo, illam reuocarent, &c.

CAP. XXXI.

Descriptio stigmatum Diabolicorum, quibus sagæ notantur, ex Confessionibus Mariæ de Sains, Petro Lancre, alijsque cum refutatione argumentorum Binsfeldij, Del-Rij, aliorumque.

PROPOSITIO 1. stigma Diabolicum, asserit esse carnem quandam exanguem & insensibilem opera Dæmonis circumdata in carne viua, infallibile signum siue indicium ad dignoscendum maleficos & maleficas.

PROPOSITIO 2. Adserit etiam carnem opera Dæmonis mortuam, habere dissimilitudinem euidentem ab omni carne

ne

ne naturaliter vel vi morbi exanguis.

I. Quia stigma est circumdatum carne viua, & in quauis parte corporis reperitur, nullamque putredinem habet; quod non ita apparet, in carne aliqua exanguis & insensibili præter infirmitatem; quoniam huiusmodi caro, vt sæpius extremitates corporis occupat, & rarò est sine fœtore aliquo & putredine. Deinde quia stigma Diabolicum indurat pellem; quod non experimur in carne emortua naturaliter, quoniam natura reddit cutem carnis molliorem quam reddit exanguem & insensibilem.

Quia caro emortua Dæmonum opera non impedit operationem alicuius organi, quod non ita est in carne naturaliter mortua, quoniam ea sæpius adimit vsum membrorum vbi reperitur.

Præterea numquam reperitur Caro naturaliter mortua in tam exigua quantitate, vt est stigma diabolicum, quoniam vix pisi latitudinem excedit. Denique quia caro naturaliter mortua sensu perceptibilis est, non omnia autem stigmata

Dia-

diaboli sunt perceptibilia & stigmata visibilia maius spacium vendicant, quam non visibilia, vt patet in Principe Magiæ Ludouico.

Propositio 3. dicit etiam, quod caro exanguis ita conditionata non poterat à Melancholia procedere, neque etiam lepræ habere rationem neque maculæ naturalis 1. Quia leprosi habent carnem fetidam & putrefactam, nec gaudent prospera valetudine: sed in corpore habentium huiusmodi stigmata, nihil fœtoris neque putredinis apparet, sunt etiam sani & optimè dispositi, ergo non habent rationem lepræ, vel erit lepra hæcenus inaudita, & hominibus incognita 2. Quoniam maculæ naturales nō sunt sine sensu nec exanguis, vt est stigma diabolicum 3. Quia plures sunt & reperiuntur Melancholici, in quibus nihil huiusmodi reperiri possit, oporteret autem omnes Melancholicos notas circumferre si hæc ex Melancholia dimanarent.

Propositio 4. dicit etiam quod caro mortificata cum conditionibus supradictis

Etis possit absque periculo superstitionis aut erroris pro stigmate Diabolico iudicari: quoniam ita censebunt antiquiores DD. quoniam sententia traditione ad hæc vsque tempora peruenit, & ab immemoria; fuit semper experientia teste verificata; ita quod nunquam aliquis habuisset carnem hoc modo exanguem & insensibilem & postmodum constiterit de ipsorum innocentia. Ex quibus duo inferebat, 1. Quod Diabolus mortificat carnem aliquorum qui sunt ei ab obsequio, & quod non alia nota demonstrat quod sint eius mancipia, quam per hoc quod reddit carnem horum mortuam. 2. non est temerarium propter huiusmodi indicium aliquem iudicare magum, nam si antiquiores super hoc processerunt indicio contra maleficos multò confidentius possunt moderni.

Propositio 5. Dicit etiam quod nemo possit adducere vel vnum quidem qui habuisset huiusmodi stigmata in corpore & inculpatae vitæ iudicium tulisset, atque adeo quod propter huiusmodi indicium

cium non est æstimandum periclitari honorem aut vitam alicuius innocentis, quoniam fieri non potest vt huiusmodi notæ reperiantur in corpore alicuius innocentis.

Propositio 6. Dicit etiam quod non solum est communis opinio DD. quod omnes Malefici huiusmodi stigmata habeant, verum quod non inueniretur aliquis author qui produxisset aliquem de Magia conuictum & non huiusmodi nota insignitum. Quoniam Maleficus non est magis absque huiusmodi stigmate, quam Christianus absque charactere Baptismatis.

Propositio 7. Dicit etiam quod nonnulli plus ponderant stigmata, alii accusationes ad fundandum iudicium de crimine Magiæ, & hoc iuxta sententiam cuiuscunque. Verum tamen stigmata supra dicta sunt indicia magis infallibilia, quoniam qui accusant non possunt imprimere stigmata : sed neque Diabolus habet potestatem imprimendi alicui stigma, qui non sit de congregatione Magorum:
Ac-

Accusatio verò potest aliquando procedere ex inuidia, siue ex errore, eò quod vnum pro alio accepisset. Signum quoque huius est, quod penè omnes certificari cupientes de persona aliqua suspecta de hoc crimine. Primum quod quærunt, est, an habeat stigma, sitne inuentum. Ex quo inferebat, quod esset indicium indiciorum, & ipsa Confessione infallibilis. Quoniam si quis confiteatur se Magum, & non possit in corpore suo ostendere huiusmodi stigmata, non esset ei credendum, nisi aliunde etiam indicia haberentur eius nequitiae. Præterea quoniam Confessio potest esse sine aliis indiciis, eò quod non inuestigabuntur stigmata in corpore alicuius qui non accusatur ab alio. Qui verò accusant, oportet eos probare accusationem suam, vt secundum allegata procedatur ad inquisitionem vltiorem.

Propositio 8. Dicit vltèrius friuolum esse, quod Diabolus solummodò imprimeret stigma suum his quos putaret minus constantes fore in suo obsequio i.

Quia omnes constantissimos habet, & magis quam Christiani sunt in obsequio sui Dei. 2. Quia stigma non imprimitur ad hoc ut suos reddat constantiores, sed ut discernat Magos à reliquis.

Propositio 9. Dicit ulterius, quod sicut Diabolus non potest aliquem notare suo charactere qui non sit Magus, ita non potest esse aliquis Magus & non habere characterem, quoniam in eo eleuatur contra Deum. Ex quibus consequens esse dicebat, quod si minores haberent huiusmodi stigmata, multo magis Principes & capita Magiæ.

Propositio 10. Dicit etiam quod licet omnes essent membra Diaboli, quotquot essent extra Ecclesiam, Diabolum tamen peccatores communes, aut infideles aut hæreticos non notare, sed tantum Magos. 1. Quia præ cæteris Diabolo chariores sunt & signa honoris sunt, decet autem huiusmodi honorare chariores. 2. Quia stigma datur quasi nota perpetuæ seruitutis & arctissimæ confœderationis atque societatis. Sunt autem præ
cæte-

cæteris Magi mancipia Diaboli, & cum ipso contra Deum confœderati; tum quia alii infideles putant se adorare Deum, quem Magi de proposito blasphemant, tum quia non committunt nefanda crimina Magorum, tum quia Magi amplius sunt sub potestate Diaboli extragratiam cōstituti, propter sacrilegia quæ committunt & maleficia quæ exercent contra creaturas & alias abominationes.

Propositio 11. Dicit quod necesse est reuera & præsentialiter interfuisse congregationi Magorū quicumq; habet huiusmodi stigmata in corpore suo. Quoniam licet Diabolus huiusmodi posset imprimere extra Sabbatha sua, non tamē consuevit propter quasdam solennitates quas adhibet, quæ difficile esset practicare extra Sabbatha sua, quoniam imprimit illa coram venerabili Sacramento cum abrenunciatione quæ fit intra manus Principis Dæmonum sedentis in throno suo.

Propositio 12. Dicit vltterius quod sicut primum stigma est indicium ad osten-

cium non est æstimandum periclitari honorem aut vitam alicuius innocentis, quoniam fieri non potest vt huiusmodi notæ reperiantur in corpore alicuius innocentis.

Propositio 6. Dicit etiam quod non solum est communis opinio DD. quod omnes Malefici huiusmodi stigmata habeant, verum quod non inueniretur aliquis author qui produxisset aliquem de Magia conuictum & non huiusmodi nota insignitum. Quoniam Maleficus non est magis absque huiusmodi stigmate, quam Christianus absque charactere Baptismatis.

Propositio 7. Dicit etiam quod nonnulli plus ponderant stigmata, alii accusationes ad fundandum iudicium de crimine Magiæ, & hoc iuxta sententiam cuiuscunque. Verum tamen stigmata supradicta sunt indicia magis infallibilia, quoniam qui accusant non possunt imprimere stigmata : sed neque Diabolus habet potestatem imprimendi alicui stigma, qui nō sit de congregatione Magorum:

Ac-

Accusatio verò potest aliquando procedere ex inuidia, siue ex errore, eò quod vnum pro alio accepisset. Signum quoque huius est, quod penè omnes certificari cupientes de persona aliqua suspecta de hoc crimine. Primum quod quærunt, est, an habeat stigma, sitne inuentum. Ex quo inferebat, quod esset indicium indiciorum, & ipsa Confessione infallibilis. Quoniam si quis confiteatur se Magum, & non possit in corpore suo ostendere huiusmodi stigmata, non esse ei credendū, nisi aliunde etiam indicia haberentur eius nequitiae. Præterea quoniam Confessio potest esse sine aliis indiciis, eò quod non inuestigabuntur stigmata in corpore alicuius qui non accusatur ab alio. Qui verò accusant, oportet eos probare accusationem suam, vt secundum allegata procedatur ad inquisitionem vltiorem.

Propositio 8. Dicit vltèrius friuolum esse, quod Diabolus solummodò imprimeret stigma suum his quos putaret minus constantes fore in suo obsequio 1.

Quia omnes constantissimos habet, & magis quam Christiani sunt in obsequio sui Dei. 2. Quia stigma non imprimitur ad hoc ut suos reddat constantiores, sed ut discernat Magos à reliquis.

Propositio 9. Dicit ulterius, quod sicut Diabolus non potest aliquem notare suo caractere qui non sit Magus, ita non potest esse aliquis Magus & non habere characterem, quoniam in eo eleuatur contra Deum. Ex quibus consequens esse dicebat, quod si minores haberent huiusmodi stigmata, multo magis Principes & capita Magiæ.

Propositio 10. Dicit etiam quod licet omnes essent membra Diaboli, quotquot essent extra Ecclesiam, Diabolum tamen peccatores communes, aut infideles aut hæreticos non notare, sed tantum Magos. 1. Quia præ cæteris Diabolo chariores sunt & signa honoris sunt, decet autem huiusmodi honorare chariores. 2. Quia stigma datur quasi nota perpetuæ seruitutis & arctissimæ confœderationis atque societatis. Sunt autem præ
cæte-

cæteris Magi mancipia Diaboli, & cum ipso contra Deum confœderati; tum quia alii infideles putant se adorare Deum, quem Magi de proposito blasphemant, tum quia non committunt nefanda crimina Magorum, tum quia Magi amplius sunt sub potestate Diaboli extra gratiam cõstituti, propter sacrilegia quæ committunt & maleficia quæ exercent contra creaturas & alias abominaciones.

Propositio 11. Dicit quod necesse est reuera & præsentialiter interfuisse congregationi Magorũ quicumq; habet huiusmodi stigmata in corpore suo. Quoniam licet Diabolus huiusmodi posset imprimere extra Sabbatha sua, non tamẽ consuevit propter quasdam solennitates quas adhibet, quæ difficile esset practicare extra Sabbatha sua, quoniam imprimit illa coram venerabili Sacramento cum abrenunciatione quæ fit intra manus Principis Dæmonum sedentis in throno suo.

Propositio 12. Dicit vltterius quod sicut primum stigma est indicium ad osten-

dendum, quod aliquis commisit crimina Synagogæ, quoniam non imprimitur nota huiusmodi primo die quo quis defer-
tur ad cōgregationem, verum post com-
missa scelera consueta nostræ congrega-
tionis, ita quoque reiteratio stigmatum
est indicium reiterasse peccata supradi-
cta, & quidem illo ipso die quo sunt im-
pressa, quoniam dantur in præmium. Vn-
de sicuti renouatio est indicium, quia re-
nouarunt delictum consuetum, ita etiam
eorundem stigmatum multiplicatio est
signum præeminentia & gradus in Syna-
goga; Quoniam in quantum aliquis am-
plius peccat, in tantum plura recipit.
Quantò autem quis malitiæ excedit, tan-
to inter Magos honoratiorem gradum
capit. Deinde quia in Synagoga vocan-
tur stigmata insignia dignitatis & orna-
menta. Congruit autem in huiusmodi
digniores præire reliquis.

Propositio 13. Dicit etiam ulterius
quod Diabolus quanquam vellet non
posset aliquem signare suo Characterē,
qui non esset, in Synagoga sua. 1. Quo-
niam

niam Deus amplius curam gerit de filiis suis quam pater aliquis, aut Rex Optimus de subditis, aut Villicus de pecore suo. Si ergo Villicus non permittet pecus suum aliena nota insigniri, neq; Rex Vassallum suum accipere insigne inimicorum suorum, multo minus Deus permittet. Quia si Diabolus haberet illam potestatem, certè ipse huiusmodi stigmata imprimeret ludicibus & maximè probis, ut per huiusmodi redderet infames & suspectos, & sic Deus in periculum duceret vitam & honorem innocentum, quod est contra eius bonitatem.

Deinde quia si Deus permitteret Diabolo ut indifferenter daret stigmata sua quibusvis etiam iustis: utique Deus videretur Author falsitatis. In quantum stigma in corpore vnius Innocētis esset falsum stigma i. Quia non potest aliquis habere innocentiam & interfuisse Synagogæ: præsupponit enim consensum & pactum, & nemo potest ferre stigma, & non interfuisse Synagogæ, uti dictum est. Deinde nemo potest esse innocens & com-

misisse peccata Synagogæ: nemo verò potest ferre huiusmodi indicia, & non commisisse illa peccata.

Præterea si Deus permetteret Diabolo, innocenti imprimere suum stigma, ipse propriam possessionem traderet in manus inimici, & animas pro quibus sanguinem suum fudit, & daret inimico occasionem superbiendi se cōtra eum; nam stigma est signum servitutis permanentis, & quod quis est mancipium Diaboli, & multò quidem arctiore servitute quàm reliqui peccatores, qui non tradiderunt se Diabolo in possessionem permanentem & hæreditatē, quod faciunt Magi & Magæ, vnde fit vt difficillimè huiusmodi inter peccatores omnes conuertantur.

Propositio 14. Dicit vltèrius Binsfeldium vnū atque Del-Rio non posse præiudicare suis opinionibus antiquioribus DD. quoniam duo tantum sunt, & sic nō possunt præualere contra reliquos, qui plus doctrina valuerunt: accedit quod aliorum doctrina conformis sit depositionibus Magorum & Magarum, qui dicunt

sunt quod omnes de Synagoga habeant Diaboli stigma, quorum depositionibus tribuendum amplius; apparet ex eo quod cum experimento loquantur, quod non habuerunt dicti DD. qui quoniam de rebus ignotis sibi loquebantur ex proprio iudicio, hinc factum est quod multa frivola nugatoria dixerunt de huiusmodi.

Refutatio Binsfeldij circa doctrinam stigmatum per Mariam de Sains.

Dicit Binsfeldius Principes Magiæ non habere stigma Diabolicum. Dico ego esse Mendacium, inquit Maria de Sains. Quia si qui de Congregatione non haberent huiusmodi stigmata, inferiores potius non haberent, quam superiores, eò quod Diabolus dat huiusmodi, ut insignia honoris, & præmium nefandorum operum; unde tantum plus signantur, quantum amplius committunt de flagitijs huiusmodi. Deinde experientia oppositum docet in Magdalena, Ludouico. Dicit rursum Binsfeldius huiusmodi indicium non esse magni faciendum, eò quod

aliquis possit de facili decipi vel decipere per huiusmodi stigmata, ut puta putando vel fingendo esse stigma quod non est.

Respondeo ego Maria, quod ex parte stigmatis nullum est periculum deceptionis, in quantum stigma multum discrepat à carne exangui & insensibili siue naturaliter, siue vi morbi, ut supra dictum est. Ex quibus consequens, si aliquis non potest decipi circa Indicium stigmatis, similiter neque alium decipere poterit, quoniam alius eadem habebit signa certitudinis per quæ, & ratione quorum iudicare poterit.

Præterea si huiusmodi stigmatibus subesse potest deceptio & fallacia, quod quæso aliud indicium quæret, ut certificetur de huiusmodi flagitio, nam huiusmodi si sit fallax etiam accusationibus non innitendum est, neq; proprijs Confessionibus, quoniam his magis infallibile, ut dictum est.

Dicit rursus Binsfeldius huiusmodi indicium non magni faciendum, quoniam nullo patrum documento sancitum

rum non est, superstitiosa adinventionem non esse præsumendum.

Dico ego Maria, quod DD. traditio est, quæ de manu ad manum ad hæc tempora peruenit, & apud tribunalia, parlamenta & inquisitores in praxi obtinuit, adeò vt certificari cupientes stigmata requisierint: quibus inuentis tum cessabant dubitare, vnde nec nouum commentum est, nec quid superstitiosum, vt probatio aquæ frigide, neque temerarium est super hoc indicio iudicem procedere vt dictum est. Quoniam hoc indicium solitarium numquam est, sed habet comites alia indicia. Deinde qui volunt dicere huiusmodi stigmata, non esse indicia infallibilia, oportet probare suum adsertum & adducere in medium aliud infallibile ad dignoscendum vnum Magum: Quia necessarium est aliquid admittere, vt dignosci possint; si enim nullum esset signum infallibile, & peccata ipsorum secreta sunt, & ipsi pertinacissimi in suis negationibus non possent dignosci certitudinaliter, & sic malum cresceret in infinitum,

& præiudicium boni communis; neque satis videretur iudicibus prouisum ad hoc vt malum cum securitate conscientie tollerent.

D. cit *Binsfeldius* quod Dæmon si cognosceret suos ex tali signo dignosci, non imprimerent. Ad hoc ego Maria respondeo. Quod Diabolus est nimium superbus quod hoc vellet prætermittere, & nō eis imprimere suum Characterem, quia in hoc inflatur aduersus Deum: Deindè non prodit suos ex hoc, quod imprimat suum characterem, quoniam nō sunt stigmata reperibilia in corpore Magorum nisi designentur, eò quod dat illa multò minora quam consueuerat, proderet autem suos, si daret tam grandia, vt dicit Author Del-Rio.

Sed friuolum est dicere quod Diabolus dat stigmata sua sub similitudine vestigij leporis; experimentum sumant in quibusuis maleficis, & videant, si simile quid inuenire valeant.

Trisculanus autem ludebat eos quibus loquebatur, imo vero Diabolo instigante

gante hæc deponebat, quia si reperienda forent similia stigmata, nunquam prehenderentur Magi, eò quod nunquã huiusmodi stigmata reperirentur.

Quod autem Del-Rio dicit stigmata Diabolum in maleficis exprimere ad similitudinem Bufonis, Araneæ, Gliris aut Canis, id ex proprio ingenio finxit, quoniam nusquam scriptum reperitur, aut quis DD. vnquam docuit, quod talia stigmata Diabolus vnquam imprefferit.

Dicit etiam Binsfeldius & Del-Rio quod Diabolus deleat aliquando huiusmodi stigmata, Bodini referense exempla, in quibus postero die post deprehensionem signi fuit nota deleta. Respondet Maria, quod potest quidem occultare, Deo permittente sed non potest vlla ratione delere, & nunquam possunt deleri absque miraculo, vt contigit in Magdalena, quia mortificare carnẽ à seipso potest, sed mortuam viuificare non potest.

Dicit etiam Del-Rio quod Diabolus sua stigmata imprimit mammillis & sub labiis. Respondet Maria hoc non esse ve-

rum, non quod Diabolus non possit ibidem facere sua stigmata, verum non conueit in occultis dare, nisi mulieribus in partibus verendis. In mammillis nullum datur, propter multitudinē venarum ibidē existentium, ita quod non essent reperiabilia, vt plurimū verò in carnosā parte.

Propositio 5. Dicit Maria, quod stigmata Synagoge sunt in duplici differētia, quædam visibilia & quædam inuisibilia. Dantur autem tam visibilia quam inuisibilia ad dignoscendum quia ex parte Diaboli sunt, & nemo insignitur eiusmodi caractere nisi stat à parte illius, nam sicut impossibile habere caractere Baptismi & non esse Christianum, ita fieri non potest, vt aliquis habeat stigma Diaboli, & non sit Magus, aut Maleficus, quia stigma datur ad eum modum, quo caractere Baptismi: Vnde sicut in die iudicij caractere Christianorum lucebit, ita apparebit exterius stigma Diabolicum in corporibus damnatorum.

Dicit etiam quod Diabolus imprimit suum stigma diuersis de causis, aliquando
dum

dum renouantur contractus, & scedulæ aliquando dum abutuntur eo in signum amoris, aliquando dum vouent illi perpetuam seruitutem, aliquando etiā cum Deum & sacram hostiam extraordinario sacrilegio & blasphemia afficiunt.

Dicit etiam quod Diabolus imprimit suum stigma in corporibus Magorum, verum tamen quod sunt notæ indelebiles & quod occupant eandem partē corporis & imprimuntur duob. modis corporibus Magorum. Aliquando vngue ipsius Diaboli, aliquando ferro calido, illa quæ ferro calido imprimuntur visibilia sunt, deleta opera Diaboli, temporis successu redeunt ad priorem formam.

Dicit vltcrius quod Dæmones dant stigma in partibus verendis, quando cohabitationem cum Creatura habent, in fundamento, quando committunt Sodomiam, in corde in signum amoris, in renibus, vt sit incitatum libidinis, in capite cum primum incorporantur congregationi Magorum, siue etiam quando promouentur ad aliquam dignitatem

con-

congregationis in manibus, quando cōmittunt aliquod flagitium circa Deum & Christum, in pedibus quando conculcauerunt corpus Domini. (Planè è diametro vt contrario, modo de Sigillatione ad quam sponsus sponsam inuitat. *Cant. 8.* Pone me vt signaculum super cor tuum, vt signaculum super brachium tuum. *Ambros. lib. de Isaac ca. 8.* loquitur. Signaculum inquit, Christus in fronte est, signaculum in corde, signaculum in brachio: in fronte, vt semper confiteamur: in corde, vt semper diligamus, in brachio, vt semper operemur.)

Dicit insuper quod Dæmon etiam imprimit stigma suum dorso, & non habet specialem significationem dicens, quod aliquādo plura stigmata reciperētur pro vna & eadem causa, & hoc in pluribus & diuersis partibus corporis, eò quod vna pars omnium non sit capax; dicens quod Dæmon nullum stigma facit absq; mortificatione carnis, quia stigma peccatum significat, mortificat verò carnem sua virtute, mediante consensu ipsius Creaturæ.

Vnde probetur vltcrius, quod à Diabolo sint.

Prima Aitiologia.

S. *Propheta Iob cap. 41. vers. 4.* occultissimas Sathanæ sagarumque ac aliorum eius clientum & confœderatorum technas & in perniciem fidelium sancitas cõiurationes pensiculans, admirabundus inclamat. **QVIS REVELABIT FACIEM INDUMENTI EIVS? Quando nimirum seipsum transfigurat in Angelum lucis? ET IN MEDIUM ORIS EIVS QVIS INTRABIT? VT POSSIT COGNOSCERE AMPLITUDINEM** ingluuiei ac voraginis ipsius? **Portas vultus eius, quem induit, ac præsefert quando apparet in specie sibi cõueniente terribilis, quis aperiet? vel sufficienter describet? Quod cum nemo possit, id ipsum Dominus facere aggreditur & dicit. vers. 5.** **Per Gyrum dentium eius formido, quia vt leo rugiens ferè apparet dentatus tam terribiliter, vt ipsa dentium compositio intuentibus incuriat horrorem, vers. 6.** **Corpus illius, quæ est multitudo malorum,**

rum, seu Synagoga Sathanæ, Quasi scuta
fusilia, quia singuli, omnem correptionem,
confessionem, emendationem sibi
propositam pertinaciter respuunt, & à se
repellunt, atque adhærent sibi inuicem
sicut corpus (compactum squamis se
prementibus) quia ut singuli sua, ita &
sociorū peccata, (ut apparet in eo, quod
sagæ in denunciandis suis complicibus
quam difficillimæ sint) excusant & pro-
pugnant, Squamas autem defensionem
peccati significare, auctor est Grego-
rius. Vna vni coniungitur, & ne spiracu-
lum quidem incedit per eas *vers.* 7. quia
obstruunt omnem viam spiritus S. tanto-
perè, ut ne minima quidem inspiratio va-
leat corda ipsorum penetrare. Vna alteri
adhærebit (per conspirationem scilicet)
Et tenentes se, nequaquam separabuntur
vers. 8. per conspirationis pertinaciam.
Sternutatio eius splendor ignis, & oculi
eius, ut palpebræ diluculi. *Vers.* 9. Tam
immaniter enim diducit palpebras, ac si
videretur cælum diducere nocturnas te-
nebras, ut se se ostendere posset dilucu-
lum.

lum. Huiusrei vestigium imprimit sagis & maleficis, nam istæ vt plurimum vastos habent oculos, vel præter modum turgidos & deformes, vt explicat *Iacob. Ianson. in Enarrat in Iob. dd. locis.* Ab hoc euidenti & permanente indicio monstrato non abludit *Iohan. Bodin. lib. 4. ca. 1. pag. 545.* qui ait, quod Inquisitorum oculi studiosè in vultum earum configendi, nō enim gens ista audiat homines in os aspicere, *Idem pag. 607.* Idque fit ex eo probabile, quod striges per modum, quo & speculum nouum inficitur ad aspectum mulieris menstruatæ, oculos habent vrentes, ita, vt solo aspectu inficiant alios & maximè pueros, *Spin. cap. 7.*

Quandoquidem igitur cum de agnoscendo quopiam agitur, locuples, testimonium, magna probatio, & propemodum certa est, quæ ex vultu petitur, qualis est iam pridem notus & visus *l. 44. ff. de relig. & sumpt. fun.* Imò longè illa certissima, cum cicatrices designantur, aut aliæ notæ, quas quis in facie, vel alia quauis parte corporis, quasi inustas, impressas

certè & fixas gerit. *d. l. stigmata 3. C. De Fabricens.* Quale illud antiquitus fieri solebat in ijs, qui pœnæ serui operi publico addicti erant: in quorum vel brachijs vel manibus nota quædam imprimebatur. *l. pen. C. de Aqueductu.* non videtur dubitandum, quin illa stigmata carnis mortificatæ exanguis & insensilis in fronte, ceruice, humeris alijsue locis corporeis inuenta, tanquam insolita suspicionem Diabolicæ tyrannidis aut herilis potestatis cooperantis arguant. Nam ad vultum quod attinet, tantū abest, ut ab aliquo homine stigmate insigniretur, ut ne serui quidem faciem vllō pacto fœdare, aut deformare liceret, imò hoc indignum, atrox & barbarum habebatur. *l. locum 17. §. 1. ff. de vsuf.* ne si quidem id fieri videretur loco pœnæ, ad quam damnatus quis fuisset, quæ aliter, quam nota in facie scribenda punire placuisset, *l. 17. Cod. de pœn.* Etenim cum sit homo, ut ait *Lactant. lib. 6. vera Dei effigies ac simulachrum*, & eius facies ad exemplum cælestis & diuinæ pulchritudinis efficta. *Gen. cap. 1.*

Exemplumque Dei, quisque est in imagine parua, *Manil.lib.3.Astron.* Genus esset sacrilegij, & crimen Maiestatis, si qua cicatrice & nota, vel imprimenda, vel inuenda fœdaretur, commaculareturque *d.l.17.C.de pœn.* Etiam in grauiissimo flagitio (vt quidem Canonistæ nostri docent) velut si quis sigillum Principis adulterasset *cap. Ad audientiam.extra de crim.falsi. Coras.in Arrest.Tholos.annot.31.*

Proinde hæc ideò esse credenda probantur primò & ab inquisitoribus vera prædicantur, ratione sumpta ab experientia, quæ dicitur rerum magistra, *cap.ad Conditozem.3.Extrauag.de verb.Signif.* cum per vsum scientiam tribuat in operatione. *l.Certi.17.C.de Iudic.* & nedum simpliciter rerum magistra dicitur, imò efficax appellatur, quia docet, & probat. *cap. Quam sit.6.de Elect.& elect.potest.in 6.* Vnde Philosophus, Natura potentem, ars facilem, vsus promptum reddit artificem. Et cuilibet artificio præbet experientia nutrimentum. *l.legatis.65.§.Ornatricibus.ff.de legat.3.l.20.ff.de fideicom.lib.5.fin.Inst.de Satisfat.*

tisdat. Imo experientia, tanquam ipsi natura credere debemus. Bl. post fin. lect. super Inst. vbi allegat Arist. in proem. Metaph. Nouell. 23. in pr. Et sic arguitur. Id quod multiplici experientia comprobatur, non est negandum : Nihil enim certius, quam quod sensibus notificatur: quod ad experientiam pertinet : Barthol. Spin. quest. de Strigib. ca. 17. ne dubitanti de experimento sensum hoc modo.

Falluntur sensus, incertū ergo ignis an vrat?

Contingat talis responsio.

Inijciare igni donec fateare, quod vrat,

Improbe, cui ratio, cuique experientia nulla est.

Sed ea quæ de stigmatibus illis Diabolicis narrantur, sunt in diuersis locis iuxta prædeducta, vnanimiter quoad facti substantiam, ab inquisitoribus aliisque comprobata, vt ex supra allegatis autoribus præcipuè Petri de Lancre libr. 3. Discurs. 2. demonstratum est, hisce vti peritis in arte est credendum l. *semel. C. de re milit. lib. 12. & l. 1. in pr. ff. de Ventr. inspic. & vtrouque Bart. cap. Proposuit. extra de Probat.*

Ex-

Expertus enim certus est, & magis quam sciens non expertus, ut habetur in *proœm. Metaphys.* Non minus etiam inhærendum est expertorum & seniorum sententiis sine demonstrationibus ipsis *Philosoph. 6. Ethic.* Imò ea quæ de peritorum consilio iudicantur vera, non sunt censenda falsa ab aliis *Abb. & modern. in d. c. Proposui. de Probat. Barthol. Spin. quæst. de Strigib. cap. 12.*

Secunda Aetiologia.

Quod ab innumera multitudine personarum promiscui sexus asseritur, & v-bique locorum, variisque temporibus uniformiter, quasi vno ore loquerentur omnes, semper affirmatur, procul omni dubio credendum est, & nulla ratione negandum, ubi præcipuè talium testimonium admittitur in iure, & tam contra se, quam alios hæc ipsa ritè coram iudice manifestent, etiam hi, qui sibi vitam donari desperant, vel alij cum sibi vitam iam donatam sciant, hoc ipsum, & quidē non iam timore imminentis pœnæ coram inquisitionibus exponant. Certius enim

enim nullum aliud testimonium in controuersijs causarum dari potest regulariter, vbi præcipuè de occultis disceptatur rebus, quam quando propria alicuius vel oralis vel literalis superest confessio, cuius exemplum habemus *Dan. 13.* contra senes adulteros, & *Luc. 13.* vbi leguntur hæc verba, (*Ex ore tuo te iudico serue nequā*) Atqui stigmata vel visibilia, vel inuisibilia à Satana in signum vel confœderationis, despōsationis, subiectionis, homagii, aut domesticitatis, cuiusque sexus strigibus inuri, ibique inquisita inueniri taliter probantur. Ergo.

Maior propositio est *Barth. Spinei. in q. de strigib. c. 13. in pr.* Et probatur: quia propria rei confessio, præsertim concurrens cum facti euidencia & permanentia, id est, ipsorum stigmatum deprehensione plenè probat. *l. qui sententiam, § 6. in med. C. de poen. l. 5. ff. de custod. & exhib. reor. Godelman. tract. de magis & venefic. l. 3. c. 7. nu. 1. Iohan. Bodin. in demonom. lib. 4. c. 3. Andr. Geil. lib. 1. de Pac. publ. c. 55. n. 8. etiamsi coram incompetente iudice facta fuerit Bodin. dict. loc. lib. 4.*

lib. 4. c. 3. v. Persæpè iudices: Etiam si impossibilia, & quæ contra naturam fieri videntur contineant, puta si lamia confiteatur, se ad conuentus vniuersales esse exportatam, in aërem ascendisse, in lupum vel aliam pecudem esse transmutatam, rem cum Dæmone habuisse, & similia, *Bodin. cit. loc. lib. 4. c. 3. Post med. v. Quod si dicatur. Berlich. part. 4. concl. 4. n. 64. Petr. Binsfeld. de confess. malefic. part. 1. concl. 12. Martin. Delr. disquis. Magic. lib. 2. q. 16.* Multò magis in casu, vbi loquimur de impressione stigmatum, quæ iuxta potestatem & voluntatem Diaboli imprimuntis, & receptiuitatem sagarum recipientium ex reciproca pactione pronam & promptam prædictis actibus naturalior est, vt inferius in seqq. aitiologiis ostendetur.

Minor propositio, vti ex Protocollis omnium inquisitorum proculdubio satis clarescit, insuper confessionibus Mariæ de Sains aliorumque strigum, examinatæ & exorcizatæ abunde liquet. Quas confessiones superius, vbi de definitione stigmatum separata sectione egi, retuli.

Itaque, quod *Aristoteles lib. 2. top. cap. 3.* ait, eos, qui negant Deum honorandum, aut parentes diligendos, pœna, eos verò, qui niuem albam, sensu indigere, id de illis qui stigmata sagis à Dæmone imprimi negant, dici potest.

Tertia Aitiologia.

Ex doctrina Theologorum irrefragabile est, quod in dæmonibus naturalia mansere splendidissima, & in sua prima perfectione, vti docet Theologorum Princeps *Dionys. 4. cap. de Diuin. nomin. D. Thomas 1. quæst. 64. art. 1. 2. d. 7. q. 2. art. 1.* vnde dicitur in collo eius morari fortitudinem *Iob. 41. vers. 13.* Currere aduersus Deum erecto collo, & ceruice pingui armari. *Iob. 15. vers. 26.* ipso inter creaturas nihil potentius esse. *Iob. d. cap. 41. vers. 24. Hieronym. lib. 2. aduersus Iouin.* Dominus etiam Iesus Christus se comparat Diabolo, sicut forti fortiozem *Luc. 11.* Vnde Apostolus Paulus ad *Ephes. cap. 6.* ait, non est nobis, inquit, colluctatio aduersus carnem & sanguinem, sed aduersus prin-

principes & potestates &c. vi d. *Iaquar. in flagell. hæretic. fas. cap. 10.*

Ex quibus inferitur, quod si velit, possit suis mancipijs, præuia abnegatione diuina pactationibus tacitis vel expressis, publicis vel priuatis nec non horrenda Sodomitica commixtione sibi deuinctis, permittente præsertim propter liberum arbitrium Diuina illud ipsum iustitia, stigmata prædicta, tanquam proprietatis aut subarrhationis symbola inurere. Quodque hoc velit, dubitatione videtur carere, Est enim *μισάνθρωπος* & humani generis hostis infensissimus, sanguifuga, semper sanguinem humanum sitiens. *Osee 7. vers. 4.* Est hominibus Leo in hac vita, vrsus in morte, coluber in gehenna: ibi enim damnatos mordet & cruciat vt aspis. *D. Hieronym. in cap. 5. vers. 19. Amos Proph.* Et quemadmodum Deus conditor & conseruator est omnium creaturarum suarum, & maximè genus humanum conseruatum vult: Ita Abaddon ille, item tyrannus Aquilonaris, sicut in S. Scriptura nominatur, *Ioel. cap. 1. 2. vers.*

2.vers.20. vel Zabolus, ut à Cypriano dicitur, perditam & destructam omnem naturam cupit, quod innuit suos sibi devotos stigmatizando, & taliter carnem illorum in certis locis mortificando, & obstupefaciendo, sanguinemq; naturalem exinde eliciendo, (quod & sagæ vicissim ex corporibus infantum aliquando sugere dicuntur. *Spin. quæst. de strig. ca. 2. pag. mibi 13.* ut vel hoc signo quasi protestationis Diabolicæ suis mæcipiis impressæ (Exemplum enim similis protestationis ex parte Diaboli seruo Protherij insinuata legitur in vita S. Basilij, & apud Petrum de Lancre. lib. 3. Discurs. 1.) Magistratui criminali ipse tãquam accusator fratrum suorum, insinuet, intolerabilem esse illorum leuitatem, vel potius peruersam impietatem; qui dum aliquam delectationunculam, ut ipsi putant, temporalem quærant, immemores sacri fœderis, cum hoste acerrimo, (qui vel instar Leonis rugientis vel fideles circumambulando, ut sacræ literæ nos monent. 1. Pet. 5. vers. 8. vel sicut feles, quæ magno silentio, & leuibus vesti-

vesti-

vestigiiis auiculis obrepunt, insidiando, prædam indefessus sectatur *Chrysostom.* Homil. 34. Cum ipso, inquam hoste acerrimo salutis suæ quasi colludant, & ex castis Christi, vt, perfugæ ad ipsum veluti induciis factis turpiter transeant. Dicere autem, quod Deus hæc non permittat in strigibus, est loqui sine ratione: cum Deus multò maiora mala permiserit, exigente sic malitia non timentium eum, prout fuit Angelorum irreparabilis casus: & primorum parentum, imò totius humani generis exitialis ruina, *Bart. Spin. Quest. de Strigib. cap. 5.* Neque est mirum, quod Dominus Deus famulos suos se prius deserentes, vicissim deserat.

Quarta Aitiologia.

Contraria sententia nullam scilicet stigmatibus illis diabolicis fidem adhibere, est Reipublicæ perniciosa, primo, quia patrocinator crimini grauissimo & nocentissimo Reipublicæ & Ecclesiæ, & impedit illius dignam castigationem. Iudices enim, quibus hæc opinio est persuasa, vel non puniunt sagas, vel non nisi

leuiter, concessa vita: hinc fit, vt innume-
ri eo inficiantur, & Diabolus tutò grassetur. Secundo condemnat præcipua penè
tribunalia orbis Christiani tum Ecclesia-
stica, quàm secularia, non solum imperitiæ,
& imprudentiæ, quod inter stigmata na-
turalia & diabolica non possint distin-
guere, sed etiam iniustitiæ & crudeli-
tatis, quod tam sæua morte afficiant ho-
mines ob maleficia, quæ ipsi reuera non
fecerunt, sed duntaxat ex illis characteri-
bus perperam colligantur: Itaque hæc o-
pinio contraria nullo modo toleranda.

Quinta Aitiologia.

In criminibus exorbitantibus & atro-
cissimis, quæ fiunt noctu plerumque in
locis abditis & remotis, quæ sui natura
non possunt probari, nisi per certum ge-
nus hominum, & in quibus nulla re-
manent vestigia, sed facti transeuntis
sunt, & in animo plerumque consistunt,
vti sortilegium, hæresis & alia, in his
inquam, non est religiosè inhærendum
regulis iuris, sed extra ordinem proce-
dendum diuersa à cæteris criminibus ra-
tione.

tione. *Innoc. in cap. cum omnes extra de constit. Alexand. & Iason in l. de Pupill. §. §. si quis forte 4. ff. de Nou. oper. nunc.* Et à iudice animosius arbitrandum, imò ex indicijs minus legitimis ad torturam perueniendum. *Boss. in pract. tit. de indic. n. 200.* adeò, quod, si se veritas haberi aliter non potest, conjecturalem probationem putent sufficere non solum ad torturam, sed etiam ad condemnationem. *Bald. in l. Quicumque versic. 8. de Seru. fugitiu. & l. cum probatio. ff. de Probat. Boss. d. tit. de delict. num. 18. Gylman. Vot. Cameral. tom. 2. part. 1. vot. 6. nu. 55. & 65. & maximè Farinac. de indicijs & tortur. quest. 43. nu. 67. & seqq.* Quid igitur vetat, quin propter hæc stigmata, quæ iuxta assertiones Inquisitorum criminalium in nullis alijs personis, quam fortilegis communiter deprehenduntur, indicium aliquod ad torturam colligamus, cum sola effluxio sanguinis, siue ex vulnere, siue ex ore & naribus post vnum vel plures dies à morte defuncti, quia experientia hoc docuit, & rarissimè fefellit, homicidam indicet, & contra astantem

simile quid ministret. *Gomez. 3. var. res. 13. n. 15. Masc. 2. de prob. concl 867. nu. 24. Farinac. p. 1. tit. 5. q. 52. nu. 154. & ibidem ab eo citati.*

Sexta Aitiologia.

Dæmon est Simia Dei, ideoque colit vult, vbi cultus fuit Deus; tum vt Deum, quatenus in ipso est, possessione sua excludat, tum vt celebrior sit eius honos & veneratio. Idcirco Antichristus sedem regiam constituet in Hierusalem, vt ostendit. *Apocal. 11. vers. 8.* ibique in templo sedebit, & coletur, vt Deus, tū vt habeatur verus Rex Sionis, id est, Messias, successor Dauidis, & Salomonis, tum vt profanet urbem olim sanctam, & pro templo Dei suum constituat: tum, vt euertat omnia monumenta passionis, resurrectionis, & ascensionis Christi, cuius ipse erit hostis & Antichristus. Sic experientia constat Dæmonem maximè insidiari monasteriis tum virorum, tum foeminarum, vt magum vel magam lubricam, turbulentam, &c. in illud inducat, quæ cæteras omnes vel turbet, vel inficiat, vt, vbi maximè cul-

cultus fuit Deus, colatur ipse, itaq; Deum suo templo quasi expellat, de eoque se vindicet. *R. P. Cornel. à Lapide in cap. 4. Osce Prophet. vers. 15.* Hinc porrò est, quia Diabolus, ut dictum, superbissimus est, & Deo cupit in omnibus videri comparandus, quod, quemadmodum omnipotens Deus quædam in Ecclesia sua instituit Sacramenta, quæ dignè ministrantibus, ipso assistente salutarem designant & producunt effectum, ipso, qui instituit, operante salutem: Ità & Diabolus, qui nihil plus appetit, quam æstimari Deo æqualis, quædam signa, tanquam sacramenta instituit, quibus inuocatus ab his, quibus cōfœderatur pactis, operator malignus assistit, & quoties Deus permiserit, quod rogatur malum efficit; si non permiserit, ille, nihil omnino facit: omnium siquidem effectuum Necromanticorum & maleficarum operator est Diabolus, qui per applicationem mediorum, quæ prius ipse instituit, in materiam subiectam opus producit optatum, aliquando realiter, aliquando solummodo apparenter.

Mulieres autem maleficæ, quæ iam voluntate deprauatæ & consensu in consortium Dæmonum per pacta transierunt, notas quasdam & signa symbolica ab ipsis recipiunt, quibus aduocati mox Dæmones occurrunt. Nihil in his perniciosis operationibus Dæmonum fortius stulta credulitate maleficarum, quæ pactis augetur & votis : quoniam quantò vel Dæmonibus, vel eorum signis firmiorem adhibuerint fidem; tantò velociorem assequuntur ipsis cooperantibus operationem. voluntatis enim maleficarum nimis truculenta deprauatio eas quodammodò conuertit in furorem, quo mentem præoccupante, mox dæmones se furentibus applicant, & effectum petitionis pactis inuitati & signis, Deo permitte, infanientibus præstant. *Iohan. Trithem. Abb. in Curios. Reg. ad Maximil. Imp. 1. quæst. 6.* Dico igitur, quod sicut simia aliquo modo ad hominem accedens, humana opera exteriora, gestusq; repræsentare conatur, ita & *Lucifer*, vna ex Dei creaturis (quo ad naturam & dona quæ natura

turam

turam consequuntur) nobilissimis, præcipuas etiam Dei actiones, ad hominum salutem & sanctitatem à Deo ter Optim. Max. institutas effingere, & quoad antenus imitari consuevit. Vnde & D. Bern. *serm. 2. de purific. circa medium*, de diuino igne *Luc. 12.* promisso agens: *habet etiam aduersarius noster*, inquit, *utpote DIVINORVM OPERVM ÆMVLATOR ignem suum*, concupiscentiæ scilicet, inuidiæ, & ambitionis. Idque ut in alijs signis: quibus deletatur Sathanas, ut supra diximus, ita vel maximè de charactere loquendo dicere possumus. Sicut Deus in tribus Ecclesiæ Sacramentis *Baptismo Ordine & Confirmatione*, illis, qui hæc *Mysteria* diuina suscipiunt characterem imprimere consuevit, iuxta illud *S. Pauli 2. Corinth. 1.* Deus unxit & signauit nos. Ita & dæmon *Veneficis*, quos Deo per summum nefas abnegato, ad suum seruitium ac cultum tanquam mancipia pertrahit *Characterem* imprimere solet; imò verò etiam denuò baptizare ac noua nomina imponere. Quod ne cuipiam nouū videatur, audiat

(si lubet) vnum ex antiquissimis Ecclesiæ Catholicæ scriptoribus ac defensoribus TERTULLIANVM, in libro, *De præscriptionibus aduersus Hæreticos cap. XL.* Diabolus (cuius sunt partes interuertendi veritatem) ipsas quoque res sacramentorum Diuinorum in suis mysterijs æmulatur. Tingit & ipse quosdam vtique credentes & fideles, &c. signat illic in frontibus milites suos, &c. Quæ verba vti fufius referuntur à Iul. Cæsar. Bulleng. lib. 1. de licita & vetit. Mag. cap. 6. si paulo diligentius, ac pressius examinarentur ex illis aliquot vel causæ erui poterunt, ob quas Diabolus eos, quos à Deo, ad se pellicit, Diabolico hocce stigmate afficiat, atque consignet.

Prima causa esse potest à crimine Plagij, qui tanquam Plagiarius hominem à Christo per Baptismum, in libertatem assertum furatur, atque vt ait hic Tertullianus, *Interuertit.* Ideoq; & signum suum eo sæpè in loco vbi in Baptismo & Confirmatione Christianus signari solet, inungere atque imprimere conuenit. Sicut fures (inquit Tullius lib, de firibus) earum rerum
quas

quas furati fuerint, signa commutant. vid. *O-fasc. Decis. Pedem. 40. num. 2.* Et quamuis ipsum Characterem, qui spiritalis est, atque in animam impressus eradicare non possit, tamen vel in ipsum signum externum (quantum illi fas est) ad maius Dei odium atq; despectum debachatur. Non secus ac pardalis (S. Basil. teste) animal ferocissimum ac homini infestissimum, si hominem verum nancisci non possit, in eius saltem effigiem (si quæ illi occurrat) rabiem suam effundit. Ita & Dæmon, summo Dei Opt. Maxim. odio flagrans, cum ipsimet nocere non possit; at in homine (qui ad illius imaginem factus est) iniuriam inferre contendit.

2. Accedit secunda causa, *fictæ religionis*, vt hoc signo, quasi rem sibi Religione consecratam obsignet. Quam causam indicat Tertullianus in verbis proximè sequentibus (Res sacramentorum Diuinorum in suis mysteriis æmulatur) Nam quos alicui Deo olim Ethnici consecrabant & initiabant, *hos stigmatibus inurebant*, Hoc apertè ostendit Prudentius

Ὡς ἐς σεφάων hym. 10. in passione S. Romani Martyris, in quo hymno contra omnes Gentilium Deos, sectasque & sacra disputatur, his verbis.

*Quid cum signandus accipit Sphragitidas?
id est, signacula*

*Acus minutas Ingerunt fornacibus,
His membra pergunt vrere, utq; igniuerint,
Quamcunque partem corporis, feruens nota,
Stigmatit hanc sic consecratam, prædicant.
Ecce habes apertè, stigma; habes & Con-
secrationem.*

3. Addatur tertia causa, *In signum Amicitie intimæ ac familiaritatis cuiusdam eximie.* Vnde in illis Sathanicis cœtibus, quo sunt nequiores, honoratiores, ac Dæmoni ipsi chariores, eò plura ac maiora eius generis stigmata suscipiunt. Id apparuit ante annos aliquot apud Gallos in Gaufrido illo Massiliensium sacerdote, ac Magorum Principe, qui annis superioribus à Senatu Aquensi (ad Aquas Sextias in Delphinatu siue prouincia) condemnatus hoc ipsum in suo corpore comprobauit; Et in Germania, quædam

dam fagarum Regina, stigma instar Coronæ Maioris sacerdotum circa verticem habuit. Neque id mirum, si verum sit (quod quædam sagæ in hisce partibus confessæ sunt) nempè quod *stigmata* illa in cœtibus Magicis reluceant, non secus ac ligna quædam, atque animantia, seu vermiculi splendorem quendam noctu de se edunt, à quo Noctilucæ, appellantur. Sathan enim (vt supra etiam dictum est) Diuinorum operum simius etiam illam beneuolam Dei promissionem *Danielis 12. factam. Qui ad iustitiam erudierint multos, fulgebunt sicut stellæ in perpetuas æternitates*, in suis tenebrosis conuentibus adumbrare quædantenus studet; sicut & illam sanctorum Martyrum prærogatiuam, quâ membra quæ aliquid singulare pro Dei causa passi sunt, eximio quodam præ alijs fulgore decorabuntur. Et hoc est, quod Tertullianus ait, Dæmonem tribuere ijs, quos *fideles* & amicos in alijs peruertendis scilicet expertus fuerit.

4. Quanquam & hæc fidelitas ad *quar-*
tam

tam horum stigmatum causam, nempe ad genus quoddam *Voluntariae servitutis* pertinere possit; ad quam serviendam illi ter & amplius miseri, sese propria voluntate Dæmoni alligare non verentur. Itaque sicut olim apud Tyrannos reperire erat, *servos stigmatias, Threicijs compunctos notis.* Sicut & hodiè apud Turcas cum captivis fieri assolet, ut raso capite, notati, ac compedum catenis onusti, si quàm effugere conentur, ad priorem servitutis statum retrahantur. Et in numismatis auctoritate publica ac legitima cufis, character imprimi solet, ex quo dignoscatur cuiusnâ Regis, Principis, Reipubl. Ciuitatis, &c. ille nummus sit. Quem characterem falsarij adulterare solent. *Herodotus in Melpomene, seu l. 4.* narrat Darium Persarum Regem ex auro purgatissimo monetâ percussisse, ut memoriam sui posteris relinqueret. Hoc inaudiens Argandes Ægypti Præfectus, similem sibi monetam cum sua effigie ex Argento fecit. Ea re comperta, Darius tamen illum rebellionis in-simulatum morte affecit. Idem erga Dei
Crea-

Creaturas, eius imagine ac charactere insignitas, Sathan læsæ Maiestati, Diuinæ Reus vnà cum suis attentat.

5. Addit & quintam causam Tertullianus, vt scilicet hoc stigma sit quasi Sathanicæ militiæ Authoramentum nexuque, cum ait: *signat illic in frontibus ministros suos.* Quanquam enim & alijs etiam locis, hæc signa sua Dæmon imprimat; tamen sæpius id agit *in fronte ac manu.* Idque ex veteris militiæ consuetudine atq; exemplo, de quo *Flavius Vegetius lib. 1. c. 8.* Non statim punctis signorum inscribendus est Tyro delectus. *Et lib. 2. ca. 5.* Legio formatur. Nam victuris in cute punctis milites scripti & matriculis inserti iurare solent. Ad quem locum explicandum multa ex sacris prophanisque congerit *Godescalcus Stevvechius*, sicut & *Lipsius lib. 1. de Militia Romana, Dialogo 9.* Vt inter alia est illud *Aetij Medici*: *Stigmata vocant, quæ in facie, aut alia parte corporis inscribuntur, qualia sunt militum (in manibus.)* Quid autem ibi scriptum? *Lipsius* ait solidè nescio: suspicor tamen nomen Imperatoris. *Diuis Augustinus*

nus Epistol. 50. Sic error corrigendus est, ut non corrumpatur in ea signaculum Redemptoris. Neque enim si quisquam regio characterē à signato desertore signetur, & accipiat indulgentiam : atque ille redeat ad militiam, ille autem esse in militia in qua nondum est, inquit, in aliquo eorum character ille rescitur, an non potius in ambobus agnoscitur, & honore debito, quoniam Regius est approbatur? Appellat enim Regium characterem. Nec dubium quin sentiat de isto. Certè & olim nomen Imperatoris in statuis, hastis, vexillis solebant inscribere, atque horum exemplo, apud delectum Tyronum, incute. Adde magnum signum Crucis cum quatuor parvis impressum cuti illorum qui peregrinantur Hierosolymam versus & sepulchrum Domini nostri Iesu Christi visitant, militesque sepulchri Domini sancti vocantur. Horum insignium meminit Francisc. Mennenius, in Delicijs Ordin. Equestr. pag. 43. & Innoc. 3. in cap. inter dilectos Extr. de donat.

Qui in tractatu pag. 52. ait eodem, quod Equites S. Lazari olim soliti fuerint Cru-
cem

cem viridem pro Ordinis tessera præferre, nunc verò fidem cum militia S. Mauritij coniuncti Crucem viridem limbo candido conclusam, in cuius medio altera D. Mauritij superposita est, in vestibus gerunt. Alias S. Mauritij Equites etiamnum præferunt Crucem albam, florigeram Gallis dictam, & à sancto Martyre in bello Christianis pro tessera obtendi solitam, Sub Paulo tamen quinto impetratum, vt Lazarini Equites Galli in posterum Equites S. Mariæ de monte Carmelo, & S. Lazari nuncuparentur, & violacei coloris crucē Virginis matris effigie insignem, ex collo pendentem itemque chlamydi affixam, exemplo Melitensium præferrent. *Idem Mennen. d. loc. pag. 56.*

Sic Mōtmorenciaci primi Christicolæ & Franciæ Barones Ordinis equestris canis authores, illustre Ordinis sui collegiū olim, cane, notissimo fidelitatis symbolo & gallo gallinaceo in signum victoriæ insigniuerunt, quemadmodum Sergius Galba Imperator tam sua, quam maiorum acta & insignia hoc symbolo
nota-

notauit. Et illustris Crovorum familia etiamnum. Similiter sub Ferdinando Arragonio in Arragonia cœperunt Anno 1403. Equites Liliati, cui rei vasculum lilijs candidis insigne & Diuæ Virginis imagini adpictum præbuit auspiciū, teste *P. Beloyo*. Octogenam crucem Melitensis aut Rhodensis tyro ex pura lintea tela cādīdam accipiens monetur sanguinis quem profundere libens debet, & à Christianorum finibus hostem repellere; Milites itē & sacerdotes Teutonici crucem nigram limbo argenteo insignem chlamydi adsutam, & alteram ex collo pendentem præferre solent, *Munster. lib. 3. de Germania*. Equitum in Liuania collegium ab Innocentio 3. confirmatum ensis rubri signum cum cruce pallio insuta præ se fert, &c. Quæ insignia uti pro defensione Christianismi piè excogitata sunt, Verum Momum & mimum Sathanam in suis nouiter initiatis militibus, siue quamuis contrario, exprimere valde probabile est.

Sexta causa huius stigmatizationis potest

test coniecturari illa, quod quemadmodum character spiritualis, ut supra Sect. 2. latius deductum, inter cætera datur ad distinguendum, Christianos scilicet, ab Ethnicis Ità & hæc discernat è contrario transfugas à fide Christiana ad Synagogas Sathanicas: *arg. l. 1. §. 8. ff. de fugit. l. 2. C. de Seru. fugit.* Non secus, uti inter conditiones & *δεσπότηματα*, quæ specialiter ad vitam priuatam & publicam Iudæorum, item eorum actus & contractus iudiciales & extra iudiciales, ut & delicta & pœnas pertinent, eo fine, ut in Imperio Romano tolerari possint octauo requiritur, ut utriusque sexus Iudæi, notâ vel signo quopiam certo à Christianis discernantur, ne quis cum eis ac Christianis imprudens versetur, *cap. 15. in pr. Extr. de Iudæis. ca. In audientia. De sentent. excommunic. Eberh. Speckhan. cent. 2. Class. 1. quest. 16.* per habitum enim debent distinguî nouitij à professis. *Viuian. in rat. iuris Pontific. §. statuimus. de Statu Monach.* Meretrix à matrona *cap. in audientia 25. De sentent. excommun. l. 15. §. 15. ff. de iniur.* masculi à fœminis per
cri-

crines & vestes. *Ca. si quamulier 6. Distinct.*
30. Liber à seruo per pileum. *l. i. §. 5. C. De*
Latin. libert. toll. Similiter & hodie S. Ec-
clesia Romanæ Cardinales rubrum ge-
stant pileum, vt significaretur eos pro Ec-
clesiastica libertate vitam profundere, si
necesse sit, paratose esse debere.

Septimò olim Romæ teste *Marco Au-*
relio Imperatore, apud Gueuar. in horolog. Prin-
cip. lib. i. cap. 2. nu. 9. Nemini in publicum
prodire licebat, aut faserat, nisi insigne
secum portaret opificij vel artis, quàm
factitabat, & qua victum quæritabat,
quod si quis contrà fecisse deprehensus
esset; non solum puerorum per vias inse-
quentium clamoribus, vt fatuus incesa-
batur, sed è vestigio à Censore condem-
natus cum aliis ergastulis operi publico
faciundo addicebatur : Ac ne fabulam
tibi narrare videar, sic habeto; Imperato-
ri prælatum fuisse cereum cubicularium
ardentem, consuli securim bellicam, Sa-
cerdotes verò galericulum forma reticu-
li crinalis, Senatores conchas in brachio,
Censores pondusculum, tribunos cla-
uam,

uam, regulos sceptrum, Pontifices coronam plectilem, Oratores librum, gladiatores ensen, aurifices catillum gestasse: Idemque reliquos opifices fecisse, præter negotiatores exteros, quos omnes una eademque nota insignitos incedere oportebat: nulli enim peregrino Romæ eodem cum ciuium liberis habitu, & insigni uti licebat. Haud secus ex instituto Sathanæ fortiariorum suæ professionis nefandæ insignia gestare stigmata valdè probabile est.

Octauò, Tres fraternitates Regias hodiè in usu esse, historijs & obseruantia viridi hodierna proditum est. Et quidem, uti olim Iasonis socij ad expeditionem classicam ad Colchos, Velleris aurei spe atque dignitate extimulati sunt: ita Philippus Burgundiæ Dux (qui cognominatus est Bonus) Anno 1429. viginti quatuor heroas, quorum præter cæteros nobilitata animi magnitudo, virtus & industria in fratres recepit. Causa huius institutionis fuit firmamentum Ecclesiæ, quod & inscriptio hæc indicat.

Tuta à nobilibus quo Ecclesia firmior esset

Nobilis inuentus velleris ordo mihi est.

Ordo hic appellatur Tosoruus, & eque-
stris Ordinis Senatus. Alter est S. Mi-
chaëlis in Gallia, institutus cum aureo
torque à Ludouico vndecimo, Anno
1469, Petr. Greg. Tholos. lib. 15. Syntag. ca. 35.

Tertius aureæ Periscelidos in Anglia
ordinatus ab Edoardo 3. Rege ex ridicu-
la causa: inscriptionem hanc habet. (Ho-
ni soit, qui mal' y pense) similiter Diabo-
lum, non iusta potestate, sed falsa opinio-
ne mortalium, & superba vsurpatione
sua (vt in scripturis vocatur) *Principem*
huius mundi, id est eorum, qui mundum
sequuntur, Ioan. 14. fallacem aliquam so-
dalitatem prioribus partim pijs, partim
iocosis æmulam inter Synagoge suæ par-
ticipes stigmatum quorundam iniustione
mentiri credibile est.

Nonò, Contrahentes olim in signum
consummati & celebrati contractus frā-
gebant stipulam, & postea iterum iunctis
partibus sponsiones suas agnouerunt,
non secus, vti proci hodiè cum amasijs
suis

suis partiuntur aurum fractum: Hinc *Isidor. lib. 5. cap. 24. in fin.* stipulationem à stipula deriuatam autumat: Atqui pacto nefando inter Cacodæmonem & Striges inito nefandas inter eos intercedere cōmixtiones, & subsequi abominabilium harum notarum impressiones ex illarum vnanimi depositione receptum est: Ergo hanc infallibilem arrham scelestæ illius consuetudinis esse, cuius facile ominari licet: Signa enim negotij ciuilis celebratum suum contractum arguunt. *l. 1. §. 3. & l. 2. ff. de Pact.* Animus siquidem semper ex signis & præcedenti tractatu colligitur. *l. 13. §. 5. ff. de iur. Fisci. l. 4. ff. de doli mali & metus exceptione.*

Decimò, Impropria inuestitura ritibus & ceremonijs, porrectione, scilicet baculi, ensis, hastæ, vexilli, annuli, bireti, chyrothecæ, &c. adumbrata. *2. Feud. 2. in pr. secundum consuetudines feudales ius ad rem constituit, 2. Feud. 7. in fin. vsq; ad eò, quod eius vi Vafallus propria auctoritate rem in Feudum datam apprehendere posset, arg. 2. Feud. 33. idque constat*

ex hisce ceremonijs, quibus Mauritius Elector Saxoniae quondam inauguratus est, prout refert *Sleidan. in Comment. Ann. 1548.* hisce verbis.

Mauritio Cæsar honorem Septemviratus, & Ioannis Friderici prouinciæ maximam partem attribuebat in castris prope Witebergam, sed hoc in conuentu publica & solenni cæremonia tanquam in possessionem illum mittit, & in suam Imperiiq; fidem accipit, quod tunc ei promiserat. Fuit hoc Februarij die 24. qui quidem dies est Cæsari natalis. Ea verò cæremonia sic habet. In foro tabernaculum erat extructum è materiâ, patulum, in quod per gradus ascende-batur. Eo Cæsar à meridie venit sub horam tertiam comitatus Electoribus. Post illinc in vicinam domum transit, & vestem solennem induit tum ipse, tum Electores. Inde rursus prodit, & in solio confidet: idem illi faciunt suo quisq; loco. A tergo supra Cæsarem erant quodam in pegmate collocati tubicines. Ibi primùm agmē Mauritiij procedit, & incitatis equis taberna-

bernaculum petit, vti fieri consuevit. Interim Mauritius cum altero agmine consistit è regione, comitatus turba procerū, & proximè ante ipsum erant tubicines 12. Mox prodeunt ex illâ cateruâ Henricus Brunsvicensis, Wolfgangus Electoris Palatini frater, Albertus Bauarus, & vbi cursu peruenissent ad illum locum, descendunt ex equis, & Cæsarem adeunt, ac obnixè rogant, vt Mauritio publicum Imperii beneficium, & insignia Principatus conferat. Cæsar cum Electoribus re communicata per Moguntinum respondet, Placere sibi, modo veniat ille ipse, & idem petat. Eo accepto responso Mauritius cum toto agmine procurrit. Præferebantur ei vexilla decem, cum totidem insignibus regionum, pro quib. inaugurationem petebat. Cum conscendisset in genua subsidet ante Cæsarem & idem rogat. Itaque Cæsar per Moguntinum respondet. Quoniam vterque sibi fidelem nauarint operam, velle se Mauritio, eiusq; liberis masculis, aut si nulli sint, Augusto Fratri, eiusq; liberis Electoratū

Saxoniae, & Ioannis Friderici possessiones omnes conferre, nisi quantum illius liberis iam antè sit concessum. Moguntinus deinde iusiurandum, quo Electores tenentur recitat, & ubi Mauritius illo praeunte verbis iurasset, Cæsar enssem ei tradit, & hac cæremonia velut in possessionem mittit. Ille gratias agit, & omnem fidem, obsequiumque pollicetur. *Hactenus Sleidanus.*

Non ab simili modo, Rex ille super vniuersos filios superbiae, qui omne sublimè videt, *Iob 41.* Deus huius sæculi excæcans corda sæcularium *2. Cor. 4.* Princeps harum tenebrarum, *Tit. 2.* suos clientulos praeuiâ vassallagij præstatione sibi deuictos huius sæculi auaros, ambitiosos & luxuriosos, sortiarios *Omnia regna mundi,* (quæ tamen Domini Dei sunt. *Psal. 23.*) eis ostendendo in momento, (prout fecit in tentatione Saluatoris nostri *Luc. 4.*) de bonis hisce *momentaneis* abusiue, id est, fallaci & mendaci modo inuestit, *Pater mendacij Ioan. 8.* Et in eius perpetuum *τεκμήριον* nefando prius modo sese cum
eis

eis commiscens, indelebilem hanc notam insuper eisdem imprimit: non secus uti iuxta sententiam *S. Hieronymi in cap. 55. Isaie vers. 13.* ibi (& erit Dominus nominatus in signum æternum) dicuntur corpora Beatorum signanda esse in cœlis stigmate crucis, quod non delebit æternitas; perinde ac crucis & quinque vulnorum stigmata manebunt in æternum in ipso corpore Christi, ut sint perenne monumentum illius & hostiæ redemptionis; Sic enim in Martyrum corporibus mansura in cælo vulnorum signa fulgentia, quasi trophæa, ut docent *S. August. lib. 22. de ciuit. Dei cap. 20. S. Ambrosius Serm. 57.*

Septima Aetiologia.

Antichristus filius perditionis opera Diaboli suos asseclas suo tempore signabit certo quodam Characterismo, ut suprà *Sectione 7.* latè deductum est; Probabile igitur est ipsum Diabolum, cuius instinctu directorio & ope omnia hæc pro amplificatione regni sui præstituto tempore fient, futuræ illi stigmatizationi omninò præludere, & tali abominabili modo

modo sagas à Christianismo deficientes apostatas, tanquam prodromos & semina futuri Antichristianismi sibi deligere, initiare, & à cœtu Christianorum fidelium segregare, quo etiam expositio Theologorum saniorum ad d. *cap. 13. Apocalyps.* collimat.

Octava Aitiologia.

Stigmata illa, & notæ iniustæ, quæ in veneficis deprehenduntur, aut sunt naturalia; aut sunt supernaturalia; id est, præter communem naturæ ordinem à supernaturali aliqua causa iisdem impressa.

Non sunt naturalia, quia iuxta Medicorum assertiones, vti superius in *Sectione 9.* attactum, quamvis in planta pedis, aut aliis locis extremis continua attritione vel callus insensilis, & exanguis simul, aut clauus generari possit, non tamen in media parte corporis carnosæ sanguis, aut membranosa dolor punctatim auferri potest, vt circumferentia eius, vel totum membrum, puta brachium, mammilla, caput, sanguine vegetum & sensibile simul remaneat, quamvis gangræ-

grænam, impetiginem, aut cicatricem
ponas : Sanguis enim est vehiculum vi-
tæ, nec potest naturaliter particula mem-
bri mortua, & tota circumferentia si-
mul vitalis existere, quatenus totus ho-
mo ablatis paulatim vitalibus & spirita-
libus facultatibus in instanti moritur, &
connaturalis passio est, vt corpus huma-
num graui accepto vulnere sanguinem
fundat, sagax enim prouidaque natu-
ra, vt læsæ parti succurrat, eò spiritus,
sanguinem, alimenta quæ transmittit, ubi
acceptum fuerit detrimentum, *Alphonf.
Palaot. de Iesu Christi stigmatib. cap. 16. n. 10.*
& 18 Quo refer assimilationem Menenij
Agrippæ ad plebem Romanam post fa-
ctam secessionem missi oratoris, qui
comparatione ducta ab intestina mem-
brorum cum ocioso ventre seditio-
ne, ad iram plebis in patres, hominum
mentes leniuit, flexitque. Vniuersa quon-
dam corporis humani membra referens
aduersus ventrem, veluti ociosum, & ni-
hil corporis impertientem, conspirasse:
quorū stoliditatē facilē venter irrisit, di-

cens non satis ab ijs animaduerti, quod cum ad reliquorum membrorum explēdos appetitus, vniuersum ipse suscipiat nutrimentum, rursus non ingratè cæteris à se distributum emittat, *Liui. lib. 2.* Ex quo igitur cicatrix seu vulnus consolidatum, à sanguine humano nutrimentum, & à nervis suum sensum habet, non potest esse, quin sensum saltem obtusum habeat, styloque in id impacto sanguinem emittat. Fateor quidem in *gangræna* & *Sphacelo* partes præter naturā, vt Medici loquuntur, quoque constitutas esse, hoc est, à naturali statu recessisse, adeò vt *gangræna* sit mortificatio partis, quæ inflammatione tentata est: vbi verò membra planè emortua sunt, eam affectionem *Sphacelum* nominant, in hisce affectibus quidem, veluti chyrurgica demonstrat operatio, sensus & vita abest, proinde nec vllus excitatur dolor, nec sanguinis profusio timetur. *Hieron, Fabric. ab Aquapend. de Gangr. & Sphacel.* Similiter in morbis capitis à materia frigida, vt in apoplexia, alijsque morbis soporiferis, sicut & in hysterica passio-

passione, siue ascensu vteri vehementi, quando affecti mortuis non absimiles iacent dolores vix vlli, vel obtusi saltem percipiuntur: Fateor itemque quod medicamenta narcotica siue obstupefacientia sensum planè sopiant calore partis extincto. Quippe Cardanus, Magneti non absimilem videri ait alium magnetem Candidum, cuius experimentum tale dictus vidit author. Attulerat Laurentius Guascus Cherascius Prouinciæ Taurinensis Medicus Empyricus, his diebus hunc lapidem, pollicebaturque posse, si vel stylum aut acum tangeret, carnem totam absque vilo dolore penetrare: quod cum nobis, vt par est, ridiculum videretur, *inquit dictus author*, rem experimento in meis contubernalibus confirmavit. Ego tandem, vt tam incredibilis rei periculum facerem, acum ipsam prius lapidi affricatam cuti adiutorij brachij intuli, sensique primo leuissimam punitionis imaginem: post, cum totum musculum quasi directa penetraret, acum quidem in profundum, qua penetrabat, penetra-

re sentiebam, dolorem nullum penitus
 sensi : tumque familiaribus, quod in me
 fueram expertus, credidi. Quod ipsum
 Dioscorides & Albertus Magnus, *libr.*
de Secret. pagin. 363. tradunt de Mem-
 phite lapide, qui tritus ac membris, quæ
 vrenda, secanda, torquenda sunt adfri-
 catus, vel cum aceto adlinitus facit mem-
 bra obstupescere, vt nullum sentiant
 cruciatum, imò & totum corpus in
 stuporem resoluit, vt refert *Paris de Pu-*
teo, in tract. de Syndic. cap. de tortor. leg.
2. Grilland. de tortur. cap. 4. Scalig. Ex-
erc. 331. Sect 3.

Verum enimvero gangræna & Spha-
 celus adimunt vsum membri illius vbi
 reperiuntur, rarò sunt sine fœtore & pu-
 tredine, in tam exigua quantitate nun-
 quam reperiuntur, nec carne viua & sa-
 na circumdantur, neq; in illis indurata
 pellem experimur, quæ in stigmatibus sa-
 garum omnia contrario modo sese ha-
 bent. Deinde in hisce notis Strigibus inu-
 stis non vna certa ab vno, sed quæcun-
 que acicula à quocunque impacta nul-
 lum

lum dolorem conciliat, nec sanguinem elicit: Neque etiam sagæ quando punguntur ita aciculis capitis morbo frigido, vel vteri ascensu, vti ipsis inquisitoribus facilè ex aspectu innotescere potest, laborant, neque probabile, quod eædem ipsæ vel alius medicamenta narcotica ipsis in locis notatis adhibuerit, probabilius igitur est, quod hæc stigmata potius à causa aliqua supranaturali originem habeant, idque vel exinde patet, quod illud, quod magis excedit finem & facultatem nostræ naturalis virtutis atque potentiæ, magis sit etiam in se supernaturale, maioremq; deposcat absolutè virtutem: Cum enim possibile respondeat potentiæ, ut illius obiectum & ex hoc eadem proportionetur: secundum excessum rerum possibilium in essendo, erit & potentiarum proportionatarum excessus in virtute: *Spin. de strigib. cap. 12.* Minus autem ab homine tam ratione intentionis, quam potentiæ factibilis, quod caro quædam exanguis & insensilis pelle indurata circumdata carne viua in media parte vegeti

corporis efficiatur. Concludendum est igitur, hominem naturali virtute, hoc nequaquam facere posse, sed talem stigmatizationem à supranaturali quadam causa originem trahere.

Sin autem hoc posterius statuendum, ea causa supranaturalis esset vel diuina, vel Diabolica, non est diuina, illa enim iniustio stigmatis vel ob sanctitatem, vel securitatem fieret, eaque à Domino Deo, vel instituta, vel alicubi observata fuisset, sed neutrum ex his posterioribus assumi potest, quia talia insolita in personis eiusmodi prævia denuntiatione, & fama malè antea actæ vitæ incarceratis ideò non præsumuntur, tum, quia ex insolitis fraudis suspicio insurgit. *cap. si quando, Extr. de Rescript. cap. Quod super. Extr. de Fid. instrument. Menoch. lib. 3. præsumpt. 122. in fin. tum, Quia sanctitas personarum non tam temere præsumitur, quatenus non omnis moriens putandus. S. Ioannes Baptista, inquit Bald. in tit. De pac. constantia. Menoch. 5. præsumpt. 5. in fin. Sed probari debet, iuxta Masc. de Probat. vol. 1. Concl. 262. per tot.*
Nec

Nec talis stigmatizatio electorum materialis apparens alicubi vel instituta, vel observata fuit à Domino Deo, nisi probetur, concluditur proinde prædicta stigmata à Diabolo impressa esse.

Quæ autem tanti stuporis causa proxima esse queat, non admodum anxie erit ei quærendum, qui ipse secum reputaverit, quemadmodum nihil inquam homini à Dæmone nisi mortiferum, atque exitiale accidere possit, inquit *Remigius lib. 1. Demonolatr. sag. c. 5. circ. fin.* Nam equidè longe à verò aberrare mihi videntur, qui sic à naturalibus causis eius rei rationem arcessunt, corpora quæ sibi Dæmones excitant plus quàm glaciali rigere frigore. Vulgo autem ea orbari sensu, atque obstupescere, quibus extreme frigida admoventur, vel circumfunduntur: vti hyeme summa torpere, languereque magis solemus: & ætate iam affecta, quæ mortis veluti rudimentum quoddam est (sunt autem mortui adeò insigniter frigidi, inquit *Plutarchus*, ut aciem novaculæ si quis tentet admoovere propter incomparabilem

K 7

lem

lem rigorem obtundat) sensus omnes sint tardiores atque hebetiores. Et in ipsis quoque animantium corporibus, quæ partes minimū caloris habent, sensu minus pollent: qualia sunt pili, ossa, dentes, aliaque id genus quæ (vt inquit, apud *Macrobiū* Disarius) effectui animæ sensum ministrantis sunt penetrabilia. Nam talis vtique censerī nequit, qui membris animalium vna cum vulnere stupor à Dæmonibus infigitur. Primum, quod si quis manum admoueat, nihil ipse tactu distinguat, aut vlla qualitate immutatum reperiat. Deinde quod causis, quæ in se efficientiam naturalem cohibent, sublati, maximeque si quæ extrinsecus accedunt, effectus quoque cessare oporteat. At sic est is, de quo loquimur, Dæmonum contactus, vt inducta ab eo sensus alienatio semper duret: quoque longius à sua causa abest, eo magis conualescat. Tum sagarum manus ad eandem perniciem à Dæmonibus instructæ, sæpè tepentes sunt, & eiusmodi rigoris expertes: apprehensa tamen intermediis etiam vesti-

vestibus membra, perpetuo hoc torpore debilitant, uti experientia ipsa non semel comprobavit. Denique, defloratæ, ac delibatæ tantum cutis vitium (ut Chirurgorum verbis utar) in sola cute, nisi quid aliud est, consistit, nec altius progreditur. leuissima autem eiusmodi laceratione, quicquid subest, vel quantum longissima acicula penetrare potest, sensu orbatur, atque exhauritur.

Omnino igitur causam aliunde esse oportet, quam ab eiusmodi frigore: quantumvis duro, atque acerbo. Cuius generis etiam illud esse puto, quod Meteorologi, percussa, afflataue fulmine animalium membra perpetuum exanguia, ac torpida fieri produnt. Nam fulminis contra ignea natura est, multorumque id sæpè incendiorum causa extitit. quemadmodum pluribus ostendit *Seneca lib. II. c. 21. in questionibus naturalibus*. Hoc igitur quod iam nobis dictum est, identidem inculcare conuenit, in Sathana nocendi, perdendique vim occultam esse, ac nullis naturæ legibus adstrictam: otioseque illos

illos agere, qui quæ is facit, ad certam aliquam naturæ rationem exquirunt: quasi non illi sit potius perpetuum cum natura dissidium, atque contentio. Et id quidem ab hoc vno exemplo (quod superioribus quasi corollarium accedet) fidem vel locupletissimam sibi vëdicare potest, quod nunc nuper in Samardano nostro Rustico, à mulieris, quæ tum fortè sortilegij comperta fuerat, marito inaudiui. Prædem se eam de malâ aliquâ arte suspectâ habuisse, vel inde maximè, quod singulis, quæ veneris diem proximè antecessissent, noctibus, cum accubaret, glaciei instar rigentem semper sensisset. Id enim tempus ferè est in Lotharingia (vti à nobis paulo ante dictum est) quo sagæ dimisso conuentu à Magistellis suis digredi solent: Nam & eiusmodi rigorem ex illorum recenti contactu eas contrahere, ac aliquantisper retinere posse, non est vti-que dictu incredibile, atque absurdum. Qua autem ratione alia, quam quæ modo dicta est, haud facile est coniectari. *Hactenus Remigius.*

Ex predictis omnibus sequens generalis Apodictica conclusio.

Res dicitur eius esse, cuius signo est signata. l. Quod si neque 14. §. 1. ff. de peric. & commod. rei vendit. cap. Si iudex. de Sent. Excom. in 6. facit text. in cap. Quod quidam. 1. quest. 1. & cap. quemadmodum. 23. quest. 7. ca. postea à signatur 23. question. 2. cap. sanè profer- tur, & cap. Magna. Extra de voto. tam quoad dominium, quam quoad possessionem. l. 3. C. de bon. vacant. l. Monumentorum. 6. C. de Relig. & sumpt. fun. vbi Dd. Quod publicè incisa in æs vel marmor, vel in lapides probent. l. 10. ff. de Probat. l. 27. ff. de condit. & demonstr. l. 11. ff. fin. Reg. inscripta verò monumentis iura sepulchrorum non tri- buant quidem viuenti illo, qui inscribi iussit, sed tamen illo præmoriēte. Forcat. Dialog. Necyomant. num. 34. Adde moris o- lim fuisse, vt res quisque suas etiam mi- nutissimas annulo signaret. Idque testat- us est expressè Plin. Nat. histor. lib. 33. ca. 1. his verbis. Quæ fuit illa priscorum vita, qua-

qualis innocentia, in qua nihil signabatur? At nunc cibi quoque & potus vindicantur annulo à rapinis. Eoque non dubium est, quin *Valerius* respexerit *libr. 7. cap. 9. de M. Popilio* ita scribens: vnum etiam de multis, qui affidebant, ultimo complexu & osculo dignum iudicauit, semperque annulos quoque suos ei tradidit, videlicet ne quid ex ea hæreditate, quam non erat aditurus amitteret. Quibus etiam non incommode addi potest, quod de clauibus & annulis maiori natu filia traditis scribit *Papinianus* in *l. 77. §. 21. ff. de legat. 2.* *Iacob. Reuard. libro 5. var. cap. 16.* Item in obsignandis tabulis & instrumentis utebantur eo, ut ostendit *Plaut. in Curcul. Act. 2. scen. ult.* unde plus annulis, quam animis hominum credi queritur, *Senec. lib. 3. de benefic. ca. 15.* & obsignari tabulas consueuisse *Paul. 5 sent. 25.* tradit. Testamentum quoque insuper annulo signari moris fuisse satis constat ex *l. 22. §. 5. ff. Qui testam. fac. poss.* Inuenio *Augustum*, cum morbo grauissimo conflaretur, deplorata salute annulum *Agrip-*

pertradidisse. *Dio. lib. 53. refert: Et Tiberium* deficientem exemptum digito annulum, quasi alicui traditurum, parum pertenuisse. *Sueton. in eius vita 73. testatur. Atque hunc annulum ut plurimum secum circumferebant. Macrobius. 7. Saturn. 13. quem & unicum saltem habere licuisse maioris certitudinis causa ex eodem cognoscitur. Supervacaneum esset monere literas eo obfirmatas ut plurimum fuisse. Nam & illud adhuc ætas nostra observat. Quo pertinet Tullij Q. Ciceron. fratri rationem regendæ provinciæ præscribentis sententia. Sit annulus tuus, inquit, non ut vas aliquod, sed tanquam ipse Tu: Non minister alienæ voluntatis, sed testis tuæ. Sunt & aliæ signaturæ scilicet imaginis, unde non tantum ait S. Propheta David Psalm. 4. versic. 7. Signatum est super nos lumen vultus Dei: Sed etiam Saluator noster Luc. 20. ait, Ostendite mihi denarium, cuius imaginem habet, & subscriptionem? Et respondentes dixerunt, Cesari: dixit illis: Reddite, quæ sunt Cesaris, Cesari; & quæ sunt Dei, Deo. Facit textus in cap. Displicet. 23. quest. 4. ibi.*

Et vos oves Christi estis characterem Domini cum portantes. Et Genes. 4. Posuit Dominus signum in Cain. Sic signum animalis demonstrat Dominum, Et eo ipso, quo equus, bos vel ouis, vel alia res reperitur cum signo meo, quo vtor, signata probatur mea, arg. text. in l. Stigmata. C. de Fabricens. l. pen. C. de Aquæ ductu. lib. II. l. 3. C. de frum. Alexand. lib. II. & ita tenent Bart. Lucas de Penna, & Platea in d. l. Stigmata. Et faciunt stigmata recognosci personas viuas vel mortuas, Alexand. in l. cum diuersis ff. de relig. & sumpt. fun. Vti enim nomina inuenta, vt res ipsas significant. l. 7. in fin. ff. de supell. leg. §. 3. Inst. de Donat. l. 10. C. de Ingen. & manumiss. Ita dicimus Stigmata militem, habitum Clericum, stolam sacerdotem, quæ propriè eorum signa sunt, significare. Bald. in l. Directis. C. de testam. manum. l. 15. §. 15. ff. de Iniur. l. 100. ff. de verb. Signif. Menoch. lib. 3. Præsumpt. cap. 64. Licet Bald. in Auth. Dos data. C. de Donat. ante nupt. dicat quod solum faciat præsumptionem, quia alias de facili posset fraus committi, illumque sequitur Chassan. in Catalog. glor. mund.

mund. i. part. consid. 35. ponense exemplum in ballis mercatorum. Consentunt hisce Beneuenut. Strach. tract. de mercat. part. 2. nu. 78. Anton. Gomes. in l. 45. Tauri. num. 77. Menoch. lib. 2. de arbitrar. cas. 318. nu. 23. Hieronym. de Ceuall. in pract. quest. 745. Osasc. decis. 40. nu. 2. latè Rota Genuensis Decis. 201. Paul. Christin. decis. Belgic. vol. 2. decis. 111. num. 2. Matt. Berlich. conclus. 36. nu. 93. Mascard. vol. 2. conclus. 1051. Qui ait, num. 1. Mercum præsumptionem inducere pro illo, cuius merco res sunt notatæ, signum enim ostendit signatum, & mercatores ferè hac de causa merca & signa habent, quibus merces signantur, dicit. Bald. in l. 1. nu. 1. C. Quæ res vendi poss. hinc sarcinæ, siue ballæ vt loquuntur eorum esse præsumuntur quorum merco sunt impressæ: Idem facit signum in venditis arboribus. Boer. decis. 105. num. 9. & insignia ac vexilla faciunt præsumi nauim illius esse, cuius insigne. Iason Cons. 170. col. 4. vol. 2. Ex signo etiam quo mercatores vtuntur, depræhenditur, quod sit inducta communio & societas, vt si sit appositum super rebus de quibus

bus agitur. *Hector. Felic. de commun. & Soc. cap. 11. num. 14. Strach. in tr. de Mercat. part. 2. num. 11.*

Atqui, vti ex prothocollis Inquisitorum præsupponitur, in denunciatis & incarceratis vt plurimum personis, hodierno tempore & quidem in variis partibus corporis, præuia, prout par est, solerti & curiosa indagine ac probatione numerosa quandoque deprehenduntur stigmata iniusta, & quidem quæ, vt superius demonstratum latius, nec naturalia, dico non naturalia, quippe quæ præsumptionem hanc non indicant, quod res sit in dominio alicuius (quia dato, quod nunquam auis fuisset in dominio alicuius, nihilominus tamen si inessent ei signa naturalia, scilicet pes varicosus, aut in postrema eius parte nullum vnguem, haberet, sed tantum globum carnis, hæc vtpote ab occupante non facta non probant hoc esse, quod ab hoc contingit abesse *l. non hoc 4. C. vnde legitimi. Chassan. in consuetud. Burgund. rubr. 13. §. 1. num. 8.*) Sed accidentalialia violenter imposita, nec ta-

mca

men supra naturalia diuina, sed Diabolica sunt.

Vnde meritò vel saltem ex præsumptionibus & indiiciis apertissimis ac permanentibus illis (quæ in hoc crimine occultissimo nocturno & atrocissimo non minus, vti in crimine læsæ maiestatis humanæ iuxta *Fabr. in l. 5. C. Ad l. Iul. maiest. Vel adulterio. l. 34. C. Ad l. Iul. de adult. Bodin. l. 4, Demonomania, cap. 4. sufficiunt*) si non ad mortem, saltem ad torturam tanquam mancipia viua Diaboli his notis iniusti condemnandi sunt. Qualem enim te inuenero, talem te iudicabo. *l. 15. §. 15. ff. iniur.* & talis quisque esse præsumitur, qualis est habitus, quem gestat. *cap. iudex, Laicus. De sentent. Excommun. in 6. Nicolaus Euerhard. loc. 11. à verosimili. num. 7. vnde & Lucanus lib. 6. vers. 510. fagarum habitum latius expressit, his verbis.*

*Illi namque nefas vrbis summittere tecto,
Aut laribus feralè caput, desertaque busta
Incolit, & tumulos expulsis incolit umbris.
Grata Deis Erebi, cœtus audire silentum,
Nosse domos Stigias, arcanaq; Ditis operti,*

Non

*Non superi, non vita vetat, Tenet ora pro-
phana*

*Fœda situ macies, cœloque ignota sereno
Terribilis stygio facies pallore grauatur,
Impexis ornata comis.*

*Quintilian. declamat. 15. ait Magi ante om-
nia minax vultus, feralis habitus, horre-
ant squalore crines, rigeat super nefandas
cogitationes efferata tristitia. confer. Iul.
Cæsar. Buleng. lib. 2. aduers. Mag. c. 68. vti igi-
tur per sua signa proconsularia, fasces sci-
licet & securim cognoscitur Proconsul.
l. 1. ff. de offic. Procons. ArchiEpiscopus per
pallium cap. Ad honorem, 4. Extr. de Author.
& vs. pall. ciuis Romanus per togam. l. 32.
ff. de iur. Fisci. Iudæus per circumcisionem,
cap. ab exordio 2. Dist. 35. Clericus per ton-
suram. cap. Ex literis, Extr. de transact. Mu-
lieres per annulos, cap. Nostrates, 3. caus. 30.
quest. 5. cap. illud. 11. Extr. de Præsumpt. Per
eosdem ferreos, olim serui, argenteos li-
bertini, aureos, ingenui l. 4. ff. de iur. aur.
annul. Isid. lib. 19. Etym. cap. 32. Et habitus
distinguit nouitum à professo. cap. pen. ex-
tra de Regular, & trans. Ancillam à libera,
mere-*

meretricem à matrona *l. 15. §. 15. ff. de In-
iur.* Ita & per stigmata, ac alium habitum
vultus & oculorum Striges: Idque tum
ratione significandæ professionis suæ;
quemadmodum frontones animosos, &
resolutos sui cultus professores diligit &
signat Deus *Apocal. 7, Psal. 4. vers. 7. Ephes.
1. v. 15. & c. 4. v. 30. Iohan. 6. 27. 2. Corin. 1. v.
21.* Cruces & rosaria publicè deferunt &
gestant Heluctij Catholici, vt inter me-
dios Hereticos profiteantur suam fidem,
seque esse Orthodoxos Christi, & Virgi-
nis Deiparę cultores: Sic & Episcopi cru-
cem auream vel argenteam : ipse verò
summus Pontifex adamantinam etiam
dum celebrat, gestat in pectore, Cardina-
les verò regulariter rubrum pileum: Hi
enim quasi duces fidelium in bello sacro
ad tuendam Christi crucem debent esse
fortes vt adamantes, & veluti Nabothi
vineam suam defendere, & pro Ecclesia-
stica libertate, si necesse sit vitam profun-
dere. *3. Reg. cap. 21. & caus. 23. quest. 8. cap. 21.
Glos. in ca. 3. de Immunit. Eccl. in 6. verb. Aeter-
nam.* Similiter etiam vt in die Cinerum

omnes Christiani in Ecclesia signantur in fronte cruce cinerea, quin & omnes dum surgunt, dum orant, dum prandent, dum incumbunt, & alias sæpè per diem, signant se cruce in fronte, qui vetus mos est, inquit, *Tertull. de Corona militis. cap. 3.* Imò primis Ecclesiæ temporibus moris erat Christianis signum crucis, aut nomen Iesu candentibus notis carni inungere, vti testatur *Procop. in cap. 44. Isaia*, Ad hoc signum professionis suos hortabatur Quirites *Cic. 1. Orat. in Catil.* quando ait, Sit inscriptum in fronte vniuscuiusque ciuis, quid de Republica sentiat: Tum etiam per hoc adumbratæ in itæ inter se confœderationis ergò: Illius placet duo similia exempla hic adscribere. Anno 1566. 5. Aprilis multi ex fœderatis nobilibus Belgicis Bruxellas venerunt & illustrissimæ Gubernatrici libellum supplicem porrexerunt, quo inter cætera volebant edictorum ad Inquisitionem pertinentium executionem tātisper prorogari, donec ad regem Philippum quispiam mitteretur, Gubernatrici tum fortè

tè

tè aderat magni nominis eques aurei vel-
 leris, qui dixisse fertur ad illam: Non est,
 quod formides. *Geux*, id est, mendici sunt
 isti, & nihili homines. Inde illi arrepta
 occasione, se *Geux* vel *Geuseos* nuncupa-
 runt, & paulo post quidam ex primariis
 dicti fœderis nobilibus in publico con-
 uiuium iam apud omnes pervulgatissi-
 mum illud *viue les Geux*, viuant *Geusei*,
 Bruxellis proclamasse fertur, simul è
 VASCVLO LIGNEO, quali vtuntur men-
 dici, hausto vino. Porro etiam vestes sibi
 sumpserunt coloris Cinericie, & ad la-
 tus appenderunt VASCVLA LIGNEA,
 quorum laminis argenteis hæc inscripse-
 runt. 5. Aprilis Anno 1566. *viue les Geux*.
F. Laurentius Surius Carthus. rer. in orb. gestar.
in dict. Anno pag. mihi, 681.

Cuius fere simile exemplum legitur
 in vita Othonis I. Imperatoris Romani.
 Cum enim is regnum suum Anno Christi
 938. auspicatus esset, & Galli commina-
 rentur ducere in Germaniam tantum ex-
 ercitum, quantus visus antea non fuisset:
 Imò cum *Hugo Capetus Comes Parisiensis*

Saxones per contumeliam stramineos & effœminatos nominasset. Ad hæc respondisse Othonem ferunt, inanes eas comminationes parum decere sapientes Principes, cum constet victoriam & eventum belli in manu Dei esse. Respondit & hoc quoque, ducturum se in Galliam tot pileos stramine contextos, quot nunquam antea vidissent. Et ea de causa ad ludibrium contumeliæ exercitum suum instruxit, vt milites gererent (Pileos Stramineos, cum colis & fufis subtiliter tornatis) eumque exercitum vsque ad Lutetiam Parisiorum perduxit, in ea-que dictum Hugonem cepit, & liberatum regem Ludouicum affinem suum in Gallia regnum restituit. *Carion. lib.*

*3. Chron. c. 4. Monarch. 3. et at. in
vita Othonis I.*

(::)

MAGIA

MAGIA NATVRALIS.

sive

DE MIRANDIS

QVIBVSDAM NATV-

RALI MAGIA FACTIS

operationibus.

CAP. I.

Vt nocte videre possis.

I vis videre rem submersam,
& profundam in nocte, &
non occultetur tibi plus-
quam in die, & legas libros
de nocte nigra. Vnge faciem
cum sanguine vespertilionis, & erit, quod
dico. Alb. Mag. de mirab. mund.

*Suffumigatio ad videndum in somno, quod fu-
turum est de bono & malo.*

Accipe sanguinem asini congelatum,
& lupi ceruini pinguedinem, & storacem
aggrega totam, pond. 4. æqu. & confi-

cianur & fiant grana, & suffumigetur cum eis domus. Tu enim in somno tuo, qui narrabit tibi omnia. Alb. Mag. d. l.

Vt abstemius quis reddatur.

Spuma quæ inuenitur circa testiculos cerui, vel equi, vel asini fatigati, admisceatur cum vino, & illud vinum detur in portione, abhorrebit vinum per mensem. Alb. Magn. d. l.

Vt homines videantur sine capitibus.

Accipe spoliū serpentis, & auripigmentum, & picem nigram, reuponticum, & ceram nouarum apum, & sanguinem asini, & tere omnia, & mitte in rudi olla, plena de aqua, & facias bullire ad lentum ignem, & postea demitte frigescere, & facias cereum, & omnis, qui illuminabitur eo, videbitur sine capite.

Vt homines videantur quorum libet animalium capita habere.

Accipe sulphur viuum, & lythargium, & istis simul puluerisatis, sparge in lampade oleo plena, habeantque candellam de cera virginea, quæ si permixta
cum

cum fece illius animalis, cuius caput vis, vt videatur habere tenens candelam accensam de lampadis igne, & da bibere vinum cum valdimonia, & illi qui inde potabunt, videbunt se habere caput animalis.

*Vt homines videantur habere vultum
canis.*

Accipe adipem de crure canis, vnge ex eo parum de bombycino, pone in lampade noua de viridi vitro, & pone lucernam inter homines, & cernunt vultum canis.

Si vis vt caput hominis caput asini videatur.

Tolle de tegmine aselli, & vnge homines capite.

Vt homines videantur habere tria capita.

Accipe de pilis asini mortui, & fac funiculum, & ficca, & sume medullam, de osse principalis dextri humeri, & misce cum virga virginea, & line funiculum, & pone super liminaria domus. Ingredientes domum tria capita habebunt,

hi, qui in domo sunt, intrantibus asini videbuntur.

Vt equina, vel asinina videantur astantium capita.

Equo abscinde caput, vel asino non mortuo, ne languida sit virtus, eiusque capacitatis fictilem fabricato ollam, olea plenam, sui que pinguedine, ut supereminet os operculato, tenacique munias luto ignem subdelentum, ut plane bulliens tribus seruetur oleum, elixataque caro in oleum currat, ut nuda spectentur ossa, pila tundito, pulvisque oleo permisceatur, quibus astantium capita perungantur: Similiter in lampadibus stupei funiculi in medio statuuntur, nec prope, nec longe, ut res postulat, & monstruoso spectaberis vultu.

Aqua faciem denigrans.

Iuglandis calloso herbidoque putamine illo, quod guliocam dicunt, & gallis, chimistarum organis clarissima eliciatur aqua, qua si facies, vel manus maduerint, nigrescunt paulatim, ut Æthiopes videantur.

Quod

Quod si abijcere, & pristinae albedini restituere velis, acetum, lemonis succum & colophoniam extillabis, talisque lotura nigrum illud abijcit, & propulsat.

Vt surdus audiat lyrae sonum.

Vis vel manibus aures obducere, ne sonum audias, tunc capulum lyrae, vel cytharae mordicus prehendito, pulseteam alter, & concinnum in cerebro dabit sonum, & fortasse suaviorem. Nec solum capulum dentibus captans, sed longissimam hastam, quae lyram tangat, & per eam clarè auditus sonus, dicique poterit non auditus sensu, sed gustu percipere. *Port. mag. nat. lib. 2. c. 25.*

De serpente.

Serpens quidem, si semel calamo percutiatur, moritur, sin vero iterum percutiatur, confirmatur. Brumali tempore infirmior efficitur, & à foricibus vincitur. Igitur ante hyemem circa se colligit segetes, ut illae sibi escam praebent.

Anguis in aquis degens, quando senuerit, perdit aspectum, & si voluerit redire ad iuventutem, ieiunat. 40. diebus, ut

laxetur pellis eius. Et si angustum foramen inquirat, ut dum nititur exire, inde pellem senectutis dimittat.

Ad Congregandum serpentes.

Accipe serpentem in aliquo vase, multis foraminibus perforato inclusum, & accende ignem de stipulis in circuitu, statim serpens sibilabit, ad cuius clamorem omnes accurrent.

Quod si vnixeris vnum serpentem, vel vermem, de massa illius vermis detur alicui comedere, intelliget cantus auium. Alb. Magn. de virt. mund.

Vt humana videantur animalium capita.

Ex humano capite recenter obtruncato, electum oleum, animalibus faciem hominis inducit, sic variis animalium capitibus, monstrosiora reddes corpora, si iis accensis liciis illustretur domus, quod fido claudi pectori, nam vti arcana ab antiquis celebrantur, nec ita faciliter ex eorum eruitur dictis. Aliter tamen docet Anaxilaus, nec irritum: Equorum virus à coitu accipitur, nouisq; lampadibus ellychniis accensum hominum capita, equina

quina visui monstificè repræsentat : De asinis sic quoque proditur. Sic illud quod apriam vocant in suibus cum subant. Acceptum enim & accensum idem præstat. Sic animalium liquorum auricularibus accensis sordibus. Si illud perures, quod dicemus sperma, eoque spectatorum facies perunxeris, eorundem animalium conspicias capita, serua.

Vt adstantes sine capitibus videantur.

Auripigmentum subtilissimè tritum noua olla ex oleo sinas ebullire, nec ab re fuerit si sulphur immisceas, operculo ollæ imposito, ne croceus euolet vapor, id noua incendas lucerna, & adstantes sine capitibus & manibus videbuntur, oculos digitis comprimendo, dum candela accenditur, idque paulisper videbis vt fieri potuerit.

Vt omnes videantur in forma elephantum & equorum magnorum, qui in domo sunt.

Accipe speciem quæ dicitur Alchachengi, & contere, & confice ipsam cum aliquantulo pinguedinis delphini, & fac ex eo grana sicut citri. Deinde suffumiga

ex eis super ignem stercoris vaccæ, quæ mulgetur, & non sit in domo locus ex quo egreditur fumus nisi porta, & sit larga sub terra deintus. Nam omnes qui sunt in mansione videbuntur, quasi ipsi sunt homines magni in formis equorum, elephantum.

Vt homines videantur in quacunque forma volueris.

Accipe oculos bubonis, oculos piscis qui dicitur libinitis, & oculos piscis qui dicitur affures, & fel luporum. Contrita ergo ea manibus commiscendo: Et pone ea in vase vitreo. Cum ergo vis operari eum, accipe adipem cuiuscunque vis bestię, quod fiat hoc in forma eius, liquefac eam, & permisce cum illa medicina & iunge cum eo licinium quodcunque vis, deinde accende ipsum in medio ædis: Videbuntur enim homines in forma illius bestię, cuius pinguedinem accepisti.

Vt homines appareant in forma Angelorum.

Accipe oculos piscis, & oculos filoe id est frangentis ossa, & contraria eos manibus macerando; & pone eos in vase vitreo
septem

septem diebus, deinde pone in eis aliquid de oleo, & illumina cum eo in lampade viridi, & pone ipsum coram hominibus qui sunt in æde: Ipsi enim videbunt se in forma angelorum ex igne accenso.

Vt homines appareant in forma fœda, & terrentur invicem homines, & faciunt ipsum fingentes demonem.

Accipe pilos ex cauda canis nigri, in quo non sit albedo, & aliquid ex pinguedine eius, liquefac pinguedinem. Deinde accipe pannum esequiarum, & fac deinde licinium: Deinde line ipsum cum eo quod fecisti, & illumina ipsum in lampade viridi cum oleo sambucino, & accende ipsum in domo, & non sit ibi licinium præter ipsum, & videbis mirabile.

Vt homines videantur se invicem sicut imagines & lapides.

Accipe zimat & tere bene, & accipe pannum funeris, & in adefac ipsum cum pinguedine piscis, aut cum oleo sesamino puro, pone ipsum in lampade viridi, & pone super ipsum ex illo medicamine contrito rem parvam, & fit mirabile.

Vt homines videant se inuicem omnes infirmos ex vehementia infirmitatis

& extenuationis.

Si acceperis pilos asturis, fiet inde linicinium, & quando accenditur, erit quod dico.

Vt homines appareant nigrarum facierum.

Accipe lampadem nigram & funde super ipsam oleum sambucinum, vel argentum viuum, & funde in illo oleo, vel argento viuo, ex sanguine phleboto- mantium, & pone in illo sanguine sambucinum, vel argentum viuum. Vel pone in oleo antimonium puluerisatum, & accendas.

Vt fœmina concipiat.

Accipiat aliquis hepar parui porci, & testiculos, & desiccet, & etiam redigat in puluerem, & det in potum masculo & mulieri: & masculus, si prius impotens fuerit ad generandum, generabit, & mulier, quæ non potuit concipere, tunc concipiet.

Aliud.

Mulier accipiat camphoram herbam
pul-

puluerisatam, & bibat eam cum vino, & concipiet.

Aliud.

Accipiat vuluam leporis, & pulueriset cum melle liquido, & accipiat cor tauri, & illa pariter accipiant ebullitionem, & sic mulier accipiat in vna septimana, ita quod vno tempore accipiat, & concipiet.

Aliud.

Mulier debet vti calidis, & bonis cibariis, & debet quodammodo inebriari, & bene fricari, & debet cauere, ne crura eleuata semen impediant, ita quod debet se cito labori applicare ad retinendum, & statim postea dormiat, & sine dubio concipiet.

Aliud.

Si mulier non potest concipere, accipe cornu ceruinum, & misceatur cum felle vaccino, teneat mulier super se, coeat, & statim concipiet. Alb. Magn.

Vt fœmina masculum concipiat.

Mulier in actu matrimoniali erigat dextrum crux, vt sperma viri in dextram par-

partem cadat, & vir etiam illuc dirigat.

Suadet etiam Hippocr. ante congressum, sinistrum testiculum ligari, vt totum semen ad dextrum confluat. Partes enim dextræ sinistris robustiores sunt, & dextra spermatica directo è vena caua fugit materiam seminis sinistra ab emulgente, Suadendum etiam, cum mulier habere se in vtero existimat, vt in dextrum latus corpus reclinet, atque si potest, ita dormiat. Riolan. *in par. meth. bene med. fol. II.*

Vt mulier cum aliquo adulterare non possit.

Incide de capillis eius, & puluerem illorum tibi (alii ibi) super feretrum sparge, ante tamen unge feretrum cum melle. & mox coeas cum muliere, & cum voveris soluere, ex tuis capillis fac similiter.

Si vis vt mulier non corrumpatur, nequarat viros.

Accipe priapum lupi, & pilos palpebrarum eius, & pilos, qui sunt sub barba eius, & combure illud totum, & da ei in
potu,

potu, ipsa nesciente nullum alium volet.

Aliud.

Mulier accipiat acum, inficiatque fimo, deinde inuoluat luto, in quo cadauer humanum defossus fuerit, & secum portet in puniculo, qui fuit in funere, non poterit vir quisquam cum ea coire, quamdiu secum habuerit. Agripp. *de occult. philos. lib. 1. c. 46.*

Vt à partu fiat virginalis adstrictio.

Ad mentiendum virginitatem balnea aluminosa & astringentia opitulantur. Item pessi ex succo semi. rumitis acidi & virentis. Vel ex gallis in aqua maceratis, in siccatis & lana exceptis.

Semen oxylipapathi tritum in vteri sinu imponitur, vel gallam in aceto maceratam, & postea siccata, puluerisatam, super sinum ablutum conspergitur subinde.

Cur maleficæ non ditentur?

Vt iuxta complacentiam dæmonis in contumeliam creatoris, quantum possibile est, pro vilissimo precio emanant. Et
secun-

secundo ne in diuitiis notentur. Tom. i.
part. quæst. 18.

Cur veneris actus facilius maleficiatur?

Ratio est, quod plus permittit Deus
super hunc actum, per quem primum
peccatum diffunditur, quam super alios
actus humanos. Tom. eod. part. 2. q. 1.

*Cur in veneris magis maleficantur viri,
quam foeminae?*

Quia tale impedimentum fit inter-
dum per obstructionem vasis vel etiam
per motum localem reprimendo rigo-
rem membri, quæ potius & facilius in vi-
ris contingere possunt, ideò plures viri
maleficiantur, quam mulieres.

Possent etiam quis dicere, quod ideo,
quia plures mulieres supersticiosæ sunt,
quam viri, & potius allicere cupiunt vi-
ros quam mulieres.

Vel etiam in despectum hoc faciunt
mulieris coniunctæ, ut utrobique faciant
occasionem adulterandi, dum vir alios
cognoscere potest, & non propriam, &
similiter vxor etiam alios habeat quæ-
rere amatores. part. 1. q. 8.

Que-

Quomodo Diabolus vim generatiuam impediat?

Dicendum, quod Diabolus impedit generatiuam vim non impedimento intrinseco, lædendo organum, sed extrinseco impediendo vsum.

Vnde quia est impedimentum artificiale, non naturale, ideò potest impedire ad vnā, quod non ad alios: Vel tollendo excitationem concupiscentiæ ad illam, & non aduersus aliam & hoc per virtutem propriam vel herbam, vel lapidem, vel per aliquam naturam occultā.

Quomodo frigiditas naturæ à maleficio dignoscatur?

Si quæritur, quomodo potest discerni, quod ex maleficio contigerit? R. Quando virga nullatenus mouetur, & nunquā potuit cognoscere, & hoc est signum frigiditatis. Sed quando mouetur & erigitur, perficere autem nō potest, est signum maleficiij. part. 2. q. 8. Nota secundum canonum sanctiones, quod quicunq; propter vindictæ libidinem explendam vel propter odium aliquid fecerit viro vel mulieri propter quod non posset genera-
re,

re, vel concipere reputatur homicida, extra de homicid. Et nota quod communiter loquitur canon de amatoribus seculi, qui suis amasiis per pocula, ne confusionem incurrant, talia procurant. Vel etiam per certas herbas naturam nimium infrigidantes absque auxilio Dæmonum. Vnde pœnitentes sicut homicidæ puniendi. part. & quæst. ead.

Cur Sathan ad exsecranda sua maleficia sacros festos dies eligat?

Primò vt sic malefici non solum perfidi per apostasiam à fide, verum etiam sacrilegi vitium incurrant, in quibus ipsi dæmones vt ipse creator amplius offendatur, & grauius in propriis animabus maleficæ condemnentur.

Secunda causa quod cum Deus sic grauius offenditur eis maiorem potestatem sœuendi in homines, & puniendi illos, siue in rebus, siue in corporibus etiam innoxios relinquant.

Tertia causa vt maiori opportunitate plures ruerent faciant, præsertim iuueniculas, quæ festiuis diebus ocio, curiositatibus,

bus, dum amplius insistent eò facilius à maleficis vetulis seducantur.

Potest & addi quarta causa, vt sic facilius homines seducant, qui dum sic cōsiderant quod talia à Deo sacratoribus temporibus fieri permittuntur, non æstimet illa tam graua esse, sicut si illis temporibus nequirent facere, part. 2. quæst. 1. c. 4.

Violentia vel beneuolentia vincuntur malefica cap. 7.

Cur circa serpentes magis vis maleficorum versetur?

In serpentibus magis ostenditur virtus maleficorum, vt dicitur, quam in aliis animalibus, quia per serpentem Diabolus tanquam per suum instrumentum mulierem tentauit. part. 1. quæst. 7.

Quomodo maleficæ animalia interimant?

Super motum autem quo animalia & iumenta maleficæ interimunt, dicere oportet, quod sicut homines, ita & iumēta vel tactu & visu, vel visu tantum, vel vbi subter limen ostii ipsius stabuli, vel vbi solent adæquari maleficium aliquod seu instrumentum maleficii reponunt.

Sic

Sic enim & istæ in Ravensburg incineratæ semper ad instantiam Dæmonum ubi meliores equi, aut pinguiora erant jumenta maleficiare habebant. Et dum interrogatæ fuissent, per quem modum talia efficerent? Respondit vna nomine Agnes, quod subter limen ostii ipsius stabuli certas res occultarent. Et interrogatæ cuiusmodi res? Respondit: Diuersarum specierum animalium ossa. Et vltius in cuius nomine hoc facerent, interrogata respondit, in nomine Diaboli & omnium aliorum Diabolorum.

Sed & altera nomine Anna, quæ dum vni ex ciuibus successione viginti tres equos maleficiasset, quia vector erat. Vltimatim dum vicesimum quartum emisisset, & iam ad extremam paupertatem deuenisset, vector stans in ostio stabuli, dixit ad maleficam, quæ in ostio suæ domus stabat: ecce iam emi equum, promitto Deo, si equus ille moritur, quod ego manibus meis propriis te interficiam. Sicque territa malefica, equum sibi

bi intactum reliquit. Dum autem capta, & interrogata fuisset, per quem modum talia effecisset. Respondit, se nihil aliud nisi foueam fecisse, qua facta, diabolus certas res imposuisset, sibi ignotas. Qua ex re colligitur, quod tantummodo aut manum, vel visum apponere habent. Et hoc, ut quoquo modo maleficæ cooperetur. Alias enim diabolo sæuienti in creaturas facultas non permitteretur, ubi malefica non concurreret, ut prius tactum est, & hoc contingit propter maiorem offensum diuinæ maiestatis sæpissime etiam à pastoribus visum, quod certa animalia in campis, dum tres, aut quatuor saltus in aërem fecissent, subito in terram collapsa interierunt. Et hoc utiq; dæmonum, ad instantiam maleficarum, virtute.

Ad audaciam augendam.

Cor simiæ prohibet pulsum cordis, & audaciam, quæ in corde residet, adauget. *Port. mag. nat. lib. 1, c. 14.*

Gallus

*Gallus vt continenter, & assidue
cantillet.*

Experimento comprobatum est, lignum aloes, vel suffitum, vel naribus admotum, mirifica esse vi in corroborando cerebro, ac sensibus excitandis, adeo vt si in puluerem redigatur, admixtis aliquot caryophyllis, atque osse de corde cerui, eaque oleo nigellæ commisceantur, eius vires conferre cerebro, vt si galli gallinacei vertex eo oblinatur, cantillare non desinat. Lemn. *de complex. lib. 2. cap. 4.*

Vt coruus depictus crocitet.

Si rana perforato pariete immittitur, inde charta cooperitur, & in ea coruus depingitur, accensa extra face vel admoto igne, incallescens rana coaxat, vt corui voces imitetur, sic depictus coruus crocitans ostenditur. Port. *lib. 2. cap. 18. mag. nat.*

Corui singultu quodam latrantes, seque concurientes, si continuent, ventos, si vero carptim voces resorbent, ventosum imbrem nuntiant. Peu. *lib. de diuin.*

Tem-

*Tempestatum præfagia.**De Sole.*

Sol purus oriens neque feruens, serenum diem nuntiat.

Concauus oriens pluuias prædicit.

Si circa occidentem rubescunt nubes, serenitatem futuræ diei spondent.

Si spargentur, pluuiam ventosque significant.

Cum oriente radii non illustres, pluuiam nuntiant.

Si in exortu rubescunt nubes, maxima ostendetur tempestas.

Si oriens cingetur orbe, ex qua parte in se aperit, expectetur ventus.

Si totus defluerit, serenitatem dabit.

De Luna.

Lunæ cornu septentrionale acuminatum, inde præfagit ventum.

Si quartum orbis rutilus cinget, ventos & imbres nuntiat.

Nascens atro cornu, pluuias decrescens dabit.

Vers.

Pallida Luna pluit, rubicūda flat, alba serenat.

De Autumno.

Autumni serenitas ventosam hyemem facit.

De Stellis.

Volutantes stellę ventos nuntiant.
Eadem in plures disiectæ partes, in-
constantes ventos effundent.

De fulgure.

Quum ab aquilone nocte serena ful-
guraverit, ventum & imbrem demon-
strabit.

De nubibus.

Nubes vehementius atræ ab oriente,
in noctem, aquam minantur.

De nebulis.

Nebulæ cœlo cadentes, serenitatem
promittunt.

Ventus antemeridiem exortus.

Exoriens ventus venturam pluuiam
præmonet.

Mare.

Mare in trāquillo portu intra se mur-
murans, ventum prædicit.

Ignis.

Ignes pallidi tempestatum nuntij
sunt.

Ful-

Fulminis effectus mirabiles.

I. Fulmen gladium in vagina, aurum incrumena, pedem in calceo demolitur absque læsione inuolucris, Quia poros sine resistantia ingreditur, circa solida vero & resistantia diu moratur ea consumendo. Sic quandoque ossa sine macula apparente in carne, pusilla enim mora circa ignem morans non læditur ab eo, ut patet de manu velociter tracta per flammam.

II. Fulmen quandoque dissipat arbores, ac si cuneo fissæ essent, absq; adustione, quandoque vero decolorat atq; denigrat tacta absque incensione. Et causa primi est vehementia ictus. Secundi est raritas & debilitas exhalationis, quia ignis in materia magis densa fortius urit, ut patet de ferro ignito, sed in materia nimis densa nimis urit, ut patet in stupa.

III. Fulmen percussa animalia venenat instar morsus serpentis, & rabidi canis, quia materia eius sulphurea est, & venenosa.

IV. Fulmen quandoque dissipat vas

sine effusione vini, intoxicatque vinum, ita vt potantes vel moriantur, vel rabiem & dementiam incurrant, propter naturam eius infectiuam. Et ratio stuporis vini, contrahitur in superficiem exteriorem, vbi tanquam pellicula conseruat vinum, ne defluat per triduum, vt dicit Nicolaus Orem.

V. Fulmen percutiens animal venenosum, purgat illud à veneno: Sed percutiens non venosum, venenat illud. Quia ab eodem agente quandoque diuersi fiunt effectus, ratione materiæ aliter & aliter dispositæ, vt patet de vento vnam candelam exstinguente, & aliam incendente.

VI. Fulmen percutiens dormientem, aperit oculos eius, & vigilantis claudit oculos, cuius causa est, quia dormientem expergiscere facit, sed vigilantem stupore afficit, qui claudit oculos, & citius moritur quam vt eos rursum aperire possit.

VII. Quod percussa fulmine versa iacent, contra ictum. Cuius causam dat Albertus illam. Quia impetus ictus vehementer

hementis conuertit percussa contra impetum. Et naturale est animali se conuere-
tere versus nocium improuise adueni-
ens admouendo ei vultum.

VIII. Fulmen quandoque lædit fo-
tum in vtero matre illæsa, cuius causa est
teneritudo fœtus, & robur matris. Quale
legitur de Martia muliere Romana apud
Plin. lib. i. cap. 51.

IX. Quod serpens fulmine vermicu-
lat, sed non aliunde mortuus, quia fulmi-
ne purgatur à veneno proprio, quod est
alterius naturæ, quam fulminis, quod
prohibet vermium procreationem.

X. Fulmen quandoque consumit pi-
los hominis, homine illæso, propter de-
bilitatem exhalationis. Quandoq; vero
hominẽ interimit, nulla extrinsecus ap-
parente macula, propter subtilitatem ex-
halationis, quæ si grossa fuerit, signum
adustionis relinquit.

XI. Quod diu intuens fulgur, & cõ-
tra coruscationem eleuans vultum vel
excœcatur, vel facie contumescit, pro-
pter haustum ignem per poros vultus &

oculorum, qui inflat vultum, & excæcat humorem crySTALLINUM in oculis. *Barth. Arn. in Epitom. nat. phi. tract. 4.*

Antipathia inter vitem & brassicam.

Pernicialia sunt brassicæ & vitis odia, ac spectanda earum dimicatio. Vitis enim cum intortis clauiculis omnia complecti solet, solam refugit brassicam: Nam prope sentiens in aduersam partem se torquet, ut si quis eam admoneret hostem esse in propinquo, dumque coquitur brassica, vinum vel si paucissimum instillet, nec coquitur, nec ipsius color constat. Ipsumque olus quo vitis fugatur aduersum Cyclamino & origano perarescit, ut vnum vireat, alterum pereat necesse est: iuxtaque consociatæ sæpe aridæ spectantur. Sic quoque vitis laurum odit, quia odore deteriorem facit. Nam eam olfacere & allicere dicunt, quamobrem cum germen eo accesserit, retro graditur, inimicum fugiens odorem. Sic etiam vites amant ulmum & populum, quod nimis propemodum in eis luxurient, ut ipsis nuptæ maritæque per earum

earum ramos scandentes adeo capreolis, & sequacibus loris amplexentur, & auelli, diuellique nequeant, & lætissime multum adferant fructum, quod in aliis sic euenit. *Porta in Magia nat. lib. 1. c. 9.*

Vt lactuca seminibus multis consita nascatur.

Si lactucæ folia, quæ iuxta radios sunt, euellis, singulisque gradibus semen condis, ocyni scilicet erucæ, nasturtii, & similia, admixtoque fimo obruis, enascetur enim ab omnibus coronatus thyrsus. *Port.*

Lignum non adurendum.

Ligna & tabulata alumine illita, non ardescunt, ut nec postes, fores, aut lacunaria ære viridi imbuta, modo crusta durioris obducatur, & alumen plumbique albi cineres, pigmentis copiose misceantur.

Candelam inextinguibilem facere.

Imple cannam puluere sulphureo, & paniculo minutissimo fractis, deinde cera, quicquid est, inuestito, & incendito, nullo flabello, aut vento extinguuntur. *Mizald. aph.*

Flammam eminus proiicere.

Id cōmode faciunt colophonia & thus, & succinum præcipue, nam si flammam concipit, in altum se tollit, eminus flammam emittens, si inter digitos candelam continebis: In palma autem pinfitū puluerem dumq; proiicis, euolet puluis per candelæ flammam. *Port. lib. 2. c. 10.*

Aqua ardens.

Effici sic rite poterit: Vetus validum & nigrum vinum habeas, inde intus viuam inmitte calcem, tartarum, viuumque sulphur, vitreis organis Chymistarum aquā exsugito, hæc mirè ardet, nec ardere desierit, nisi tota consumetur, vel parum relinquat. Si in patinam vel aliud patenti-
us vas pones & flammam admoueas, illico ignem arripit si in murum proiece-
ris, vel è fenestra noctu innumeris scintillis & igniculis accensum acre videbis, ardet in manibus detenta, nec comburit multum, id autem aduertito, si pluries distillabis minus ardere: Id enim aceto contrarium habet ardens. Si minus phlegmate redundet vis spongiam oleo ma-
didam

didam vasis in distillatione accommo-
dato, phlegma autem penetrare non si-
nit. *Ioan. Bapt. Port. Mag. nat. lib. 2. c. 10.*

Domum argenteam & luminosam videre.

Si præoptatis, sic efficies. Nigris ab-
scinde lacertis caudas, & stilla è fractura
emanans lucida excipiat, è multistamē
plures adiuuabis, & papyraceum licium
vel spartheum inficies, & si poteris oleo
permisceto, sic argenteo colore omne vi-
debis perfusum. Idem in omnibus muta-
beris. *Bapt. Port. Mag. nat. lib. 2. c. 17.*

*Draco volans, aliquibus Cometæ Sydus
dicitur.*

Cuius talis fit constructio. E subtilio-
ribus arundinum paxillis quadrangulum
constituatur, vt longitudo latitudini he-
mioltæ sit proportionis, diametri duo &
ex oppositis partib⁹, vel angulis immittā-
tur, quarum intersecatione funiculus ir-
rigeretur, & eiusdem quantitatis, cum duo-
bus aliis iungatur, è capitibus, machinæ
præuenientibus, sic papyro vel subtili li-
no obtegatur, ne quod graue in ea sit: In-
de è turris, montis, vel altioris loci fasti-

M s gio

gio equalibus & vniformibus ventis credenda, non validis ne dirumpatur machina, nec leuibus, si vndiq; filebit aura, nam eam non sublimat, ventorumq; segnities irritum faciat laborem: Ipsa recto non incedat tramite, sed oblique, quod efficit funis tractus è capite vno ex altero longa cauda, quam è restibus effinges æqui distantibus, & papyris passim religatis, sic leui tractu immissa, artificis manibus committenda, qui nec segniter nec oscitanter, sed valide impellat.

Et sic volitans carbasus aera petit, vbi paululum fuerit eleuatum (hic enim ex domorum anfractu disruptus est ventus) vt vix manibus compesci, vel retineri queat, Laternam aliqui supra locant, vt cometa videatur. Sclopum alii charta, & pyrio puluere inuolutum, & cum in aere quiescit, immittitur per restim accensus funiculus, anulo, vel lubrico aliquo, statimque velum petens, ignem ori admouet, maximoque tonitru, in plures machina dissilit partes, & ad terram procumbit. Ælurum aliqui vel catulum ligant.

ligant ac per aera immixtas auscultant
voces. Hinc auspicari poterit ingeniosus
principia, quonam pacto & homo vola-
re possit, ingentibus alis cubito & pecto-
ri deligatis, eas autem à pueritia paula-
tim iactare adsuescat, loco semper subli-
miori. Quod si quispiam id mirum pu-
tauerit, adspiciat ea quæ Archytam Py-
thagoricum commentum esse atque fe-
cisse traditur.

Plerique enim nobilium Græcorum,
& Fauorinus Philosophus memoriarum
veterum exsequestissimus affirmatissi-
me scripserunt, simulacrum columbæ è
ligno ab Archyta ratione quadam disci-
plinaque mechanica factum volasse, ita
erat scilicet libramentis suspensum & au-
ra spiritus inclusa atque occulta conci-
tum. *Porta lib. 2. c. 10.*

Vas inuersum vt aquam hauriat.

Quod sic efficies. Longissimi colli pa-
retur vas, & quo longius, eo mirabilius,
vitreū vero, & perlucidū vt adscenden-
tē aquam inspicias, hoc pullientis aquæ

expleatur, & vbi totum efferbuerit vel igni fundum admoueto, illico ne frigescat, inuerso ore aquam tangat, & intro totam absorbeat.

Sic naturæ rerum exploratores solis radiis aquam hauriri & absorberi aiunt, è terræ concauis locis in montibus, vnde fontanea efficitur scaturigo: Nec leuia insurgunt hinc artificia in spiritalib. mechanicis vt tendit Hieron. sed vbi ab hoc proposito aliena alio transferatur. Idē lib. eod. c. 14. *Vas ventum proiciens.*

Sic enim confici potest, si fiat æolipila rea, vel rei alterius, sit caua & rotunda & in ventre punctum habeat angustissimum, quo aqua infunditur, & si fors arduum fuerit, priori vtere experimento, si ad ignem accedens interuescit, cumque nullum habeat spiramentum, maximum inde eiicit Spiritum, sed crassitudinis humectum. lib. & cap. eod.

Vt tres schedulæ non tacta situm permutent.

Quod illud penitus ignoranti fieri nō potest, quin mirabile videatur: Tres fiant schedulæ longiusculæ è papyro, vel linteis,

reis, seque mutuo æquali superent longitudine: Nā capite vno æquatæ omnes, & æquè reuolutæ, deuoluuntur diuersiq; situs reperiuntur, longior in medio vel primo loco, si longior eadem in postremo fuerit loco, immobiles remanent, quod non est, qui non putet, à dæmonibus factum, sed aliunde non euenit, nisi quia in reuolutionis fine remanet priorior, & extrema à qua exoritur in reuoluendo remanent. Quorundam fuit error, qui verborū vi euenire putabant, ac de interrogatis omnibus, tanquam de oraculo responsa præbebant, nam si sitū permutabant, ritè auspicari, effectusque propitiari, sin minus infortunari: Nec voluere rationibus, & experiētiis fidem permutare, cum habitum in credendo effecerint. *Iohan. Bapt. Port. Mag. nat. lib. 2. c. 14. de mechanicis quibusdam experimentis.*

Varii fructus & vina medicata.

Veteres illi summo studio, diligentiaque sunt enixi, quo nam modo diuersis antidotis vinum conderent, vsuique, si opus foret, accommodarent, neque hoc

iniii-

iniuria factum, vt nil cōmoditati præstantius: & monstrat, quod eorum pars maior multa memoriæ prodidit, & curiosius, quam par fuerit, mirabilia dictu, operatuque facilia, quorum commeminat Theophrastus. Apud Heracliam Arcadiæ fit vinum, quod epotum viros dementat, & mulieres infœcundas reddit. Ei simili, quod in Træcensi agro ab Athenæo comprobatur. Et apud Thrasum vinum fit somniferum. Et aliud arte quadam conficitur, quod epotum vigilantiores facit, variæque vinorum condituræ, quas apud diligentes rei medicæ, & agriculturæ scriptores inuenies, nec scitu difficiles, nec iis arduum fore credo, qui simplicium vires nouerint, & coniectura consequuntur, ea denique operantur, quæ ex loci eueniunt proprietate, & utilissimum fore puto, vt iis adhibeantur, qui medicamenta timent, & horrescunt, vt prius iucunde absorbeant, quam odifese velint. Sitque primo:

Vitis Theriaca.

Pangendum sarmentū, vt docet Florenti-

renti-

rentinus primo, & secundo Georgicorū suorum; radice tenus quatenus digitorum latitudine sit ima parte fissum, ablati medullis, ipsius vice veratrum inferatur, ac stricto vimine, & terræ mandetur: vuas hoc modo dabit, quarum esus, aluum præmollit, & euacuat.

Vel si efficacius vis vacuent, eadem sarmenta antidoto satiata, scyllæ bulbo inferendo terra recondito, semper medicamentum infundendo assidua suffusione, & succo satientur imbibendo, ne tam cito senescat vis.

Si autem propomata sponte vis nasci, vt Palladius docet: E vitibus ipse sarmenta ponas in vas aliquod semiplenum portionibus vel conditis absynthiatis, vel rosatis, vel violatis: inde terram simul resolvas ad lixiuii modum, donec sarmentorum oculi in germen nouæ frondis erumpant, tunc sarmenta ea, quouis loco vitium cæterarum more depones, & tales dabit fructus.

Vinum Phthorium, id est, quod partus enecet, & abortus faciat, sic fiet: Scāmōni-

monium, vel niger elleborus in vite inferratur, terebra vitem pertundito, & vitigineos ramos illos, quos voles, & fiet.

Vel circa ipsam agrestis cucumis feratur, inde vim detrahens, & combibens. Vel si vino veratrum maceramus, idem præstabit, & sic diuersarum mixturarum vires adsciscit. Et

Ficus

Quarum elus, aluum læuigat, habebis, si radicibus veratrum, cum tithymalo tritum inieceris, vel inferueris, talia dabit poma. Nec ignorandum sæpius transplantata, & insita antidotum elanguescere, tu denuo semper addito. Mire aluum inaniunt cucurbitæ, & cucumeres, si eorum semina antequam seras triduo, vel biduo dictorum succo maduerint & enati cucumeres hoc præstabunt. Si habebimus.

Pruna purgatoria, & somnifera.

Si somnum, & alui deiectionem moliri affectas, sic fuerit præstantius: Ramū, vel totam plantam terebra, inde scammonio, vel opio impleas, papyro, vel cortici-

ticibus recte inuolutam relinquito, cum-
que matura fuerint poma ventris deie-
ctionem, & somnum molientur.

Vel si citius idem affectabis, Caricas
ficus, quas Ischiadas Græci appellant, &
passas vuas vino, vel aqua per diem ma-
cera, dum tumescant: vbi prius scammo-
nium, vel opium dissolueris, & si amaro-
rem quendam resipiunt, dulce aliquod
admisce, & insolatis utitor. Sed de vinis
hactenus medicatis.

Florum & fructuum conditura.

Tanta est siderei caloris inconstantiae
vis, ut omnia, quæ ambit, & sublunaris
complectitur mundus, ad finem tēdant,
nec à motu desistant: sed non adeo ho-
minum mentes caligant, hebescuntque
sensus, quin multa fere obnoxia euadāt.
& si gratæ fructus figuræ, iucundi sapo-
ris, insignisque coloris lenocinio venu-
stauimus, ne tam celeriter eorum depe-
reat gloria, cœliq; improb⁹ variantis mo-
tus tabefaciat, & exanimet, sic constantes
reddes contra tenorem algoris, æstusue:
nec fies inglorius, si pro viribus ambien-
tis

tis aeris, & per cuncta meabilis ab iniuriis vindicabis, qui naturæ agnatione calidæ, quod in pomoreperit, allicit, vt semiserum innata prius frigiditate laceffitum, quam naturalis abrepti caloris exinanitum sentiat, eoque flaccescente, siccessit. Plurimum quoque ad hoc confert loci situs. Fenestras ergo patentes Septentrioni dirige: claudendæ enim sunt, quæ ad Austrum vergunt: Austri enim afflatu rugis deturpantur non tamen sine foriculis, ne pertinaci vento, cum humorem amiserint, vieta fiant, vel putrilaginis labe putrescant poma. Nunc etiam tradamus modum in floribus fructibusque. Et primo ex Anatolio: & reliquis, vt

Rosæ & Lilia vegeta seruentur:

Legantur rosæ, reliquique flores, non iam satiui, cum iam patefacti perennant: sed flore iam dehiscente, cæsuram in liquidam picem immerge, & arundine fissa condantur, rite picentur, & sub die obruantur accliui loco, ne labens aqua pluvia noxam afferat.

Vel

Vel arundinem iam viridem findito, rosam vel florem intus condito, & fissuram ut coeat curabis, sic ouans habebis, quod optas.

Lilia ut talia inueniantur, qualia condantur, id facito. Cum occlusa fileant, decerpas, prius quam dehiscencia se pandant & arundinibus vel lagunculis operis, & bene picatis, ne expirent, recondantur: sic cum exegerit usus, relaxato spiramento, detrahes, nam vegeta toto anno seruabis.

Aliter: vas fiat quernum, hoc floribus reple, & rosis quæ nondum oscitent, bene operculato, & picato, ne intro fortasse aqua permeet, putei, vel cisternæ aquis immergat, vel currentibus, quo minus putrefiant, ibiq; multum durabunt virides occlusi: cum omnes dehiscant velis, pediculum in malum figito, aut aceto immergito, Soli ostendendo. Nunc modum tradamus quomodo

Poma in vigore diu maneant.

Præcocia pyra, mala cotonea, sed mustea spernenda, ficus, tuberes, & zizipha
cum

cum suis frontibus legito omnia imma-
tura, non tamen percruda, caduca sunt se-
paranda, vndique diligenter inspiciendo
sint ne integra, nec manibus quassentur,
incisos eorum tenaces calida cures am-
buri pice, parum tangendo, nam facilius
principium putrefactionis exhiberent:
inde cannabi, stupae inuoluendo, fer-
uenti cera circumlinea & circūlita melle
demergantur, vt sint omnia submersa, &
separata custodi, ne simul commisceas,
ne se mutuo contingant: alterum enim
ab altero corrumpitur: operculo imposi-
to operculatumque vas pellicolato, &
per annum viridia semper habebis: & sic
omne pomum in melle seruari potest,
quod in vetustatem reponitur. At virides
ficus seruare docet Africā. Ex viridibus
cucurbitis è lateribus eximito partes, quæ
spleniis existunt similes, & ex caua velut
loculos, & vaginas, inde in singulis sin-
gulas ficus appones cum petiolis, vt du-
rabilius integræ sint allatæ, quippe quæ
diutius durent integræ, inde obturato, &
vmbroso suspendito loco, ne ignis, vel
fumus inspiret.

Vel

Vel mala in vigore decerpta conditiua è Socionis sententia, si gypso subacta illeueris, vel figulorum creta singula crustabis: vbi occalluerint, incolumia diu seruabis, cumq; vti libet, dulci aqua perluito.

Vuas quoque sic immarcessibiles habebis: si singulis fictilia vascula pensilia apposueris occlusi, in imo vero pertusa, & imposito cespite pluuiam arcebis muniens, ne vel trunco mutuo rumpantur, vel alio munimine ambito.

Sic pinsito vitro si circumuoluantur & obruantur, longo tempore conseruantur. Multa quoq; in picatis do' iis musto immerfis. Sic myrteas virgas cum baccis, & ficulneos ramos in amurca seruabis. At si vis

Poma in arbore diu immorari.

Ramulos intorqueri iube, ne maturef-cens humor in ipsa dilabatur, & ea incolumia seruabuntur contra æstiuu caloris blandimenta, tali maxime pacto punica seruantur: ne hiantia dispereant. Aliter seruamus.

Sorba & pyra.

Paulo amœnius lecta, sed duriora non decidua, fictilibus vasis condito, & operculato, quæpicari pariter & gypsari facias, bipede effossa scrobe inuerso ore obruito, superinducta terra, spissius supra pedibus calcata, decliui loco, per quem perennis aqua decurrat. At

Vuas & punica

Seruare si volueris: Sint vuæ duraci-
næ, & illæsas legi iube, ne sint acerbitate duræ, neque maturitate defluentes, tactu molli cum iucunditate calloso, & si qua sunt putrida, refecari debent: sic in feruentem aquam dimitte tempore exiguo, ne excoquantur, sed temperamento quodam opus est: dein sublata in vmbra suspendantur. Neque hoc prætermittendo, quod aduertit Columella, vt seruari omnis possit vua: Decrescente luna post horam, cum insolata iam est necroscida, viti detrahatur, & seruetur. Si
vis

Vua

Vua in vite vt seruetur.

Ex Beritii præcepto: Iuxta vitis radices
vmbroso & accliui loco, vt facile pluuiæ
aqua dilabatur, scrobem ad erecti homi-
nis altitudinem effodito, arenam pau-
mento consternas, vt siccitate melius cō-
seruet, supra calamos & hastilia defigas,
& sarmenta luxans illæsis botryonibus
assidue obtorqueto, & adnexantur de-
pendeantque ex radicis ne pauimentum
tangant, & contignatione tegito, vt eo
imber penetrare non possit, & reseruatur
vsq; ad ver perpetuum per annum clau-
sa. Rebus his finem imponendo, rema-
net

Arbores necare.

Si volumus, sic possumus: Corticem
in orbem detrahimus, cortice enim spo-
liata interit omnis arbor, sed tardius &
celerius: vtilia, & robur ocius, tardius
autem infirmiores. Refert quoque qui-
bus fiat anni temporibus Martio & Fe-
bruario statim emoriuntur, hyeme autē
robustis arboribus diuturnior est interi-
tus. At subero corticē detrahare oportet,
ne

ne deterior fiat. Sic pastinacæ marinæ radius omnium caudici præfixus occidit. Et menstruatus pannus radicibus admotus, præsertim iuglandi nuci, vt placet Democrito. Platanus autem circumdolata, quæ in Antrando & Philippis euenerat, si reuixit, & cortex iterum circumtextit, fuit pro ostento habita. Aruspex enim tunc persuasit, vt sacrificarent custodirentq; arborem vtpote factam ostento fausto.

Nunc verbasci proprietatem quandam enarrare superest. Mane cum flores aperit, si planta leuiter concutitur, paulatim flores siccescentes defluunt ad terram omnes, nec fuerit qui id inspiciet, quin magicis precaminibus euenire credat, si quis decusserit, inania quædam obmurmuret verba.

Ex omnibus quæ adhuc narrauimus coaceruatis, vnam nouimus arborem, sæpe loci gratia deliciarum horti arborem dictam: erat enim crassitudinis & proceritatis non ingrata, apto vase obsita, præpingui, rigo, & superfoetante solo, vt tum
plan-

plantæ vigore, tum humivbertate, frugalitateque insitis alimentum suppeditaret. Erat trifurca, in vno vuam vinaceis vacuam, discolorem, & medicatam gerebat, quarum altera soporem, altera alui deiectionem moliebatur. Affert secundus ramus persicum, ex persico & nucipersico interuallis pluribus æquè distinctum, ex ossem, & ramulo nunc persicum, nunc nucipersicum protuberās, si aliquod pomum nucleum habebat, dulcem vti amygdala dabat, & nunc hominum, nunc animalium faciem ementiebatur, diuersaque demonstrabat lineamenta. Dat alter cerasia exossa, acida, dulciaque, dat mala aurea, cortex floribus, rosisq; confita fructus debitam omnem superantes magnitudinem, dulciores, odoratiores, verno tempore efflorescentes, debitum ultra tempus fructus producentes: diutiusq; immorabantur, continuæ facunditatis orbem perpetuum annum ministrabant, per quosdam gradus poma sibi succedebant, foetura interpolabatur, brachia ponderibus inclinata procūbebant,

N

& de-

& deniq; sic cælum fauebat, vt pulchriorem non conspexerim. De huiusmodi re iam satis : longius enim euagati sumus, quam par fuerat, quorum aliqua ex maiorum monumentis excerpsumus, tēpori regioniq; accommodantes, quæq; multis erāt experimentis cognita, multis præterea ingeniosis, & vtilissimis auximus.

Diuersa ignaria parandi ratio.

Fortuito euenisse narrat Vitruuius q̃ diuersæ arbores, crebroque ventis & tēpestatibus exagitatae attritu valido ramos terentes, collisis inter se partibus & rarefactis calorem euocarint, vnde magna successit flamma, efferati, & agrestes homines inde perterriti terga fugæ dedere, sic iam sopita flamma, propius cum accessissent, & magnam inde humanis corporibus perpendissent accedere cōmoditatem, ignem conseruabant: sic vrbانيتatis, consuetudinis, & sermonis causas præbuisse, inde pastorum in solitudinibus, & militum in castris explorauit necessitas, diuersa quomodo parari ignaria possint, cū semper abstrusum ignem ad
excu-

excutiendum silicis occasio non detur, & docuerunt quænam ligna essent vsui accommodata; & quanquam terebrum & conceptaculum ex eodem fieri nonnunquam eueniat, tamen ex vno, quod agat, atq; efficienti vim retineat, ex altero vero, quod patiatur, ex molli vno, forti altero faciendum censent. Exemplo

Ligna, quæ attritu ignem concipiunt,

Sunt, quæ maxime calida, vti laurus, rhamnus, ilex, & tilia. Menestor vero morû addit, & coniiciunt, quod ascias illico retundent, & hebetent, ex his omnibus terebrum faciunt, vt attritu acrius resistat, & pertinacius opus expediat, conceptaculû vero ex molli: vti hederâ, ferula, syluestri vite, & similibus arefactis, & penit⁹ humore omni exinanitis: ad summum ea deteriora ad ignarium vsum veniunt, & reiiciuntur quæ vmbrosis coniectisq; locis assurgunt. Et sic cōmodius expedies, nec referre arbitror, si laurum lauro, vel hederâ enudata, ferulâ ferula confricaueris, & (quod præstantius est) fune super eam celeriter & vehementer

moto, & vbi fumum eleuabit, adiecto minuti sulphuris momento, fomitem admoueris prout arida nutrimenta, quæ ex materia parabis aridi fungi: foliorum excocti velleris, circa tussilaginis radices reperti: ocyus enim ignem concipiunt, retinentque. Ex ignariis olea vt inepta reiicitur, pinguiori materia, & immodico humore referta. At cum hominum mens raro in eisdem repertis subsistat, sed nouis reperiendis altius viam inuestiget, eius industria repertus est

Lapis, ignem humido quouis excitans.

Huiusmodi faciendi ratio hæc est: Magnetem lapidem in ollam, vel aliud consimile vas conice, viua calce immersum, meliusq; fuerit si colophoniam adieceris cum calce pari: cum vas expleueris figulari creta circumlito spiramento, fornaci inditur, donec percoquatur: inde detrahatur, & in nouam ollam coniiciatur, creta denuo illita imponatur fornaci, alternis eadem prosequendo, dum vehementer inalbuerit & torrefiat: cum opus fuerit, aqua vel saliuâ superinfusa flammam ele-

eleuabit, qua sopita loco calido ad vsum recondito. Est quoque

Alia faciendi ratio:

Si viui sulphuris, salnitri vocati repurgati paripondere, caphuræ duplum, nouæ calci addantur, ac omnia mortario conterantur vsq; adeo tenuia, vt in aures euolare possint, simul stricte linteolo deligata conuoluantur, testaceo vase clausa, superillita argilla, feruenti desiccantur sole, figulorum imponatur fornaci, cumque figilinum vas fuerit excoctum, in quo maxima est adhibenda diligentia, in lapidis duritiem coeunt, & rediguntur, extracta ad vsum ministrantur. Sic

Aliter idem

Hoc efficies: Sumatur magnetis lapidis prænarrata calx, salnitri sæpe purgati quadruplum, æquali pondere caphura, viui sulphuris ignem nondum experti, & terebinthinæ resinæ oleum, & vini fæces concretæ, quas semper tartarum vocabimus post hæc, hæc omnia mola vel pila trita cribrentur, quæ infracta supersunt, denuo terantur cribrenturque insuper

austeri vini ardentem aquam paratam habeas, eamq; infundas, vt superemineat, vitreo vase condito & operculato, ne halitum expiret, fimo supponatur duobus vel tribus mensibus, denis vicissim diebus innouando, donec mellis crassamentum imitetur, nec vllum diuisionis iudiciũ præbeat, flagranti inde carboni inferuescat, dũ humiditas omnis euolet, & penitus siccata in lapidẽ coeat. Si hoc cognoueris, vas frange, & exemptam iterum terito compositionem, aqua vel humore aliquo leniter superinfuso flamma erigetur, & inter omnes principem hæc sibi vendicat locum.

Varia ignium compositiones.

Nec spernenda, vti nõ necessaria, nec visu existit iniucunda artificiosa ignium compositio, nec multum à superioribus degenerat, de qua nos aliqua narrabimus experimenta, quæ quanquam ab ignaris & idiotis tractentur, subtilitatis tamen plurimum habent, nec ea recensere pigebit. Et primo

Ignis mixtura, quæ sub aqua ardeat.

Quo-

Quomodo autem fieri possit, late patebit; multifaria est enim earum compositio, eaque dicemus, quæ paratu facilia cum sint, citius opus expediunt: Pulvis primo paratur pyrius (vt dicunt) ad bellicas machinas, quibus ab ardendi bombo, nomen bombardum, est inditum: hic mixtiones horum subintrat omnes, vt-pote basis & fundamentum: cui adiciatur tertia colophonix pars, communis oliuarum oleo quarta, sexta autē sulphuris, rite permisceantur, ex omnibus resiccatis periculum sumunt, si valentius vritur quā queritur, colophonix, & sulphuris, si remissius, pulueris dicti plusculum suggeratur, horū mixtura in stramētis, & linteis obuoluatur pannis, vel ex iis cōfectis, strictius quā possit, inde funiculis & ligaminibus obuolutā feruenti immergūt pici & resiccari curāt, ac denuo straminibus munientes, illinunt pice vt eam ab aquæ humiditate tueatur, nec ignis vidisrumpi sinat, vbi autē rite fuerint infolata, paruo foramine peruia, ignē immittūt, & ardere incipiente, paulo morentur

tempore, tum proiiciunt in aquam, nec se ab ea extinguere finit, nunc fundum, nunc aquæ superficiem petens, & in ea obvolvitur. Nec displicet, ut naphtham adiungant iis, quam petroleum vocant: rapacissimus enim ignis est, eoque longè viso dissilire cogit, ut magnes ferrum, & comburitur. Multumq; bitumen hoc in aqua ardet, quod à natura artifices mutuati sunt, nec balneorum semper ebullientium alia reddi potest ratio, nisi quod bitumine interius ardeant, & aqua depascuntur, quæ continuæ sit causa ebullitionis. Bellica sæpe instrumenta huiusmodi compositionibus replentur, inde igneas quasdam emittunt pilas eminus, & dirumpuntur, quas sic parant: pulverem hunc obvolvunt stupa ac mixtura, quam diximus illinunt & implicant, & concavas machinas replent pulvere, pilis, & mixtura vicissim inspersis igneque admoto in hostium congressibus pilæ per aera proiiciuntur accensæ. Quod olei vicem expleat, & ardentius exuratur, immittunt aliqui suillum adipem, anserinum, sulphur ignem non expertum,

tum, sulphureum oleum, & naphticū, sal-
nitrum sæpe purgatū, ardentē aquam, te-
rebinthinam resinam, liquidā picē, quam
omnes Kitram vocant, vulgo dictam li-
quidam vernicem, vitellorum ouorum
oleum, & aliquando vt molem his addat,
& liquida inspisset omnia lauri scobem
immiscet: iis vitreo vase occlusis, illud
sub fimo condito, per menses duos vel
tres, alternis semper denis diebus inno-
uando fimum, & remiscendo, exemptæ
inde cōpositioni, si ignem adieceris arde-
re non desinit, nisi tota fuerit absumpta,
aquæ n. aspersione non restinguitur, imo
accenditur: Veruntamen luto, terre pul-
uere, & omnino quibusuis aridis suffo-
catur, si cassidi, clypeo & armatis homi-
nibus inieceris igne candentes reddit, vt
comburī cogantur, aut arma exuere.

Aliud trademus, quod valentioris est
operationis, terebinthinæ resinæ, picis li-
quidæ, & vernicis, inde picis, thuris, &
caphuræ pares portiones, viui sulphuris
sesquitercium, salnitri purgati duplum,
ardentis vero aquæ triplum & tantundē

naphthici olei, sed salicis pollinis carbonum pusillum adiicias, hæc simul conficiantur, & in globulos effingito, vel ocellas reple: sic exurit, vt extinguere sit vanum. Alia inter has reperitur

Igneæ mixtura, quam sol accendere potest.

Maxime autem feruens in meridie, & in præcipue illis regionibus vbi sol flagrat, vel sub caniculæ ortum, nec aliunde euenit, nisi accendibilium rerum compositione, hanc tamen sedulo parabis qualis est, quæ ex his constat: Caphura paretur, inde viuis sulphuris terebinthinæ, præsinæ iuniperi, & vitellorum ouorum, oleum, pix liquida, colophonia in puluerem redacta, sal nitrum, & omnium duplum ardentis aquæ arsenici, & tartari pusillum, hæc omnia bene tusa, & remixta, vitreo condas vase: quod per duos menses obrutum immorari oportet, fimum semper innouando, & remiscendo eodemque (vt docebimus) eliciatur aqua vase, hæc inspissetur, vel nostro puluere, vel stercore columbaceo, & tenuiter cribrato, vt strigmenti formam habeat,

beat, ligna delinito, vel aliqua combusti-
bilia, & æstiuis Sole vtitur diebus. Hæc
omnia Marco Graccho ascribuntur.
Vim retinet comburendi maximam co-
lumbaceum stercus. Refert Galenus in
Myſia, quæ est Asiæ pars, sic domum cō-
flagraſſe. Erat proiectum columbaceum,
in propinquo fenestram tangebatur, ut iam
contingeret eius ligna, quæ nuper illita
resina fuerant, cui iam putri, & ex calefa-
cto, & vaporem edenti, media æstate cū
Sol plurimus incidisset, accendit resinā,
& fenestram, hinc fores alię resina quoq;
illitæ, ignem concipere, & ad tectum vsq;
submittere incipiunt: vbi autem à tecto
semel est accensa flamma, celeriter in to-
tam grassata est domum cum maximam
habeat inflammandi vim. Præterea

*Ignem, qui oleo extinguatur, & accenditur
aqua,*

Fieri si opus sit, ea sunt consideranda,
quæ facilius in aqua ardent, vel in ea spō-
te accenduntur, vti caphura, & viua calx,
vnde si cera, naphtha, & sulphure mixtum
composueris, ignemque concipiens, vbi

oleum inieceris, vel cœnum extinguitur: reuiuiscit enim, & maiorem concipit ignem infusa aqua. Hac fiunt cōpositione faces, quæ fluminum traiectu, & pluuiosis locis non extinguitur. Narrat Liuius, vetulas quasdam in eorum ludis, accensis facibus, ex his confectis, Tyberim transisse, vt miraculum expectantibus, & cernentibus ostentarent. Hinc pro itineribus fiunt

Faces, quæ ventis non extinguantur.

Quod è sulphure euenit: difficulter enim extinguitur, vbi flammam concipit: vnde faces cera, & sulphure vicissim oblinitis, & confectis, ventis & tempestatibus innoxie feruntur.

Pro ducendis autem exercitibus, vel necessariis rebus aliis, vtuntur tali. Earū ellychnium salnitro ebulliunt, & aqua, & exiccatum sulphure, & ardenti madefaciunt aqua, inde candelas hac efficiunt mixtura: constat enim sulphure, inde caphuræ, & terebinthinæ resinæ medietate colophonix duplo, ceræ autem triplo: quatuor efficiunt candelas, eas componunt

nunt simul, in medio autem viuum sulphur iniiciunt, & pertinacius omnibus resistit. Si candelam aliquam niue circūtexeris, vt pueri solent, & incendas, in niue flamma ardere videbitur. Sed vt facile accendatur.

Aqua ardens

Effici sic ritè poterit: Vetus, validum, & nigrum vinum habeas, inde intus viuum immitte calcem tartarum, sal viuumque sulphur, vitreis chymistarum organis (vt docebimus) aquam exugito, hæc mire ardet, nec ardere desierit, nisi tota consumetur, vel parum relinquat: si in patinam, vel aliud patētioris oris vas pones, & flammam admoueas, illico ignem arripit, si in murum proieceris, vel è fenestra noctu, innumeris scintillis, & igniculis accensum aerem videbis, id autem hic aduertito, si pluries distillabis minus ardere, id enim aceto contrarium aqua habet ardens. Si minus phlegmate redūdet vis, spongiam oleo madidam vasis ori in distillatione accommodato, phlegma autem penetrare non sinit, Si

Flam-

oleum inieceris, vel cœnum extinguitur: reuiuiscit enim, & maiorem concipit ignem infusa aqua. Hac fiunt cōpositione faces, quæ fluminum traiectu, & pluuiosis locis non extinguitur. Narrat Liuius, vetulas quasdam in eorum ludis, accensis facibus, ex his confectis, Tyberim transisse, vt miraculum expectantibus, & cernentibus ostentarent. Hinc pro itineribus fiunt

Faces, quæ ventis non extinguantur.

Quod è sulphure euenit: difficulter enim extinguitur, vbi flammam concipit: vnde faces cera, & sulphure vicissim oblinitis, & confectis, ventis & tempestatibus innoxie feruntur.

Pro ducendis autem exercitibus, vel necessariis rebus aliis, vtuntur tali. Earū ellychnium salnitro ebulliunt, & aqua, & exiccatum sulphure, & ardenti madefaciunt aqua, inde candelas hac efficiunt mixtura: constat enim sulphure, inde caphuræ, & terebinthinæ resinæ mediæ tate colophonix duplo, ceræ autem triplo: quatuor efficiunt candelas, eas componunt

nunt simul, in medio autem viuum sulphur iniiciunt, & pertinacius omnibus resistit. Si candelam aliquam niue circūtexeris, vt pueri solent, & incendas, in niue flamma ardere videbitur. Sed vt facile accendatur.

Aqua ardens

Effici sic ritè poterit: Vetus, validum, & nigrum vinum habeas, inde intus viuum immitte calcem tartarum, sal viuūque sulphur, vitreis chymistarum organis (vt docebimus) aquam exugito, hæc mire ardet, nec ardere desierit, nisi tota cōsumetur, vel parum relinquat: si in patinam, vel aliud patētioris oris vas pones, & flammam admoueas, illico ignem arripit, si in murum proieceris, vel è fenestra noctu, innumeris scintillis, & igniculis accensum aerem videbis, id autem hic aduertito, si pluries distillabis minus ardere, id enim aceto contrarium aqua habet ardens. Si minus phlegmate redūdet vis, spongiam oleo madidam vasis ori in distillatione accommodato, phlegma autem penetrare non sinit, Si

Flam-

Flammam eminus proiicere.

Quæsieris, id commode faciunt colophonia, thus, & succinum præcipue, nam si flammam concipit, in altum se tollit, eminus flammam emittens, si inter digitos candelam continebis: in palma autem pinsitum puluerem dumque proiicis euolet puluis per candelæ flammam. si optabis ab

Ignē tueri aliquid, ne comburatur:

Ea considerato, quæ summè frigida, obstupent, & subtilia sunt, & ob substantiæ connexionem ab igne non vincuntur, ut amiantus lapis, quem plumeum alumen vocant, extincta calx, oui albumen, althææ succus, hyoscyamus, psylli semen: hæc cum succis permiscentur, dum liniamenti speciem assequantur, inde manus oblinito & illæsus ignē detinebis: non sic tamen, ut omnino tutus, & intrepidus pertractare possis, vel per ignem ambulare. Ex amianto lapide mappæ texuntur, & si sordidatæ igni proiiciuntur, candori pristino restituuntur. Inde autem si vis

Igni-

Ignitus totus videri:

Prædicta vbi te liniueris mixtura, reficcari curato, & tritum subtilissime sulphur inspergito, flammam admoueas, vbi ardere incipiet, ignitus videberis tototus. Si minus commodum fuerit sulphur, ardentis aquæ irroratus aspergine, quam diximus ignem admoue, & aliquantulum sub ea tutus deges. Fitque

*Puluis pyrius in bellicis instrumentis
mira operans.*

Si quis in vulgarem puluerem duodecimam argenti viui partem, marchelitæ tantundem, & colophonix, & rectè pertuderit, & permiscuerit, hoc puluere si bellica repleuerit instrumenta, vbi ignem admouerit, ingenti fragore dissilit machina, vt astantiũ multos interimat. Contra autem si in pyrium hunc puluerem cōbusta papyrus immisceatur, vel quod idem explebit, vulgaris fœni seminis duplum, si optime trita immisceantur, validissimam vim retorquet, vt nec flammam nec strepitũ tam validũ emittat: tali puluere mira ingeniosus excogitabat experimenta,

Qui

*Qui fieri posset latex in tenebris reful-
gens.*

Tu qui præavidus ad lectionem rerū accedis, quas larga, eademque prodiga Natura humano vsui liberaliter fœneratur, abditas, & delitescentes, eumque curat tenebris innoxium reddere, quod nō est profecto aspernabile, ex iis ingeniose require, quæ præstare possunt, pleraque etenim habes, quæ in noctibus sensum feriunt, & cient, multa Aristoteles, multaq; passim experientia demonstrat: Ceu bestiole, ex insectorum genere, quas Græci *πυρολαμπίαδες*, Latini nitedulas, siue cicindelas vocant. Sunt fungi, capita, & squamæ piscium, uti recentis trichia, & vulgo harengi dicti. Sic miluus, siue miluago, quod oculi noctu splendeant lucerna dicitur. Pectinum vngues in tenebris igne lucentes, & in ore mandētium. Sic laporum, & ælurorum oculi. Estque in Germaniæ saltu in Hercinia apparens volucris, eius lucent pennæ ignium modo, earumque splendore viatores, per innumeras illas solitudines itinerum dubios

biosmoderantur et uentus. Sic de spon-
 dyliis, plerisque uolui acceperim geneti-
 bus, uel super eos inueniuntur musco. Agla-
 opthoidis namque. Et et ceteris. Et ceteris.
 Alkanus, calidiorum et a spiritibus. Huius
 inditum, aliaque. Namque. Alkanus. Namque.
 Sape namque. Namque. Aquam. Namque.
 tam, ignis. Namque. Namque. Namque.
 mus. Namque. Namque. Namque. Namque.
 locus. Namque. Namque. Namque. Namque.
 didus. Namque. Namque. Namque. Namque.
 guem, cum. Namque. Namque. Namque.
 tus. Namque. Namque. Namque. Namque.
 namque. Namque. Namque. Namque.
 cum. Namque. Namque. Namque. Namque.
 in. Namque. Namque. Namque. Namque.
 pro. Namque. Namque. Namque. Namque.
 sunt. Namque. Namque. Namque. Namque.
 aut. Namque. Namque. Namque. Namque.
 series. Namque. Namque. Namque. Namque.
 extrahere. Namque. Namque. Namque. Namque.
 si. Namque. Namque. Namque. Namque.
 deri. Namque. Namque. Namque. Namque.

Nitidula

3
o
c
s

n
is
n,
æ
l-
s:
æ
io
ci-
st,
u-
æ
is,
ac

fi
m-
ere
n-
n-

*Qui fieri posset latex in tenebris reful-
gens.*

Tu qui præavidus ad lectionem rerū accedis, quas larga, eademque prodiga Natura humano vsui liberaliter fœneratur, abditas, & delitescentes, eumque curat tenebris innoxium reddere, quod nō est profecto aspernabile, ex iis ingeniose require, quæ præstare possunt, pleraque etenim habes, quæ in noctibus sensum ferunt, & cient, multa Aristoteles, multaq; passim experientia demonstrat: Ceu bestiole, ex insectorum genere, quas Græci *πυρολαμπίαδες*, Latini nitedulas, siue cicindelas vocant. Sunt fungi, capita, & squamæ piscium, vt recentis trichia, & vulgo harengi dicti. Sic miluus, siue miluago, quod oculi noctu splendeant lucerna dicitur. Pectinum vngues in tenebris igne lucentes, & in ore mandētium. Sic laporum, & ælurorum oculi. Estque in Germaniæ saltu in Hercinia apparens volucris, eius lucent pennæ ignium modo, earumque splendore viatores, per innumeras illas solitudines itinerum dubios

bios moderantur euentus. Sic de spondylis, plerisque ostracodermorum generibus, vel super eos insidente musco. Aglaophotidis marinæ, & terrestris meminit Ælianus, tale nomen à splendore lucis inditum, aliaque maris alumna animalia. Sæpe manibus marinam aquam exagitaram, igneis scintillis coruscantem vidimus. Narrat Iosephus vallem, in qua est locus Baraas, ex eodem radicis nomine dictus, igneo colore fulgurans. Sic noctegretum, cuius valde miratus est Democritus. Iam quercus præaridi caudices, situque marcidi, argenteo noctu splendore aspectum mouent; & vulnerant. Carbunculus in tenebris rutilat, aerem circumsecus pro corporis modo illuminando; & multa sunt quoque noctu lucibilia, grauissimorum authorum testimonio comprobata. At series admonet doceamus inde humorem extrahere, ex quo latius diffusiusque proficiscatur lumen, & emanet, ut noctu videri possit. Iam infra patefcit

Exemplum.

Nitedulæ igneo multum colore coruscant-

scantes, inter omnia principatum obtinent. Nos earum caudam à corpore rescindimus, præcauendo, ne alieni quippiam nitidis partibus immisceatur, porphyretico lapide conterendo, dieb⁹ quindecim, vel plusculis sub fimo vitro cōdimus: fueritq; præstantius ne latera cōtingant, sed pendeant: iam elapsis diebus, furno, vel calentis aquæ balneo vase imposito, & accommodato, paulatim luculentum, & stillatitium laticem subiecta paropside recipias, ac pellucido crySTALLINO orbe condito, sic conclauis medio lucigena pendeat aqua, & aerem illuminabit, qui est circa illam, vt maiusculæ literæ noctu possint conspectari: dummodo à nō magis splendido illustretur, sic enim illius penitus exiguum lumen exolefcit, vt interdiu videri nequeat. Cui congener, nec multum dissimilis est aqua, ex dictorum piscium squamis sedulo extracta, quam sæpe separari vidimus, nec à prima fere dignoscitur, eademq; in reliquis separandi ratio iam patet, eisq; vtimur in dicendis.

Multa

*Multa literarum experimenta, variæq;
scribendi latebræ.*

De clandestinis literarum notis, quas vulgus zipheras vocat duplicem statuunt normam, visibilibus vnam, & per se dignum tractatu studium habet, delitescētium vero alteram: iam poscente hic loco, aliqua commentari censuimus, & quæ hæc consequuntur, Magnatum & principum rebus consulentes, dū absentia curant, & commenti illius gnaro conscribunt. Nos paucula oculis subiiciemus exempla, non ea tantum recensendo, quæ inde sunt euentura, & ii noscent, qui non nihil addentes, coniungentes, vndiq; artificio contexta, & velata detegunt, ne in manus indocti, & gregarii peruenientia vilescant: tunc enim chariora, cum arcana, & fido clausa pectore diutius commorantur. Sed quæ iam sæpius peruulgata in medium afferenda duxerim, ad rem redeunt, dicamus, quonam fiant pacto

Literæ in tenebris conspicuæ,

Si quis furtiuo scripto rei conscio nouo
actu

astu excogitata quæpiam nuntiare quæ-
sierit, quæ tantum nocte intempesta con-
spici queant: prænarrato iā liquore gra-
phice describendo pagina saturetur, ma-
xima adhibita sedulitate, & ineffigiata
interdiu apparebit. Si hoc minus forlasse
tutum, magisque fuerit cordi

Literas lumine interpositas legere.

Hæc est scribendi inopinabilis late-
bra, nec vti cæteræ leuiter igni detegitur:
Si colore corporeo albo scriptitaueris,
vti cerussa liquido immixta gummi, vel
consimili, sit chartæ concolor, neue a-
liquid sit discerniculi, vel coniectari pos-
sit, tunc oculo, & lumini interiecta, fide-
ris vel candelæ, vbi descriptæ fuerint lite-
ræ, ocularibus radiis penetrari non sinūt,
sic obscuriusculæ conspiciuntur. Vel si
velimus, vt

Literæ in nigro exemplo candicent,

Est & occultius mentis conceptum
proferendi ratio: Luteum, ouique albu-
men valide exagitatum, instar scriptorii
atramenti liquecat, huiusmodi literas,
vel lineamenta protrahe, iam exiccatis,
colo-

colore atro papyrus superlinatur, & inquinetur: vbi vero literæ iam obrutæ liquescant velis, lato ferro, vel cultro leuiter eas erodendo, tenebricosum dilacerantes velum vti nebulas discutientes supra modum candore panduntur insigni. Sicque si

Literæ delitescentes conspiciantur & conspicuæ delitescant.

Optabis: potieris, si stillatitio calcanti liquore vel ardenti aqua affusa donec solutum fatiscat: ac papyro literas duxeris: iam enim siccescentibus cælantur: porro cōbustam paleam ex aceto triturabis, & quæ sumus scripturi, in priorum interstitio versuum latè describito. Omphacitis inde galla albo vino decoquatur, spongiam madida, cū cordi euenerit, leuiter expergificādo, & super eas induta atterēdo, vernaculus nobis color ater obliteratus delitescit, pristinus vero inuisibilis refricatus nobis fiet cōspiciuus. At

Literæ intercutaneæ, & indelebiles in membro quouis.

Appareant si velis: sic cito expedies:
Can-

Cantharides naturalis diei curriculo valida aqua, vel tritius auri separationis madeant, inde graphio, vel apto stylo, summa cute brachii vel alterius membri characteres effigiabis, læsa humore caro inflatas surgit in vesiculas, exulceratur, sic acris vestigia aquæ vi, albas cicatrices perpetuo emarginat æuo, & nunquam evanescentibus literis membrum insignitur. Vel

Literas confestim loco quovis emergentes.

Nigras & coloritas efficies: si acceto, vei vrina, clanculum in manibus vel alibi literas exarabis cum exiccatae fuerint: nec vestigia apparent & vis elucescant, fuligine, vel colore, quem vbertim infectoriæ dant officinæ extricato, & nigricabunt valde, si easdem albas quæsieris charta, ficulneo lacte delineato, exiccata carbonis polline insparso confricato, & detergito. At reddere

Literas igne, vel aqua visibiles

Sic possumus, & literas carminum intercapedinibus, & syllabarum coagmentis, & distantis protrahere: Contineat
epi-

epistola inane quippiam', vt incondite
putet positas, & intercepte, aut nihil o-
mnino, aut ægerrime sentient. Si citrii,
medici mali, cæpæ, & omnium fere acri-
um succo descripseris, si igni inferuescit,
eorum acrimonia deteguntur illico. Ma-
ius aliquantulum subtilitatis habet, si a-
lumine aqua dissoluto, scripseris, cum-
que lectioni accedis, aquæ immergendo,
late euadent visibiles & elegantes. Si ve-
ro candicent velis, & lacteas sic facies: Li-
thargyris primo teritur & fictile aquam
continens, cum aceto coniicitur, deco-
quitur, & decoctum per colum traicito,
serua, inde limonis succo citriferi gene-
ris literas exarato: iam enim siccescenti-
bus abduntur, si seruato liquore immer-
feris, lacteas & conspicuas videbis: Si
mulierum vbera, vel manus ea madeant,
prædicto insperfo liquore lacte resuda-
bunt: vtitor, si inops aliquando eorum
fueris. Si quoque literæ hirci adipe la-
pidi fuerint inscriptæ, lapidique occul-
tæ prorsus, si lapis idem aceto demer-
gatur prodeunt illico, & quasi sculptæ
foras

foras eminentes extabunt. Si autem absoluta aqua perscribendo, literas nigrescere iubes, vt nauus expeditiusque itineribus accingamur : Gallas & calcanthum subtiliter pinsito, inde puluerem chartæ inspergito, panno perfricato, recteque expoliatur, & vt sit chartę cōcolor, & pertinacius inhæreat, confuso iuniperi gummi, quod scriptoribus vernigo dicitur, addatur reliquis, cum vsu euenerit, aqua vel salua scribito, & nigrescunt, iisque simillime eueniunt technę, quas perlongum esset recensere. At

Literas ouo imprimere

Africano sic placuit: Alumen ex aceto subtiliter multumque terito, & cortici quicquid velis, affigurabis, feruenti soli exiccato, muria vel acri aceto impone tribus vel quatuor diebus, resiccatum coquito, cumque fuerit tostum cortice enudabis, & duro albumini scriptas literas reperies. Inde occurrit alterum: Cera circūlinito ouo, stylo literas exarando: fatiscētes rimas humore reple, ac aceto macerati finito per diem, cū ceram sustuleris decor-

decorticato, & peruium corticem, & ouo impressas leges literarum figuras. Nunc lege quæ improbo excogitatu necessitas explorauit, vt

Literæ constitutis diebus deciduæ sint & euanescant.

Quantum humanum ingenium, dum naturę secreta pandit? Demersetur tenuis elimatus chalybs in separationis aquam, pondere iam triplicato, quibusliquida picis, vel terebinthinæ resinæ fuligo addatur, vt nigrior fiat, & dolum coeperies: porphyritæ multum teratur, scribe, & consenescentes decident. Hoc silentio prætereundum non putauit, quod maxime præcipuum & tanquam rei caput est, periculum frequenter facere: nam si diutius in charta commoratur, fortis aquæ plusculum suggeratur, & si fueris sedulus, subcrocea non remanebunt vestigia: hac indicii norma frui poteris.

Sic aliud consimile genus habebis, si sic mentiri satius fuerit: Chrysocolle, ammoniacus sal, & alumen æquali pondere certent inter se, tusa omnia fictili con-

O

dan-

dantur, & forte ex calce parato lixiuium, & faucibus excepturi vasis lineo panno obtento, colato : sic igitur parum ebulliat, atramento immisce, & vbi incolumes aliquantulum durabunt, iam flaccescente fiunt caducæ, ad vsum recondito. Sed literas, maculas, vel

Literas penitus abstergere

Si quæsieris: Calcanthi & salnitri aqua calamo supra literas delineato.

Vel è sale achali & sulphure, paruis conglobatis orbiculis perfrica, sic erodet, vt nec vestigium remaneat. Literas vero disco Lunæ obsessis nunciare, iam certiores facti conscribemus, Hæc enim raptim perscripsimus.

De conuiujs & epulis mirè apparatis.

Hæc silentio prætereunda cogitaue-
ram, ganeonibus & bibacibus, coquis &
popinariis relinquenda, vt à re ipsa plu-
rimum aliena, & inconuenientia, & de-
fœcatoribus auribus non mittenda. Sed
omnibus satis faciendi gratia apposui-
mus, aliquibus hæc reliquis gratiora, & iis
similia fuerint, nec gulæ & genio indul-
sisse

fisse vnquam pœniteat : sic summam
perscribentes, ne longiori narratione le-
gentium animos detineamus, ad ea no-
ster se conuertat sermo, vt conuiuia fru-
galesque cœnæ lautiores apparui videan-
tur. Et primo

Vini haustu nimio ne inebrietur accumbens.

Vel si cibo largius sumpto corpori no-
xam sentiet, sic discutiet, vt Cato docet.
Initio, ac cœnæ summo crudæ brassicæ
quatuor vel quinque cymata esto, & cra-
pulam sedat, vini noxam restinguit, &
reddet quasi nil ederis, biberisque, adeo
inter se perniciali dissident odio, vt fatæ
alteram altera discordante natura fugiat.
Inde Androcydes sapientia clarus contra
temulentiam valere iudicauit, & contra
eam mandi præcepit. Nec omittam, quæ
Nestor in Alexicepo suo dixerit : Brassi-
cam enim Lycurgi lachrymam vocat : in-
quiens: Cum Bacchus eum reueritus ma-
re subiisset, Lycurgum vito vinctum la-
chrymam emisisse, & è lachryma natam
esse dicit, & ob id contrarietatem inter
vinum & Brassicam esse. Idque euenire

tradit Aristoteles quod succum dulcem discutientemque obtineat. Vnde Plutarchus in symposiacis dulcia ait, si vino infundantur ebrietatem discutere. Euenit aliquando à capitis distillatione columellam in guttur laxari, tunc crudæ brassicæ succus capiti impositus, uiam retrahit in sublimem oris partem. Inest & crabes vino obsistendi vis: nam si vineto offeritur, dilutius proueniet vinum: inde apud Ægyptios & Sybaritas solenne erat ante omnia crambem fumere coctam. Aliqui id amethystino vasculo facere consueuere ante compotationē, quo impune vino indulgere possint, ex Athenæo.

At si aliter vini noxam inhibere uoles, maxime dilutiusculi, nam citius crapulam senserint, quam qui meratius hauserint. Si multum poturus eris, Africanus docet, in cibatu præmittas tres vel quatuor amaras amygdalas exiccantes, & humiditates absumentes, vinolentiam propulsabunt. Narrat Plutarchus Cheronæus apud Drusum Tyberii Cæsaris filium medicum fuisse, qui cum bina senaue

naue amara amygdala esitaret, in comestura bibendo superabat omnes, qui iam deprehensus, iisque deinde priuatus decertare amplius nec pauxillum valuit. Nec incassum pumicis farina, si potor in bibendi certamine præsumat eam. Afferit Theophrastus periclitari, nisi vninverso potu impleatur. Sic Eudemum in vigesimas secundas vices durasse, demum balneum ingressum nil reiecisse, ac ita cœnitasse vti si non bibisset, vi absumente siccifica, & in cadum musti bullientem coniecta, statim in totum vini feruor sedatur.

Ad auerruncandum quoque meri exitium antiquitus in comotationibus corollis floreis redimita capita ferebant.

Vnde Ouidius:

*Ebrius in cinctis phylira conuiua capillis
Solet & imprudens vtitur arte meri.*

Et Valerius Martialis:

*Pinguescat nimio madidus mihi Canus anomo
Lassenturque rosis tempora sutilibus.*

Rationemque dicunt, quod nimia frigiditate cranium frigescat, vt vinolentiam,

tiam, & eius vim extinguat. Vnde Dionysium legimus discumbentibus hederam instituisse coronam, quæ insita frigidifica vi vini potentiam retunderet, nam ea contra grassantis ebrietatis impetum obsepat, calidum siquidem meri capitis poros patentiores reddit, frigidum enim sic contemperat, ut scandentes re-percutiat vapores.

Est & altera priscorum patrum cura, ut crapulosa extinguantur, ut lactucis cœnæ sine vescerentur, cum insitam frigiditatem habeant maximam, nunc autem initio ea utimur cœnæ ad conciliandum appetentiam. Vnde Martialis:

Claudere quæ cœnas lactuca solebat auorum,

Dic mihi cur nostras inchoat illa dapes?

Dioscorides tanquam acrepulam nuncupare videtur, quod ebrietatem prohibeat. Vini autem postquam meminimus, de eo enarrentur, quæ visa sunt, quomodo oporteat

Vinosos abstemios facere.

Multi enim sunt cum vinum liberalius hauriant, ut nil eis perniciosius sit, in
mor-

morbos, & denique in mortem incidant: at eos aspernari & abhorrescere si voles, & Clitorius fons longe abest: Anguillas tres vel quatuor vino immersis finito dum emoriantur: ebrioso vinum admo- ueto, & pertædescet semperque oderit, nec amplius bibet, vel quam minime modestius degens.

Mullum quoque vino suffocatum (Athenæus memoriæ prodidit) si protinus à viro absumatur, Veneris impediendæ potestatem habere, si à muliere, nunquã eam concipere. Fortasse alio modo placebit, vt hæc amplius degustent, idq; docet Iarcas, vt in Apollonii vita demonstrat Philostratus: Obseruato vbi noctua niduletur, illius oua præripias, elixata infanti in commestatione præbeto, semper inde vina perosuro. Sic è cæsa vite distillans aqua, multum potata sobrium facit, vti Democritus docuit. Scire autem

Vinum an habeat ammixtam aquam.

Ex Democrito & Florentino condifces: Mala vel syluestria pyra vino immerge, si perfluitantia supernatauerint

meri indicium, si merguntur, iam diluti.

Ex Sotionis experimento: Paleam arundinem, vel sarmentosum aliquod oleo illitum in dolium immittunt, extrahunt, & si aliquæ hærent guttæ aquam habet.

In calcem fundito, si calces diffundet aqua mixtione defraudatum & conglutinans meracum est.

Sic in linteum si diffunditur: & præterea multa extant. Si vero mixtum displicuerit, ecce

A vino aquam segregandi modus:

Cissibium paratum habeas, id est, vas ex hedera tornetur, vel aliter conficiatur, vinum coniicies, & si qua mixta fuerit aqua brevi tempore foras extillabit, quod contrarium antiquos omnes, & recentiores sensisse video: cui tum ratio, tum experientia reclamatur: nam cum foraminulentum sit lignum, multisque interpatet rimulis, aqua humorum omnium subtilissima ex Aristotele foras effluet, quod corpulento magis referatur.

Est & alia segregandi ratio liciis vel
peni-

penicillis ex gossipio vel lino dolio immerſis, vt ſuperemineant, ab eo aqua ſecernitur. Sic vino inieſta ſpongia & expreſſa, plus aquæ quam vini eijciet. Sic breui temporis proceſſu

Vinum diuerſè odoratum

Reddes: Ardenti aquæ immergantur ſimplicia, cuiuſmodi odoris quæſieris vinum: nam aquæ natura odorem illico combibet, per colum traijcito, & defœcatum ſinito vt conſidat, vino immiſce, ab eo enim ſapore non eſt diſſimilis, & nimium perolentia relinquet. Nunc docetur

Aqua ſalſa quomodo reddatur potabilis.

Quod docet Ariſtoteles: Si enim vas cereum efformabimus vacuum, & in maris aquas immergimus, quæ per ceræ poros intro delabitur, fiet potabilis. Sic crudo fictili vaſe obſtructo ore, quod enim intro permeat percolatum eſt, quod ſalſedinem facit per commixtionem, ſecernitur.

Fit aliter vberius & celerius: Sabulonem fluminum in ſalſam aquam immit-

tas, & paulisper immoraberis, & lineo panno subiecti vasis ori, obtento colatur, donec falsamentum amiserit omne & dulcescet: multa vti vilia fileant. Nunc autem dicemus vtrum potuerit videri

Anser iam viuus excoctus.

Sæpe enim lautis opiparisque mensis magnatibus apponuntur, sic inualuit gulæ luxus: cape conficiendi normam. Sit anas, vel anser, vel aliud viuacius animal, sed in hoc anser omnibus antestat, capite colloque relicto toto sit implumis corpore, sit hinc inde obuallatus igne, & circumseptus, non arcte, ne suffocetur fumo, neue igne torreatur citius, non large, ne impunis euadat: intus passim pocilla, & ollulas aquæ plenas, cui sal & mel adicias, ibique lances elixatis malis sint plenæ, & tessalatin disco concisis, ipse totus liquamine obductus & laridatus, vt esculentior sit, & facilius decoquatur ignem admoue, festinare nolito, vbi calore efferuere cœperit, circumambulando & fugiendo præsepit ignis & iter includit, sic improbus aquam absorbendo compesci-

pesceatur, cor, cæteraque membra refrigerando, medicamento vi laxat aluum, abstergit & exinanitur: & vbi inferbuerit, interiora decoquet, spongia continuo cerebrum, & cor humectato: vbi vero infania ferri & cespitare conspexeris, deficit cordi humidum, remoue, conuiuis appone, euulsis semper partibus vociferantem, vt fere prius commestatus, quam mortuus videatur. Nec visu iniucunda

Murena eodem tempore frixa, elixa, tostaq;

Erit: primo panni atritu eam excruciatam veru infigas, & elixas & frixas quas vis partes, ter, quater lineis obuoluas linteolis, insperfo in vino pipere, in elixo petroselino, croco, menta, fœniculo, & passo contusis, aqua & sale, vel iusculo maderant, frixas oleo, ad ignem volui iubebis, fasciculi aspergine origani semper humectando: vbi pars iam fuerit torrefacta remoue, & optimum erit obsonium, epulaturis præbero.

Ouum vt hominis caput magnitudine superet.

Reddere tam ingens si vis, extat artificium,

cium, nec à naturali dignosci potest : Decem vel plura boleta, & albumina inuicem separabis, boleta leuiter commisce-to, & in vesicam immittito, rotundam-que ligando imitaberis figuram, in ollam aquæ plenam immittas, & cum bullis intumescere cernis, vel, cum duritiem traxerint, exime, & albumina addito accommodando, vt in medio infideant, & iterum coqui sinas sic corticibus enudatum habebis, quas sic effinges : Quorum cortices albas & elotas conteres, vt in tenuissimum puluisculum volent, forti aceto, vel distillato emacerari finito, dum mollescant: nam si ouum in aceto diutius fuerit appositum, cortex eius dissoluitur, & tenerescit, vt facile per strictum os phialæ possit immitti, vbi fuerit intromissum clara aqua in pristinam redit duritiem, vt demirari contingat. Cortices cum vnguenti formam præ se tulerint dissolutæ penicillo aliquo, super excoctum ouum corticem inducas, & clara durescit aqua, tunc verum, & naturale habebis ouum. Si vis autem vt

Pisces charta frigrantur.

Ex charta simplici frixiorum vase efformato, ibi oleum & pisces ardentibus prunis, quibus flammæ defint, imponantur, & citius, & commodius expediet. Nec superpondij modo addere pigeat, quod fortasse scisse non obfuerit. Si vis dissecta caro iterum coalescat: Symphyti, quod vulgo consolida maior dicitur, radices, quæ foris nigrae sunt, intus candidæ, & glutinosæ, vna cum concisis carnibus ipsis coquantur, & celerrimè coniungentur, vt incisuræ nō videantur. Nec inferior vis petrea symphyto inest, quod summè glutinet, sic quoque de holosteofertur. Si chalybis fistulum iniiciatur ignitum in deplumatum, & exinanitum pullum & tegatur, ne calor euanescat, & si retro inficit odore, esui tamen bonum erit.

Sic pipionem ex ossum reddes. Si enteratum acri aceto per naturalē diem fines, bene lotum, & aromatibus repletum, elixabis, vel assabis, sic eis caret, ossa vt simul mandi possint.

Sic oua viuae calci obruta, aqua exaspera decoquuntur.

Si friabilem gallum, vel tenerum exoptabis: Iugulatus pensilis adhæreat ficus ramo, & maximam accipiet teneritudinem, quod Aristionis coquus dum Herculi immolatum gallum, qui fico pependerit, inter epulas attulisset, admiratus Aristio citam teneritatem, è durioribus periculum cœpit, & verum reperit. Liræ chordæ minutatim concisæ, nuper excoctæ carni reiectæ, vermiculari videbuntur. Et leporis excoctum, & congelatum sanguinem in puluerem versum super carnem inspargendo, sanguinosa videbitur caro, vt nauseabundus eiicias: & multa, quæ gulosis relinquimus. Sat sit tantum debacchatum esse.

De Mechanicis quibusdam experimentis.

Quædam extant non spernendæ subtilitatis experimenta, ab omni mixturæ additamento secreta, quæ non iniucunda fore putauimus ingeniosis, & artificibus, vt omne liber hic suboleat. Extat & artificium, quod aliquibus

Draco

Draco volans,

Vel Cometæ sidus dicitur, cuius talis fit constructio: E subtilioribus arundinū praxillis quadrangulum constituatur, vt lōgitudo latitudini hemiolia sit proportionis, diametri duo & ex oppositis partibus vel angulis immittuntur, quarum intersecatione funiculus illigetur, & eiusdem quantitatis, cum duobus aliis iungatur, è capitibus machinæ prouenientibus: sic papyro, vel subtili lino obtegatur, ne quod graue in ea sit: inde è turris mōtis, vel altioris loci fastigio, æqualibus & vniformibus ventis credenda, non validis ne disrumpatur machina, nec leuibus si vndique silebit aura; nam eam non sublimat, ventorumque segnicies irritum faciat laborem: ipsa recto non incedit tramite, sed oblique, quod efficit funis tractus è capite vno ex altero longa cauda, quam è restibus effinges æquidistantibus, & papyris passim religatis, sic leui tractu immissa, artificis manibus cōmittenda, qui nec segniter, nec oscitanter, sed valide impellat: & sic volitans

car-

carbafus aëra petit, vbi paululum fuerit eleuatum (hic enim ex domorum anfractu difruptus eft ventus) vt vix manibus compefci, vel retineri queat. Laternam aliqui fupra locant vt cometa videatur. Sclopum alii charta & pyrio puluere inuolutum, & cum in aëre quiefcit, immittitur per reftim accenfus funiculus, anulo, vel lubrico aliquo, ftatimque velum petens, ignem ori admouet, maximoque tonitru, in plures machina diffilit partes, & ad terram procumbit. Ælurum aliqui, vel catulum ligant, ac per aëra immiffas aufcultant voces. Hinc aufpicari poterit ingeniofus principia, quonam pacto, & homo volare poffit, ingentibus alis cubito, & pectori deligatis, eas autem à pueritia paulatim iactare affuefcant, loco femper fublimiori. Quod fi quifpiam id mirum putauerit, afpiciat ea, quæ Archytam Pythagoricum commentum effe, atque feciffe traditur: plerique enim nobilium Græcorum, & Fauorinus Philofophus memoriarum veterum exequentiffimus, affirmatiffime fcripferunt, fimpla-

chrum

chrum columbæ è ligno ab Archyta ratione quadam disciplinaque mechanica factum volasse, ita erat scilicet libramentis suspensum, & aura spiritus inclusa, atque occulta concitum. Sic facere possumus, vt

Ouum in ære ascendat.

Oui corticem vacuum rore complemus, & Maio mense eum accipimus: (alio enim tempore, vt æstate & autumno, verus ros non est, vt phisicis constat rationibus) & in meridie Soli oppones, & ab eo eleuabitur, & si difficilis aliquando fuerit ascensus, baculi, vel tabulæ adminiculo, dum ascendere incipiat, facilius eleuabitur. Altera quoque remanet ludicra subtilitas, vt tres

Schedulæ non tactæ situm permutent.

Quod illud penitus ignoranti, fieri non potest, quin mirabile videatur: Tres fiant schedulæ longiusculæ è papyro vel linteis; seque mutuo æquali superent longitudine: nam capite vno æquatæ omnes, & æque reuolutæ, deuoluuntur, diuersique situs reperiuntur, longior in medio, vel

vel primo loco, si longior eadem in postremo fuerit loco, immobiles remanent, quod non est, qui non putet, à dæmonibus factum, sed aliunde non euenit, nisi quia in reuolutionis fine remanet procerior, & extrema, à qua exoritur in reuoluendo remanent. Quorundam fuit error, qui verborum vi euenire putabant, ac de interrogatis omnibus, tanquam de oraculo responsa præbebant, nam si situm permutabant, ritè auspicari, effectusque propitiari, sin minus infortunari : nec voluere rationibus, & experiētiis fidem permutare, cum habitum in credendo effecerint. Est quoque artificium aliud, vt

Candela ardens sub aqua deferatur,

Talique paratur arte : Longum habeto vas, & capacitatis non incommoda, ori lignum applicetur, quo ardens candela insideat immobilis, & inuerso vase lumen fundum feriat, sic totum aquis penitus immergas nec subintrabit aqua, cum aere repleatur, & sub aquis ardebit multum, secundum vasis capacitatem.

Nec

Nec admirationis minus extat, experimentum, cum voles, vt

Vas inuersum aquam hauriat.

Quod sic efficies: Longissimi colli paratur vas, & quo longius, eo mirabilius, vitreum verò & pellucidum, vt ascendētem inspicias aquam, hoc bullientis aquæ expleatur, & vbi totum efferbuerit, vel igni fundum admoueto illico, ne frigescat inuerso ore aquam tangat, & intro totam absorbeat.

Sic naturæ rerum exploratores Solis radiis aquam hauriri, & absorberi aiunt, è terræ concauis locis in montibus, vnde fontanea efficitur scaturigo: nec læuia insurgunt hinc artificia in spiritalibus mechanicis, vt tradit Hieron. sed vti ab hoc proposito aliena, alio transferatur. Simile quoque à Victruuio de ventrorum ortu affertur, nunc vero in domesticum peragrauit vsum. Sic enim

Vas ventum proiciens

Confici potest, si fiat æolipila ærea, vel rei alterius, sit caua, & rotunda, & in ventre punctum habeat angustissimum, quo
aqua

aqua infunditur, & si fors arduum fuerit, priori vtere experimento, si ad ignem accedens inferuefcit, cumque nullum habeat spiramentum, maximum inde eiicit spiritum, sed vapidæ crassitudinis humectum. Nunc ad alia transire nobis liceat.

Funis si manibus conuoluatur, vt se inuicem secet, leui brachii tractu rumpitur, & absque eo difficile.

Sic pugno later erectus percussus aliquantulum, vel marmor, in plures dissilit partes, nec minus, ex fluminum volutationibus attriti, & rotundi lapides rumpuntur. Et leui secatur pomum ictu, si cultrum capite percusseris, illudque parum secet.

Si in hordeo inuestigaueris, syluestris auenæ aristulam reperies nigram, & obtortam, locustæ pedibus similem, si eam paginæ cum cera ligaueris, mollisque aquæ aspergine disseminaueris guttulas, vbi humidum senserit distorquebitur, vt liræ neruus, & erigitur charta, nec minus mummi styli acie volitabit.

De mulierum Cosmetica.

In-

Inter cetera circumferuntur, & expectantur maxime experimenta, quæ muliebribus dehonestamentis, & speciei conferunt, multumque referre aiunt, nos, ne alibi quærantur, hic scribere decreuimus. Primo autem

Capillos tingere.

Docemus flauos, nigros, aureos, cuiusq; placuerit coloris. Flauos enim reddes multum mellis oleo, & vitellorum ouorum. Nec minus lixiuius est sarmentitio cinere, hordei palea, liquiritio corticibus, rasura, & buxi frondibus, croco & cumino, si sæpius capillos laueris maxime flavescent, aurique colorem imitabuntur. Nigricabunt valde corticum ficus, gallæ, elates rubi, cupressi, & similium lixiuius. Hoc tamen commode tinges modo, barbã, & capillos, si cui canescunt: Argentea spuma, combustum æs, fortis lixiuii quadruplo permiscetur, dumque leuibus prunis in bullas erumpit, lauabis, & resiccatos calida perlues aqua.

Sic nigrescunt supercilia: Frigantur oleo gallæ, eas salis ammoniaci pusillo tritabis,

tabis, inde aceto immiscebis, quo rubi, & mori cortices ebullierint, illinantur supercilia, & per noctem immoraberis, inde ex aqua eleuabis. At quia sæpe accidit, vel locus pilorum multitudine deturpetur, vel glaber fiat, talia excipias

Psilothra,

Quibus perlitus locus glabrescit illico, & diutissime partes omnes pube immunes seruari possunt. Si vulgari decocto perunxeris, viuæ calcis, auripigmenti tertio, fortiq; lixiuio, & dum coquitur, pluma experimentum capias. Columella vero iubet ranam luridam in aqua coquere, vsq; dum ad tertiam partem decoxeris, eaq; corpus vngere, si quod glabrum facere voles. Sunt & infinita, vti hederæ, & vitium lachryma, quæ veluti gummi est, & psilothri effectum habent. Sed illud vt commodum satisfaciet.

Et si nunquam rediuiuos quæris, glabras rite partes tali radicitus erues illitu: Vti formicarum ouorum, hyoscyami succi, cicutæ & psyllii seminis, vespertilionis, & testudinis sanguinis. Alii aurea bractea

Et ea ignita locum impuberibus percurrunt, ut ne vestigium remaneat, nec amplius lanuginosum appareat. At

Pilos cito nasci

Si velis: combustarum apium cinis, cum soricis stercore, si rosaceo illeueris oleo, nascentur & in manus palma, quibus & addere rite poteris auellanæ, castaneæ, dactylorum, & reliquorum fabillium cinerem: ex omnibus enim renascendi vis destruitur, vel prodeunt molliores. Vnde Augustus solitus erat crura suburere nuce ardenti, quo mollior pilus surgeret. Si vero

Oculorum colorem permutare

Pueris velis, sic id assequeris: Putaminum coryli nucis cinere, ex oleo si inciput illinatur: puerorum albos oculos denigrari contingit, operatione iterata. Plæraque extant experimenta, albos, & glaucos oculos nigrefaciendi, & varios inducendi colores: sed hæc missa faciant, cum non tam leuiter egentes oculis periculum capiant, nec experientiæ, uti quæritur, respondeant. Nunc

Genarum liuorem abstergere.

Sic poteris, præcipue mulieribus, tempore quo menstrua patiuntur: Locus illi-
natur cerussa, fabarum puluere, aceto
immixto: Vel ouorum boletis melle mi-
xtis. Quædam sunt quoque

Smegmata mulierum.

Quæ nitorem, & læuorem faciebus in-
ducunt. Vti mica panis in caprinum lac-
serum iniecta, extillata inde aqua faciem
penicillabis, mirum admodum ad eam
dealbandam, & nitorem cuti concilian-
dum valet. Nec minus asininum candori
confert, nam cutem erugat, polit, & mol-
liculam facit. Ideo non temere Poppea
Sabina Neronis vxor quingentas semper
secum asinas ducebat, ac balnearum fo-
lio lacte illo corpus totum macerabat. V-
bi sic inalbueris,

Roseum faciei colorem conciliare

Poteris sic leniter, & fucum facies, qui
non detegitur, omnesque artificiosa si-
mulatione deludes: nam clara aqua pu-
niceas reddes genas, diu, multumq; per-
durante colore, eoque rutilantior fuerit
locus,

locus, quo magis aqua laueris, & panno perfricaueris: Ex Cardamomo, vel quæ pharmacopolæ paradisi grana dicunt, cubebis, garyophyllis, brasili rasura, & ardenti aqua sæpius extillata (vbi aliquantulum fuerint immorata, vel igni lento, vel putri fimo) aquam elicies, qua sæpe facies madeat, dum operari incipit. Si diu vrticam ebullies aqua, sæpeque corpus laueris coloratum, & roseo colore insignitum reddet, si id diu continuabis.

Sic autem gingiuas, & labia tinges, alumen, coccos, brasili rasura triterur, aquaue perfusa omnia Soli exiccentur, iis madeat bombax, quo labia & gingiuas perfricabis. Si autem

Aqua ad faciem magonizandam,

Et accommodandam quæruntur, si fors fuerit res cordi, vt leuore splendeat, oui albumina coquantur & durescant, iis aquam extillabis, eritque vsui apta, sic rosmarini, fabæque florum & limonium succo.

Hæc autem aqua omnium præstantissima, solertique cura excogitata: Tal-

P

cum

cum in minutissimum redigatur puluisculum, ollæ indatur, & item coclearum multam immittes copiam, & operculato ne fugiant : nam alimento fraudatæ immissum vorant talcum, concoquunt, vbi omne vorasse noueris cum testis rufas virreo accommodabis organo, aquam extillabis & seruabis ad faciem: Fæces noctu subdialibus locis ter opponito, ac denuo vasi imponendo oleum accipies, quo nil præstantius ad capillos fuerit. Sed

Furfures à facie abstergere

Sic potuerunt mulieres : Vaccinum, hircinum, & caprinum fel cum vitri puluere immisceantur, & mollis facies illinatur, & eam maxime purgat & faciem venustat : Draconteæ autem succus maculas omnes emendat, præcipue si eis os dehonestatur. Aliqua nunc apponemus

Dentifricia.

Quæ optima parabantur antiquitus, ex purpurarum & buccinarum testis crematis, nunc autem cito poteris vti combusti

busti panis micis, pumicis polline, coral-
lis rubeis, sepiarum testis, ceruino cornu,
& iis similibus, quorum vnumquodque
rite expolit & abstergit. Sic cocci granu-
lis, si purpura perfricabis. Omnium ta-
men optime sulphuris oleo, nam expo-
lit, leuigat, & maculas propulsat omnes.
Fit quoque aluminis & salis aqua extilla-
ta. Possumus &

Mamillarum incrementum prohibere,

Si volumus: Contundatur cicuta, eius-
que magnata cum aceto virginum vbe-
ribus imponantur, & sic coercent, vt cres-
cere non patiatur, præcipue hoc in virgi-
nitate, quanquam solito lac deneget tē-
pore: Molles autem & relaxatas sic coer-
ces: Alba argilla, oui albumen, omphaci-
tis galla, mastiche, thus, tusa omnia cali-
do aceto immisceantur, & illinantur mā-
mæ, & integra nocte commorare oport-
tet, & finito illic esse: si parum fuerit effi-
cax, opus innouato. Iuuant & ad hoc me-
sphili ossa immatura sorba, syluestria
pruna, acacia & malicorium, balaustion,
immaturæ nuces pineæ, syluestria pyra,
P 2 &

& plantago, si aceto ebulliantur omnia, & mammis apponantur, aut aliqua. Sic autem poteris

Ventris rugas à partu abstergere.

Diu aqua immatura coquantur forba ouique immisceas alborem nec desit aqua, cui arabum gummi sit solutum, tali lintheum pannum madeat aqua & ventri accommodetur: Vel combustum ceruinum cornu, amiantus lapis, ammoniacus sal, myrrha, olibanum, mastiche, in puluerem redacta omnia, cum melle permisceantur, & erugat omne.

Sed quærens Naturæ ostium restringere: ex partu enim relaxari solitum est, quod & si viro displicuerit, sic resarcies: Omphacites gallus tritato tenuissimè, quibus garyophyllorum pulueris parum admisceatur, vino ebulliant, quo pannum madeat, & loco applicetur.

Vel sic meretricium & popularium restringes & coarctabis: Gallis, gummi, alumine bolo, draconis sanguine, acacia, plantagine, hippocistide, balaustis, lentisco, symphyto maiori minori que, cupressi
nuci-

nucibus, vuarum acinis, glandium costis, vel cauo illo quo glans prorumpit, & dehiscens nucleum ostendit, mastiche & lemnia terra. Si hæc omnia rubro vino vel aceto decocta sint, & sæpe madeat vulua, coarctatur & supprimitur valde. Vel hæc in puluerem redacta, intro per arundinem traiciantur, vel iis suffimenta substituantur.

At si defloratam mulierem integræ virginitati restituere vis, tali pillulas constitues pacto: Alumen combustum, mastiche adiecto calcanthis & auripigmenti momento in tenuissimum redigantur puluisculum, vt fere tactum effugiat: pluuiali aqua pillulas vbi coegeris, digitis comprimito, & tenuem resiccari curato, ac naturalium ostio hymenæi loco accommodetur, vbi prius fuerit rupta, senis quibusve horis immutando pluuiali vel cisternina semper aqua fouendo, per naturalem id diem: & hinc inde vesiculas inducunt, quæ contactæ sanguinis inducunt profluuium, vt fere dignosci nequeat. Hirudine aliqui locum mordicus

capi curant. sic crustulas inducunt, & fricata sanguinem mouent, vbi prius prælatis arctauerint. Si aliquando tale hoc placuerit specimem, vt

Facies fucata pallescat,

Et dignoscere quæris magonizatam faciem, sic fiat: Crocum dentibus commanducabis, & ore propius mulieri inter alloquendum apposito, flatus deturpat faciem, & sub croceam reddit: si autem nullo fuerit circumlita fuco, innoxia remanet. Extat & alia

Aqua faciem denigrans,

Sæpeque mulieres fallit: luglandis calloso, herbidoq; putamine illo, quod guliocam dicunt, & gallis, chymistarum organis clarissima eliciatur aqua, qua si facies vel manus maduerint, nigrescunt paulatim, vt Æthiopes videantur, quod si abiicere & pristinae albedini restituere vis: Acetum, limonis succum, & colophoniam extillabis, talisque lotura nigrum illud abiicit & propulsat.

De muliebribus quibusdam remedijs.

Quædam prædictis succedunt experimenta,

menta, expetibilia multum, cum sæpe accidant & usu veniant, & si aliquibus inhonesta & non scribenda videbuntur, late quærat medicorum libros, ut nil aliud fere tractent, id autem utilitatis hoc affert caput, quod si ea dubia aliquibus videbuntur, hæc experientia selecta scripsimus. Primò autem

Veneris in castris militare

Si quis vult fortiter, tali muniatur cibo, præcipue bulbis: omnes enim Venerem stimulant. Vnde Martialis:

*Cū sit anus coniux, cū sint tibi mortua membra
Nil aliud bulbis, quam satur esse potes.*

Columella item in hortulo:

*Quæq; viros acuunt, armantq; puellas
Iam Megaris veniant gentilia semina bulbi.*

Sic eruca large sumpta, cicer, cæpæ, pastinaca, anisum, coriandrum, pinearum nucum nuclei, inter hos satyrion large mouet semen, & fortius venerea in re obstat, & mulieribus libido acrius excitatur, venerisque vrticæ sunt. Sique nobis esset herba illa, quam Indus attulerat (cuius meminit Theophrastus) ut non

solum edentibus, sed tangentibus iam genitalibus adeo vis increfcere, vt valerent quoties coire vellent, & qui ea vfi fuerant duodecies perfeciffent, illum autem ad feptuagesimum coitum perueniffe affirmat, vt tandem guttatim efferet fpermaris emiffio, & in fanguinem deueniret. Vnde fi ex omnibus vel aliquibus Venerem vis ciere, tali remedio vtere: Satyrij fumito radices, pineæque nucis nucleos, anifum & erucam, & æquali certent pondere, fcincorum medietas, moschi parum, fic electo & defpumato melle conficiantur, nec remouendum pafferum cerebrum, ornogloffum, fylueftris eruca, & iis fimilia. Si quis autem certando vellet mulieris femen mouere, coli glandem, moschi, & vulgo dicti zibetti, caftorei, cubebarum, & olei ben afpergine irrigato, vel horum vnum: coeuntes enim large mouent. Vterque autem fic delectabitur, longum piper, piperum, galanga contundantur, pulueris, pusillum cum melle conficiatur, eoque vtantur. At

Veneris desideria obtundere,

Contra sic poteris: Rutam comman-
ducato & caphuram: destruit enim sta-
tum, quo erigitur virga: vt eunuchus vir
euadat. Sic vitex inhibet Venerem, & si
substernatur, bibatur vel manducetur se-
men deficcat. Vnde matronæ in Ther-
mophoriis Atheniensium foliis iis cubi-
tus sibi substernebant, nec minus lactu-
ca, quibus continuo comeditur, coeundi
adimit facultatem: ideo Pythagoras vo-
cabat *εὐνυχον*, quod verborum inuolu-
cris innuunt quoq; Poëtæ; Callimachus
cecinit Adonidem, cum lactucam co me-
disset, ab apro interemptum, atque à Ve-
nere sub lactuca conditum, quod holere
tali (Athenæus ait) Venus elanguescat, &
impotentes viri ad cōcumbendum fiant.

Valet ad conceptionem leporis vte-
rus, si mulier ederit, & ventri imposue-
rit: vbi vero conceperit ab his omnibus
cauere debet, nam conceptum destrue-
re possunt: Vti mentha naturalium ho-
stio post coitum apposita: genitale enim
semen corrumpit, & lacti apposita, nec

coalescere, nec cohibere facit etiam adiecto coagulo, imo si mammis accesserit, nec densari lac patitur. Crocum concipiendi vinum maxime amolitur, Salicis decoctum si ieiunè bibatur, sterilem reddit, cum ocyslime salicta suum deperdat semen, ut in araneam prius abeat, quam maturitatem sentiat. Vnde Homerus frugiperdam appellat

Κλήτρουσι αἰγαροικαὶ ἵτεα ὠλεσικάρποι.

Sic mulæ vngulæ fumigium, vrina, sudor, aqua, qua ferrum extinguunt fabri, hæc omnia post menstruorū profluuium. Sed inter hæc saltatio præualet, & præcipue obest ei, cum se nimium motitarit, post cum viro congressum, nam cum retinere nequeat genitale semen infusum, irritum foras prolabitur, & resilit, quod fortasse erat coalitum: Vti psaltria illa, quam narrat Hippocrates, quæ cum semen non conceptura retinere nollet, ne conceptio ignobiliorem redderet, ad terram diffiliens, ac genitura exacta ad terram eius defluebat semen.

Superstitiosi alii septenarii numeri

virtuti fortasse pythagorizantes, & occultæ proprietati adscripserunt: cum modo Hippocrates septies dixisset, id tamen falsum coarguitur, cum ocyus, & tardius defluat, quod si magis saltauerit, scito minus concepturam. Sabinæ succo hausto, ruta, scammonio pessu instar vuluæ indito, suffitus opoponacis, galbani, & viui sulphuris. Inter hæc nigro (quem vocant) sapone prolita gallinæ penna, vuluæ admota, nam illico abortum parit. Hæc omnia sunt maxime præcauenda, nam prægnantibus obesse solent.

De elichniis, eorumq; præstigiis, & quomodo homines equinis, aliorumue animalium capitibus videantur.

Diu multumque cogitavi, vtrum antiquis arcana huiusmodi ignorarentur, an veritati responderint, quæ de eis dicuntur, & ab impostoribus promittuntur, nec parum gauisus sum, cum inter antiquos multos compererim, quibus hæc fuere curæ, præsertim Anaxilao, Plinianæ assertioni fidem adhibendo: nec parum in his inueniendis desudauimus ad

explendam nostram historiam, nec ab re fuerit eorum commemorasse, & in medium afferre experientiae accommodando : iis primo assuescat operator, ad alia paulatim deueniens : docenturque primo, quomodo videri possit omne, &

Coloratum cubiculum.

Sed maxime id perpendendum duco, luces omnes amouere, ne lumine illo impediatur, supereturq; è lampade color emanans, & frustretur illusio, si die fuerit, claudantur fenestrae, ne aliquod lumen irrumpens praestigium destruat.

Viride autem sic videbis : Sit viridis lampas, vitrea, & pellucida, ut pertranscuntes radii medii colore inficiantur, & (quod in hoc plurimum conducit) oleo, vel omni, quo viuit humido, immisceatur ærugo, vna rite terantur, ut humor fiat viridis, lichnus ex linteo coloris eiusdem, vel è gossipio paretur vnctio, lampade in illa peruratur, oppositum feriens lumen, viride omne, & intuentium vultus ostentat.

Nigrum autem omne, si videre desider-

derabis: atramentum immisce omni, fuliginem vel simile: melius autem è sepiis immissum atramentum, nam lucernis admotum, si accenditur atra lucet flamma. Sic Anaxilaum lulisse fertur, sæpe enim ex atramento sepiæ astantes æthiopes reddebat & nigros.

Flauum si teres omne, vti auripigmentum, crocum, lupinorum cortices & oleo permiscebis, & accendes in eo funiculum, flaua lampade, croceum, conspicias omne.

Viride partim, flauum partim, & nigrum si præoptabis, hæc in simul permisceto: vti quoque tradit Simeon Sethi, si quis thryallida, id est, lucernæ stupam, in sepiæ atramento, & æris ærugine intinxe-rit, homines circumstantes videri, partim æreos, partim nigros, propter mixtarum rerum insperfectionem. At

Domum argenteam & luminosam videre

Si præoptabis, sic efficies: Nigris abscinde lacertis caudas, & stilla è fractura emanans lucida excipiatur, è multo amen plures adunabis, & papyraceum li-

coalescere, nec cohibere facit etiam adiecto coagulo, imo si mammis accesserit, nec densari lac patitur. Crocum concipiendi vim maxime amolitur. Salicis decoctum si ieiunè bibatur, sterilem reddit, cum ocyslime salicta suum deperdat semen, ut in araneam prius abeat, quam maturitatem sentiat. Vnde Homerus frugiperdam appellat

Κλήτροις αἰγαροῖ καὶ ἵτεα ὠλεσικὰ ἔρποι.

Sic mulæ vngulæ fumigium, vrina, sudor, aqua, qua ferrum extinguunt fabri, hæc omnia post menstruorū profluuium. Sed inter hæc saltatio præualet, & præcipue obest ei, cum se nimium motitarit, post cum viro congressum, nam cum retinere nequeat genitale semen infusum, irritum foras prolabitur, & resilit, quod fortasse erat coalitum: Vti psaltria illa, quam narrat Hippocrates, quæ cum semen non conceptura retinere nollet, ne conceptio ignobiliorem redderet, ad terram diffiliens, ac genitura exacta ad terram eius defluebat semen.

Superstitiosi alii septenarii numeri

VIR-

virtuti fortasse pythagorizantes, & occultæ proprietati adscripserunt: cum modo Hippocrates septies dixisset, id tamen falsum coarguitur, cum ocysus, & tardius defluat, quod si magis saltauerit, scito minus concepturam. Sabinæ succo hausto, ruta, scammonio pessu instar vuluæ indito, suffitus opoponacis, galbani, & viui sulphuris. Inter hæc nigro (quem vocant) sapone prolita gallinæ penna, vuluæ admota, nam illico abortum parit. Hæc omnia sunt maxime præcauenda, nam prægnantibus obesse solent.

De elichniis, eorumq; præstigiis, & quomodo homines equinis, aliorumue animalium capitibus videantur.

Diu multumque cogitavi, vtrum antiquis arcana huiusmodi ignorarentur, an veritati responderint, quæ de eis dicuntur, & ab impostoribus promittuntur, nec parum gauisus sum, cum inter antiquos multos compererim, quibus hæc fuere curæ, præsertim Anaxilao, Plinianæ assertioni fidem adhibendo: nec parum in his inueniendis desudauimus ad

explendam nostram historiam, nec ab re fuerit eorum commemorasse, & in medium afferre experientiae accommodando : iis primo assuescat operator, ad alia paulatim deueniens : docenturque primo, quomodo videri possit omne, &

Coloratum cubiculum.

Sed maxime id perpendendum duco, luces omnes amouere, ne lumine illo impediatur, supereturq; è lampade color emanans, & frustretur illusio, si die fuerit, claudantur fenestræ, ne aliquod lumen irrumpens præstigium destruat.

Viride autem sic videbis : Sit viridis lampas, vitrea, & pellucida, vt pertransientes radii medii colore inficiantur, & (quod in hoc plurimum conducit) oleo, vel omni, quo viuit humido, immiscetur ærugo, vna rite terantur, vt humor fiat viridis, lichnus ex linteo coloris eiusdem, vel è gossipio paretur vnctio, lampade in illa peruratur, oppositum feriens lumen, viride omne, & intuentium vultus ostentat.

Nigrum autem omne, si videre desider-

derabis: atramentum immisce omni, fuliginem vel simile: melius autem è sepiis immissum atramentum, nam lucernis admotum, si accenditur atra lucet flamma. Sic Anaxilaum lusisse fertur, sæpe enim ex atramento sepiæ astantes æthiopes reddebat & nigros.

Flauum si teres omne, vti auripigmentum, crocum, lupinorum cortices & oleo permiscebis, & accendes in eo funiculum, flaua lampade, croceum, conspicias omne.

Viride partim, flauum partim, & nigrum si præoptabis, hæc in simul permisceto: vti quoque tradit Simeon Sethi, si quis thryallida, id est, lucernæ stupam, in sepiæ atramento, & æris ærugine intinxerit, homines circumstantes videri, partim æreos, partim nigros, propter mixtarum rerum insersionem. At

Domum argenteam & luminosam videre

Si præoptabis, sic efficies: Nigris abscinde lacertis caudas, & stilla è fractura emanans lucida excipiatur, è multo amen plures adunabis, & papyraceum li-

cium vel sparteum inficies, & si poteris oleo permisceto, sic argenteo colore omne videbis perfusum. Idem in omnibus imitaberis.

De stanno, & eius medicinis primi ordinis,

Est plumbi species altera, & alba, quam stannum vocant, cum ab eo parum differat: unde sæpe in plumbum vertitur: & plumbum in stannum: perfectius tamen plumbo est metallum. Est & argenti æmulum, simulq; multum colore communicant hærentque: suapte natura stannum talem sortitur colorem, vt alia maxime dealbet corpora, sed frangit, & friabilia reddit, præter plumbum: quique artificio aliquo commiscere callet, non minimum nanciscitur opus. Pro viribus ergo argentum imitari conemur, quod facile præstabitur, si quæ inficiunt, infirmitates abolefcimus, ac funditus eruimus fridorem, videlicet, surditatem, liuorem, & molliciem: non enim prius ignitum liquatur, sed igni adhærescens eximiè velox fluxum facit: has impingunt notas, nec in meditullio coniunctæ, sed vt aduenti-

uentitiis illud spoliare possumus, & primo docebimus:

Stanni stridorem tollere, & molliciem

Non desunt, qui id euenire tradant cineribus, calce, oleis & destillatis aquis, si colliquatum extinguatur, nec minus bullitionibus: at sic perfectius, & commodius expedies: Igne stannum postquā fuerit solutum, argentum viuum iniice, amoue, & in vitrea cucurbita accommodato, cui venter in orbem turgescat, & collum in longum porrigatur, atque curuetur, inferuescat igni, eiusque vis argentum viuum sublimet, & per vasis collum suspendatur, & descendat stillatim, vt prorsus absumatur, remanet in fundo stannum, hoc identidem ter, quaterque effcito, dum penitus, vt i glacies, nullum exhibeat stridorem.

Sic vero aliter rectius expedies: In calcem redigito, vt i docuimus, vt fugitiuam illam, & non fixam argenti viui substantiam deleat, vel sulphuris potius illius causam: & si primam & secundam post vicem non eueniet, vicissim tertio prosequere-

sequere: in corpus cum debitis reducens,
voti fies compos, & sic durescit, vt prius
igne candens videatur, quam soluatur:
nam vehemens ignis viui argenti humi-
dum consumit, quod facilem præbet fu-
sionem, vt durius igne soluatur, & sic o-
mnia possumus corpora mollia indurare
vt igniantur, sed manifestius in stanno,
quam in aliis metallis id experitur. Si vis
autem

Stanno surditatem adimere:

Quia per se molle, est surdum: cedit e-
nim percutienti, metallis vero reliquis
associatum fit magis durum, & sonorum,
sed hoc opus, hic labor erit: consortium
enim peruicax omnium respuit, nisi
plumbi, & omne reddit fragile. Sed tali
perficies artificio: Forti aqua solutum fa-
tiscat, sic argentum rite purgatum plum-
bo, aliudue, vna misceatur aquæ & leui i-
gne vas inferuescat, & vi redundantis
caloris in vapore soluta ad summa elata
deuolet aqua, resiccata m extrahito, & in
aliud transferatur, vas, forti denuo infusa
tantisper aqua donec coniuncta, ac per
mini-

CAP. I.

minima simplicitate videtur: Vbi-
trunque in aqua et calce mixtum
& permiscetur: (quoniam cum (ita-
iunt) componitur in aqua.)

Sic coniungitur spiritus vitæ et aqua
igne liquantur cyathis dimittitur
sic dulce, sicut in aqua, et in aqua
quod vocatur, sicut in aqua. Cum
ceri quoque puri, et aqua, et aqua
non per aquam, et aqua, et aqua
sensibile videtur, et aqua, et aqua
dargyri, et aqua, et aqua, et aqua
ita non videtur, et aqua, et aqua
igne demittitur, sicut in aqua, et aqua
figulariæ cere, sicut in aqua, et aqua
diem subigne, sicut in aqua, et aqua
nibus. Facile quoque

Quodque potest, sicut in aqua, et aqua
reducet, et aqua, et aqua, et aqua
inductione, sicut in aqua, et aqua
rem enim aqua, sicut in aqua, et aqua
vestitur.

De aqua, et aqua, et aqua, et aqua
primi, et aqua, et aqua, et aqua, et aqua

olacuerit:
tur, & in
admoto,
remanēs
ma euolet
m chryso-
butitur e-
sceatur, fa-
um inuol-
ueatur, in-
is quibus
gelati ali-

inis.

is medici-
quæ super
pora, alte-
mni absint
uersifican-
positæ ob-
dinis medi-
oris ordinis
que deficit,
difficillimæ
r, nos pau-
culas

sequere: in corpus cum debitis reducens, voti fies compos, & sic durescit, vt prius igne candens videatur, quam soluatur: nam vehemens ignis viui argenti humidum consumit, quod facilem præbet fusionem, vt durius igne soluatur, & sic omnia possumus corpora mollia indurare vt igniantur, sed manifestius in stanno, quam in aliis metallis id experitur. Si vis autem

Stanno surditatem adimere:

Quia per se molle, est surdum: cedit enim percutienti, metallis vero reliquis associatum fit magis durum, & sonorum, sed hoc opus, hic labor erit: consortium enim peruicax omnium respuit, nisi plumbi, & omne reddit fragile. Sed tali perficies artificio: Forti aqua solutum fatiscat, sic argentum rite purgatum plumbo, aliudue, vna misceatur aquæ & leui igne vas inferuescat, & vi redundantis caloris in vapore soluta ad summa elata deuolet aqua, resiccata m extrahito, & in aliud transferatur, vas, forti denuo infusa tantisper aqua donec coniuncta, ac per
mini-

minima complexata videantur: Vel vtrumque in aquam ex calce redigatur, & permisceatur: spirituum enim (vt aiunt) corporumque fit mixtio.

Si contingat ipsius lucem hebetari: Igne liquatum cyclamino demergatur: sic dulce, sonorum fungens, & optimum, quod vocant, habebis album. Commisceri quoque poterit argento, & aliis stannum per viuum argentum, quod aliquos sensisse video, & optimum parant pseu-dargyron: In liquatum cum viuo argento stannum immiscent argentum, & diutius igne detinent, detrahunt, & sic fragile in figulariæ cretæ pilam inuoluunt, & per diem sub igne detinent, vel calidis cineribus. Facile quoque

Stannum in plumbum vertere

Quisque poterit, si sæpius in calcem reducet, & præcipue, si conuenientem inductione illi adhibuerit ignem: stridorem enim amittens, facile in plumbum vertitur.

*De auro, & argento, eorumque medicinis
primi ordinis.*

Nemo

Nemo est, qui auro iis operetur, cum nobilissimum sit metallum, sed omnibus illud imitari conantur, cum raro quoque antiquitus misceretur: vnde si de eo medicinas aliquas apponerem, non nisi dicta repeterem, argento tamen sic illud imitari conabimur. Et

Argentum in aurum tingere

Dabitur sic facultas: Lixiuum primo tale parabis acre: Calx immittatur in ollā, cuius fundum crebris foraminibus sit solutum, tenuibusque: peruium supra lignum, vel tegulam accommodabis: inde puluerem, & aquam paulatim infunde calidam, ac per arcta fundi foramina in subiectam fideliam mundam defluat, ac iterabis, vt acerrimum fiat, in hoc tritum immittas stibium, vt in tenues auras euolare possit, ocioso igni ebullire sinas: nā vbi inferbuerit, purpurascet aqua: tūc per lineam laciniam, in purum vas exprimito, in residentes pulueres denuo lixiuū immittas, & in prunas sufferuefacias tantisper, donec non amplius cruentata videatur aqua, coloratum lixiuū

CON-

conferuefacito subiectis ignibus, donec euanuerit aqua, residuentem verò resiccatum puluerem, cum tartari oleo desiccato, & dissoluto, & ex auri, & argenti ponderibus æquis lamellis fictili tusorio vase vicissim inspergito, carbonibus celato tantisper, & opus innouato, donec perfecti coloris prærogatiua aurum æmulari videbitur. Ære combusto, sic aureum colorem effinges: si ex calcantho, salnitro, aluimine, cinnabari, & æruginè fortem facies aquam, ac solutum fatiscat in ea combustum æs, in corpus reducendo, aurei coloris multum retinebit: Fit quoque cyano sæpius argentum inspargendo, & ignibus committendo.

De viuo argento, & eius medicinis primi ordinis.

Iam Hydrargyri operationes aggredi non intempestium videtur, & illius congelationes minimas, quod incongelabile putaueram, veras autem posterius: nunc, quæ aliquibus factitari non inutiliter solent, cupientibus aperiemus, & primo

Argen-

Argenti viui congelatio cum odore

Metallorum, & præcipue plumbi, & nunc eo efficere libet : Purgetur plumbum, & à scoriis separetur, liquatum in foueam proiicito, vbi iam frigescere incipiet, ligni præfixa cuspidē, & detracta, fluidum immittito argentum, & congelatur, pila tundito, & multoties reiterabis, vbi durum iam habes, sæpius colloquato, & in claram aquam immerso, tandiu opus iterabis, donec durum, & sub malleo ductile habes, nec tamen inutile fore censeas. Fit & alia

Argenti viui congelatio cum casside ferrea,

Vel patina, proiiciendo cum eo aquam, qua fabri ignitum extinguunt ferum, ac illo duplum immittatur ammoniaci salis, calcanthi, & æruginis : vehementique igne sinas ebullire, ferrea semper spatula versando, & si absumitur bullitione aqua, calida paretur alia, & proiciatur, ne sinat ebullire: sic diei quadran-
te congelatum habes, inde linteo fisco, vel corio stricte manibus congelatum exugito, vt exudet quantumlumcunque
habet,

habet, expressum denuo congeletur, dum omne perficiatur, sic in praelotum fictile dimittatur cum fontana aqua detractis, quod pessum ierant sordibus, in eandem fideliā misceto, & confundito, donec lotum, & clarum habeas, sub dio tribus noctibus apponito, & in restæ duritiem crasse scit. Illud autem

*Argentum viuum congelatum in aurum
tingere*

Si vis, & pulchre : Infractis particulatim partibus, cum cadmiæ terræ pulueribus alternis fusorium vas, & testaceum compleas, quibus mixtura mediet, è schidiis, & passis vuīs, & cyperi radice Indica illa, quam officinæ Curcumam dicūt, contusis, & inuolutis : expletum vas luto circumlinies, & Soli exiccabis, vel igni, vt Solis vicem penset, sic igni appones, vt ferueat horis sex, & incandescat, inde vi folium proflatur, & maxime vexetur, vt fluxum faciat, & vbi fluxerit, frigescat carbonibus tumulatum, sic aurum coloratum, & splendidissimum reperies. Et aliter

Argentum viuum cum aneis pilis

Fixum reddere possumus, & congelare : Aerea duo hemisphæria fabricemus, vt se inuicem penetrent, ne expirare possint: intus viuum argentum cum crySTALLINI arsenici æquali portione, & tartari rite contusorum & cribro succretorum immittantur, luto foras commissuræ perlinantur, ne respirent: sic resiccescant, & carbonibus exaggerabis : & obrues quarta diei parte, postremo incandescat totum, inde extrahes, & aperias, & totum ænei vasis concauo coalitum inhærescere videbis, malleo percussum decidet, liquato, & proiicito, & optimum dabit argenti colorem difficileque ab eo secernitur. Si æri immiscere placet, cum eliquato æris triplo immisceas, & sine argento optimum ostendet album, dulce, & malleabile.

Vel aliter: Fictili ollæ æneum operculum imponatur, ac accenso igne mire viuum argentum in operculo congestum reperies, & mirabilius congelabitur: alii & ferro, chalybe, argento, ac denique auro

auro conficiunt, diuersisque vtuntur modis, in aliquibus vtile fuerit scisse, nec meminisse obfuerit. Fit &

Argentiviui congelatio cum oleo

Alia, & sic factitatam à multis reperio, retinet tamen aliquid, & ingeniosa est valde: Ex argento, rubro arsenico, & aurichalco vas efformetur in sciphi speciem, quod rite operculum cooperiat, ne respiret, viuo argento reple, & iuncturæ luto muniantur aliquo, oui albumine, vel resina pini, vt fit, & in ollam suspendatur lini oleo plenam, & naturalis diei medietate sinas ebullire, extrahe, & exemptum curio, vel stramine exprimito, & si quid incongelatum fuerit, opus iterato, & coagulari cogito. Si vas tarde coagularet, quantum ponderis amisisse vides, ex aurichalcho, & arsenico rependas, è pondere enim dignoscere non possumus, & vtere. Iam poscit ordo fixationis aliquas apponere, cum semper coagulationibus subsequantur, quæ plus aliquando, minusve retinent partium, Vnde

Argen-

Argenti viui coagulati fixatio.

Hæc sic procedit, nec absque ratione : Testaceum vas, quod igni resistat, parato, cuius fundo sambuci radicum rasuram substernas, manibus calcando & accommodando, aliud deinde sternito pauimentum è crySTALLINO vitro, pila tuso, & per incerniculum traiecto & subtilissimo : inde piperis, zinziberis, & cinnamomi aliud, malagma illud, vel congelatum argentum viuum imponas, inde vas reple pulueribus eisdem ordine præpostero, operculum imposito, ac lutomunito, Solique interdium credendum: vt ad candorem reducatur. Sic vas inuertas, & leuibus subiectis prunis supra primum incandescat, per horam, inferius postea & colliquetur, & purum reperies argentum : si quid remanet alienum, omne non congelatum euolat, & ex omnibus, quas videre contingit, & experiri, fœlicissima hæc successit, omnibus vti poteris : vel in corpus illud fixat, quo fuerit congelatum.

Est & alia argenti viui fixatio, non vtilitate

litate inferior, & vti poteris, si placuerit: Salnitrum & tartarum triturentur, & in pollinem redigantur: igne intus admoto, flammam erigens, comburitur, remanēs in aquam vertatur, & leui flamma euolet humidum, & sal remanens cum chryso- collæ factitiæ combustæ (combutitur enim vt albumen) triplo permisceatur, salis achali duplo, hoc congelatum in uolue vase duro, ignis supra admoveatur, inde circum, tandem inferius senis quibusue horis, & partes retinet congelati aliquas.

De medicinis secundi ordinis.

Dicemus nunc medii ordinis medicinas, illæ enim nobis dicuntur, quæ super diminuta aliqua proiectæ corpora, alterant sic corpus, vt parum ab omni absint complemento, minimisq; diuersificantur differentiis, nec vltimis expositæ obstant examinibus, sic primi ordinis medicinas superantes, vt à maioris ordinis medicinis superantur, parumque deficit, vt ad eas transeant. Sed quia difficillimæ sunt, & difficulter reperiuntur, nos pau-

Q. culas

culas probauimus, & apposuius. Et primo

Argentum in aurum tingere.

Docetur, & tinctura tam completa, vt vere credatur aurum: Ex argenti elimata scobe, cum argenti viui triplo igni malagma confice, ac vitreo in vase carbonibus inferuescat, dum illud argenti viui euolet, quo argentum superatur, inde sal ammoniacus & viuum sulphur æquali argenti pondere triturentur, ac vitreo in vase aliquo duas horas flagrantibus prunis immoretur, dum eius vis salem ammoniacum, sulphur, inde viuum argentum sublimet, & vasis collo inhæreat, vas frange, & argentum aureo colore insignitum, sui que ponderis vel maioris seruato, talemq; illico parato aquam: Romanum chalcantū, cum duplo rubei, cyprii chalcanthi stillatitii, quod vocant coparofam, & optima sit, nam hinc omne dependet: sic salnitri triplo, æruginis parte tertia, ac cinnabaris sexta, & vitreis organis aquam stillatim exigit, cuius partes duę cum seruato argēto per naturalem diem lento

lento igni bulliant, inde aucto destillationis igne, aqua omnis euaporet, & quod in fundo remanet, cum chrysolæ calce testaceo in vase fusorio accommodetur, ore operto, & luto obstructo, colliquationis ignem adhibeto, & habebis: lutescit enim argentum, maxime colore nunquam cariturum, vel eum permutaturum, vt ex aminibus omnibus auri expositum, coloris parum, vel nil amittat.

Sic aliter colorem auri æmulabitur perfecte, & peculiariter: Meminisse iam debes è stibio confecti æris vsti, id cum argenti medietate colliquatum, perfectum auri dabit colorem, vt videri possit. Si auro commisces, meliorem dabit, vt aliquorum patiatur examen.

Aliter quoq; fit optimè. Si argenti viui congelationem, quam cum casside diximus, tertiæ argenti parti remiscebis, argentum aureo colore insignitum reperies, cū æquali auri portione colliquabis, in ollā impones, & per acre acetum fundas, ac per diei quadrantē ebullire sinas,

Q 2 & co-

& colore augebitur magis, hoc autem extremo impones auri examini, ex communi scilicet fale, & laterum puluere, addito tamen chalcantho, aurumque sic purgatum accipies & examinibus obstat omnibus, ac non solum in secundum, sed in tertium migrat ordinem.

De medicinis tertii ordinis.

Iam tertii ordinis medicinas aggredi oportuum fuerit: siquidem scio multum animos ab huiusmodi lectione detinuisse, cum à libri initio nil aliud concupierint, sic pecuniæ luxus irrepit. Nunc profundiora naturæ mysteria panduntur, apud eos tamen, qui nummos exoptant, si fere aliquis est, qui eos non depereat. Et si alias ab antiquis tertii ordinis medicinas tradidimus, cum nobis non sit eorum copia, in aliud tempus fortasse differre censuimus. Multi sunt, qui multa periclitauere experimenta: quorum ea, quæ lucrosiora & expeditiora sunt, trademus. Et ex iis primo

Cinnabarim fixum reddere.

Qui id facere quæsierit, ita faciundum esse

esse censeo: Cinnabaris confractæ partes ad magnitudinem iuglandium vitreo in vase capacitatis eiusdem argenti pondere iam triplicato, vel maiori disseminatas condito, & vicissim insparfas, luto munias, & resiccari finito, sin minus in Solem, vt repetas oportebit, inde cineribus immersum tandiu lento igni decoquas, quousque infractum plumbeo colore liquefcit, quod si nec quidem, iugem operã impendas, dum ad id peruenerit: inde plumbi duplo eluas, ac elotum examini- bus omnibus expositum, pertinacius obstabit, maioris ponderis & virtutis: & quo leuiori vteris igne, tanto facilius res peragetur.

Sic vero animatur argentum & amis- sum refarcietur: Sublimato viuo argento ex aceto, distillato bulliat, inde viuum ar- gentum remiscebis, & vitreo recuruo va- se viuum argentum in ignem inferuefa- cto deuolet, & in receptaculum dilaba- tur, & seruetur: ponderis (si scapis) parum amisisse comperies.

Aliter sic, & citius, & lucrosius facies:

Infractas cinnaberis partes ad tessellatam magnitudinem in oblongum linteum sacculum accommodabis, ollæ lateribus vndique distantem, inde lixiuum per acerrimum fundat ex alumine, tartari duplo, viuæ calcis quadruplo, & cineris roboris æquali portione confectum, vti fieri solet, vel ratione aliqua parandum: per diem ebullire sinas, exime, & ebulliat cum oleo, iugem operam impendas, & integram cum nocte diem finito quoq; illic esse, & exemptas ex oleo cinnabaris partes, oui albumine subacto perlinito, ac in tertia parte eliminatæ argenti scobis reuoluto, in fundo apti vasis substernito, rite figularia creta munitum, vt diximus, ignem adhibe diebus tribus, & tam postremo augetur, vt igni cedat, & fere liquefcat, detrahe, & ex facibus extremo argenti examine perluito, & ad verum, & naturale deducito.

Sic & aliter fixum reddere possumus: Si testaceo in vase rotundo vndiq; clauso, vbi exili spiramento cinnabarim immiseris, glutino ex oui albore parato illinas,

nas, ne vis ignis carbunculet, igni accō-
modato, paulatim vigorando, vel ligno-
rum ferratura, quousq; eundem contra-
xisse colorem cernes: ne festines, opuse-
nim omne corrumpit, & sæpe à Philoso-
phis præceptum nosces: sed hoc ministe-
rium quærit maius. Nec aliter inutiliter
fixum redditur, vsto ære in sparso fictili
in olla, prius tamen chalcantho dissemi-
nato, & calce expleta pertinaci munia-
tur luto, & triduo vitriariorum fornaci
relinquatur, detrahe, & argentum æs re-
tinebit, si recte hæc animaduertes, nō pa-
rum nancisceris lucri: omnibus enim an-
testat, qui tali parantur arte, facultate &
fructu: nec pauca dixisse pœniteat. Id au-
tem ingeniosorum reperit diligentia, v-
nius pharmacopolæ exemplo, qui cum
cinnabarim conficere quæreret: in argen-
tum casu optime versum inuenit. Utilius
fixum redditur, si cinnaberis arte confi-
citur, sulphure non tam adustibili, ac
maiori parte.

Erit quoque voluptuosum, si cui pla-
cuerit, è fixo cinnabari argenteam barbā

elicere : Si vase eodem accommodabis, igne solum inferius lente admoto argentum adhuc spirituosum, nec plumbum expertum, vti sylua erectum cernes capillamentum, vt nil fuerit visu iucundius. Quæritur & apud Chymistas, non cinabarim solum fixum reddere, sed

Aurum ex argento extrahere.

Nec tam parum, quin sumptibus reficiens, multum non superlucraris, hæc est eius conficiendi norma : Tenuis eliminata ferri scops in fusoriū vas, & durum igni tam diu incandescat, dum solvatur: inde factitiam chrysocolam, qua auri ferrumini vtuntur aurifices, & rubeum arsenicum paulatim inspargito, & postquam insperferis, æquali argenti pondere iniecto, exquisite purgetur, vase è cineribus parato & forti, iam exclusis sordibus omnibus auri in separationis aquam immergito, & aurum deorsum vasis fundo procumbit, colliges, nec veridicum magis è multis, & peculiosum, & laboriosum reperimus, laboribus ne parcito:
& ri-

& rite ministrato, ne tempus & oleum teras.

De Phæbi & Pithonis pugna.

Remoueaturo suo loco ingentis corporis Python, faciei horridæ, rutilis cristulis, maximoque veneno minax, latiori aculeorum aceruo stipatus: ex omnibus acrior, quæ mater tellus producit: multumque loci conducit situs: vt hinc omne dependeat. Hic rabidi viaeris, viperæ virulentior, eminus duros infigit ictus: cum inimicum absorbuerit, cæco demergatur antro, vbi primum obmutuerit, ne surgentis vi vaporis, strangulanteque halitum eructans, astantes interimat, vnde conducit vesicis caput obulens, si fuerit quoque tutum, sed tutius erit militantes relinquantur: sic Phæbus suis paulatim confodiens sagittis, ingentem sternat Pythona, & sic in fine percutiet, vt exhausta sit pharetra, venenumque effusum, nec cœli desit clementia, sed longa imbrium procella sæuientem compectat, humoremque cupitum ipse hauriat, multaue humiditate intereuntem, detineat:

neat: sic Phœbi, Pythonisque, per diēi quadrantem immoretur bellum, vel plusculum, quod nil referre arbitror, dummodo victoriam referat: sic popularis visceribus, prostrato hoste, exhausto exinanitoque veneno, ira Phœbi cesset, & si amplius reuiuiscit, aditus vitam repullulandi resecetur, & tantum pugnet, dum pugnando occumbat: tunc Phœbus frōdibus & corollis caput redimitum, ferat insignis victoriæ præmium, nec lascium puerum iniuriis laceffat, & sat fecisse sciet.

De virtutibus quarundam Herbarum.

Sicut vult Philosophus in pluribus locis: Omnis scientia de genere bonorū est. Veruntamen. operaris aliquando bona, aliquādo mala, prout sciētia mutatur ad bonū & ad malum finem, ad quem operatur, ex quo concluduntur duo. Quorum vnum & primum est, quod scientia magicalis non est mala. Namq; per eius cogitationem potest euitari malum, & prosequi bonum. Concluditur etiam secundum, ex quo effectus laudatur propter

pter finem, atque vituperatur etiam finis scientiæ, aliquando non ordinatur ad bonum vel ad virtutem. Ex hoc sequitur quod scientia vel operatio aliquādo bona vel mala. Quia igitur magicalis seu cognitio bona est, ut præsuppositum est, & mala aliquantulum existit in speculatione rationum, & in speculatione naturalium secundum quod antiquis auctoribus examinaui & percepi, imo & egomet Albertus, ut in pluribus veritatē inueni, & veritatem suppono, quo ab aliquo ex Chyrandis libro, & libro Alchorar. Primò narrabo de quibusdam herbis. Post de quibusdam lapidibus. Tertio de quibusdam animalibus, & de virtutibus eorundem.

Nomina quarundam Herbarum.

Elitropia.	Lilium.
Vrtica.	Visculus quercinus.
Virga pastoris.	Centaurea.
Chelidonia.	Salvia.
Provincia.	Nepta, Verbena.
Lingua canis.	Melysophylos.
Iusquiamus.	Rosa. Serpentina.

Prima herba apud Chaldæos vocatur *Ireos*: apud Latinos *Elitropia*. Cuius interpretatio dicitur ab *Elios*, quod est Sol: & *tropos* conuersio, quia conuersa est ad Solem. Huius autem virtus mirabilis est, quia si ista colligatur sole existēte in Leone in Augusto, & inuoluatur in lauri folio, & simul addatur dens Lupi & feratur: nullus contra ferentem poterit habere vocem loquendi, nisi verba pacifica. Et si enim aliquis furetur, & in nocte sub capite suo ponat, videbit furem & omnes eius conditiones. Et iterū: si prædicta ponatur in aliquo templo, vbi sint mulieres, quarum connubium parte sui frangatur, nunquam poterunt exire de templo, nisi deponatur. Et hoc vltimum probatum est, & verissimum.

Secunda herba vocatur à Chaldæis *Roybra*, à Latino vel Gallicis *Vrtica* nuncupatur. Hanc herbam tenens in manu cum millefolio, securus est ab omni metu, & ab omni phantasmate. Et si id ponatur cum succo semperuiuæ, & vngatur manus & residuum ponatur in aqua, & aquam

aquam intret, vbi sunt pisces, ad manus eius congregabuntur, & etiam ad piscellum. Et si extrahatur statim resiliunt ad loca propria, vbi erant prius.

Tertia herba à Chaldæis *Lorumborat* dicitur, & à Latinis *virga Pastoris*: Herbā hanc accipe, & cum succo mandragoræ distempera, & da cani vel alteri animali, & imprægnabitur in suo genere, & habebit foetum in suo genere. De quo foetu si accipiatur dens maxillaris, & intingatur in cibo vel potu, omnes qui inde potabunt, mox incipient bellum, & cum volueris delere, da eis succum amantiæ, id est, valeriæ, & fiet statim pax inter eos.

Quarta herba à Chaldæis *Aquilaris* dicitur, quia nascitur tempore, quo aquilæ faciunt nidos suos, à Latinis *Chelidonia*. Ista herba tempore, quo hirundines faciunt nidos, nascitur, quo etiam aquilæ. Hanc herbam, si quis cum corde talpæ habuerit, deuincit omnes hostes, omnes causas, & omnes lites remouebit. Et si prædicta ponatur super caput infirmi, si debet

debet mori, statim cantabit alta voce, si non, lachrymabit.

Quinta herba à Chaldæis *Iterisi* dicitur, à Latinis *Proventalis* vel *prouisa*: illa enim puluerisata cum vermibus terræ circumvolutis, & cum semperuiuæ amorē inducit inter virum & vxorem si vtantur illo in cibariis. Et si compositio istorum cum aliquantulo sulphuris ponatur in stagno vbi sunt pisces, omnes morientur. Et si ad os bubali ponatur, statim crepabit per medium, & hoc experimentum est à modernis. Si iterum dicta confectio ponatur in igne, statim conuertetur in liquidum colorem.

Sexta herba à Chaldæis vocatur *Bieith*, à Latinis *Nepta*. Hanc herbam accipe, & misce cum lapide inuento in nido vpupæ auis, & frices ventrem alicuius animalis, & imprægnabitur, & habebit fœtum in suo genere nigerrimum. Et si eis ponatur ad nares, statim à terra cadent velut mortua, post modicum vero spacium curabuntur, & si prædictum compositum in vase apum ponatur, nunquam fugient, sed

sed ibi congregabuntur apes. Et si apes submergentur, & quasi moriantur, & in confectione prædicta ponantur post modicum temporis, vt per spaciū vnius horæ, recuperabunt vitam. Nam & illud proportionatur qualitati deperditæ & signum ad hoc est, quod muscæ submersæ in cineribus tepidis ponantur, post modicum spaciū vitam recuperabunt.

Septima herba à Chaldæis *Algeil*, à Latinis *Lingua canis* nuncupatur. Herbam hanc cum corde raniculæ & eius matrice, pone vbi vis, post modicum temporis congregabuntur omnes canes villæ. Et si prædictam sub pollice pedis habueris, omnes canes obmutescent, nec poterunt latrare: Et si prædictam in collo cuius canis posueris, ita quod non possit ore attingere, semper vertetur in circuitu ad modum volubilis rotæ, donec cadet in terram velut mortuus, & hoc expertum nostro tempore.

Octaua herba à Chaldæis *Māsēsa*, à Latinis

tinis vel Gallicis *Iusquiamus* dicitur. Hanc herbam accipe & misce cum Realgalis & Hermodatalis, & pone in cibo canis rabidi, & statim peribit: & si succum eius cum supradictis posueris in scypho argenteo minutissime frangetur, & si supradictum cum sanguine leporis iuuenis commiscueris, & in pelle leporis conserues, omnes lepores congregabuntur ibidem, donec remotum fuerit.

Nona herba à Chaldæis *Augo*, à Latinis *Lilium*. Si hanc herbam sole existente in Leonis signo colabis, & cum lauri succo commiscueris, deinde sub fimo tempore aliquo succum illum posueris, fient vermes. De quibus si fiat puluis, & ponatur circa collum alicuius, vel in vestimentis suis, nunquam dormiet, vel dormire poterit, quousque depositum fuerit. Et si prædictum sub fimo posueris, & de vermibus inde nascentibus aliquem finxeris, statim inducetur ad febrem. Et si prædictum ponatur in vase aliquo, vbi sit lac vaccæ, & cooperiatur de pelle alicuius vaccæ vnius coloris, omnes vaccæ amittent

tent lac suum, & hoc maxime expertum est tempore nostro à quibusdam sortilatoribus.

Decima herba à Chaldæis dicitur *Luperax*, à Latinis *Viscus querci*, & crescit in arboribus trans forata arbore. Hæc herba cum quadam alia herba, quæ dicitur *Martegon*, id est, *syluium*, ut scribitur lingua Teuthonica, omnes feras aperit: & si prædictum compositum in ore alicuius ponatur, & cogitetur de aliquo, si debet accidere, corde infigitur, si autem non, corde resilit. Sed si prædictum ad arborem suspendatur cum ala hirundinis, ibi congregabuntur aues penè per quinque miliaria, & hoc vltimum tempore meo est expertum.

Vndecima herba à Chaldæis *Isiphilon* dicitur, Latinis *Centaurea* vocatur. Hanc autem herbam dicunt Magi habere mirabilem virtutem. Si enim adiungatur cum sanguine v

upæ

 fœmellæ, & ponatur cum oleo in lucerna, omnes circumstantes credent se esse Magos, ita quod vnus altero credet suū caput sit in terra, & pe-

& pedes in cœlo, & si prædictum ponatur in igne stellis lucentibus, videbitur quod stelle currant ad inuicem & debellant: & si iterum prædictum cataplasma ponatur ad nares alicuius præ timore quem habebit, fugiet vehementer & hoc expertum est.

Duodecima herba à Chaldæis *Colorio* vel *coloricon*, à Latinis *Salvia* communiter est nuncupata. Hæc autem herba putrefacta sub fimo in vase vitreo, procreat quendam vermem, vel auem habentem caudam in modum merule, de cuius sanguine si tangatur aliquis in pectore, amittet sensum per quindenam & plus. Et si prædictus serpens comburatur, & ponatur cinis in igne, statim fiet ysis tonitruum horribilis. Et si prædictus pulvis ponatur in lampade & accendatur, videbitur quod tota domus serpentibus repleatur. Et hoc est expertum à modernis.

Tertiadecima herba à Chaldæis *Olphanas*, à Latinis *Verbena*, dicitur. Hæc autem herba, ut referunt Magi, collecta sole existens

istente in signo Arietis, & coniecta cum grano Peoniae vnius anni, caduco à malo morbo curat. Et si ponatur in terra pingui post octo septimanas generabuntur vermes, qui si aliquem tetigerint statim morietur: Et si prædictum ponatur in columbario aliquo, omnes columbæ congregabuntur ibi. Et si puluis illorum in sole ponatur, videbitur quod sol sit liuidus, Si autem puluis ponatur in loco vbi homines habitant, vel iacent inter duos amantes statim fit lis, vel malitia inter eos.

Quartadecima herba à Chaldæis *Celeivos* dicitur, à Latinis *Melisophilos*, de qua Macer facit mentionem. Hæc autem herba collecta viridis, & coniecta cum succo cypressi vnius anni posita in pulmento, facit pulmentum videri plenum vermibus, & deferentem facit esse benignum & gratiosum, & aduersarios deuincere. Et si prædicta herba ligetur collo bouis sequetur te quocunque ieris: & si prædicto succo corrigiam miscueris, & de tertia parte futoris hominis ruffi, & de

& de subalcellis statim cingens crepabit per medium.

Quintadecima herba à Chaldæis *Egle-risa*, à Latinis *Rosa* dicitur, & est herba cuius flos est notissimus. Accipe granum eius, & granum sinapis, & pedem mustellæ, hæc suspende in arbore, & de cætero non fructificabit. Et si prædictum ponatur circa rete, congregabuntur ibi pisces. Et si magaris mortuum fuerit, & in commixtione prædicta ponatur per dimidium diem, licet tamen non acquiritur, recuperabit vitam. Et si pulvis prædictus ponatur in lampade, postea accendatur, omnes videbuntur nigri ad modum Sathanæ, & pulvis prædictus admisceatur cum oleo oliuæ & cum sulphure viuo & de hoc vngatur domus sole lucente, ipsa tota videbitur inflammata.

Sextadecima herba à Chaldæis *Cartulin*, à Latinis *Serpentina* vocatur Hæc herba apud nos satis est nota. Hæc autem herba cum folio trifolii inhumata generat serpentes rubeos & virides, de quibus si fiat pulvis, & ponatur in lampade arden-

dente, videbitur ibi copia serpentum si sub capite alicuius ponatur, de cætero id non somniabitur sibi.

Modus autem operandi omniũ prædictorum est, vt effectus bonus sit in planeta bono & malus in malo, id est, in horis & diebus eorum.

Virtutes herbarum septem, secundum Alexandrum Imperatorem, & has quidem virtutes, habuerunt ipse ab influentia ita planetarum. Cōtingit autē vnamquamque percipere virtutem suam à superioribus naturalibus.

Prima autem herba *Saturni*, quæ *Asphodelus* dicitur : Succus eius valet ad dolorem renum & tibiæ, Et datur patientibus dolorem vesicę radix eius cocta parum : Et dæmoniæ vel melancholici ipsam deferunt in linteo mundo, & liberantur, nec dæmonem in domo patitur esse, etsi ibidem fuerint.

Producentes dentes pueri si eā ferant, sine dolore eos producent, & est bonum vt homo deferat secum de nocte radicē, quia non timebit, neq; lædetur ab aliis.

Her-

Herba secunda *Solis* dicitur *Poligonia* vel *Corrigiola*, Hæc enim herba nomen suscepit à sole, nam est multum generans. Sic enim & hæc herba est multos faciens modos. Hanc quidem herbam alii appellauerunt *Alchone* quæ est domus solis. Hæc enim herba sanat passionem cordis & stomachi.

Qui attingit hanc herbam habet virtutem à signo suo planeta. Si quis autem succum bibit, facit eum multum coire. Et si quis deferat radicem eius, curat passionem oculorum. Et si antequam aliquā habuerit passionem portauerit secum, non superueniet ei passio oculorum. Iuuat etiam *Phreneticos*, si eam secum deferunt in locis, id est, pectore. Iuuat etiam *Peripneumaticos*, & facit eis bonum anhelitum & facit etiam ad fluxum sanguinis melancholici.

Herba tertia *Lunæ Chynostates* dicitur. Succus eius purgat exacerbationes stomachi, thoracis & castorem: quia ostendit se esse herbam *Lunæ*. Flos autem huius
ius

ius herbæ purgat splenes magnos & curat ipsos, quia ista crescit & decrescit sicut luna. Valet ad Ophthalmiam & facit acutum visum, & valet contra sanguinem oculorum. Si radicem eius tritam ponis super oculum, mirabiliter visum clarificas, quia lumen oculorum propinquatum est cum substantia Lunæ, etiam confert malum stomachum habentibus, qui non possunt cibum digerere bibendo succum eius, amplius valet habentibus scrophulas.

Herba quarta *Arnoglossa* dicitur. Radix huius herbæ valet contra dolorem capitis mirifice: quoniam opinatur esse domus Martis aries, quæ est caput totius mundi. Valet etiam contra malas consuetudines testiculorum, & vlcera putrida & sordida, quia domus est Scorpio: quia pars eius retinet sperma, id est semē, quod venit contra testiculos. Valet etiam succus eius dysentericis & homoptoicis, & ad vitia hemorroidarum & stomachi dum quis eum biberit.

Herba quinta *Mercurii* dicitur *Pēta-
philon,*

lon, à quibusdam *Petadactylus*, ab aliis sæpe *declinantis*, à quibusdam *Calipendalo*. Radix huius herbæ sanat plagas & duritiem, trita & emplastrata. Amplius scrophulas diluit velociter, si succus eius bibatur cum aqua. Sanat etiam fatigos & passionēs pectoris seu dolores, si succus eius bibatur. Soluit etiam dentium dolores, & si succus eius ore teneatur, omnes oris curat passionēs. Et si quis secū deferat, opus dat & auxilium. Amplius si quis vult à rege vel à principe petere aliquid, copiam dat eloquentiæ, si secum eam habeat, & obtinebit quod voluerit, videlicet etiam in lithiasi & disuria succus eius habitus.

Herba sexta *Iouis* dicitur *Acharō*, à quibusdam *Iusquiamus*. Radix eius posita super bubones, eos dispergit, & obseruat locum à phlegmone, Si quis eam porterit antequā ei passio superueniat, nunquam bubonem habebit. Confert etiam radix eius podagræ, dum ponitur trita super locum patientis, & hæc quidem operatur virtute signorum habentium pedes
vel

vel habentium aspectum super pedes : & succus eius si bibatur cum melle cum mellicrato , confert doloribus epatis, & omnibus eius passionibus, quoniam Iupiter tenet epar. Similiter confert volentibus multum coire. Et est utilis ut ea deferant secum volentes diligi à mulieribus. Facit enim deferentes lætos & delectabiles.

Septima herba *Veneris* dicitur *Pisteriona*, quibusdam *Hieroboram* dicitur, id est, herba columbaria & verbena. Radix huius herbæ posita super collum sanat scorphulas & parocidas, & bubones colli, & staphilion, id est, urinæ distillationē, & ysmen, si ponatur emplastrum, & est comparatum passionibus istius loci. Sanat etiam scissuras & condylomata, id est, durities quæ nascuntur in ano, & hemorroidas. Si succus eius cum melle in aqua cocta bibatur, subtilitat ea quæ sunt in pulmone. Et facit bonum anhelitum, nam detinet pulmonem. Valet etiā multū in aphronidisia, id est, coitu, quia succus eius auget multum sperma, cum quis

R vult

vult coire addit ad desiderium eius & maior virtus ipsius herbæ est, quia si quis eam portauerit, est multum potens in coitu. Verumtamen non teneat aliquid aliud nisi istam herbam tantum, si quis ponat eam in domo, vel vinea, vel in terris, abundanter habebit redditus. Amplius Radix ipsius valet omnibus illis qui volunt plantare vineas vel arbores & infantes portantes ipsam erunt bene disciplinati, & amantes doctrinam, & erunt leti, & gaudiosi. Confert etiam posita in purificationibus, & repellit dæmones omnes.

Prædictas tamen herbas à 23. die Lunæ vsq; ad 30. incipiendo collectionem ipsam leuare à Mercurio per totam horam dierum euellendo fac mentionem passionis vt rei, scilicet nomina passionē vel rem, propter quam ipsam colligis, & ipsam accipe herbam: loca tamen ipsam super frumentum vel ordeum & ea vtere ad opus tuum postea.

De virtutibus lapidum quorundam.

Cum iam dictū sit de virtutibus herbarum quarundam, & de modo agendi,
nunc

nunc in præsentī capitulo dicendum est de *Lapidibus* quibusdam & eorum effectibus, & qualiter possint accipi magna mirabilia opera. Sunt autem:

Si vis scire utrum mulier tua sit casta, accipe lapidem qui *Magnes* vocatur. Est autē ferruginei coloris, & inuenitur in mari Indico, & aliquando in partibus Theuroniæ, in illa prouincia, quæ Francia Orientalis vocatur. Suppone ergo lapidem hunc capiti mulieris, & si casta est, ipsa maritum amplexabitur, si autem non, statim cadet à lecto. Ad hoc autem si lapis iste ponatur super carbones in quatuor angulis domus. Dico tritus, & super carbones sparsus, dormientes fugient ædes & relinquent torum, & tunc possunt fures respicere totum quod volunt.

Si vis fieri inuisibilis, accipe lapidē qui dicitur *Ophthalmius*, & inuolue in folio lauri. Et dicitur lapis *Ophthalmi*⁹, cuius color nō nominatur, nā multorū colorū: & est hic talis virtutis, q̄ visum circūstantiū excæcat vel abortat. Cōstantius a pugno clauso reddebatur per eū inuisibilis.

Si vis incitare tristitias, timores, & phantasias terribiles atq; lites, accipe lapidem, qui vocatur Onyx, qui est nigri coloris, & inuenitur melius genere eius repletum albis venis, & venit de India in Arabiam, & si collo vel digito suspendatur, excitat statim tristitias in homine & terrores: & etiam in somno excitat phantasias terribiles, & etiam lites, & hoc apud modernos est expertum.

Hæc de quibusdam lapidibus: sequitur virtutes animalium quorundam.

Lepus est animal satis notū, à Chaldeis Veterellum nuncupatur. Huius virtus mirabilis refertur. Dicit enim Euax & Aaron, quod pedes eius iuncti cum lapide alias capite merulæ, mouent hominē ad audaciā, ita quod non timet mortē. Et si sinistro brachio allegatur, perget quo voluerit, & tutus redibit absq; periculo. Et si cani detur comedendum cum corde Mustelæ, de cætero non vociferabit, etiam si interficeretur.

Eperiolus est animal satis notū. Vnguis eius si comburatur & consolidetur, & de-

detur in cibo alicui equo, non comedet per triduum, & si prædictum ponatur cum aliquantulo terebentinæ, erit lucidum, & secundo fiet quasi nubes ac sanguis, si proiciatur in aquam aliquantulum, fiet tonitruum horribile.

Leo est animal satis notum, à Chaldæis *Aalamus* vocatur, à Græcis *Beruth*. Si ex eius pelle fiant corrigiæ, præcinctus ex illis, non timebit hostes, & si de eius carnibus quis comederit, ac de eius aqua biberit, per tres dies curabitur à febre quartana, ac si de eius oculis sub ascella ponatur vel portetur, omnes bestię inclinato capite versus ima terga fugam dabunt.

Foca est piscis, satis notus, à Chaldæis *Daulaubur*, à Græcis labor dicitur, hic piscis est diuersæ naturæ. Si enim lingua eius accipiatur, & cum aliquando corde eius in aqua ponatur, pro certo congregabuntur bipisces, & si sub ascella portaueris, nullus iudicio contra te victoriã habere poterit, iudicem benignum & suauem habebis.

Anguilla est piscis satis nota. Huius autem (prout vult Euax & Aaron) mirabiles sunt virtutes. Si enim moriatur defectu aquæ corpore integro remanente, & accipiatur acetū forte, & misceatur sanguini vulturis, & ponatur sub fimo in aliquo loco, omnes quotquot fuerint, recuperabunt vitam, sicut prius habuerunt. Et si vermis eius anguillæ extrahatur, & in prædicta confectione ponatur per mensem vnum, vermis mutabitur in anguillam nigerrimam, de qua si quis comederit, morietur.

Mustela est animal satis notum, Si cor huius animalis comedatur adhuc eo palpitante, facit scire futura, & si de corde cum oculis, & lingua canis aliquis comedat, statim amittet vocem. Vpupa est avis satis nota, à Chaldæis Bori dicta. Oculi eius gestati faciunt hominem grossum, & si oculi eius ferantur coram peccatore, omnes eius inimici pacificabuntur, & si caput eius in bursa tua habueris, non poteris decipi ab aliquo mercatore, hoc autē expertū est à fratribus nostris hodie.

Pellis

Pellicanus est avis satis nota, à Chaldæis Voltri dicitur, Huius virtus mirabilis est. Si eius pulli interficiantur, dum tamen eorum cor non frangatur, & de eius sanguine accipiatur, & tepidus ore pullorū ponatur, statim sumit vitam sicut prius. Si suspēdatur ad collum alicuius avis, semper volabit donec cadat mortua, & dexter eius pes sub calido, post tres menses ex humore & calore, quem avis habet, generabitur viua, & mouebit se, & hoc testatur Hermes in libro Alchorath, & Plinius.

Coruus est avis satis nota, & est eius virtus mirabilis, vt recitat Euax & Aaron. Si enim eius oua coquantur, & iterum in nido ponantur, statim coruus procedit ad mare rubrum in quandam insulam, vbi est Aldoricus vel Alodrius sepultus, & affert lapidem, quo tangit oua sua, & statim fiunt cruda, sicut prius erāt. Mirabile est oua cocta fuscitare. Si a. lapis iste supponatur in annulo supponendo sibi folium lauri, & tangatur vinctus catenis, & ianua clausa, statim soluetur vinctus,

& aperietur ianua. Et si lapis iste ponatur in ore, dat intellectum omnium auium. Vnus autem lapis est Indicus, quia in India reperitur, secundum sapientes quosdam, & aliquando in mari rubro, varii coloris est, & facit omnes iras obliuisci, sicut supra diximus.

Milvus est avis satis nota, à Chaldæis Byficus dicitur, si caput eius accipiat, & feratur ante pectus, dat amorem & gratiam omnium hominum & mulierum, si suspendatur ad collum galline, nunquam cessabit decurrere donec deponat illud, & si ex eius sanguine inungatur crista galli, de cætero non cantabit, in genibus eius inuenitur quidam lapis, si inspicatur subtiliter, qui si ponatur in cibo duorum inimicorum fiunt amici, & erit optima pax inter eos.

Turtur est avis satis nota, & à Chaldæis dicitur *Mulona*. Si cor huius avis feratur in corio Lupi, nunquam de cætero habebit ferens appetitum luxuriandi, & si cor eius comburatur, & supra oua alicuius avis ponatur, nunquam de cætero ex
eis

eis poterit generari fœtus. Et si pedes eius suspendantur ad arborem, de cætero non fructificabit, & si eis sanguine cum aqua talpę decocta vngatur locus pilosus & equus, cadent nigri capilli.

Talpa est animal satis notum, huius animalis virtus mirabilis est, vt refertur à Philosophis. Si pes eius inuoluatur in folio lauri, & ponatur in ore equi, ipse fugiet præ timore, & si in nido alicuius auis ponatur, nunquam ex ouis illis exhibit fœtus, & si talpas fugare volueris, pone eam in aula, & sulphur viuum accensum, & ibi conueniunt omnes alię talpę, & aqua decoctionis ipsius dealbat equum nigrum.

Merula est auis satis nota, & est eius virtus mirabilis, quia si pēnæ alę dextrę eius suspendantur in medio domus cum silo rubeo, quod nunquam fuerit in vsu, nullus poterit dormire in illa domo, donec deponatur. Et si cor eius ponatur sub capite dormientis, & ab eo quæratur, omnia dicet, quę fecerit alta voce: & iterũ si in aqua ponatur cum sanguine vpupę,

& commisceatur, postea vngantur inde tempora alicuius, statim infirmatur vsq; ad mortem. Modus agendi omnium prædictorum, vt effectus bonus sit & utilis, est, quod fiat sub planeta beneuolo, vt Ioue & Venere. Et in malo effectu sub planeta maleuolo, vt Saturno & Marte. Et hoc est scilicet diebus eorum & horis suis. Si quis autem hæc recte fecerit, proculdubio veritatem, & utilitatem, & maximam efficaciam inuenit in prædictis, sicut sæpius vna cum nostris fratribus temporibus nostris sum expertus & vidi.

Consideret igitur hic, qui prædictorū copiam inuenerit possidere vel dominium, efficaciam & virtutem, vtrum se habeant in effectu bono, seu sui contrario, quod bona sub beneuolo planeta experiantur, & mala sub maleuolo, & inueniet quod dictum est. Nam si in suis contrariis fierent, vt bonus effectus in signo maleuolo, vel è contra impediretur virtus & effectus eius propter suum contrarium, & sic bona & vera vilipenderent. Videmus enim quamplurimos falli in

certis ac veris, qui si signorum vel temporum qualitates agnoscerent, & custodirent in supradictis voluntatem, consequerentur & effectum.

Si quis cor canis sinistra parte porterit, omnes canes obmutescunt.

Si quis oculum dextrum Lupi ligaverit in manica dextra, neq; homines neq; canes ei nocere possunt.

Et ut omnia, quæ superius dicta sunt, & etiam dicentur inferius, qui astrorum peritiam non habent, ad effectum sui desiderii facilius possint accommodare: Primo notabis, quod hora sumitur dupliciter, videlicet æqualis & inæqualis. Hora æqualis est horologii, quæ semper æqualis existit. Inæqualis autem consideratur secundum quod dies maiorantur vel minorantur. Nam semper Astrologi considerant tempus, quo Sol stat super horizonta suum, & illud vocant diem vel arcum diurnum, & vice versa noctem. Id autem tempus, quod diem appellant, in partes diuidunt duodecim æquales, quæ sunt horæ eiuscemodi diei, &

quicquid de die dicitur, de nocte oppo-
sito modo intelligas. Et vt clarius perci-
pias, ponamus quod Sol emergat hori-
zontē hora octaua horologii, habemus
vsq; ad occasum 7. horas horologii, quas
multiplicemus per 60. prout 60. sunt mi-
nuta cuiusq; horæ horologii, & habebi-
mus noningenta sexaginta minuta, quæ
diuidamus per 12. prout 12. sunt horæ
diei, applicando cuilibet horæ suam por-
tionem, & habebimus 80. minuta hora
qualibet: ergo hora talis diei habebit 80.
minutas, quæ capient horam vnā, & v-
num tertium horæ horologii. Et toto il-
lo tempore considerabitur dominiū pla-
netæ illius horæ, quemadmodum infra
scripta tabula demonstrabit. Quælibet
autē hora sua noctis non habebit nisi 40.
minutas. Quod sic de reliquis suo modo
intelligas, secundum videlicet solis ortū
super terram, quia non ea hora, quæ me-
dia est inter noctem & diem dies dicitur,
sed dies proprie intelligitur cum Sol vi-
deri potest. Cū ergo voles cuiusq; plane-
tæ dominiū considerare, nam vnaquaq;
hora

hora quilibet planeta suum habet dominiū, horas ipsas supra scripto modo considerabis, & sic poteris ad finem propositū peruenire. Cōsideratur etiam diei initium à prima hora præcedentis diei post meridiem, si diuidatur dies dominicus in duas partes æquales, & sic duodecim horas diuide in duas, erit ergo octodecim dimidium diei, & prima hora sequens erit initium diei Lunæ.

De astris & planetis rerum scias, quod dies dominicus habet astrum suum sub Sole.

Dies Lunæ habet astrum suum sub Luna.

Dies Martis habet astrum suum sub Marte.

Dies Mercurii habet astrum suum sub Mercurio.

Dies Iouis habet astrum suum sub Ioue.

Dies Veneris habet astrum suum sub Venere.

Dies Sabbathi habet astrum suum sub Saturno.

Nota quod omnis actus fieri debet sub suo planeta. Et melius est, si in proprio die illius planetæ, & in ipsius hora propria fiat, vt verbi gratia.

Sub Saturno, vita, ædificium, doctrina, mutatio.

Sub Ioue, honor, optatum, diuitiæ, indumentum.

Sub Marte, bellum, carcer, matrimonium, inimicus.

Sub Sole, spes, lucrum, fortuna, hæres.

Sub Venere, amicus, vel societas, via, amica, peregrinus.

Sub Mercurio, amissio, debitum, timor.

Sub Luna, palatium, somnium, mercarum, furtum.

De horis dierum & noctium.

Et primo de horis diei dominicę hora eius, 1. Sol, 2. Venus, 3. Mercurius, 4. Luna, 5. Saturnus, 6. Iupiter, 7. Mars, 8. Sol, 9. Venus, 10. Mercurius, 11. Luna, 12. Saturnus.

Noctis vero prima eius hora Iupiter, 2. Mars,

Mars, 3. Sol, 4. Venus, 5. Mercurius, 6.
Luna, 7. Saturnus, 8. Iupiter, 9. Mars, 10.
Sol, 11. Venus 12. Mercurius.

Diei Lunæ 1. eius hora Luna, 2. Satur-
nus, 3. Iupiter, 4. Mars, 5. Sol, 6. Venus, 7.
Mercurius, 8. Luna, 9. Saturnus, 10. Iu-
piter, 11. Mars, 12. Sol.

Noctis vero 1. eius hora, Venus, 2. Mer-
curius, 3. Luna, 4. Saturnus, 5. Iupiter, 6.
Mars, 7. Sol, 8. Venus, 9. Mercurius, 10.
Luna, 11. Saturnus, 12. Iupiter.

Dies Martis, 1. eius hora, Mars, 2. Sol,
3. Venus, 4. Mercurius, 5. Luna, 6. Satur-
nus, 7. Iupiter, 8. Mars, 9. Sol, 10. Venus,
11. Mercurius, 12. Luna.

Noctis vero diei Martis prima eius
hora Saturnus, 2. Iupiter, 3. Mars, 4. Sol,
5. Venus, 6. Mercurius, 7. Luna, 8. Satur-
nus, 9. Iupiter, 10. Mars, 11. Sol, 12. Ve-
nus.

Dies Mercurii 1. eius hora Mercurius,
2. Luna, 3. Saturnus, 4. Iupiter, 5. Mars, 6.
Sol, 7. Venus, 8. Mercur., 9. Luna, 10. Satur-
nus, 11. Iupiter, 12. Mars.

Noctis vero Mercurii, 1. eius hora Sol, 2. Venus, 3. Mercurius, 4. Luna, 5. Saturnus, 6. Iupiter, 7. Mars, 8. Sol, 9. Venus, 10. Mercurius, 11. Luna, 12. Saturnus.

Dies Iouis, 1. eius hora Iupiter, 2. Mars, 3. Sol, 4. Venus, 5. Mercurius, 6. Luna, 7. Saturnus, 8. Iupiter, 9. Mars, 10. Sol, 11. Venus, 12. Mercurius.

Noctis vero Iouis, 1. hora Luna, 2. Saturnus, 3. Iupiter, 4. Mars, 5. Sol, 6. Venus, 7. Mercurius, 8. Luna, 9. Saturnus, 10. Iupiter, 11. Mars, 12. Sol.

Dies Veneris, 1. eius hora Venus, 2. Mercurius, 3. Luna, 4. Saturnus, 5. Iupiter, 6. Mars, 7. Sol, 8.

Noctis vero Veneris, 1. eius hora, Mars, 2. Sol, 3. Venus, 4. Mercurius, 5. Luna, 6. Saturnus, 7. Iupiter, 8. Mars, 9. Sol, 10. Venus, 11. Mercurius, 12. Luna.

Dies Sabbathi, 1. eius hora, Saturn. 2. Iupiter, 3. Mars, 4. Sol, 5. Venus, 6. Mercurius, 7. Luna, 8. Saturnus, 9. Iupiter, 10. Mars, 11. Sol, 12. Venus.

Noctis vero Sabbathi prima eius hora Mercurius, 2. Luna, 3. Saturnus, 4. Iupiter,

ter, 5. Mars, 6. Sol, 7. Venus, 8. Mercurius, 9. Luna, 10. Saturnus, 11. Iupiter, 12. Mars. Et nota quod Iupiter, & Venus boni sunt. Saturnus & Mars mali. Sol vero & Luna mediocres. Mercurius autem cum bonis bonus, & malis malus. His cognitis, & ad vsum tuum Lector beneciole annotatis, alia itidem subiungenda duximus. Scribit Galenus, quod quando folia acetosa comeduntur, solvunt ventrem. Et dicitur, quod radix acetosæ suspensa super habentem scrophulas iuvat ipsum.

Et dicunt Philosophi, quando vis ut redeat bestia ad hospitium suum, line frontem eius cum seposquilla & redibit.

Et Aristot. dixit in libro de animal. Si ponataliquis ceram cōtritā super cornua vituli vaccarum, vadit cum eo ubique vult sine labore, & si inungat aliquis cornua vaccarum cum cera & oleo aut pice, recedit dolor pedum earum. Et si quis delinierit caput tauri oleo rosarum, apostematur caput eius, & si linia-
tur cū eo caput vaccæ, moritur. Et si ali-
quis

quis vnixerit linguam boum cum sepo aliquo, non gustant cibum, nec comedunt, sed prius moriuntur fame, nisi abstergatur cum sale & aceto. Et si quis inungit anum galli cum oleo, non calcat gallinam, nec potest, & si quis vult, vt non vociferet gallus, caput eius inūgat oleo, & frōtem. In libr. Archigenis dicitur, quando cauilla leporis suspenditur super eum, qui patitur licam confert.

Et dixit Aristot. qui sedet super pellem leonis, recedunt ab eo hæmorroides.

Et dixerunt Philosophi, si annularem abortiui suspendit super se mulier, non concipit, donec permaneat super ipsam. Et quando bibit mulier vrinam arietum, nunquam concipiet, & quando bibit sanguinem leporis non concipit, Et si sterminus leporis suspendatur super mulierem, non concipit, donec permaneat super ipsam : & origanum modo tantum quando teritur & puluerizatur super locum formicarum, amittunt formicæ locum suum.

Dixit

Dixerunt Philosophi. Si suspendatur caput capræ super illum qui patitur scropulas, sanatur per ipsum. Et dicitur in lib. decorationis. Accipe Myrrham, & line pollicem pedis dextri tui cum oleo de palestina trita, tunc tu concumbes dum illud permanet super pollicem. Et dicitur ibi, quod si tu accipis fel hirci & adipēs, & exsicca vtraque; deinde tere ea, & calefac ambo cum puro oleo, & line cum ea Priapum in circuitu hora coitus, & nullum alium expetet præter te.

Dicunt etiam Philosophi. Si accipiatur mediū pōdus iiii. illius, & quinque ex duobus testiculis vulpium, & ex felle galli, & permisceat vtraque, & portet ea continuo tribus diebus in vulua, si in die quarta futat eam vir, imprægnabitur à masculo.

Si suspendatur cauda Adib, supra præsepe vaccarum aut pecudū, non appropinquabit lupo, donec permanebit illic, & si suspenditur cauda lupi aut pellis, aut caput, supra præsepe, non comedent boues nec bestia aliquid. Et mulier quæ

quæ se sæpius inungit vrina Adib, nunquam concipiet.

Si vis vt mulier non corrumpatur, nec querat viros. Accipe priapum lupi & pilos palpebrarum eius & pilos, qui sunt sub barba eius, & combure illud totum, & da ei in potu ipsa nesciente, nullum alium volet. Et dixerunt, quādo mulier nō vult virum suum, tūc accipiat vireius aliquid de sepo hircorum mediorum inter paruos & magnos, & linat cum eo Priapum suum, & coeat, ipsa enim amabit eum nec coibit postea cum aliquibus.

Et dixerunt quod testudo quando venenatur, comedit origanum & sanatur, & ideo sciuit, quod origanum succubuit cum veneno.

Dicitur etiam quod mustela, quando venenatur à serpente comedit rutam, & sciunt ex hoc, quod ruta est contrarium veneno serpentum.

Et mus suppositus puncturæ scorpionum liberat, quia contrarius est, & nihil timens eum.

Dicunt Philos. Quod si quis extraxerit

rit calcaneum mulieris mustelæ ipsa existente viua, & suspendatur super mulierem, non concipit, donec maneat super eam, & quando remouetur, imprægnatur.

Et inuenerunt Philos. quod si aliqua mulier est sterilis, quando apponunt rem faciētem sterilem, mulier fit non sterilis, & è conuerso.

Si accipiantur duo testiculi mustelæ, & stringantur & ligentur in crucem mulieris, & habeat eos secum mulier, non concipit & dicitur, quod quando sponsa proiicitur in vino mixta aqua, deinde extrahitur & restringitur & exprimitur, egreditur aqua ex eo & remanet vinum, & si non est mixtum, nihil egreditur.

Dicit Tabariensis, quod si suspenditur lapis spongię in collo pueri, qui tussit tussi vehementi, sedatur tussis eius: & quando intromittitur in caput asini aut anum scarabeus sincopizat, & non vertitur, donec extrahatur.

Et si homo comedit lētes ac mordeat,
non

non sanatur morsus, & quando intromittitur in anum arietis cadit lana eius.

Dicitur etiam, quod si ligetur aliquis lapis cum cauda asini, non rudet nec ruget.

Si accipiantur pili asini, qui sunt iuxta priapum eius, & dantur alicui in potu triticum vino cuius, incipit statim pedere.

Similiter si aliquis accipit oua fornicarum, & conterit ea, & proiecerit in aquam, & dederit eam in potu cuius statim non cessat pedere. Similiter faciunt cum vino.

Et dicitur, quod si feceris annulum ex virga myrti recentis, & intromisceas in ipsum annularem digitum, sedat apostema sub ascellis.

In lib. Arist. radix Iusquiani albi, quando suspenditur super patientem Cholicam confert ei: & quando hauriat, nitrum falsum ponitur in vase, & ponitur super ipsum acetum, bullit fortiter absque igne.

Dicitur etiam in libro Hermetis, quando

do proiicitur semen porri super acetum,
redit acetositas eius.

Balbinus dicit, quando accipis albu-
men oui & alumen, & ~~lini~~ cum eo pan-
num, & ipsum abluis cum aqua salis, sic-
caceum, prohibet ignem comburere.

Dicit alius, quando accipitur Arse-
nicum rubeum & alumen, & teruntur
ac conficiuntur cum succo semperuiæ
& felle tauri, & linit cum eo homo ma-
nus suas, deinde accipit ferrum ignitum,
non comburit ipsum. Similiter si accipia-
tur ex magna & alumine iamenti & talo
& aceto fortiet, & altea & contriueris ea
contritione bona, & linias cum ea ma-
nus, non læditeas ignis.

Et dixerunt in Carabe, quando multū
teris ipsum & sufflas versus lampadem
cum sufflatorio, inflammatur ex eo ignis
magnus, & ab eo nihil contactum com-
buritur, & quando volueris, vt quæ sunt
in palatio videantur nigra, accipe de spu-
ma maris, & calcato, & permisce ea filis,
deinde humecta cum ea licinium, & illu-
mina cum eo lampadem.

Quan-

Quando vis, ut quæ sunt in palatio, videantur sine capitibus, accipe sulphur citrinum cum oleo, & pone ipsum in lampade, & illumina cum eo, & pone illud in medio hominum & videbis mirum.

Et iterum dicit Belbinus, qui posuerit portulacam super lectum suum, non videbit somnium nec visionem penitus.

Et Arist. dicit, quod equæ, quando odorant fumum lampadis extinctæ abortiunt, & indignantur, & similiter hoc accidit quibusdam mulieribus prægnantibus.

Dicit Aristot. quod si quis ingeniatur Camelum coire cum matre sua, & ipse præsentit illud, ipse prosequitur eum, donec interficit eum, & ingeniatur equum ascendere matrem suam & præsentiat illud, interficit seipsum, & necat intendens ad hoc.

Et dicunt Phil. quod si submergas muscas in aqua videntur mortuæ, & si sepeliantur in cinere resurgunt iterum, & quando submergis Aombor moritur, & si roretur

tur super ipsam acetum viuificatur, & quando sepelis scarabeum in rosis moritur, & si sepelis in stercore, viuificatur.

Dixerunt & Philosophi, quod quando pennæ aquilarum ponuntur cum pennis aliarum auium, comburunt illas, & mortificant eas, sicut ipsa est vincens in vita sua omnes aues & dominans. Pennæ aquilarum sunt perniciosæ omnibus pennis, & dicunt Philosophi, quod si ponatur in aliquo loco pellis ouis cum pelle Adib, corrodit & consumit: & qui induit pannum ex lana ouis, quæ comedit Adib, non cesset ab eo pruritus, donec exuat eum. Et si acceperis pilum equæ, & extenderis ipsum super ostium domus, non ingreditur ostium illud cinifex, donec super eo stat pilus.

Et si suffumigas domum aut locum pulmone asini, mundas eum ab omni serpente & scorpione, & sciunt Philosophi ex hoc, quod valet contra venenum.

Tabariensis etiam dixit, si lingua vpupe suspendatur super patientem obliuiosum reddit memorem.

Et in libro Cleopatrarū dicitur : si mulier non delectatur cum viro suo, accipe medullam lupi de pede sinistro, & porta eam, ac nullum diliget, nisi te. Et dicitur, quando accipitur coxa Sturionis masculi sinistra, & bulitum cum oleo, deinde liniuntur cum eo origines pilorum, nunquam renascuntur.

Dixit Architas, si accipiatur cor, dum viuit & suspendatur super patientem quartanam eradicat eam.

Et spoliū serpentis, quando stringitur super ancham mulieris accelerat partum, sed cum parit, illico removeatur.

Dentes omnium serpentum, quando eradicas eos, dum viuit serpens, & suspendantur super quartanarium, tollunt ab eo quartanā: & si suspendatur serpens super dolentem dentem prodest, & si serpens occurrit prægnavanti, abortit: & si occurrit ei, dum parit, accelerat partum. Et dicunt si acceperis caninum dētem crocodili ex palato eius superiore sinistro & suspendis eum supra febricientem, sanat &

& redibit ad ipsum nunquam : & dixerunt, quod leo terretur ex gallo albo, & iterum timet ignem, & qui vngitur cum feno renum leonis, non timet ire inter bestias, & omnes bestiae terrentur ex leone, & qui linit corpus suum cum stercore lepore, terrentur ab eo lupi.

Et si teritur arsenicum citrinum, & admiscetur lacrisi, non cadit super eum musca, quæ non moriatur.

Si acceperis dextrum pedem testudinis, & suspendis eum super dextrum pedem podagrici, confert ei. Similiter si sinistrum sinistro, & sic manus ius confert manui, & digitus digito. Et accendatur ignis coram hernioso ex viridibus lignis ficulnearum, crepitant testiculi eius.

Et in libro Hermetis oculi vrsi ambo cum ligantur in panno lini super adiutorium sinistrum, remouet quartanam, & dicitur quod si lupus viderit hominem, & ipse non videt eum, stupefcit, & homo timet & rauescit. Et ideo si quis gerit oculum lupi, iuuat ad victoriam, ad audaciam

Et in libro Cleopatracæ dicitur : si mulier non delectatur cum viro suo, accipe medullam lupi de pede sinistro, & porta eam, ac nullum diliget, nisi te. Et dicitur, quando accipitur coxa Sturionis masculi sinistra, & bulitum cum oleo, deinde liniuntur cum eo origines pilorum, nunquam renascuntur.

Dixit Architas, si accipiatur cor, dum viuit & suspendatur super patientem quartanam eradicat eam.

Et spoliū serpentis, quando stringitur super ancham mulieris accelerat partum, sed cum parit, illico removeatur.

Dentes omnium serpentum, quando eradicas eos, dum viuit serpens, & suspendantur super quartanarium, tollunt ab eo quartanā: & si suspendatur serpens super dolentem dentem prodest, & si serpens occurrit prægnanti, abortit: & si occurrit ei, dum parit, accelerat partum. Et dicunt si acceperis caninum dētem crocodili ex palato eius superiore sinistro & suspendis eum supra febricientem, sanat &

& redibit ad ipsum nunquam : & dixerunt, quod leo terretur ex gallo albo, & iterum timet ignem, & qui vngitur cum feno renum leonis, non timet ire inter bestias, & omnes bestiae terrentur ex leone, & qui linit corpus suum cum stercore leporis, terrentur ab eo lupi.

Et si teritur arsenicum citrinum, & admiscetur lacrisi, non cadit super eum musca, quæ non moriatur.

Si acceperis dextrum pedem testudinis, & suspendis eum super dextrum pedem podagræ, confert ei. Similiter si sinistrum sinistro, & sic manus ius confert manui, & digitus digito. Et accendatur ignis coram hernioso ex viridibus lignis ficulnearum, crepitant testiculi eius.

Et in libro Hermetis oculi vrsi ambo cum ligantur in panno lini super adiutorium sinistrum, remouet quartanam, & dicitur quod si lupo viderit hominem, & ipse non videt eum, stupefcit, & homo timet & rauescit. Et ideo si quis gerit oculum lupi, iuuat ad victoriam, ad audaciam

ciam & debellationem, & timorem aduersarii.

Et dicitur, quod si fiat annulus ex albis vngulis asini, qui induit ipsum epilepticus, non patitur epilepsian.

Et dixerunt, quando vis ne approximent muscæ domo, tunc pone condifim & opiam in albedine calcis, & inde albifica domum cum ea, tunc non egredientur muscæ penitus.

Et quando vis, vt narret tibi mulier vel puella tua omnia quæ fecit, accipe cor columbæ, & caput ranæ, & exsicca vtraque & tere, & puluerisa supra pectus dormientis, & narrabit omnia quæ fecit. Dum vero euigilauerit, exterge illud à pectore ne alleuetur. Et dicunt, quod si quis ponit adamantem capiti mulieris dormientis, manifestat si est adultera: quoniam si sic est, resilit territa de lecto: & si non, amplectitur virum suum cum grandi dilectione.

Et dicunt quod pellis asini quando suspenditur super pueros prohibet eos terreri.

Et

Et dicit Architas, quod si accipiatur cerumen auris canis sinistrae, & suspendatur febricitantibus periodicè, confert multum, maximè quartanæ.

Et dicunt Philosophi, quod aliqua species vel indiuiduum, quæ nunquam habuit ægritudinem, confert omni ægritudini: & cum nunquam affuerit dolor aliquis, succurrit & sanat hominem ab illo.

Et si suspenditur spuma maris super ancham mulieris sinistram, accelerat partum, & quando suffumigatur domus cum vngula Muli sinistra, non remanent in ea muscæ.

Et si suspendatur cor vpupæ, aut oculus, aut cerebrũ supra se ad collum suum, confert obliuioni, & subtilitatintellectum hominis.

Si mulier non potest concipere, accipe cornu ceruinum puluerisatum, & misceatur cum felle vaccino, teneat mulier super se, coëat & statim concipiet.

Seta de cauda equæ posita super ostio non permittit intrare zanzalas.

Dens pulli vnius anni positus in collo infantis, facit eius dentes prouocari sine dolore.

Dense quæ positus super caput furentis, statim liberat eum.

Si mulier non potest concipere, detur ei nescienti lac iumentis, ea hora coeat, & statim concipiet.

Vnguis equi suffumigatus in domo effugat mures. Idem fit ex vngula muli.

Vt tota aqua calida exeat è calidario atramentū, id est, terrā franciscam cū pice proiice in aquā & tota exibat. Vt ignis de aqua extra eat, testā oui accipe, & sulphur viuum tritum impone, & calcē, & claude foramen, mitte in aquam, & incenditur.

Et dicitur, quod si ponatur Camphora super aquam, accenditur & comburitur in aqua.

Vt aues manibus comprehendas, accipe grana quæuis, in fece vini, & in succo cicutæ valde imbibita, & obiiice ad aues, omnis avis, quæ inde gustat, inebriatur & perdit vires.

Si quæ mulier te ligauit maleficiis ad amo-

amorem suum, & vis illud dissolvere. Accipe Camisiam suam, & per capitium eius minge foras, & per manicam eius dextram, & non curabis de ea.

Vt mulier cum aliquo adulterare non possit, incide de capillis eius, & pulverem illorum tibi super feretrum sparge, ante tamen unge feretrum cum melle, & mox coeas cum muliere, & cum volueris solvere ex tuis capillis fac similiter.

Et dicunt, si aliquis inungatur lacte asinae, congregabuntur in eo omnes pulices domus.

Literas quæ non leguntur nisi de nocte: cum felle testudinis scribe, aut lacte ficus, si ponatur ad ignem, aut cum aqua vermis lucentis de sero.

Si accipiantur multa albumina o-
torum de gallina, post mensem fiunt vitrum, & dura vt lapis & ex hoc tali fit topatius sophisticatus, si prius cum croco vel terra rubea liniatur. Similiter spuma, quæ inuenitur circa testiculos cerui, vel equi, vel asini fatigati, admisceatur cum vino; & illud vinum detur alicui po-

tationi abhorrebit vinum per mensem.

Et si habueris plures anguillas in vase vini, & dimittantur in illo mori : si quis biberit ex illo, abhorrebit vinum per annum, & forte semper.

Et dicitur, quod si accipiatur funis aliqua, cum qua suspenditur fur vel suspensus est, & aliquantulum paleæ, quam turbo venti aere suspendit, & ponatur in olla, & misceatur cum aliis ollis illa omnes alias frangit. Item accipe aliquantulum prædicti funis, pone in instrumento cum quo mittitur panis in furno, quando ille, qui mittere debet in furno, mittet, non poterit immittere, sed extra exiliet.

Vt homines videantur sine capitibus, accipe spolium serpentis & auripigmentum, & picem græcam, reuponticum, & ceram nouarum apum, & sanguinem asini, & tere omnia, & mitte in rudi olla plena de aqua, & facias bullire ad lentum ignem, & postea dimitte frigescere, & facias cæreum, & omnis qui illuminabitur eo, videbitur sine capite.

Vt homines videantur habere quorum-

rumlibet animalium capita: Accipe sulphur viuum & litargyrium, & istis simul puluerizatis, sparge in lampade oleo plena, habeantque candelam de cera virginea, quæ permixta sit cum fece illius animalis, cuius caput vis, vt videatur habere tenens candelam accensam de lampadis igne, & da bibere vinum cum valdimonia, & illi qui inde potabunt, videbunt se habere caput animalis.

Vt homines videantur habere vultum canis, accipe adipem de aure canis, unge ex eo parum de bombycino nouo, pone in lampade noua de viridi vitro, & pone lucernam inter homines, & cernunt vultum canis.

Vt homines videantur habere tria capita, accipe de pilis asini mortui, & fac funiculum, & sicca, & sume medullam de osse principalis dextri humeri, & misce cum virga virginea, & line funiculum, & pone super luminaria domus: ingredientes domum tria capita habebunt, hi qui in domo sunt, intrantibus asini videbuntur.

Si vis vt caput hominis, caput asini videatur : tolle de segmine aselli, & vnge hominem in capite.

Si vis vt pullus aut res alia saltet in disco: accipe argentum viuum, & puluerem calamitæ, & mitte in ampullam vitream sigillatam, & illam pone intra rem calidam, quia cum fit argentum viuum calidum, mouet se, & faciet eam saltare.

Si vis videre quod alii nequeunt, accipe fel de masculo catto, & adipem gallinæ omnino albæ, & misce insimul, & oculos tuos inunge, & videbis.

Si vis intelligere voces auium, associa tecum duos socios in ꝑ. Calendas Nouembris, & vade in quoddam nemus cum canibus, quasi ad venandum, & illam bestiam, quam primo inueneris, defer tecum ad domum, & præpara cum corde vulpis, & statim intelliges voces auium vel bestiarum, & si vis, vt aliquis intelligat, oscula eum, & intelliget similiter.

Si vis soluere vincula, vade in syluam, & prospice, vbi pica nidum habuerit cum pullis, & quando eris ibi, ascende ad arborem,

bores, & foramen eius circumliga quocunque vis, quia cum videt te, vadit pro quadam herba quam ponit ad ligaturam, & statim rumpitur, & tunc cadit herba illa in terram super pannum, quem debes posuisse sub arbore, & tu sis praesens & accipe.

In nido vpupæ est quidam lapis, qui est diuersorum colorum, defer tecum ipsum, & eris inuisibilis.

Vt homo semper eunuchus sit, accipe ex vermiculo, qui in æstate lucet, da ei bibere.

Vt mulier confiteatur, quæ fecerit, ranam aqualem comprehende viuam, & tolle eius linguam, & remitte illam in aquam, & pone illam linguam super partem cordis fœminæ dormientis, quæ cum interrogetur, vera dicet,

Si vis aliquem terrere in somno, capiti eius suppone pellem simiæ. Si vis capere talpam, in foramine eius cæpe vel porrum aut allium, & statim egredietur sine viribus. Serpens non accedit ad alliū, nec canis gustat aliquid tinctum cum allio.

Suffumigatio quam cum feceris, videbuntur omnes in forma elephantum, qui sunt in domo & equorum magnorum: Accipe speciem ~~quæ~~ dicitur Alchachengi, & contere & confice ipsam cum aliquantulo pinguedinis delphini, & fac ex eo grana sicut citri. Deinde fumiga ex eis super ignem stercoreis vaccæ, quæ mulgetur, & non sit in domo locus, ex quo egreditur fumus nisi portas, & sit larga sub terra deintus. Nam omnes qui sunt in mansione videbuntur, quasi ipsi sunt homines magni in formis equorum, elephantum, & est mirabile valde.

Suffumigatio alia, quam cum facis, vides formas multiformes, & mirabilia infinita, quæ præ multitudine non discernuntur: Accipe Timar. i. vermiliū & lapidem Lazuli, & Pulegium montanum, & pulueriza totum, & cribella illud, & confice illud cum pinguedine delphini, vel equi, vel elephantis, fac grana in modum ciceris & sicca in vmbra, & suffumiga in eo, quando volueris, & fiet quod dictum est.

Suffu-

Suffumigatio ad videndum in somno quod futurum est de bono & malo. Accipe sanguinem asini congelatum, & lupi cerni pinguedinem, & storacem aggregavi totum ponderibus æqualibus, & conficiantur, & fiant grana, & suffumigetur cum eis domus. Tu enim videbis in somno tuo, qui narrabit tibi omnia.

Modus faciendi licinium quod quando accendes, videbis homines in quacunque forma volueris. Accipe oculos bubonis, & oculos piscis qui dicitur Affures, & oculos piscis, qui dicitur Libiniti, & fel luporum, contrita ergo à manibus commiscendo, pone ea in vase vitreo. Cum ergo vis operari eum, accipe adipem cuiuscunque vis bestię, quod fiat hoc in forma eius, liquefac eam, & permisce cum illa medicina, & inunge cum eo licinium quodcunque vis, deinde accende ipsum in medio ædis, videbuntur enim omnes homines in domo illa in forma illius bestię, cuius pinguedinem accepisti.

Licinium aliud, vt homines appareant

Suffumigatio quam cum feceris, videbuntur omnes in forma elephantum, qui sunt in domo & equorum magnorum: Accipe speciem ~~quæ~~ dicitur Alchachengi, & contere & confice ipsam cum aliquantulo pinguedinis delphini, & fac ex eo grana sicut citri. Deinde fumiga ex eis super ignem stercoreis vaccæ, quæ mulgetur, & non sit in domo locus, ex quo egreditur fumus nisi portas, & sit larga sub terra deintus. Nam omnes qui sunt in mansionem videbuntur, quasi ipsi sunt homines magni in formis equorum, elephantum, & est mirabile valde.

Suffumigatio alia, quam cum facis, vides formas multiformes, & mirabilia infinita, quæ præ multitudine non discernuntur: Accipe Timar. i. vermiliū & lapidem Lazuli, & Pulegium montanum, & pulueriza totum, & cribella illud, & confice illud cum pinguedine delphini, vel equi, vel elephantis, fac grana in modum ciceris & sicca in vmbra, & suffumiga in eo, quando volueris, & fiet quod dictum est.

Suffu-

Suffumigatio ad videndum in somno quod futurum est de bono & malo. Accipe sanguinem asini congelatum, & lupi cerni pinguedinem, & storacem aggregavi totum ponderibus æqualibus, & conficiantur, & fiant grana, & suffumigetur cum eis domus. Tu enim videbis in somno tuo, qui narrabit tibi omnia.

Modus faciendi licinium quod quando accendes, videbis homines in quacunque forma volueris. Accipe oculos bubonis, & oculos piscis qui dicitur Affures, & oculos piscis, qui dicitur Libiniti, & fel luporum, contrita ergo à manibus commiscendo, pone ea in vase vitreo. Cum ergo vis operari eum, accipe adipem cuiuscunque vis bestię, quod fiat hoc in forma eius, liquefac eam, & permisce cum illa medicina, & inunge cum eo licinium quodcunque vis, deinde accende ipsum in medio ædis, videbuntur enim omnes homines in domo illa in forma illius bestię, cuius pinguedinem accepisti.

Licinium aliud, vt homines appareant

in forma Angelorum. Accipe oculos p̄-
scis, oculos filoæ, id est, frangentis ossa, &
contrita eos manibus malleando, & po-
ne eos in vase vitreo septem diebus, dein-
de pone in eis aliquid de oleo, & illumi-
na cum eo in lampade viridi, & pone i-
psū coram hominibus, qui sunt in æde:
ipsi enim videbunt se in forma Angelo-
rum ex igne accenso.

Licinium aliud faciens apparere ho-
mines nigrarum facierum: Accipe lam-
padem nigram, & funde super ipsū o-
leum Sambucinum vel argentum viuum,
& funde in illo oleo vel argento viuo ex
sanguine Flebotomatium, & pone in illo
sanguine Sambucinum vel argentum vi-
uum. Aliud fit licinium ex pannis mor-
tui, aut ex pannis nigris, & accede in me-
dio ædis. Nam tu videbis ex hominibus
mirabilia, quando videbunt se ad inui-
cem cum illis formis.

Lampas mirabilis in qua apparent res
quantitatis terribilis habens in manu vir-
gam & territāt hominem. Accipe ranam
viridem, & decolla eam supra pannum
exe-

exequiarum viridem, mædefac ipsum cum oleo sambucino, & pone ipsum licinium, & illumina cum eo in lampade viridi, videbis nigrum statum, inter cuius manus erit lampas & mirabile.

Lampas quam cum aliquis tenet in manu, non videt aliquos eorum, qui sunt ibi, & qui fuit post ipsum videbit tantum. Accipe piscem qui dicitur Delphinus, deinde accipe pannum lini aut funeris, & sparge super ipsum aliquid extra Azimar, deinde funde super illud ex illa pinguedine liquefacta, deinde stringe manum super ipsum & inuolue pannum, & fac ex eo licinium, deinde accende ipsum in iampade, & eris viridis, & fiet quod tibi dixi.

Lampas alia faciens apparere homines in forma fœda, & terrentur homines inuicem, & faciunt ipsum fingentes dæmonem. Accipe pilos ex cauda canis nigri, in quo non fit albedo, & aliquid ex pinguedine eius, liquefac pinguedinem: Deinde accipe pannum exequiarum, & fac deinde licinium, deinde line ipsum
cum

cum eo quod fecisti, & illumina ipsum in lampade viridi cum oleo sambuccino, & accende ipsum in domo, & non sit ibi licinium præter ipsum, & videbis mirabile.

Licinium pulchrum, ut domus videatur tota plena serpentum & imaginum, donec licinium permanet accensum. Accipe pinguedinem serpentis nigri & spoliū serpentis nigri, & pannum exequiarum, & fac licinium ex illo panno, deinde line ipsum cum illa pinguedine, & pone spoliū serpentis in concauitate, ac illumina cum oleo sambuccino in lampade viridi aut nigra.

Aliud licinium, quod quando est accensum, & infunditur super ipsum aqua, inualefcit, & quando oleum extinguitur, accipe calcem, quam non inuenit aqua, ac permitte eam cum æquali pondere sibi ex cera & medietatis eius ex oleo balsami, ex napta citrina, cum æquali sibi ex sulphure, fac licinium ex ea, ac rora super aquam, & accendetur, ac rora super ipsum oleum, & extinguetur.

Licinium aliud quod cum accenditur,
omnia

omnia videntur alba & argentea accipe lacertam, & abscinde caudam eius, & accipe, quod exit, quia est simile argenti viui. Deinde accipe licinium, & madesac cum oleo, ac pone ipsum in lampade noua, & accende, domus ei videbitur splendida & alba vel deargentata.

Operatio lampadis & mirabilis, quam si quis tenuerit, non cessat pedere donec dimiserit eam: accipe sanguinem testudinis, exsicca ipsum in panno lini, & fac ex ipso licinium, ac illumina ipsum in lampade, da ipsum cui vis, ac dic, illumina: nam ipse non cessabit pedere, donec dimiserit illud, & est mirabile.

Quando vis, ut videaris totus ignitus à capite vsque ad pedes, & non lædaris. Accipe maluauiscum album, confice cum albumine ouorum, deinde line cum eo corpus tuum, & dimitte donec exsicce- tur, deinde line te cum alumine, & postea pulueriza super illud sulphur subtile, inflammatur enim ignis in eo, & non lædit, & si facis super palmam, poteris tenere ignem sine læsione.

Si

Si vis, vt res proiiciatur in ignem & non comburatur; accipe glutem piscis partem vnā, & aluminis æquale illi permisceatur totū, & fundatur super ipsum acetum vini, & commisceatur cum eo quicquid vis proiice in ignē, & line cum hoc linimento, non combureretur.

Si vis facere contrarium, scilicet imaginem aliquam hominis aut alterius, & quando ponitur in aqua accenditur, & si extraxeris eam, exinguetur, accipe calcem nō extinctam & permisce eam cum aliquantulo ceræ & oleo sisami & napta, id est, terra alba & sulphure & fac ex illo imaginem: nam quando tu rorabis aqua accendetur ignis.

Si vis facere, vt quando aperis manus tuas, super lampade extinguatur lumen, & quando claudis eas super eam accenditur, & non cessat illud facere. Accipe speciem quæ dicitur spuma Inda, tere eam, & deinde aperi eas in facie lampadis, delebitur lumen eius, & claude & reaccenditur.

Si vis videre rem submersam & profund-

fundam in nocte, & non occulturum tibi plusquam in die legens libros de nocte nigra. Vnge faciem tuam cum sanguine vespertilionis, & erit quod dico.

Si vis albificare aliquid, suffumiga illud sulphure.

Si vis, vt arbor citri proiciat omnes fructus vt cadant. Accipe quinque partes sulphuris citrini, & quinque nigri, & duo albi, & sinabrium: tere omnia & permisce & suffumiga, & cadent omnes fructus, forte est in alijs arboribus.

Si vis statim interficere serpentem. Accipe ex Aristolochia rotunda quantū uis, & tere illam bene, & accipe ranam syluestrem vel campestrem, & contere ipsam, & commisce eam Aristolochiæ, & pone cum eo aliquid ex encausto, & scribe cum eo in carta aut aliquod, quod plus amas, & proiice ad serpentes.

Si vis portare in manu tua ignem, vt non offendat. Accipe calcem dissolutam cum aqua fabarum calida, & aliquantulum magranculis & aliquantulum maluauesci, ac permisce illud cum eo bene, dein-

deinde line cum eo palmam tuam, & fac siccare, ac pone in ea ignem, non nocabit.

Dicunt Philosophi, calx talis non comburit in igne, & glutem piscis saluat ab igne, & alumen iamennum, & sanguis salamandræ, & fuligo furni vel lebetis: quando igitur ex istis omnibus aut quibuldam fit linimentum, non offendit ignis albumen oui & malua uiscum, & habent iuuamentum in hoc.

Si vis, ut tota domus appareat plena serpentibus. Accipe de pinguedine serpentis, & parum salis in ea pone, & accipe pannum ex equiarum, ac scinde ipsum in quatuor frusta, deinde pinguedinem, & pone ipsam in omni panno: si sic facias quatuor licinia, & accende ea in quatuor angulis domus cum oleo sambucino, & in lampade noua, & fiet quod dixi.

Licinium quod cum accenditur in domo, videbis res volantes virides ut passeress, & aues, accipe pannum ex equiarum recentem, & pone in eo cerebrum auis, ac pennas caudæ eius, & inuoluen-
do

do fac eis licinium , & pone ipsum in lampade noua viridi , accende ipsam in domo cum oleo oliuæ , & res, quæ erunt in domo, fient virides valde, & videbitur quasi volant virides ac nigræ.

Vt domus videatur tota viridis & plena serpentibus, ac imaginibus timorosis: accipe cutem serpentis ac sanguinem alterius serpentis masculi, & adipem alterius serpentis, aggrega illa tria, & pone ea in panno exequiarum, & accende ipsa in lucerna noua.

Si vis facere candelam vel licinium, quæ cum accenditur, agitur & ambulat, accipe cutem lupi, cutem canis, & fac ex vtrisque licinium , & accende ipsam cum oleo oliuæ, & statim mouebitur.

Quando vis accendere lucernam, ex quo valde timeat quis. Accipe pannum lini nouum, album, & fac ex eo licinium, & pone in concauitate eius cutem serpentis, & salem grossum, & sacratum oleum oliuæ, & da cui vis , & statim cum accensum fuerit ipsum, trepidabit, & timebit valde.

Dicunt

Dicunt Philosophi, quod synciput est prima pars capitis, & ex syncipite hominis parum post mortem generatur vermis, cumque prætereunt ei dies septem, vermes illi sunt muscæ, & post quatuordecim dies sicut dracones magni, quorum vnus si momorderit hominem, morietur statim : quod si tu acceperis ex ea, & coxeris illud cum oleo, & feceris ex eo candelam in lucernam æris cum licinio ex panno exequiarum, videbis ex eo rem magnam, & formas, quæ narrari non possunt cum timore forti.

Experimentum mirabile, quod facit homines ire in ignem sine læsione, vel portare ignem, vel ferrum ignitum sine læsione in manu. Recipe succum bismalvæ & albumen oui, & semen psyllii & calcem, & pulueriza, & confice cum illō albumine oui succum raphani, ex hac cōfectione illinias corpus tuum vel manum, dimitte siccari, & postea iterum illinas, & post hoc poteris audaciter sustinere ignem sine nocumento.

Si autem velis vt videatur ardere illud
lini-

linitum, asperge de sulphure viuo bene puluerizato, & videbitur comburi, cum accenditur sulphur, & nihil ei nocebit, si flammæ candele, quam quis tenet in manu, colophoniam vel picem græcam insufflaueris subtilissime tritam mirabiliter auget ignem, & vsque ad domum porrigit flammam. Vt ignem illæsus portare possis, cum aqua fabarum calida calx dissoluatur, & modicum tere reboæ demissina, postea parum maluauesci adiicias, quibus insimul coniunctis vel commixtis palmam illinias, & desiccari permittas: & sic ignem illæsus portare poteris. Et est verum & experimentatum.

Aquam ardentem sic facias: recipe vinum nigrum, spissum, potens ac vetus, & in vna quarta ipsius distemperabis viuæ calcis sulphuris viui, subtilissime puluerizati, tartari de bono vino & salis communis albi grossi, postea pones in cucurbita bene lutata, & desuper posito alembico, distillabis aquam ardentem, quam seruare debes in vase vitreo.

Ignem græcum sic facias: Recipe sulphu-

phurem viuum, tartarum, sarcocollam, picolā, sal coctum, petroleum, & oleum commune, fac bullire bene, & si quid imponitur in eo accenditur, siue lignum, siue ferrum, & non extinguitur nisi vrina, aceto vel arena.

Si vis facere, quod cesset omne mirabile, respice alias causas, scilicet agentem, sufficiens etiam patientem, quoniam si vtrumque respicis non miraberis, quia videbis tantam aptitudinem esse in vna sufficientia alterius, quod non facit admirari: quando enim vides, quod aqua frigida accendit ignem, & non extinguit ipsum, si tu respiceres causam agentem, mirareris semper, quia esset efficiens cōueniens ad hoc, sed quando tu respicis materiam illius effectus, vt patet, quia est calx & sulphur, quod est valde inflammabile, ita quod nimium agens inflamat ipsum, tu vides quod nihil est mirabile.

Similiter quando res aliqua si comburitur igne, mirabile est, quando vna de causis inspicitur sola. Sed quando scitur
natu-

natura patientis aut debilitas agentis, nihil mirum: maxima ergo radix experimētorum naturalium est in hoc, scilicet ut eligam materiam paratissimam ad aliquid, & hoc debile agens aut fortissimū, & materiam valde indispositam, & faciunt similiter homines aspicere ad illam causam, quæ non videtur posse illud facere, & de illa nihil dicunt. Et tu nota istud, quod secundum istum modum incidit multitudo experimentorum multorum mirabilium, & de hoc narrabo tibi quædam istorum, ut confirmeris in virtute prædicta, & scias etiam excogitare ingenia experimentorum.

Si vis facere Carbunculum, vel aliquam rem lucentem in nocte: recipe noctilucas lucentes quamplurimas, & ipsas contritas pone in ampulla vitrea, & claude, in fimo equino calido sepelias, & dimitte morari per quindecim dies, postea distillabis ex eis aquam per alembicum: quam repone vase de Cristallo aut vitro. Tantam enim præstat claritatem, quod in loco obscuro quilibet potest legere

gere & scribere: quidam faciunt hanc aquam ex noticulis felle mustelæ, felle furonis, & canis aquatici, sepeliunt in fimo & distillant ex eis aquam.

Aquam ardentem sic facias, recipe serpentinam, quam distillabis per alembicum velut aqua ardens exhibit: etiam misce vino aut cui vis, & accenditur si appropinquas ei candelam.

Ignis volans: Accipe libram vnam sulphuris, libras duas carbonum salicis, libras sex salis petrosi: quæ tria subtilissime terantur in lapide marmoreo, postea aliquid posterius ad libitum in tunica de papyro volante, vel tonitrum faciente ponatur.

Tunica ad volandum debet esse longa, gracilis, puluere illo optime plena, ad faciendum vero tonitrum brevis, grossa & semiplena.

Ad congregandum mures vel serpentes. Accipe serpentem in aliquo vase multis foraminibus perforato inclusum, & accende ignem de stipulis in circuitu, statim serpens sibilabit, ad cuius clamorem
rem

rem omnes concurrunt. Et sic etiam de muribus intelligatur.

Nota, quod si coxeris vnum serpentem vel vermem, & de massa illius vermis detur alicui comedere, intelliget quando canunt. Hoc probatum est.

Dicitur etiam quod herba saponaria lauat maculas vinctuosas de pannis.

CAP. II.

De cura Characteristica per imagines & sigilla.

Non omnino vana esse, quæ de cura characteristica, quæ de sculptis imaginibus, & de collo appensis naturales operationes perficit, per cœlestes proprietates siderum mirabili influentia, cum nostris corporibus concordantium, non inquam, plane vana esse, omnes saniores Philosophi agnouere, quæ scilicet antiquissimi naturæ exploratores, de verbo scripto, seu characteribus & sigillis, certis temporibus, secundum cœli virtutem & influxum fabrefactis, citra omnem, quam sola mysterij huius ignorantia finxit, superstitionem, citra nominis diuini prophana-

phurem viuum, tartarum, sarcocollam, picolā, sal coctum, petroleum, & oleum commune, fac bullire bene, & si quid imponitur in eo accenditur, siue lignum, siue ferrum, & non extinguitur nisi vrina, aceto vel arena.

Si vis facere, quod cesseret omne mirabile, respice alias causas, scilicet agentem, sufficiens etiam patientem, quoniam si vtrumque respicis non miraberis, quia videbis tantam aptitudinem esse in vna sufficientia alterius, quod non facit admirari: quando enim vides, quod aqua frigida accendit ignem, & non extinguit ipsum, si tu respiceres causam agentem, mirareris semper, quia esset efficiens cōueniens ad hoc, sed quando tu respicis materiam illius effectus, vt patet, quia est calx & sulphur, quod est valde inflammabile, ita quod nimium agens inflamat ipsum, tu vides quod nihil est mirabile.

Similiter quando res aliqua si comburitur igne, mirabile est, quando vna de causis inspicitur sola. Sed quando scitur
natu-

natura patientis aut debilitas agentis, nihil mirum: maxima ergo radix experimētorum naturalium est in hoc, scilicet ut eligam materiam paratissimam ad aliquid, & hoc debile agens aut fortissimū, & materiam valde indispositam, & faciunt similiter homines aspicere ad illam causam, quæ non videtur posse illud facere, & de illa nihil dicunt. Et tu nota istud, quod secundum istum modum incidit multitudo experimentorum multorum mirabilium, & de hoc narrabo tibi quædam istorum, ut confirmeris in virtute prædicta, & scias etiam excogitare ingenia experimentorum.

Si vis facere Carbunculum, vel aliquam rem lucentem in nocte: recipe noctilucas lucentes quamplurimas, & ipsas contritas pone in ampulla vitrea, & claude, in fimo equino calido sepelias, & dimitte morari per quindecim dies, postea distillabis ex eis aquam per alembicum: quam repone vase de Cristallo aut vitro. Tantam enim præstat claritatem, quod in loco obscuro quilibet potest legere

gere & scribere: quidam faciunt hanc aquam ex noticulis felle mustelæ, felle furonis, & canis aquatici, sepeliunt in fimo & distillant ex eis aquam.

Aquam ardentem sic facias, recipe serpentinam, quam distillabis per alembicum velut aqua ardens exhibit: etiam misce vino aut cui vis, & accenditur si appropinquas ei candelam.

Ignis volans: Accipe libram vnam sulphuris, libras duas carbonum salicis, libras sex salis petrosi: quæ tria subtilissime terantur in lapide marmoreo, postea aliquid posterius ad libitum in tunica de papyro volante, vel tonitrum faciente ponatur.

Tunica ad volandum debet esse longa, gracilis, puluere illo optime plena, ad faciendum vero tonitrum brevis, grossa & semiplena.

Ad congregandum mures vel serpentes. Accipe serpentem in aliquo vase multis foraminibus perforato inclusum, & accende ignem de stipulis in circuitu, statim serpens sibilabit, ad cuius clamorem

rem omnes concurrunt. Et sic etiam de muribus intelligatur.

Nota, quod si coxeris vnum serpente vel vermem, & de massa illius vermibus detur alicui comedere, intelliget quando canunt. Hoc probatum est.

Dicitur etiam quod herba saponaria lauat maculas vinctuosas de pannis.

CAP. II.

De cura Characteristica per imagines & sigilla.

Non omnino vana esse, quæ de cura characteristica, quæ de sculptis imaginibus, & de collo appensis naturales operationes perficit, per cælestes proprietates siderum mirabili influentia, cum nostris corporibus concordantium, non inquam, plane vana esse, omnes saniores Philosophi agnouere, quæ scilicet antiquissimi naturæ exploratores, de verbo scripto, seu characteribus & sigillis, certis temporibus, secundum cæli virtutem & influxum fabrefactis, citra omnem, quam sola mysterij huius ignorantia finxit, superstitionem, citra nominis diuini pro-

phanationem, & offendiculum, vllamque fidei,
& religionis violentiam, literis, monumentisq;
consecrarunt. Non tamen hisce imaginibus per
se virium quid tribuitur, characteresque seu no-
mina constellata virtutem habere ratione figu-
ræ, affirmatur (cum figura, numerus, magnitu-
do, situs, continuique solutio nullius sunt actionis
principia) vt, nisi aliud sit agens mouensque, cu-
ius potestate characteres sunt efficaces plane ne-
getur. Deus per Prophetas solo prolato verbo ho-
minem sanat: viuus siquidem Deus est, & viui
Dei viuum quoque nomen, & viui nominis viua
quoque literæ, viuit Deus propter se, viuit nomen
eius propter ipsum, & viuunt literæ propter no-
men, & sicuti vitam habet in se ipso Deus, sic et-
iam nomini suo dedit vitam habere in seipso, &
nomen porro literis. Sunt igitur imagines seu
characteres efficaces ratione virtutis seu officij à
Deo vel natura ad tale nomen vel characterem
ordinati. Nulla enim & virtus vel in cælo, vel in
terra, quæ non descendat à Deo: sic medicamen-
ta sunt corpora visibilia, verba corpora inuisi-
bilia, siue herba siue verbum sanat, in causa est
Deus, id est, spiritus Dei naturæ coadunatus per
verbum Fiat. Vnde ipsa herba non est medicina,
sed

sed hæc in illa latet inuisibiliter à Deo videlicet insita. Quapropter non protinus ad orcum vsque sunt damnanda, insulseque deridenda, quæ à sensibus sunt remotiora, & causas habent abstrusas.

Gemmarum miracula quis non obstupescit? Plurimas certe ijs esse facultates naturales negari non potest nec debet, præsertim si certis sub constellationibus sculptæ, imaginibusque ac signaturis impressæ fuerint & signatæ. Ac plane vanum est, quod quidam putant, effectus gemmarum quarundam provenire vi magica, nec naturales esse, proficisci que ex Magorum schola, qui prætextum suis veneficiis querant per gemmas certis constellationibus sculptas. Smaragdum mortui Domini digitis, quibus fuit gestatus, obsilire, cognitum est & compertum. Turcosiæ quoque vires quis non miratur? Et innumera possunt non tantum gemmarum, sed etiam plantarum experimenta coaceruari, quæ si non ubique, & semper respondent, non arguenda ideo sunt mendacijs, quia non omnia ubique & semper concurrunt, & raritas effectus seu singularitas effectus non tollit causam in natura. Rerum enim miracula perpetrantur per debitam

causarum naturalium agentium cum dispositis patientibus applicationem, adeo occulte, ut causa videatur remotissima. Itaque vesanum est diabolicis machinamentis protinus ascribere, quæ à nostris sensibus sunt remotiora, non cogitantes, latentem naturæ vim quæ diuinum diuinæ potentia est instrumentum, multum posse sine diabolorum ope & auxilio. Sic Vesani sunt, qui superstitionibus dediti etiam manifestissima pene præignorantia aut stolidi dubitatione, ex occultis prodire causis asserunt, ut & in eodem vesaniæ pelago nauigant, qui præter odorem, colorem, & saporem nullas alias vires plantis quibusdam inesse arbitrantur, quasi naturalis illa cœlestium cum elementaribus conspiratio efficere non possit. ut præter qualitates primas tactiles & sensuales occultas etiam vires possideant sine Magicis incantamentis, & anili superstitione, id quod naturales cum experientia effectus demonstrant. Quare in singulari facto non aliam, præterquam quæ nobis videtur esse causam.

Quis enim negare potest, diuinitus aut genij alicuius virtute, aut etiam causis accidentarijs & fortuitis, posse produci effectum similem naturali. Et sufficit Physico ostendisse effectum talem

lem vel talem esse causarum naturalium, aut semper, aut plerunque. Et licet non semper respondeat euentus, non tamen ideo naturæ motus est denegandus, siquidem ad vnum sæpe effectum raro concurrunt causæ omnes, quod licet ex illis æstimare, quæ ob raritatem, varietatem & singularitatem pro miraculis habentur & prodigiis, hæc enim causas habent naturales, raro tamen ad effectum talem dispositas, aut omnes paratas.

Itaque si effectus est naturalis, etiam causa talis erit, & contra. Iam autem imaginum sub certis astris sculptarum effectus naturalis omnino est, ergo causam quoque naturalem esse necesse est. Licet vero hæc sit occulta & abstrusa, æque sensibus exterioribus remotior, non tamen ilico ad diabolicam quandam potestatem confugiendum, sed attendendum, quibus auxiliis quibusq; causis concurrentibus fiat aut non fiat effectus, æque mirabilibus causis naturalibusque effectis mirabilis potius Dei potentia agnoscenda & prædicanda, qui cum tantas virtutes tamque mirabiles in naturam manifestam in seuit, quantus, dicamabo te, ipse in suis occultis erit?

Sigilla magica.

His ita præstratis, pro vita saluberrima producenda, honoribusque ac diuitiis augmentandis Iouis sigillum atque imago fabricatur sculpiturque in lapide albo vel claro, vel etiam argento puro aut stanno, ipso tamen Ioue, quod inprimis in hoc mysterio obseruandum est, existente vel in suo domicilio, vt sagittario vel piscibus, vel etiam exaltatione, vt Cancro, libero ab omnibus impedimentis, præcipue vero à radiis malis Saturni vel Martis: in angulo etiam sit Orientis vel Medio Cœli, ascendens in circulo augis, directus, velox cursu, non à Sole combustus, orientalis, in gradibus lucidis, & fortunam augentibus, in Lunæ vel Veneris trigono aut sextili, quæ omnia diligentissime ab Astrologiæ perito obseruari necesse est.

Sic idem Iupiter contrarium operabitur, si retrogradus fuerit, combustus, afflictus à Saturno vel Marte, in malo cœli loco,

loco, non in domicilio vel exaltatione, &c. Idemque iudicium esto de cæteris etiam Planetis.

Eundem in modum fabricatur imago Martis in 1. facie Scorpionis Orientis, contra timiditatem & pusillanimitatem.

Ad fauorem Regum & Principum conciliandum, morbosque calidos cordiales curandos, Imago Solis in auro puro prima Leonis facie ascendente: ipse vero Sol in leone sit fortis & fortunatus.

Ad lætitiā, venustatem roburq; corporis Imago Veneris poma floresque tenantis manu, ascendente cum ea prima facie Libræ, Piscium vel Tauri.

Ad ingenium & memoriam acutendam imago Mercurij orientis cum prima Geminorum facie vel Virginis: vel contra morbos, odia, & itinera feliciter conficienda à gradu 17. Virginis vsque ad finem ferè eiusdem signi.

Ad podagram curandam indubitanter valere piscium figuram in auro vel argento, seu auro argento permixto,

sculptam, Sole permeante Pisces in ascendente aut domo decima, ab infortuniis saluo & libero, domino etiam signi videlicet Ioue Saluo: vel etiam Luna medium cœli tenente Marte non præsentem, & Ioue non retrogrado, soleque supra terram existente, si piscium imago fiat in prima piscium facie, eundem præstare effectum antiquissimis monumentis proditum reperitur: in secunda vero facie factam sanare tibiæ morbos, in tertia morbos genuum & coxarum.

Ad morbos gulæ & colli faciebant figuram tauri in facie tertia, Sole existente supra terram eamque in cupro multum rubente.

Ad morbos capitis difficiles & difficulter curabiles fabricatur figura arietis, Martis & Saturni existentibus directis, Ioue non existente in ariete, nec Venere in Scorpio, nec Mercurio in tauro, à gradu primo vsque ad 5. primæ faciei arietis: Sole autem existente in ariete eandem obtinebit virtutem.

Ad bona & honores adipiscendos,
mor-

morbosque cerebri frigidos curandos imaginem Lunæ conferre in purissimo argento vel crystallo, ita vt Luna existat in Cancro, atque in fortunis sit libera, in Oriente fortis & fortunata, experimentis patefactum esse Doctores antiqui asserunt, adque eundem quoque effectum consequendum positus eiusdem in tauro efficax est, quo in signo exaltatur.

Ad ventris ægritudines curandas figura cancri facta hora Saturni, cancro existente in medio cœli, & Saturno in secunda facie, omni auro præstare dicitur, omnibus morbis resistendis expellendisque idonea.

Ad tristitiam abigendam & melancholicam desipientiam, figuram Capricorni prodesse proditum est, ita tamen, vt Mercurius non sit retrogradus, sitque cum Venere supra terram, Venus autem sit in parte Orientali, Saturnus vero sub terra: conficiendum autem sigillum est in prima facie, Solis aut Mercurii die, Solis tamen hora.

Ad sensum corruptum & deperditum,

morboſque manuum inprimis dextræ
commendari video Imaginem Sagitta-
rij factam de auro vel argento in prima
facie primi gradus uſque ad 5. die Solis &
hora eius: hæc figura habet vim expellen-
di infirmitates, Saturni, Veneris & Mar-
tis, oportet autem Saturnum non eſſe re-
trogradum, nec Martem in 12. domo, ſic-
ut nec Iouem in quarta, Sole quoque ſu-
pra terram exiſtente.

Atque hæc ſunt ſigilla & ſculpturæ
Planetarum & conſtellationum quarun-
dam cœleſtium, à diuerſis autoribus re-
pertæ, ſequuntur ordine, quæ in antiquiſ-
ſimorum Sophorum & Doctorem mo-
numentis conſignatæ imagines inueni-
untur, quæ multarum mirandarumque
virium eſſe perhibentur, ſi in conuenien-
tibus lapidibus ſculptæ magna cum reue-
rentia & deuotione geſtentur & cuſto-
diantur: & primo quidem inter vetu-
ſtiſſimi illius & ſummi Rhagaelis arcana
fuerunt.

Draconis formoſi imago, ſi in Rubi-
no, ſiue in alio lapide ſimilis naturæ ſcul-
pta

pta fuerit, scias virtutem eius esse in augendis bonis huius seculi, gestantemque hilarem & sanum efficere.

Falconis imago, si in Topatio sit ad acquirendam beneuolentiam Regum, Principum & magnatum facit.

Astrolabii imago si in Granato sculpta fuerit, virtus eius erit sanum reddere gestantem, & ab omnibus ægitudinibus aduersisque casibus in itinere liberum.

Asini imago si in Chrysolito sit, virtus eius erit futura prognosticare & prædicere, (quantum scilicet potest euadere in humanam imbecillitatem, verè enim futura prædicere solius est Dei.

Arietis vel capitis hominis cum barba imago in Sapphyrio sculpta virtutem habet in sanandi & liberandi à multis infirmitatibus, & à carcere, omnique molestia, estque imago regia, dat enim dignitates & honores, ac in altum extollit.

Ranæ figura si in Berillo sculpta erit, virtutem habet inimicos reconciliandi, & amicitiam inter homines, si discordes ipsa tetigeris.

sculptam, Sole permeante Pisces in ascendente aut domo decima, ab infortuniis saluo & libero, domino etiam signi videlicet Ioue Saluo: vel etiam Luna medium cœli tenente Marte non præsentē, & Ioue non retrogrado, soleque supra terram existente, si piscium imago fiat in prima piscium facie, eundem præstare effectum antiquissimis monumentis proditum reperitur: in secunda vero facie factam sanare tibiæ morbos, in tertia morbos genuum & coxarum.

Ad morbos gulæ & colli faciebant figuram tauri in facie tertia, Sole existente supra terram eamque in cupro multum rubente.

Ad morbos capitis difficiles & difficulter curabiles fabricatur figura arietis, Martis & Saturni existentibus directis, Ioue non existente in ariete, nec Venere in Scorpio, nec Mercurio in tauro, à gradu primo vsque ad 5. primæ faciei arietis: Sole autem existente in ariete eandem obtinebit virtutem.

Ad bona & honores adipiscendos,
mor-

morbosque cerebri frigidos curandos imaginem Lunæ conferre in purissimo argento vel crystallo, ita vt Luna existat in Cancro, atque in fortunis sit libera, in Oriente fortis & fortunata, experimentis patefactum esse Doctores antiqui asserunt, adque eundem quoque effectum consequendum positus eiusdem in tauro efficax est, quo in signo exaltatur.

Ad ventris ægritudines curandas figura cancri facta hora Saturni, cancro existente in medio cœli, & Saturno in secunda facie, omni auro præstare dicitur, omnibus morbis resistendis expellendisque idonea.

Ad tristitiam abigendam & melancholicam desipientiam, figuram Capricorni prodesse proditum est, ita tamen, vt Mercurius non sit retrogradus, sitque cum Venere supra terram, Venus autem sit in parte Orientali, Saturnus vero sub terra: conficiendum autem sigillum est in prima facie, Solis aut Mercurii die, Solis tamen hora.

Ad sensum corruptum & deperditum,

morboſque manuum inprimis dextræ commendari video Imaginem Sagittarij factam de auro vel argento in prima facie primi gradus uſque ad 5. die Solis & hora eius: hæc figura habet vim expellendi infirmitates, Saturni, Veneris & Martis, oportet autem Saturnum non eſſe retrogradum, nec Martem in 12. domo, ſicut nec Iouem in quarta, Sole quoque ſupra terram exiſtente.

Atque hæc ſunt ſigilla & ſculpturæ Planetarum & conſtellationum quarundam cœleſtium, à diuerſis autoribus reperiæ, ſequuntur ordine, quæ in antiquiſſimorum Sophorum & Doctorem monumentis conſignatæ imagines inveniuntur, quæ multarum mirandarumque virium eſſe perhibentur, ſi in conuenientibus lapidibus ſculptæ magna cum reuerentia & deuotione geſtentur & cuſtodiantur: & primo quidem inter vetuſtiſſimi illius & ſummi Rhagaelis arcana fuerunt.

Draconis formoſi imago, ſi in Rubino, ſiue in alio lapide ſimilis naturæ ſcul-

pta fuerit, scias virtutem eius esse in augendis bonis huius seculi, gestantemque hilarem & sanum efficere.

Falconis imago, si in Topatio sit ad acquirendam beneuolentiam Regum, Principum & magnatum facit.

Astrolabii imago si in Granato sculpta fuerit, virtus eius erit sanum reddere gestantem, & ab omnibus ægrotudinibus aduersisque casibus in itinere liberum.

Asini imago si in Chrysolito sit, virtus eius erit futura prognosticare & prædicere, (quantum scilicet potest euadere in humanam imbecillitatem, verè enim futura prædicere solius est Dei.

Arietis vel capitis hominis cum barba imago in Sapphyrio sculpta virtutem habet in sanandi & liberandi à multis infirmitatibus, & à carcere, omnique molestia, estque imago regia, dat enim dignitates & honores, ac in altum extollit.

Ranæ figura si in Berillo sculpta erit, virtutem habet inimicos reconciliandi, & amicitiam inter homines, si discordes ipsa tetigeris.

Cameli capitis, & duarum caprarum inter myrri arboris imago, si in Onyche sit, virtutem habet conuocandi, congregandi, & constringendi dæmonas, si quis secum portauerit, & in somno facit terribilia videre ac mirabilia.

Vulturis imago si in Chrysolito sit, virtus eius erit dæmones frenare & congregare, defendere locum, in quo ponitur à malis spiritibus, & ab eorum infestatione, gestantique dæmones facit obedientes.

Vespertilionis imago, si in Heliotropio sculpta erit, gestanti potentiam dat resistendi dæmonibus.

Hominis bene ornati imago & habentis aliquid pulcri in manibus, si in Corneolo sculpta erit, virtutem habebit stringendi sanguinem, & ad honores confert.

Leonis vel Sagittarij imago, si in lapide sit, ad venena valet, & à febre liberat.

Hominis armati cum arca & sagitta imago, si in Iride sculpta fuerit, virtutem habet custodire gestantem, & loca, in quibus versatur à malo,

Ho-

Hominis imago cum ense in manu, si in Corneolo sit, virtutem habet præservare locum, in quo erit à fulgure & tempestate, & gestantem à vitiis, & à fascinatione custodit.

Tauri imago, si in Præssio sit, ad maleficia iuvare dicitur, & in magisteriis gratiam præbet.

Vpupæ figura cum Dragontea herba ante se, si in Beryllo sit, virtutem habebit aquaticos invocare spiritus & loqui cohibere, deque quæsitis ab eis responsa recipere.

Hominis imago cum dextra manu erecta ad cælum, si in Chalcedonio sit, virtus eius erit vincere ciuiles lites, & gestantem reddere sanum, & in itineribus, ac à causis noxiis præservare.

Dei nomina in Ceraunia si sculpta fuerint, virtutem habebit præservare loca, in quibus erit à tempestatibus, & potentiam victoriamque dat gestantibus contra inimicos suos.

Vrsi imago si in Amethysto sit fugiendi dæmones virtutē habet, & hominem
ab

ab ebrietate defendendi & præseruandi.

Hominis armati Imago in Magnete sculpta, gestantes in bello reddit victoriosos. Hactenus Rhagael.

C A P. IV.

Imagines seu sigilla Chaelis.

CHaël vnus ex filiis filiorum Israel, antiquissimus Doctor, cum in deserto esset, obseruauit, & sculpere fecit multas secundum cursum signorum & planetarum figuras, & maximum effectum in eis agnouit, vtque hæ imaginum virtutes posteris paterent, librum composuit, ex quo sequentia sunt excepta. Sitque benedictus Deus, qui terris tales virtutes dedit in salutem humani generis. (Hæc verba reperiuntur in ipso libro à Chaele conscripto statim in principio.)

Hominis figura sedentis post aratrum, cum longa barba, vultuque longo & supercilijs curuatis, in cuius collo sint quatuor homines iacentes, & qui teneat in manibus vulpem & vulturem, si talis lapis, in quo hæc erunt sculpta, collo suspens-

suspendatur, ad omnes plantationes valet, & ad inueniendum thesauros, nam si sub ceruice, iturus in lectum posueris, in somno videbis thesauros, ac modum extrahendi: est & alia eius virtus, scilicet conferre ægritudinibus brutorum, cum aquam biberunt, in qua hic lapis lotus fuerit, debet autem sculpi in die & hora Veneris.

Hominis imago habentis in collo clypeum, & in capite galeam, tenentis in manu gladium, ac conculcantis sub pedibus serpentem, in Iaspide rubeo sculpta, si collo suspendatur, omnes superabit inimicos in prelio, & maxime si commissum fuerit die Martis.

Equi imago habentis Crocodilum, supra se in hiacyntho sculpta, virtutem habet reddere gestantem victorem in civilibus causis, amatum, morigeratum efficit & amabilem, debetque in auro ligari, quia ex auro virtus eius augmentatur.

Hominis figura sedentis, & mulieris stantis ante eum capillis sparsis versus renes, & viri sursum aspicientis in Corneo-
lo

lo sculpta, virtus eius erit, ex omnibus hoc lapide contactis benevolentiam acquirere: lapidi autem debet supponi parum ambrae, & terebinthinæ.

Equi spumantis & feruidi, super quem vir niger sedeat cum sceptro in manu figura sculpta in hemathite, regnandi potestatem præbet, & amissam gratiam restaurat, debetque in æquali pondere auri & argenti ligari.

Hominis sedentis cum accensa candela in manu imago, si in Chrysolito sculpta fuerit, gestantem diuitem efficit, debetque in purissimo auro ligari.

Cerui aut venatoris, aut canis, aut leporis figura sculpta, virtutem habet frenandi demones, lunaticos, phreneticos.

Mulieris imaginem habentis in vna manu auem, & in alia piscem sculptam, scias virtutem habere in capiendis piscibus & auibus; debet in argento ligari.

Imago cuius anterior pars est equus, posterior vero capra, si in aliquo lapide sculpta sit, dat fortunam in alendis & armandis animalibus seu bestiis omnium gene-

generum, debetque in plumbo ligari.

Mulieris sedentis cum tuba in equo, seu militis currentis cum cornu ad collum, & cum arbore ante se, figura sculpta in aliquo lapide venatoribus venandi gratiam præbet, si scum portauerint.

Hominis flexis genibus sursum respicientis, & tenentis pannum figura, si in lapide sculpta erit, ac quis secum portauerit, dat gratiam & diuitias in rebus emendis & vendendis.

Scorpionis & Sagittarij ad inuicem pugnantium figura, si in aliquo lapide sculpta fuerit, maleuolos & discordes efficiet concordos, inimicos amicos, legetur autem in argento.

Vulturis imago cum ramo oliuæ in ore, si in pyrite sculpsieris, tecumque portaueris in argento annulo, ad multa conuiuia vocaberis, & omnes te aspicient cum admiratione & stupore.

Arietis & Leonis medietatis figura, si in aliquo precioso lapide sculpta fuerit, si discordes cū ea tetigeris, amabiles & concordos efficientur, debetq; in argento ligari.

Mu-

Mulieris in superiori parte, in inferiori vero piscis figura, quæ in manu speculum teneat, & in altera manu ramum in hiacyntho sculpta, digitoque in annulo aureo gestata inuisibiles reddit, volendus autem annulus cum lapide versus palmam est, palmaque claudenda.

Basilisci, cuius pars vna est fœminæ, inferior vero serpentis figura, si in aliquo preciosorum lapidum sculpta fuerit, virtutem habebit cuncta fugandi animalia venenosa.

Basilisci pugnantis cum Dracone figura, & desuper sit caput hominis in Corneolo sculpta, si collo appendatur, gestanti dabit virtutem superandi omnem bestiam tam terrenam quam marinam.

Hominis nudi inflati figura, cum altera hominis figura bene induti, ac tenentis in vna manu scyphum, in altera vero Ramum herbæ, si in Gagate lapide sculpta fuerit virtutem habere scias liberandi ab omnibus febribus, si per triduum secum portauerit.

Hominis statuam habentis caput bovinum,

uinum, & pedes aquilæ, sculptam in aliquo lapide, si tecum portaueris, nullus hominum de te male loquetur.

Hominem flectentem genua, & sursum aspicientem, & vnum pannum teneat, in Turcosia sculptum, scias valere ad emendas & vendendas res.

Scorpionis & Sagittarii inter se belantium figura in aliquo lapide sculpta, & ligata in annulo ferreo ceræ impressa, statim inter se discordes efficit, quoscunque ea tetigeris.

Arietis figuram cum medietate bouis in aliqua gemma sculptam virtutem habere scias, si in annulo argenteo ligata fuerit, ut quoscunque ea tetigeris, confestim tales concordēs fiant.

Fœminæ in superiori & in inferiori parte figura piscis, quæ in vna manu teneat speculum, & in alia ramum, si in Hiacyntho sculpta fuerit, ligataque annulo aureo, inuisibilem reddit quodcumque volueris: est autem sigillum cera cooperiendum, digitoque palmam versus gestandum.

Hominis arantis figura, & supra illum sit manus Domini faciens signum, & iuxta illud sculpta sit stella, si in aliqua gēma sculpta fuerit, & honestissime gestaueris, in qua regione eris, à tempestate non peribis, & fructus terræ similiter in illa non peribunt.

Viri iuuenis tenentis in capite coronam, & sedentis super thronum quadripedē, & sub quolibet pede sit vir stans, tenens cathedram collo, sitque circa caput sedentis circulus, & manus eius sint erectæ ad cœlum, si hanc figuram sub Hiacyntho albo sculptam repereris, posuerisque hunc lapidem in argenteo annulo inæquali pondere ad lapidem, & sub lapide modicum mastichis & terebinthinæ; ac feceris sigillum in cera, gestauerisque ad collum, à Regibus & Principibus impetrabis, quicquid volueris, iustissime autem & castissime est gestandus.

Serpentis figuram habentis supra dorsum virum, & super eandem coruum, si in aliquo lapide sculptam inuenies, qui hūc lapidem secum portarit, omnibus abundabit,

dabit, & erit astutus atque prudens.

Viri stantis supra draconem, qui in manu teneat gladium, figuram, si in hæmatithe sculptam inuenies, pone in annulo plumbeo, vel ferreo, & obedientei omnes spiritus subterranei, & reuelabūt ei omnes thesauros leui carmine, nec non extrahendi modum ipsi ostendent.

Viri stantis & habentis lorica indu-tam, & in capite galeam, in manu vero gladium euaginatam, figuram, si in aliquo lapide sculptam inuenies & in annulo ferreo tanti ponderis ligaueris, ferenti hunc in prælio nemo resistere poterit.

Viri barbati habentis longum vultum, & curuata supercilia, sedentis super aratrum inter duos tauros, figuram si sculptam in aliquo lapide inueneris, ad plantationes, & ad omnem culturam valet, ad inueniendos thesauros, & bellandum, conuertet inimicos in amicos, & in multis infirmitatibus valet, & si quis eam portauerit, fugient serpentes à facie eius: epilepticos quoq; sanat, & si infans eum portauerit ad collum, timorem ab eo expellit,

pellit, & vexationem malorum spirituum, & si æger portabit, sanitatem recipiet, utque maiorem virtutem habeat, debet poni in annulo ferreo, in duplici pondere ad lapidem.

Aquilæ stantis figuram, si in æthite sculptam inuenies, & in annulo plumbeo ponens, ferens eum erit acceptus & amatus ab hominibus, & animalia obediunt ei.

Arietis & simul Leonis figuram si in aliquo pretiosiorum lapidum sculptâ inuenies, & in argenteo annulo ligaueris, si cum eo discordes tetigeris, concordabunt.

Capricorni signum sculptum in Corneolo, aut in alio lapide, in annulo argenteo liga, & tecum porta, nec enim personaliter nec oraliter ab inimicis læderis, nec iudex contra te iniustam sententiam dicet, in negociatione & honore abundabis, & amicitiam multorum acquires, & omnes fascinationes, quæ contra te factæ fuerint, destruentur, in prælio quoque nullus inimicus, quam etiam fortis fuerit, tibi resistere poterit. Hæc Chael.

Sigilla seu imagines Hermetis.

Hermes lib. quadripart. 14. has commemorat imagines:

Hominis imago sculpta in diadocho stantis, & magnæ staturæ, tenentis in manu dextra obolum, & in alia serpentem, sitque super caput hominis figura Solis, & prostratum teneat sub pedibus Leonem, si posita fuerit in annulo plumbeo cum modico arthemisiæ ac radice fœni græci, tecumque habueris in ripa fluuij, & vocaueris aquaticos spiritus, ab eis de quæsitis responsa accipies.

Hominis figura stantis ac tenentis fasciculum herbæ collo appensum cum grossitie renum & amplitudine spatularum, si in viridi Iaspide sculpta erit, scias ipsam auxilium præbere febricitantibus, & à febre liberare, & si quis artem medicinæ exercet secumque portauerit, in discernendis ægritudinibus & cognoscendis medicinis & herbis, in dandis-

V

que

pellit, & vexationem malorum spirituum, & si æger portabit, sanitatem recipiet, utque maiorem virtutem habeat, debet poni in annulo ferreo, in duplici pondere ad lapidem.

Aquilæ stantis figuram, si in æthite sculptam inuenies, & in annulo plumbeo ponens, ferens eum erit acceptus & amatus ab hominibus, & animalia obediunt ei.

Arietis & simul Leonis figuram si in aliquo pretiosiorum lapidum sculptā inuenies, & in argenteo annulo ligaueris, si cum eo discordes tetigeris, concordabunt.

Capricorni signum sculptum in Corneolo, aut in alio lapide, in annulo argenteo liga, & tecum porta, nec enim personaliter nec oraliter ab inimicis læderis, nec iudex contra te iniustam sententiam dicet, in negociatione & honore abundabis, & amicitiam multorum acquires, & omnes fascinationes, quæ contra te factæ fuerint, destruentur, in prælio quoque nullus inimicus, quam etiam fortis fuerit, tibi resistere poterit. Hæc Chael.

Sigilla seu imagines Hermetis.

Hermes lib. quadripart. 14. has commemorat imagines:

Hominis imago sculpta in diadocho stantis, & magnæ staturæ, tenentis in manu dextra obolum, & in alia serpentem, sitque super caput hominis figura Solis, & prostratum teneat sub pedibus Leonem, si posita fuerit in annulo plumbeo cum modico arthemisiæ ac radice fœni græci, tecumque habueris in ripa fluuij, & vocaueris aquaticos spiritus, ab eis de quæsitis responsa accipies.

Hominis figura stantis ac tenentis fasciculum herbæ collo appensum cum grossitie renum & amplitudine spatularum, si in viridi Iaspide sculpta erit, scias ipsam auxilium præbere febricitantibus, & à febre liberare, & si quis artem medicinæ exercet secumque portauerit, in discernendis ægritudinibus & cognoscendis medicinis & herbis, in dandis-

V

que

que potionibus maximam gratiam præbet, inque omni hæmorrhagia & fluxu sanguinis iuuat, protinusque compescit.

Turturis marini imago, si in lapide marino sculpta sit, & in annulo plumbeo ligata feratur, non poterit lædi ab aliquo, & à senioribus & dominis terrarum diligetur.

Aquarij figura si sculpta fuerit in viridi Iaspide, & quis secum portauerit, lucrum præbet in vendendis & emendis rebus, & ab eo mercatores consilium quærent, & in suum domicilium merces portabunt. Avis quæ in ore folium tenet, & in eius conspectu sit caput hominis aspicientis ipsam auem, si in lapide Pangone sculpta sit, eamque in auro ligaueris, & tecum portaueris, diues eris, & locuples, & ab omnibus venerabilis.

Iouis figura, quæ est hominis sedentis super cathedram quadrupedem, sintque ibi quatuor homines stantes ante Iouem, sintque manus Iouis erectæ cœlum versus, & in capite habeat diadema, si in Hiacyintho sculpta erit, ac in auro

auro ligata, & quis talem annulum secum portauerit, seu figuram huius annuli impressam in cera collo suspendet, à regibus & sapientibus quicquid voluerit, impetrabit.

Hominis imago habentis vultum Leonis, & pedes aquilæ, & sub pedibus eius sit draco, & cauda sit extensa, in manu vero ipsius hominis sit baculus, cum quo percutiat caput draconis, si in crystallo sculpta erit, aut in aliquo precioso lapide, & ligata sit in orichalco, & sub lapide sit moschus & ambra, si quis fert secum talem lapidem, habebit spiritus obedientes, ac magnas facultates accumulabit.

Hominis sedentis super aquilam, ac in manu virgam tenentis imago, si in crystallo sculpta fuerit, & in annulo æreo, seu cupreo ligata: si quis hunc annulum in die Solis ante exortum ipsius aspexerit, omnes inimicos suos vincet, & superabit, si in die Iouis aspexerit victor belli erit, libenterque omnes homines ei obedient, sed oportet gestantem vestiri

V 2   albis

albis vestibus & à Columbina carne abstinerere.

Hominis figura equitantis, ac tenentis in vna manu frenum, & in alia arcum tensum, & habentis gladium cinctum, si in pyrite lapide sculpta fuerit, & in annulo aureo ligata, & quis secum portauerit, eum victorem reddet in prælijs, nec quis ei resistere poterit.

Mulieris imago habentis crines sparsos super mammillas, & in eius conspectu sit vir quasi adueniens, faciensque ei aliquod amoris signum, si in Hyacintho seu crystallo sculpta fuerit, ac in auro ligata, & sub lapide sit ambra, aloes & artemisia, ferenti hunc lapidem in annulo omnes obediunt, & si mulierem cum eo tetigeris, amabit te, & si capiti supposueris, cum vadis dormitum, quicquid voveris, videbis.

Hominis imago sedentis supra piscem, & super caput hominis sit pauo, si in lapide sculpta sit rubeo, & ipsum sub tabulam in conuiuio posueris, nemo comedens cum dextra, satiabitur.

Ho-

Homīnis nudi stantis figura, & à dextra eius sit puella stans, cuius capilli sint ligati circa caput, & vir teneat dextram suam supra collum puellæ & sinistram supra pectus, aspiciatque vultum eius; ipsa vero in terrâ, si in aliquo lapide sculpta erit, ac in ferreo ligata annulo, & sub lapide sit parum linguæ passeris, vpupæ, myrrhæ, aluminis, sanguinisque hominis, qui hunc annulum portauerit, inuictus erit, nec vllus poterit ei resistere, nec fera aliqua ei nocebit: Epilepticis quoque valet, si ceram rubeam signaueris cum eo, & si ad collum canis ponatur, latrare non permittit.

Homīnis imago tenentis in manu flores, si in Corneolo sculpta erit, ac in annulo stanneo posita, & annulus fabricatus fuerit die Lunæ aut Veneris, 4. 8. aut 12. hora, tange quem volueris hoc annulo, & obediet tibi.

Homīnis barbati figuram habentis vultum longum, superciliaque curua, sedentis super aratrum inter duos tauros, habentisque vulturem in manu, in lapide

sculptam, scias virtutem habere in plantatione arborum, & inuentione thesaurorum, ac victorem in prælio efficere: serpentes à facie gestantis fugantur: epilepticos sanat, omnemque vexationem malorum spirituum tollit, debet autem in annulo ferreo ligari, & gestari.

Hominis tenentis falcem in manu super caput suum, figura & sub pedibus crocodilum, si in lapide sculpta erit, ac in annulo plumbeo ligata, & sub lapide sit parum radicis squillæ, qui secum hunc annulum portauerit, ab inimicis securus erit, & in itinere à latronibus.

Hominiis figura tenentis gladium in manu, & sedentis supra draconem, si in amethysto sculpta fuerit, ac in plumbeo annulo, vel ferreo ligata, & in digito feratur, spiritus obedient, reuelabuntque ei qualescunque thesauros.

Aquilæ stantis figura, si in æthite lapide sculpta fuerit, & in annulo plumbeo ligata, virtutem habet, qui secum portauerit capiendi multos pisces, nec vlla fera ei nocebit, à que hominibus diligetur.

Ho-

Hominis habentis in manu palmam figura, si in aliquo lapide sculpta erit, reddit gestantem gratum, & amabilem potentibus & principibus. Hæc ex Hermete.

CAP. VI.

Imagines, seu sigilla Thetelis.

THetel vetustissimus Doctor tractans de sculpturis lapidum, ait, has sculpturas in conuenientibus lapidibus repertas, maximam habere virtutem.

Hominis imago sculpta in Iaspide habentis scutum in sinistra, & in dextra idolum, vel aliquid bellicosum, & loco pedum sint viperæ & loco capitis hominis sit caput Galli vel Leonis, virtutem dabit contra inimicos, & victorem gestantem reddit, valetque aduersus venena, sanguinem quoque stringit à quacunque parte fluat.

Hominis figura habens fasciculum herbæ in collo, si in Iaspide sculpta fuerit, virtutem habet discernendi, seu cognoscendi infirmitates, sanguinem à quo-

cunque loco fluat, frenat: dicuntq; hunc lapidem habuisse Galenum.

Crucem sculptam in Iaspide viridi, dicunt habere potentiam liberandi gestantem ab aquæ submersione.

Fœmina habens in vna manu auem & in altera piscem: si sculpta fuerit in Chrysolito, ad negociandum multum valet.

Lupi figura sculpta in Iaspide contra astutiam valet, & insana verba prohibet proferre.

Cerui figura in Iaspide sculpta virtutem habet sanandi & liberandi lunaticos & phreneticos.

Imperatoris figura in Iaspide sculpta cum capite erecto, gestantem reddit amabilem ab omni creatura, & quicquid petierit, obtinebit.

Virginis figura cum veste profusa tementis in manu laurum, si sculpta fuerit in Iaspide, gestantem efficit securum à submersione aquæ, nec à Dæmone vexabitur, facitque potentem, & omnia impetrantem.

Hominiis figura habens in manu in-

scri-

scriptam palmam, si in laspide reperiatur, potentem reddit gestantem principibusque gratum. Haëtenus The tel.

CAP. VII.

Sculptura Salomonie.

Vetustissimus inuentus est libellus in deserto apud filios Israëlis, qui, quoniam in eo multa Salomonis opera reperiabantur, Salomoni fuit ascriptus. Titulus libri erat : De Sigillis lapidum secundum nomen tuum Domine, & secundum cursum stellarum.

Hominis sedentis super aratrum figura, habentis collum paruum & prolixam barbam, quatuorque homines iaceant in collo ipsius, & teneat in vna manu vulpem, in altera vulturem, scias istud sigillum collo appensum ad omnes valere plantationes, omnesque thesaurorum inuentiones: probationem autem istius sic institues. Accipe lanam nigram puram sine tinctura, inuolue lapidem, poneque inter paleas tritici, & capiti suppone, videbis tunc in somno omnes the-

sauros istius regionis in qua fueris, simulque habet virtutem sanandi omnes bestiarum languores, si aquam, in qua lotus fuerit, biberint.

Hominem sculptum in Iaspide viridi, qui habeat clypeum pendentem in collo, & supra caput galeam cum gladio erecto, pedibusque calcet serpentē, appone collo, & non timebis vllum inimicum, in omnibus rebus eris victor maxime vero Martialibus, debetque ligari in ære.

Equus gerens in dorso crocodilum in hiacyntho albo sculptus, amabilem facit hominibus & bestiis.

Hominis sedentis figura, & mulieris stantis ante eum, habentis capillos extensos vsque ad femur, leuantis vero oculos fursum, si in Corneolo sculpta fuerit, scias virtutem eius esse, omnem hominem tam marem vel fœminam reddere obedientem, debetque in tanto pondere auri ligari, quantum ipse lapis habet, subtus autem pone betoniam & ambram.

Equum spumantem cum viro supra se tenētis sceptrū manu, in amethysto sculptum,

ptum, scias illud sigillum prodesse ad omnes res quas habet, qui illud gerit, omnesque principes & primates erunt ei obediētes, debet autem ligari in auro vel argento in duplo ad sigillum.

Capitis hominis cum longa barba ac modico sanguinis circa collum, si in adamante imago sculpta reperiatur, scias ad victoriam audaciamque conferre, & corpus ab omni læsione præservare, valetq; ad impetrandam gratiam à principibus.

Hominis volentis instrumentis ludere figura in sapphyro sculpta gratiosissimum omnibus reddit.

Galli imago, vel trium puellarum, si in Achate reperiatur, hominem gratiosum apud Deum & homines reddit.

Leonis figura in granato sculpta diuitias præbet & honores, lætificat, tristitiamque expellit.

Cerui aut columbi imago in Onyche sculpta gestanti præbet animositatem aduersus dæmonas.

Hominis figura in similitudine mer-

catoris portantis merces ad vendendum, aut hominis sedentis sub centurione, si in Smaragdo reperiatur, dat diuitias, victoremque reddit, & ab angustiis subleuat.

Tauri vel vituli imago in Magnete reperta, portanti felicia præbet itinera per omnia, valetque contra omnes incantationes.

Equi aut lupi figura in Iaspide reperta febres fugat, sanguinemque sistit.

Hominis figura coronati in Topatio gestantem efficit bonum morigeratum, dilectumque Deo & hominibus, præbetque honores ac dignitates.

Hominis armati cum ense in manu, si in Sardio vel Amethysto sculpta reperiatur imago, gerentem acquirere facit perfectam & bonam memoriam, redditque prudentem.

Cerui vel hirci figura in Chalcedonio reperta sculpta, virtutem dat augendi diuitias si in capsula pecuniaria reseruetur.

Leporis imago in Iaspide portantem à nullo dæmone lædi patitur.

Locusta marina in Berillo sculpta, rixas conciliat, & matrimonium in amore coniungit.

Nocticoracis figura quia Palladis avis est, sculpta in lapide qui facit ad scientiam, hominem facit scientissimum & eloquentem.

Pauonis imago sculpta in conueniente lapide gestantem reddit diuitem.

Hominis figura interficientis Leonem, aut aliam bestiam cum gladio, gestantem astutum, victoriosum & amabilem reddit.

Hominis tenentis laurum vel palmam in manu dextra imago portantem efficit causarum & praeliorum victorem amabilem & potentem in regione sua.

Hominis alati figura habentis sub pedibus serpentem ac tenentis caput eius in manibus, gestantem diuitem, prudentem & amabilem reddit omnibus.

Formicæ habentis spicam vel granum in aliquo lapide sculpta imago ad diuitias valet acquirendas.

Galli figura tenentis rostro coronam

vel Zonam in duello victoriam dabit, præsertim si in gallinaceo fuerit.

Hominis stantis cuius caput sit bouis, pedes vero aquilæ figura, in gemma aliqua sculpta si inueneris, inque ceram imprefferis, nullus hominum de te male loquetur.

Basiliscum & draconem inter se pugnantes, si in Corneolo inueneris sculptos, sitque ibi caput bouis, bellaturus applicet collo, omnesque bestias vincet tam marinas, quam terrestres.

Hominis nudi inflati & coronati, tenentis in vna manu scyphum, in altera ramum herbæ, figuram in gagate sculptam, ligatamque in annulo cuiusvis metalli febricitantem, si gestauerit, protinus à febre liberat.

Viris sedentis super pisce figura in Iaspide rubeo sculpta, pannoque alicuius imposita, conuiuantem si cum dextra comederit, non saturari faciet.

Mulieris figuram habentis crines sparsos vel mammillas nudas, inque conspectu eius sit vir cernens eius faciem, si in
hia-

hiacyntho, granato vel crystallo inuenieris sculptam ligauerisque in annulo aureo, tanti ponderis ut lapis est, sub vero lapide sit ambra, aloes, polypodium, gestantem efficiet omnibus amicabilem, sique supponatur capiti, in somno videbit, quaecunque voluerit.

Viri equitantis & tenentis in manu frenum, & in alia arcum cum gladio cincto, figuram, si in pyrite sculptam inuenies, ligeturque in annulo aureo, gestantem victorem reddit in prælio, cui nemo resistere poterit, & si quis hunc anulum submerferit in oleo muscato, omnes ipsum pertimescent, si inunxerit vultum suum in oleo, nec ei poterunt se opponere.

Viri stantis qui sit nudus, & à dextris eius sit puella nuda stans, eiusque capilli sint ligati circa caput, figuram, si in magnete sculptam inuenies, & vir teneat dextram suam super collo puellæ, sinistram vero supra pectus, & vir aspiciat vultum puellæ, hæc autem terram, pone in annulo ferreo tanti ponderis, quanti est lapis,
in-

includeque sub annulo vpupæ linguam, myrrham, alumen, & de sanguine hominis, quantum linguæ pondus est, ferenti hunc annulum, nullus inimicus poterit resistere in conspectu eius, siue in bello, siue alibi, nec latro, nec fera nocens poterit intrare domum, in qua hic nominatus lapis fuerit, & si epilepticus aquam biberit, in qua lotus fuerit, sanabitur. Cera quoque rubea si eo signetur colloque canis fuerit appensa, latrare prohibebit.

Militem super equo currentem cum cornu ad collum, & cum arbore ante ipsum, sculptum in pretioso aliquo lapide, scias valere ad omnes venationes.

Fœminam tenentem in vna manu auem, in altera piscem, in crystallo sculptam, scias valere ad capiendum aues, debetque ligari in argento.

Homini figuram cum hireino capite loco sui, scias valere ad acquirendum diuitias.

Aquilæ figura in crystallo sculpta gestantem reddit diuitem, victoriosum & eloquentem.

Cornutum animal, quod equum sub-
tus se ferat, & equus retro se ducat me-
dietatem capræ, sculptum pretiosiore ali-
quo lapide, scias plurimum valere ad do-
mandum quamcumque bestiam, debet-
que ligari in annulo plumbeo.

Turturis figuram, si in Pangone inue-
neris sculptam, & in annulo plumbeo fe-
rens nunquam vulnerabitur, nec malum
accipiet, sed honorabitur ab omnibus,
maxime à Senioribus.

Avis tenentis folium in ore, sitque in
ore & conspectu eius caput hominis aut
vulturis, figuram, si in auro sculptam in-
ueneris, ferens ex omnibus, quæ emturus
est & venditurus, lucrum acquirat, àque
emptoribus inuestigabitur.

Leonis vel draconis vultus habentis
duo capita cum cauda delicata, vel vi-
ri in cuius dextra sit baculus, & percu-
tiat caput Leonis, figuram, si in crystallo
sculptam inueneris, posuerisque in ori-
chalco, sub lapide vero moschum & am-
bram, tecumque portaueris, omnes tibi
obedient, facultemque tuam amplifica-
bis,

bis, signata cum ea cera candem habebit virtutem.

Equi alati, qui Pegasus dicitur, figuram, si in aliquo lapide sculptam inuenies, optima est militantibus & in campestri bello dat audaciam & alacritatem.

Viri & serpentis circumdantes visum, figuram, si in aliquo lapide sculptam inuenies gerenti scias præbere victoriam in prælio campestri.

Arboris, vel vitis, vel spicæ figura in aliquo lapide sculpta gestantem facit in victu & amictu abundare, principesque reddit beneuolos.

Mars armatus vel virgo stolata cum circumfluxa veste tenens in manu aurum, in lapide si inueniatur, potentem gestantem reddit ad arma perficienda, & à morte violenta, aquæque submersione liberat, casibusque aduersis.

Hominis armati in equo cum lancea figura in amethysto sculpta facit gestantem victoriosum in campestri bello.

Herculis figuram, tenentis in dextra clauam interficientis Leonem, vel aliud

liud monstrum, si in lapide sculptam re-
peries, scias præbere victoriam in cam-
pestri pugna.

Iouis figura, quæ sit in forma hominis
cum arietis capite, gestantem facit ama-
bilem, citoque impetrantem quicquid
voluerit.

Virgo aut puella cum lampade in cry-
stallo sculpta, virtutem habet custodien-
di oculorum lumen.

CAP. VIII.

De triplicitate signorum imagines.

IGnæ triplicitatis, id est, Arietis, Leonis
& Sagittarij figura sculpta in lapide
pretioso omnibus frigidis ægitudinibus
valere perhibetur, opitularique febribus
phlegmaticis, & ob Planetarum, qui in
illis signis tenent dominium, dignitatem,
reddere Deo & hominibus gratum, fa-
cundum, ingeniosum, honorumque &
dignitatum facile potiri valentem: debet
autem ita sculpi, vt in triangulo Leo te-
neat conum, aries in basi dextram, Sagit-
tarius sinistram.

Ter-

Terreæ triplicitatis, id est, Tauri, Virginis & Capricorni, imago lapidi insculpta omnibus calidis & humidis ægritudinibus auxilium præstabit, gestantemque inclinabit ad opera ruralia, vt sunt arare, plantare, seminare, vineas excolere & similia, debet autem in cono esse Capricornus, in basis dextra Taurus, in sinistra, Virgo.

Aeræ triplicitatis, id est, Geminorum, Libræ & Aquarii imago, in lapide sculpta ab omnibus ægritudinibus frigidis & siccis ex humore melancolico oriundis, liberat, præsertim vero quartana, eritque in trianguli cuspide libra, in basis dextra aquarius, in sinistra gemini.

Aqueæ triplicitatis, id est, Cancræ, Scorpæ, piscium, figura lapidi insculpta, à calidis & siccis morbis liberat, vt Ethica, omnibusque cholæræ morbis, vterum gestantem reddit inconstantem, iniustum & veritatis osorem, debet autem in coronide trianguli esse Cancer, in basis dextra Pisces, in sinistra Mars.

CAP. IX.

De planetarum imaginibus.

Saturni figura insculpta lapidibus est
eiusmodi: Vir senex falcem tenens in
manu, habens barbam non multum
pilosam: hæc figura sculpta in lapide
de natura Saturni gestantem reddit po-
tentem cum continua potestatis au-
gmentatione.

Iouis Imago est hominis sedentis
in folio seu in quadrupede cathedra, vir-
gam tenentis vna, altera vero Pilam;
seu tenentis idolum Cancrum vel pis-
cem, & ante pedes habentis aquilam:
Sed apud Magiæ Doctores aliter figu-
ratur, hominis enim figuram sculpunt
cum arietino capite, rugosis calcaneis,
subtili pectore, quæ si lapidi, maxi-
me Krabati inculpatur, gestantem red-
dit fortunatum, amabilem, religiosi-
que gratum, extollitque ad honores &
dignitates.

Martis imago multipliciter in lapi-
de figuratur, interdum cum vexillo in
manu,

manu, interdum cum lancea, aut alio instrumento bellico, semper tamen armatus, & aliquando equester: huius lapidis sic sculpti virtus gestantem reddit victoriosum, audacem, bellicosum, maxime vero si sculpatur in lapide virtutis consimilis.

Solis figura diuersimode reperitur, interdum instar Solis cum radiis circumquaque, aliquando instar hominis sedentis in solio cum capillis sparsis & veste profusa, nec nō in curru, ac si ab equis quadrigis veheretur, ita vt circumcirca currum sint 12. Zodiaci signa: Virtus autem huius figuræ in aliquo lapide sculptæ gestantem reddit imperantem, Magnatibusque gratum.

Veneris imagines similiter multæ sunt, lapidibus tamen sequens frequentius insculpitur: Mulier cum magna veste & stola, manuque tenens laurum: huius virtus est agilitatem dare in rebus agendis, omniaq; ad optatum finem deducere, timorem submersionis aquaticæ auferre, honores vero muliebres afferre.

Mer-

Mercurii figura homo est gracilis pectoris, pulchram habens barbam cum talaribus, caduceam tenens virgam cum gallo ante pedes, aut cum serpente sub pedibus, virtus eius est conferre ad scientiam & oratoriam comparandam, mercatoribus locupletandis quoque maximum præstare auxilium.

Lunæ imagines variæ sunt, aliquando enim figuratur in propria Lunæ figura, cum cornibus, interdum in curru, ut puella cum canibus & pharetra, cum canibus sequentibus ceruum: huius imaginis virtus est præbere expeditionem in legationibus, ex his bona & honores, inque omnibus rebus agendis præstare celeritatem & facilitatem, adque optatum finem omnia deducere. Verum caute observandum, ut etiam supra monitum est, Planetam, cuius imaginem in anulo conueniente sculptam cupis, optime debere esse dispositum, hoc est, non combustum, retrogradum, malorumque radiis oppressum aut tactum, sed in bono cœli loco, Oriente vel Medio Cœli, cum

cum Ioue vel Venere, in dignitatibusque essentialibus, aliàs imago vana existet, nulliusque momenti.

CAP. X.

De reliquis astrorum imaginibus.

CÆterum Vrsi imaginem sic formarunt veteres.

Binas vrsas insculpunt circumuolutas à serpente, Maior vrsa in capite circumflexionis, minor in cauda continetur: quæ imago in aliquo lapide sculpta gestantem scientem reddit, versutum & potentem.

Coronæ imago similitudinem coronæ Regiæ cum pluribus habet stellis, interdum in similitudine regis capite coronati figuratur, existitque in Septentrionali parte & signo Sagittarij, estque de natura Veneris & Mercurij, sique hæc imago in lapide fuerit sculpta, dat gestantibus honores & scientiam, regiamque gratiam.

Herculis quoque incuruati imago talis est: Vir in genua prolapsus tenens in
manu

manu clauam interficiensque Leonem: aliquando vir cum Leonina pelle in manu, talesq; figuræ in decente lapide sculptæ ad victoriam conferunt bellicam, maxime si in Achate gestetur.

Cygni siue gallinæ imago, expansis alis colloque incuruato figura gratum gestantem reddit populo, scientem, diuitem, podagramque, paralyfin & quartanam pellit.

Cephei figura habentis præcinctum ensen cum brachiis & manibus expansis in lapide sculpta, cautum reddit, & scientem, & si puluinari dormientis supponatur, in somno res delectabiles facit apparere.

Cassiopeia mulieris imago est sedentis in Cathedra habentis manus porrectas ad modum crucis, aliquando cum triangulo in capite, in signo autem tauri constituitur, & in septentrionali parte, eius natura est de Saturno & Venere, si hæc sculpta fuerit inconuenienti lapide, virtus eius erit, hominibus sanitatē præbere, infirma & defatigata corpora re-

manu, interdum cum lancea, aut alio instrumento bellico, semper tamen armatus, & aliquando equester: huius lapidis sic sculpti virtus gestantem reddit victoriosum, audacem, bellicosum, maxime vero si sculpatur in lapide virtutis consimilis.

Solis figura diuersimode reperitur, interdum instar Solis cum radiis circumquaque, aliquando instar hominis sedentis in solio cum capillis sparsis & veste profusa, nec nō in curru, ac si ab equis quadrigis veheretur, ita vt circum circa currum sint 12. Zodiaci signa: Virtus autem huius figuræ in aliquo lapide sculptæ gestantem reddit imperantem, Magnatibusque gratum.

Veneris imagines similiter multæ sunt, lapidibus tamen sequens frequentius insculpitur: Mulier cum magna veste & stola, manuque tenens laurum: huius virtus est agilitatem dare in rebus agendis, omniaq; ad optatum finem deducere, timorem submersionis aquaticæ auferre, honores vero muliebres afferre.

Mer-

Mercurii figura homo est gracilis pectoris, pulchram habens barbam cum talaribus, caduceam tenens virgam cum gallo ante pedes, aut cum serpente sub pedibus, virtus eius est conferre ad scientiam & oratoriam comparandam, mercatoribus locupletandis quoque maximum præstare auxilium.

Lunæ imagines variæ sunt, aliquando enim figuratur in propria Lunæ figura, cum cornibus, interdum in curru, ut puella cum canibus & pharetra, cum canibus sequentibus ceruum: huius imaginis virtus est præbere expeditionem in legationibus, ex his bona & honores, inque omnibus rebus agendis præstare celeritatem & facilitatem, adque optatum finem omnia deducere. Verum caute observandum, ut etiam supra monitum est, Planetam, cuius imaginem in anulo conueniente sculptam cupis, optime debere esse dispositum, hoc est, non combustum, retrogradum, malorumque radiis oppressum aut tactum, sed in bono cœli loco, Oriente vel Medio Cœli,
cum

cum Ioue vel Venere, in dignitatibusque essentialibus, aliàs imago vana existet, nulliusque momenti.

CAP. X.

De reliquis astrorum imaginibus.

CÆterum Vrsi imaginem sic formarunt veteres.

Binas vrsas insculpunt circumuolutas à serpente, Maior vrsa in capite circumflexionis, minor in cauda continetur: quæ imago in aliquo lapide sculpta gestantem scientem reddit, versutum & potentem.

Coronæ imago similitudinem coronæ Regiæ cum pluribus habet stellis, interdum in similitudine regis capite coronati figuratur, existitque in Septentrionali parte & signo Sagittarij, estque de natura Veneris & Mercurij, sique hæc imago in lapide fuerit sculpta, dat gestantibus honores & scientiam, regiamque gratiam.

Herculis quoque incuruati imago talis est: Viri in genua prolapsus tenens in manu

manu clauam interficiensque Leonem: aliquando vir cum Leonina pelle in manu, talesq; figuræ in decente lapide sculptæ ad victoriam conferunt bellicam, maxime si in Achate gestetur.

Cygni siue gallinæ imago, expansis alis colloque incuruato figura gratum gestantem reddit populo, scientem, diuitem, podagramque, paralyfin & quartanam pellit.

Cephei figura habentis præcinctum enssem cum brachiis & manibus expansis in lapide sculpta, cautum reddit, & scientem, & si puluinari dormientis supponatur, in somno res delectabiles facit apparere.

Cassiopeia mulieris imago est sedentis in Cathedra habentis manus porrectas ad modum crucis, aliquando cum triangulo in capite, in signo autem tauri constituitur, & in septentrionali parte, eius natura est de Saturno & Venere, si hæc sculpta fuerit inconuenienti lapide, virtus eius erit, hominibus sanitatē præbere, infirma & defatigata corpora re-

staurare , quietem & tranquillitatem post conceptum laborē gestantibus præbere amœnum & suauem somnum præstare.

Andromeda puellæ imago est, habens crines sparfos, ac remissas manus, à Tauro continetur in septentrione, Venerisq; naturæ est: eius virtus est, si in lapide sculpta erit, rixas & iurgia inter virum & uxorem ortas reconciliare, & stabilem amorem firmare: & à quamplurimis infirmitatibus custodire.

Perseus, ensem in dextra manu, in sinistra caput Gorgonis habens, imago est, ac locatur in Tauro, & in septentrionali parte, vim Saturni habet & Veneris, si in lapide sculpta fuerit, ab infortuniis gestantem auertit, & à fulgure, & tempestate præseruat, non solum gestantem; sed & loca, vbi continetur, fascinationes quoque soluit.

Serpentarius est hominis figura habētis serpentem tenentis in dextra caput, & in sinistra caudam: est in signo Scorpionis, & in Septentrione, naturam habet

Sa-

urni & Martis. Virtus eius in lapide sculpta est valere contra venena, venenosorum animalium morsus curare, & si lotura eius bibatur, facit venenum euomere sine læsione.

Aquila siue vultur cadens, est imago aquilæ volantis cum sagitta sub pedibus, in Cancro, & septentrionali parte collocatur, de natura Iouis & Martis est, sed sagitta de natura Martis & Veneris. hæ constellationes cum in lapide sculptæ erunt, gestantis, veteres honorem gradus conferuare, & novos acquirere, adq; victoriam conferre dicuntur.

Piscis siue Delphinus est imago gibbosi piscis: est in signo Aquarii & in Septentrione, naturā habens Saturni & Martis, quod si in lapide sculpta sit, artubusq; alligata fuerit, gestantem fortunatum efficit in piscando.

Pegasus siue equus alatus, vel secundum aliquos medietas equi cum alis: secundum alios totus equus cū alis: & sine freno, in signo arietis, & in septentrionali

parte naturam habens Martis & Iouis: si sculptus fuerit in lapide, gestanti in campestri bello victoriam præbet, & velocē, cautum, audacemque reddit si vero equi collo suspendatur, aut in aqua ponatur, ubi bibat equus, à multis infirmitatibus eum liberabit.

Cetus est figura magni piscis cum curuata cauda & magno ore, continetur à tauro, & in meridionali parte naturamq; obtinet Saturni: in lapide hæc figura sculpta si supra dorsum habeat serpētem cristatum, in mari gestantem felicitat, eumque prudentem & amabilem reddit, & ablata restaurat.

Orionis armati hominis imago cum ense seu falce in manu collocatur in signo geminorum, & in parte meridionali, Iouis, Saturni & Martis naturam habet, hæc figura in lapide sculpta, gestantem reddit victoriosum, & de inimicis victoriam reportare facit.

Nauis imago est cum retorta prora, & eleuato velo, & aliquando sine & cum remis, continetur à leone, & in meridionali

nali parte, est naturæ Saturni & Martis, in lapide autem sculpta securum reddit, gestantem in agendis rebus in mari, & aqua, nec ab aqua damnum capere permittit.

Canis imago est figura canis leporini cum cauda curuata, existit in signo Canceri, & meridionali parte naturam Veneris habens: si in lapide sculpta sit, ipsam vim habere dicunt liberandi totaliter lunaticos, maniacos, Dæmoniacos.

Leporis ad similitudinem leporis imago est cum extensis auribus & pedibus, ac si in cursu esset, in signo Geminarum collocatur, & in meridionali parte: natura eius est Saturnia & Mercurialis: virtus huius est phreneticos curare, & contra Dæmonum versutias valere, nec à maligno spiritu gestans poterit lædi.

Centaurus, est figura tauri vsq; ad collum, reliqua hominis tenentis in sinistra manu hastam quiescentem supra sinistra spatulam cum appenso lepore: in dextra verò manu bestiolum resupinam cum lebe te appenso: in libra & meridionali par-

te constituitur: estq; nature Iouis & Martis, virtus huius sculpturæ est, reddere gestantem constantem, & sanum perpetua sanitate.

Canis imago sedentis in Cancro, de natura Veneris est: si in lapide sculpta fuerit, tecumque portaueris, hydropem non timebis, & à peste, canisque morfu liberaberis.

Sacrarii seu thuribuli figura de natura Veneris & Mercurii, cum accenso igne, si in lapide sculpta erit habilem gestantem ad conuocandos spiritus efficit, ac in eorum conuersione esse, eosque reddit obediētes: dicunt etiam gestantem reddere ornatum perpetua virginitate, cum castitatem inducat.

Hydræ seu serpentis imago est serpentis figura habentis supra se urnam circa caput, & coruum circa caudam, de natura Saturni & Veneris: virtus eius est, efficere gestantem ditissimum, astutum, cautum, prudentem, & à nociuis rebus liberum, & resistit omni noxio colori.

Coronæ australis figura, imperiali coronæ assimilatur, de natura Saturni & Martis, in augendis diuitiis eius virtus est, hominemque hilarem, & iucundum reddere.

Agitatoris seu aurigæ imago est hominis figura in curru tenentis hircum in humero sinistro: collocatur in signo Geminarum, & in Septentrione, naturam habens Mercurii: hæc figura in lapide sculpta facit gestantem venatorem & fortunatum in capiendis animalibus.

Vexilli imago fit in similitudinē vexillī expansi in extremitate hastæ. Hæc in lapide sculpta efficit gestantem in militiā fortunatū, ac victorem in cāpestribello.

Imago Leonis sculpta in auro, Sole existente in Leone, Luna Saturnum non respiciente, præseruat à calculo, calidisq; ægritudinibus.

Scorpii imago in annulo aureo & lapide Bezoar impressa aut sculpta Luna existente in Scorpione, sitq; Scorpius in vno ex cardinibus mundi, ad puncturam Scorpionis valet.

Imago Aquarii prodest iis, qui habent falsas imaginationes, vt sunt melancholici, quartanarii, maniaci, oportet autē vt fiat in die Solis & hora eius, & non sit Iupiter combustus, neque Sol sit Ioue altior; neque Saturnus sit in ascendente, neque in 19.gr. Arietis: 3. 15. 27. Tauri: 11. Geminorum 3. 4. 12. 15. 19. Cancr. 2. 5. 19. Leonis: 3. 13. 30. Virginis: 3. 5. 21. libræ: 7. 18. 20. 21. Scorpionis: 13. 20. Sagittarii: 12. 13. 24. Capricorni; 7. 18. 20. Aquarii: 13. 20. Piscium.

Imago piscium, Sole existente in piscibus in 12. domo & Luna in ascendente, dominoque ascendente, & domino domus sextæ aspectu sextili aut trigono respicientibus ad inuicem, aut saltem Luna respiciente alterutrum, à podagricis doloribus gestantem sub plantis pedum liberare experimento dicitur.

CAP. XI.

Cautela in imaginum fabrica consideranda.

Verum tempus electionis in figuris lapidibus inscribendis vel in sculpēdis

dis diligenter obseruandum, maiorem enim tunc è cœlo virtutem suscipere, si statis temporibus opportunisque inscul- pantur, sic enim magis influunt fidera. Vnde amorem excitare beneuolis, odiũ vero accendere volens, iniquis aspecti- bus, vtitur. Saturni igitur imaginem fa- bricari volunt ipso existẽte in Capricor- no vel Aquario, Iouis in Sagittario & Pi- scib. Martis in Ariete & Scorpione, Solis in Leone, Veneris in Tauro & Libra, Mercurii in Geminis & Virgine, Lunæ in Cancro. Sic Leonis vel Cancri imago an- nulo vel lapidi infigi debent, Sole Leo- nem, Luna vero Cancrum peragrans, ita tamen, vt vterque ab omni impedimen- to sit liber, præsertim vero à radiis Satur- ni vel Martis. Tenendum etiam quod li- bet signum quamdiu Sol in eo est, viuum fieri, cæterisq; dominari, effectumq; eius præ aliis sentiri, ideoque semper Plane- tam dirigendum ad locum esse, id est, si- gnum faciem & gradum, quem Sol illu- strat.

Hactenus de imaginibus Magicis pris-

corum Sapientum, quas eam potissimum ob causam hic enumerasse placuit, ut planum fiat ex Magicæ Philosophiæ, hoc est, veræ & naturalis Magiæ, non Goetiæ & Necromantiæ principiis eas esse extractas, quamq; certum est superstitionē in multis per abusum irrepsisse: *Vsus habet laudem, crimen abusus habet.* Si quis enim cum superstitione ad male agendum eas referre velit ordini diuino & ipsius artis, ex qua fluxerunt, principiis erit contrarius, eique verendum, ne deliris superstitionibus circumuentus, delirus totus euadat & superstitiosus.

Cæterum iisdem fere ex fundamentis & causis etiam nunc conflare inceperunt laminæ auratæ, argenteæque rotundæ quadratæ, vel triangulares, quibus certæ Planetarum signaturæ & characteres ad certos cœli positus & configurationes seu constellationes insculpuntur, pro cuiusque Planetæ fauore atq; influxu conciliando: imprimi enim, recipi atq; retineri in eiusmodi figuris, & simulacris, certa specie, imaginibusq; insignitis, Planetarum

netarum influxum, rationi & experiētiae consentaneum est. Hoc interim accuratissime obseruandū, vt Planeta, cuius influxum petis, sit fortis & fortunatus, h. e. in proprio domicilio, exaltatione, vel triplicitate, in Oriētis angulo vel Medio cæli, liber à malis radiis Saturni vel Martis, fultus Veneris vel Iouis Trigono, aut Sextili, vel iis iunctus, directus, directus, velox cursu, non cōbustus, ascendens in circulo Augis. Exēplo sit Mercuri⁹, cuius influxū si quis pro intellectu, ingenio, memoriaque acuenda conciliare sibi cupit, obseruet, quo tempore anni Mercurius in Geminis vel Virgine, in quibus signis suum habet domiciliū, sit fortis & fortunatus in Oriente vel medio cœli: inuenta hora horæq; minuto, fiat cœlestis figuræ vna cum aspectuum delineatione diligēs & artificiosa sculptura in argento puro, quæ postea ferico albo inclusa reseruatur, tiaræque, ea parte qua præcise cerebellū contingit, additis moschi optimi aliquot granis, insuitur: præcipue autē de nocte, ac euidentius illa hora & tēpore, quo scul-

Imago Aquarii prodest iis, qui habent falsas imaginationes, vt sunt melancholici, quartanarii, maniaci, oportet autē vt fiat in die Solis & hora eius, & non sit Iupiter combustus, neque Sol sit Ioue altior; neque Saturnus sit in ascendente, neque in 19. gr. Arietis: 3. 15. 27. Tauri: 11. Geminorum 3. 4. 12. 15. 19. Cancr. 2. 5. 19. Leonis: 3. 13. 30. Virginis: 3. 5. 21. libræ: 7. 18. 20. 21. Scorpionis: 13. 20. Sagittarii: 12. 13. 24. Capricorni; 7. 18. 20. Aquarii: 13. 20. Piscium.

Imago piscium, Sole existente in piscibus in 12. domo & Luna in ascendente, dominoque ascendente, & domino domus sextæ aspectu sextili aut trigono respicientibus ad inuicem, aut saltem Luna respiciente alterutrum, à podagricis doloribus gestantem sub plantis pedum liberare experimento dicitur.

CAP. XI.

Cautela in imaginum fabrica consideranda.

Verum tempus electionis in figuris lapidibus inscribendis vel in sculpēdis

dis diligenter obseruandum, maiorem enim tunc è cœlo virtutem suscipere, si statis temporibus opportunisque inscul- pantur, sic enim magis influunt fidera. Vnde amorem excitare beneuolis, odiū vero accendere volens, iniquis aspecti- bus, vtitur. Saturni igitur imaginem fa- bricari volunt ipso existēte in Capricor- no vel Aquario, Iouis in Sagittario & Pi- scib. Martis in Ariete & Scorpione, Solis in Leone, Veneris in Tauro & Libra, Mercurii in Geminis & Virgine, Lunæ in Cancro. Sic Leonis vel Cancri imago an- nulo vel lapidi infigi debent, Sole Leo- nem, Luna vero Cancrum peragrans, ita tamen, vt vterque ab omni impedimen- to sit liber, præsertim vero à radiis Satur- ni vel Martis. Tenendum etiam quod li- bet signum quamdiu Sol in eo est, viuum fieri, cæterisq; dominari, effectumq; eius præ aliis sentiri, ideoque semper Plane- tam dirigendum ad locum esse, id est, si- gnum faciem & gradum, quem Sol illu- strat.

Hactenus de imaginibus Magicis pris-

corum Sapientum, quas eam potissimum ob causam hic enumerasse placuit, ut planum fiat ex Magicæ Philosophiæ, hoc est, veræ & naturalis Magiæ, non Goetiæ & Necromantiæ principiis eas esse extractas, quamq; certum est superstitionē in multis per abusum irrepsisse: *Vsus habet laudem, crimen abusus habet.* Si quis enim cum superstitione ad male agendum eas referre velit ordini diuino & ipsius artis, ex qua fluxerunt, principiis erit contrarius, eique verendum, ne deliris superstitionibus circumuentus, delirus totus euadat & superstitiosus.

Cæterum iisdem fere ex fundamentis & causis etiam nunc conflari inceperunt laminæ auratæ, argenteæque rotundæ quadratæ, vel triangulares, quibus certæ Planetarum signaturæ & characteres ad certos cœli positus & configurationes seu constellationes insculpuntur, pro cuiusque Planetæ fauore atq; influxu conciliando: imprimi enim, recipi atq; retineri in eiusmodi figuris, & simulacris, certa specie, imaginibusq; insignitis, Planetarum

netarum influxum, rationi & experiētiae consentaneum est. Hoc interim accuratissime obseruandū, vt Planeta, cuius influxum petis, sit fortis & fortunatus, h. e. in proprio domicilio, exaltatione, vel triplicitate, in Oriētis angulo vel Medio cæli, liber à malis radiis Saturni vel Martis, fultus Veneris vel Iouis Trigono, aut Sextili, vel iis iunctus, directus, directus, velox cursu, non cōbustus, ascendens in circulo Augis. Exēplo sit Mercuri⁹, cuius influxū si quis pro intellectu, ingenio, memoriaque acuenda conciliare sibi cupit, obseruet, quo tempore anni Mercurius in Geminis vel Virgine, in quibus signis suum habet domiciliū, sit fortis & fortunatus in Oriente vel medio cœli: inuenta hora horæq; minuto, fiat cœlestis figuræ vna cum aspectuum delineatione diligēs & artificiosa sculptura in argento puro, quæ postea serico albo inclusa reseruatur, tiaræque, ea parte qua præcise cerebellū contingit, additis moschi optimi aliquot granis, insuitur: præcipue autē de nocte, ac euidentius illa hora & tēpore, quo scul-

ptura & inchoata, & absoluta, operationem perficere, animaduersum est. Hoc anno 1608, Mercurius fortis & fortunatus repertus est circa 11. Maii, horamque matutinam secundam: Iterumque fortissimus & fortunatissimus existet circa 14. & 15. diem mensis Septem. Paulo ante & post horam matutinam 5. quo tempore Solem in orientali cardine antecedit in proprio domicilio, exaltatione, & felici Iouis triquetto.

CAP. XII.

De memoria.

ATque hic modus intellectiuam potentiam memoriamque exacuendi è cœlorum virtutibus est, ex vegetabilibus quoque animalibusque, non parum me gratiæ initurum spero apud eos, qui memoria sunt fragili & fluxili, licet ad intelligendum excitati, si remedia quedam pro memoria corroboranda, quibus clariss. & doctiss. viros feliciter vsos scio, hactenus inter secreta abscondita latuerunt, ex promptero, nō inuidens, quæ publico
- pos-

possunt esse vñi. Multa autem iis inesse scias, quæ neque temperamento, neque materiæ vel vñi qualitati manifestæ inhærescunt, sed soli proprietati cuidam occultæ ascribenda sunt.

Recipe cordium hirundinum, adhuc palpitantium numero 7. turturum num. 2. menthæ siccæ, pulegii. verbenæ, eufrasia, coriandri præparati, galitrichi, sing. vnc. i. florum rosmarini vnc. 5. calami aromatici, cinnamomi, sing. vnc. 2. garyophyllorū vnc. i. 5. moschi, & Galliæ moschata, sing. grana vj. mellis anacardini, styracis calamitæ sing. vnc. 5. quæ ex his patiuntur triturationem, redigantur in puluerem tenuem, cumq; aqua fœniculi redigantur in pastillos ad formam nuclei palmulæ. Vñus hunc seruabit ordinem. Purgato corpore 50. noctibus nihil præter passulas cū amygdalis paucis & paucopane cœnabit, prandium autem erit assa gallina, aut pullus gallinaceus, turtur, perdix, vel simile quid, potus vinum vñius anni modice dilutum. Singulis autē noctibus prope somni horam, pastillus

dextræ nari inferetur, Cotoq; obturabitur, sicque seruabis, non vltra quam XX. Virgilii versus recitaueris: elapsis diebus aliquot, pastillum sinistræ nari aqua rosarum madefactum indito, omniaque quæ lecturus es, tenebis, vel intelligentia cito assequeris. Abstinentum vero, qui memoriam sic seruare omnino cupit, ab ebrietate, venere, cruditate ventriculi imprimis, omni satietate, fructibus viridibus, oleribus, carnibus salitis, omnibusq; flatus generantibus. Postrema mensa coriandri præparatum semen assumendum est. Inprimis quoque curandum, vt diligenter & probe præparetur. Non quoque innoxium erit, per interualla pastillum vnum ore detinere ac deglutire; iuuaabit quoq; pastillum super prunas proicere, vt fumus probe recipiatur in nares, receptus retineatur, naribus gossypio obturatis, ne exhalet, vel etiã pastillos aliquot aqua lauendulæ vel rosacea, vel anisi dissoluere, frontemq; tempora, nares & occipitium circa memoriæ capsulam mane & vesperti frequenter madefacere, in-

inque nares linteola pura ea imbuta immittere. Atqui hoc remedium paucis parafactum est.

Communius est, licet à multis hætenus occultatum, quod recipit:

Zinziberis, piperis longi, galangæ, garyophyllorum, cubebarum sing. vnciam vnam: nucis moschatæ vnciam vnam & semis, in puluerem redacta condantur sacco lineo, coquantur in vini optimi mensura vna & dimidia in olla noua vitreata, bene obturata, ne fiat euaporatio, lento igne, bibatur de hoc vino trib⁹ ante inunctionem diebus ieiuno stomacho plenus & fortis haustus, similiter & vespere: quo facto hyeme ad ignem, æstate vero ad Solem capitis pori frictionibus, & pectine diligentissime aperiantur, ut vapores fuliginesq; exhalent, ipsumque caput lauetur aqua ruthe simplici, postea circa tempora & occipitium cellamque memoriæ fiat inunctio sequenti vnguento, quod recipit:

Florum caulium, liliorum alborum, melissæ cum floribus menthe crispæ sing.
ma-

manip. i. contusis, adde olei oliuarum
vncias ij. & semis, butyri vaccini maialis
non saliti vncias iiij. Vini sublimati for-
tiss. cochlearia iiij. aquæ rosarum cochle-
aria iiij. buglossi, ruthe, chelidonii, saluię,
sing. cochl. ij. commisceantur omnia, &
bulliant super ignem sine fumo & flam-
ma, postea reponantur in vitreo vase, in-
solentur dies aliquot, vt color in cereum
conuertatur, & parabitur ante inunctio-
nem capitis, paratum biennio viget in
virtute sua. Herbæ autem ipsæ colligen-
tur in Solstitio æstiuâli, moxque distillan-
dæ sunt & ad vnguenti compositionem
assumendæ. Triduali igitur purgatione
præmissa cum dicto vnguento inungan-
tur tempora, cella memoriæ & occipi-
tium, maneatque calidus & quietus, do-
nec ad interiora penetrarit, & hæc fient à
principio per dies 4. postea vero singulis
annis semel tantum per biduum crescen-
te Luna: intertio anno non erit necessa-
ria inunctio, nisi semel anno: alimenta
sint facilis digestionis, & potus modera-
tus, excedens enim & continuata hic e-
brie-

brietas venenum est. 3. Et hoc sequens vnguentum excellens est, quod recipit, radicis buglossi, valerianæ sing. vncias 3. radicis ruthæ vncias ij. redigantur in puluerem: deinde recipiantur succi eufrasia, hormini verbenæ sing. vnc. iiij. colentur per pannum. Postea misceantur succi & pulueres, addas medullæ anacardiorum vnciam vnam, linguæ auis, id est, seminis fraxini in puluerem redacti drachmas iiij. cumque pinguedine vrsi dat vnguentum, quo inungantur tempora, frons & memoriæ cellula. Hoc magni viri vti sunt: inunctionem suadent fieri debere ter vel quater in anno, ego singulis mensibus, si rarior operatio animaduertatur.

CAP. XIII.

Ars memoriæ ex Gratarolo.

Verum præstat hic artem memoriæ præseruandæ & cōfirmandæ ex præstantissimo Medico Gratarolo, apponere, cum & illa vi occulta, abstrusa, & magnetica, siue magico-naturali talia effecta promittat, & præstet, quæ puris naturalis

ralis adscribenda vix videtur. Sic autem Gratarolus:

Memoria est, per quam animus repetit illa, quæ fuerunt. Vel, Est firma animi rerum & verborum dispositionis perceptio. Aut (vt Aristoteles opinatur) imaginatio est, quæ ab his, quæ sensus deprehenderat, remanet. Platonis autem sententia: memoria est sensus & incolumitas: nam anima sensuum officio adipiscitur, quæcumque sub sensum cadunt indeque opinionis origo est. Sed per mentem ipsam intellectus alia animaduertit, & intelligentia fit vt memoria amissa per reminiscentiam denuo resumitur: nam cum obliuio siue memoriæ amissio duplex sit, perpetua videlicet & temporanea, in hac quidem reminiscentia agit, de qua inferius suo loco dicetur: neque alterius partis animæ aut cerebri est effectio, seu imaginatio, alterius vero memoria: sed in subiecto eodem insunt, atque eiusdem partis animæ functiones & vtraque est totius cerebri, in cuius toto corpore fusa est princeps sentiendi anima: non abs-

abſque ratione tamen antiqui dixere, di-
uerſas capitis ac cerebri partes, ab his a-
nimæ functionibus occupari. Sedem igitur
habet memoria in occipicio in ter-
tio vocato ventriculo, quem & puppin
vocant. Longum eſſet, ac pene ſuperflu-
um hic (vbi ſtudeo breuitati) cerebri to-
tius anatomen deſcribere, quam in mul-
torum libris videre licet, præſertim do-
ctiſſimi pariter & diligentiſſimi Andrea
Veſalii. Dicam tamen aliquid breuiſſime
ad rem noſtrā propius faciens. Tres ani-
mæ operationes ſunt in cerebro, phanta-
ſia ſeu imaginatiua, ratiocinatio & me-
moria. Primæ duæ in duobus ventriculis
cerebri maiorib⁹, tertia in tertio & mino-
ri exercetur. Inter cerebri caua animalis
ſpiritus tenuis purus, mundiſſimusq; ver-
ſatur, atque talis deſertur memoriæ: quæ
quidē claritate & ſubtilitate ſpiritus indi-
get. Quod ſi non aperiatur via illa, qua
transit ſpiritus ad puppin cerebri, nihil
homo reminiscitur, & cōtra, q̄ velocē ha-
bent huiusce vię aperitionem, prudentes
ſunt, & velociter reſpōdent; vt ſunt quidā
cho-

cholericis, qui vero pigra illam & tardam habent, pigri sunt & tardi ad discendum atq; respondendum: suntq; tales ut plurimum phlegmatici vel melancholici, crassiq; ac multis cibis ac potibus vten-tes. Rari quidem reperiuntur, qui felici ingenio, & foecunda memoria dotati à natura sint: siquidem ingenium subtile & mollem cerebri substantiam, memoria permanentem indicat. Dicit quoque Galen, cap. 12. Artis medicinalis, ingenium quidem subtilem cerebri substantiam indicat, tarditas vero intellectus crassam, &c. Huic functioni deferuiens spiritus, à corde per arterias ad caput subuolat, & exterius nos cingente aere alitur, diuturnitatemque consequitur. Et denique conueniunt phisici omnes, Memoriam potissimum pollere ex bona temperatura organi sedisve, in qua hanc functionem anima exercet. Indicium etiam erit eos valere memoria, quib. in posteriora caput protuberat: eandem infirmam experiuntur, quibus ibidem velut complanatum ceruici exequatur. Sciendum-
que

que, quod sapere fit ex spirituum bonitate: boni vero spiritus sunt, qui claritate ac motu temperati sunt & subtilitate. Plato in Theæteto. Non recte, inquit, anima se habet in denso, aut lutulento, aut molli nimis, aut duro. Intemperies autem multifariam contingit: nam ex utero quis tam validam nonnunquam contrahit, ut non solum memoria, sed & ratio lædatur, atque ita stultitia fiat: cuius inter cætera signa, ut habet Aristoteles primo De animalium natura sunt prægrandes & erectæ aures: Si Solem, Arietem aut Scorpionem peruagantem aliquo nascente Luna adeat, ei cerebrum adeo affligit, ut melancholica passio paululum adultis oboriatur. Ex prauo item victu frequens est cerebri intemperatura, quandoque ex insalubri ambientis aeris constitutione: nam vetus est dictum, ubi sit siccior aer, ibi fere etiam esse acriora ingenia, animamque prudentiorem seu promptiorem: sic crassum cælum & pingue, ingenia gignit hebetiora. Eadem diætæ est ratio, ut etiam habet Gal. in libro. Quod animi mores, &c. Quinetiam

iam ex casu, ex percussione, ex morbo & aliis id genus iniuriis labefactatur, quorū exempla varia & ex Thucyd. l. 2. belli Pelop. & ex aliis haberi possunt: quidā iētus lapide oblitus est tantum litteras, ex præalto tecto lapsus, matris, affinium & propinquorū cepit obliuionem: sui vero nominis oblitus est Messala Coruinus orator. Ecce igitur, q̄ fragilis sit omniū pretiosissimus hominis thesaurus. Memoria inter humanę naturę commoda, teste etiam Seneca, primum sibi locum vēdicat: nam multa legere studiosis facile, multa-que intelligere bono atq; exercitato ingenio non difficile est: verum ea congerere, & in memorię scrinio conseruare, ita vt non effluant, necessarium ac præcipuū humanę vitę bonū. Vt testatur Plin. l. 7. c. 24. Cyrus Persarum rex omnes suos milites nominatim appellabat. Mithridates duarum & viginti gentium rex totidem linguas absq; interprete & audiebat, & alloquebatur; nec desunt innumera pene quorumcunq; temporum exempla præstantissimæ in hominibus memo-

mo.

moriam. Quibus igitur non est tam excellens memoria, labore ut eam assequantur opus est, sine qua vix in virum excellentem quisquam emerget: fieri n. solet, ut quantum quisque memoria emineat, tantum eniteat & sapientia, nisi sit somnolentus atque otiosus. Et poetæ non ab re sapientiam memoriæ filiam finxerunt: ac de ipsa recte scriptum est. *Vsus me genuit, mater peperit memoria.* Nonnulli iam ætate prouecti, hac arte freti ad literas se conferentes, non multis mensib. in viros euasere doctissimos. Quo igitur pacto ea acquiri augerive possit, ac seruari, hoc opere differemus. Constat a. cum pluribus doctis, tum vero Ciceroni, memoriā habere quiddam artificii, & non omnem à natura proficisci. Sic igitur & nos prius docebimus, quo victus genere, quibusve medicaminibus ea acquiri firmarique possit breuia, clara, vsuque probata ponentes: postea de artificiosa memoria, quæ eadem ipsa est naturalis, sed præceptionibus quibusdam firmatur, ac observationibus, locis, imaginibusque constat, succincte agemus.

Præ-

*Præcipua, quibus lædatur memoria, causæ
earumque notæ & curationes.*

Duæ sunt causæ principales, quæ ob-
sunt memoriæ, frigiditas & humiditas
quæ frigiditas vel sola est, vel cum humi-
ditate coniuncta omitemus corruptio-
nem, quæ fit à calido & sicco intensis,
plus tamen nocet frigiditas humiditate:
ea siquidem confundit naturam, neque
eius opus ingreditur, nisi tanquam sub-
dominans instrumentum. Humiditas
vero retentiæ contrariatur, quæ sicco
proportionato confortatur: nam siccitas
superflua nocet, præsertim apprehensio-
ni, dum impedit, ne insigillantur formæ.
Frigidi est sistere, & calidi mouere: ergo
frigiditas impedit motum necessarium
ad memorandum. Retentionem vero
impedit humiditas. Denique cum frigi-
ditatis filia sit obliuio, vt & Paulus Ægi-
neta & reliqui tenent, dicendum ac te-
nendum est, eam magis obesse memoriæ
quam noceat humiditas. Propter frigidi-
tatem enim, quæ humores & spiritus cō-
gelauit, spectrū seu species imprimi non
potest.

potest. Quorum igitur memoria vel intellectus perit somnos etiam obseruare oportet, vtrum vehementer an modice somnolenti sint, aut omnino non somnolenti, sed secundum naturam habeant. Sic enim vincentem inuenies intemperaturam: nam ex multo ac profundo somno humiditatem obesse: ex vigilia siccitatem: ex horum medio æqualitatem & bonam humorum proportionē cognoscēs. Ad hæc considerandum, vtrum excernat quippiam ex naribus, vel ex ore, quod à capite defluat: an aridæ ex toto vel vt plurimum huiusmodi partes sint, atque antecedentium causarum & externarum cognitio capitis dispositionem declarabit, quo idoneam dispositioni curationem adhibere possis. Vbi dominatur cerebri humiditas, multa somni cupiditate tenentur, oris plurima est saliuæ, & in naribus oculisque pituita frequens. omnes motus hebetes sunt. Tales præsentia recordantur & nuperrime gesta: dudum vero facta, aut nequaquam aut difficile recordantur: nam humiditatis ce-

reberi est facile admittere, & dimittere
quaslibet impressiones.

Siccitate dominante, quæ humiditati contraria est, ex contrariis signis indicatur. adfunt enim capitis vigiliæ, leuitates, & rarissima illarum superfluitatum emanatio, quæ à naso, palato, & oculis expelli solet: oculi sunt caui, cito calui fiunt, aurium tum abundabit cerumen. Quantū vero ad memoriam spectat, præsentia difficilius inscribuntur, & inscripta diutius tenentur. Inde fit, ut quæ antea gesta sint, facilius memorentur & reddantur, quam quæ nuperrime geruntur. Exemplo sint senes, qui gesta ab ineunte ætate recitant ordinatim, præsentia vero non recordantur, aut confundunt. Hoc etiam contigit senibus: quia ex frequentatis actibus fit habitus: hinc fit, ut decrepiti bene recordentur antiqua, quoniam sæpius circa illa vel illis similia consideratauerunt: male autem noua: quod illis impressio non facile fiat ob duritiam sensorii.

Si dominatur frigiditas, his facies albet,
bet,

bet, lumina languent, venæ inconspicabiles fiunt, somnolenti sunt, partes ad caput attinentes parum calidæ erunt, nec rubicundæ: mens erit stupida, vertigineque grauatum caput, & tardæ rememorationis. Hæc qualitas, vt prædiximus, valde officit & animi facultates immittit, inertesque efficit: nam vt calidi est mouere, ita frigidi è cōtrario facere: scias tamen in vniuersum, viuentis cerebrum calidius esse aëre æstiuo, vt Galenus habet in De vsu partium.

At cum viget in cerebro caliditas, his notis facile innotescet. nam quæ circa caput sunt, calida magis ac rubicunda sentiuntur: oculos cernes versatiles, eorumque venas magis apparentes: capilli in lucem editi statim oriuntur, nigri, robusti, crispique fiunt: breuibus somnis nec profundis contenti sunt: motuum velocitas & recordationis inest. Si vero auctior sit, & facta innaturalis caliditas, vigiles erunt. Hic nimius calor animales spiritus excoquit, in fumosque ac fuligines diripit, & succos generâdis spiritibus

aptos torrefacit. Qua de re felici vel tuta memoria destituuntur.

Si vero duæ qualitates adiungantur, signa earum tanta proportionē cognoscēs, quanta istæ qualitates aut intendentur, aut remittentur: nec difficile fuerit iudicium ex præmissis; vt si fuerit caliditas & siccitas extra temperiem, aderit permixtio sensus, vel phrenitis iuxta intensiorem gradum qualitatū, constat igitur, memoriā posse medicinali artificio seruari, augeri, & exsiccare, cum constet eam morbo minui deficere, & deprauari.

Quo itaque ad curandi rationem, vitus primo pro caussarum varietate mutatur, vt infra dicemus. Annotandum vero prius est, obliuionem à natura reportatam non facile remoueri posse, nec quæ à causa calida & sicca fuerit, sano in cæteris corpore. Hoc etiam interdum euenit, vt præter consuetudinem sit diminuta vel abolita memoria; tunc timendum est de peiori ægritudine nisi ocyus succurratur, scilicet lethargia, epilepsia, apo-

apoplexia, paralyſi, cæterisque id genus, quæ à phlegmate in cerebro fieri ſolent, pro quibus ad medicos confugas. Si etiam ob extremam ſenectam memoria perierit, fruſtra laborandum admouendis ſcilicet remediis, non eſt, ſed tantum conueniente victus ratione contentos eſſe oportet, denturque cibaria & linctuarialia humectantia & reſtaurantia, ſiccitatemque arcentia.

Si propter vehementes purgationes, cæterasque immodicas inanitiones, vel à ſiccitate memoriæ noxa ſuperuenerit, victu tantum reſiciente ſuccurrere oportet: corroborato ſiquidem corpore collectiſque viribus memoria reparatur. Cibi conferent igitur ſucculenti & boni ſucci, qui facile concoquantur in ventriculo: vinum ſit rubrum, maturum, dilutum, exercitia moderata & citra fatigationem: caput clementer fricetur. prolixè dormiant, molliter cubent, tepidæ aquæ balneis vtantur, ſudationes vitent, capiti abraſo epithemata infundantur, vel fomentationes ex decocto florum chamæmeli,

meliloti, seminis lini, hordei decorticati, aut ex lacte recens mulcto, inungatur oleo susino, amygdalino, dealthea, butyro non salito. Sumant conferuam borraginis, buglossi, cortices citrei conditas, & similia.

Si à frigida cerebri intemperie sola sine materia malum ortum fuerit, opponatur caliditas frigiditati, & pariter humiditati siccitas, cum temperamento tamen, in caliditate enim & siccitate naturali omnis æqualitatis debet esse proportio, vt ne quid nimis; quia calor naturalis non est purus calor, sed compositus, in quo est proportio omnis æqualitatis: non enim omnis caliditas bonam memoriam facit, nec omnis siccitas, sed quæ proportionem respondet temperamento, nec fluat in intemperiem immoderatam, cuius vis est actum propriæ virtutis tollere. Cauendum est ergo, ne nimis cerebrum calefaciamus, aut exsiccemus nimis. Et qui temperato est capite, caueat ne medelas apponat. Qui igitur corruptionem memoriæ patiuntur ex immenso

so

so calido & sicco, quam coniunctionem plerumq; phrenitides & deliria sequuntur, iis oxymelidinum capiti infundatur, & curatio reliqua cum his, quæ refrigerant & humectant, pulchre complebitur. Quod si ex nimia frigiditate adnixa intensa siccitati fuerit, quod accidere consuevit aut propter longos morbos, aut vehementes corporis labores, aut acres valde animi affectiones, quibus naturæ vires fatiscunt, & animales spiritus dissipantur, humectantia & mediocriter calefaciendi simul vim habentia, haud mediocriter præsidio.

Cum autem non solæ ac nudæ qualitates offensionem erunt, sed adfuerit simul humorum copia, ab euacuatione incipiemus, præmittendo concoctionem conuenientem, si opus erit. Sanguinis copia venæ postulat sectionem, quæ cum medici docti consilio fiat: incidatur autem humeraria, quam Cephalicam vocant, si caput solum degrauiatur: si corpus totum, aut interna, aut media. Si bilis flaua abundauerit, consulto medi-

co, eum educantibus bilem purgetur, ut cum rhabarbaro, manna, casia, succo rosarum, electuario rosato, syrupo rosato solutiuo, tamarindis, vel aureis vocatis pilulis & similibus. Si atra bilis, præfidiis itidem conuenientibus à peritis medicis traditis educantur, ut senæ diluto epithymi veratri in fortioribus: diasenæ, pilulis Indis & cætera.

Quod si fuerit causa, quæ pene semper contingit, frigida & humida, hi modi in curando seruentur. Et primo, quoad vitium, moram trahat, quantum poterit, in aere luminoso non ventoso: nam ventiplurimum obsunt. Euitent quæ phlegma multiplicent, omniaque frigida, similiter & vaporosa ut cæpe, & super omnia repletio & satietas aut cruditas, multus potus, multa fructuum comestio vitetur. cibi grauis concoctionis, ablutio cum nimis calida vel frigida aqua, potatio eius nimia vel vini. Conferent igitur cibi bene nutrientes, calidum & spirituosum sanguinem gignentes, veruecina, hædina, capi, phasiani, perdices, quorum

oua

oua singulari potestate in hoc pollent: pipiones, turtures, passeruli, galeritæ, turdi, merulæ: parentur cum hyssopo, satyria, thymo, samfuchio, rore marino, caryophyllis, macere, zinzibere, pipere, cinnamomo, granis iuniperi, præsertim in hieme. Animalia fugiant nuper edita, quod mucosam ac viscidam habeant carnem: animantis cerebrum ut pituitosum, incommodat, nisi sit gallinæ, quod peculiariter & summe laudatur. Similiter fugiat medullas, gruinæ carnes, pisces præsertim viscidos & lacunales; olera frigida, lac, caseum, præcipue multum aut prauum: fructus humidos & horarios: acriora interdum, hieme præsertim; exhibeantur, ut allium, pulegium, capparis remota falsedine, sinapi à Pythagora laudatum, parce epulentur præsertim cœnantes: vinum bibant album, aut vermiculum subrubrumve: aquam, nisi sit cum melle vel cinnamomo, aut alio cum aromate decocta, non gustent. Prolixum somnum diurnumque auerſentur, nec supernucham, vel super nimia repletio-

ne fiat à superflua quoque vigilia caueant. Debilitat enim spiritum ipsumque resoluit ac caput replet. Exercitium fiat deambulando, & cibos præcedat, cum fricatione etiam partium capitis (facta tamen prius conuenienti purgatione) cum pannis asperis, & pedum & manuum, sed moderatum, ac totum corpus fricandum primo, deinde caput, incipiatque à tibiis frictio. paulatim superiora fricando, vt deo a trahatur materia. Circa lacus, flumina & liginosa loca non versentur; Austrinos flatus & pluuiosas constitutiones declinent; lucidam & altam domum inhabitent: caput oleis conuenientibus (vt etiam infra dicetur) vngatur à multo vel frequenti coitu omnibusque cerebrum debilitantibus caueant: nam principali debilitato, nocent & orta ab eo: corpus seruetur mundum à superfluitatibus. Si igitur pituita lenta ac crassa fuerit, fiet illius attenuatio, concoctio & præparatio ad eductionem, cum oxymelite composito vel scyllitico, vel de quinq; radicibus, de
stæ-

stœchade, de raphani radicibus factò,
melle rosato, prout opus fuerit, & aquis
seu de coctis cōuenientibus. Ad educen-
dam vero præparatā materiam exhibean-
tur pilulæ vel cochia, vel ex hieri Galeni
addito modico castorei & nucis myristi-
cæ: addatur etiam præparata colocynthis
secundum Medici præsentis prudentiam,
vel detur hiera magna cū nuce moschata
vel hiera Rufi, de qua Aetius lib. 3. con-
ueniet etiā hiera Logadii, & alia quæ cō-
ueniunt dolori capitis ex phlegmate: de-
inde fiant etiam gargarismata, fomenta-
tiones, vnctiones, sacculi & huiuscemodi:
gargarismus potest esse talis: ℞. calami
aromatici, pulegii, hyssopi, thymi, ana
pug. j. decoquantur in aqua iustæ quanti-
tatis ad dimidium, & vnc. v. colo trans-
missis, ad iice oxymelitis scyllitici vnciam
& semis mellis rosacei vnc. semis, misce,
& tepidum mane ieiuno gargarizetur,
clystere etiam si opus fuerit fiat ex respi-
cientibus caput; sternutationes fiant, vt
cum pipere, struthio, seu cōdisi, elleboro
albo, iude & similibus; aut ex his cū tere-
binthi-

binthina & ladano fiant errhina seu nasalia. Conferunt præterea si pituita ulterius exundat, quæ saliuam mouent seu apophlegmatismi, odoramenta; cubebæ masticatæ seu commanæ, modis omnibus auxiliantur auribus, indatur oleum castorei, lauandulæ, spicæ. Quod si vel minor in corpore humorum talium copia, aut patiens non adeo validarum virium fuerit, leniori purgatorio pituitam primo ex toto corpore vacuabimus, & quod robur potius in membris relinquat, quam aufert, quod tale sit. ℞ Aloes lotæ cum succo thymi aut samfuchi vel eorū aquis drach. j. Agarici trochiscati drach 2. mastiches, cubebarum, nucis moschatæ anagran. 6. cum vino odorato fiant pilulæ 12. quarum 7. sumat in auro-ra cum syrupo de stœchade, reliquas post tres dies horis 2. post cœnam: postea cum Electuariis confortantibus sequentibus aut similibus roboretur, præmissis tamen etiam localibus purgantibus, vt supra, si opus sit rursus pro purgatione conferent hæ pilulæ etiam à proprietate. ℞, Thuris mas-

masculi, myrrhæ electæ, zinziberis ana
drach. i. ß pulueris capitis vpupæ drach.
ij. acori scrupulos duos, hieræ maioris
drach. j ß. castorei, colocynthidis ana
scrup. med. confice cum bona terebin-
thina, vel cum serapio de stœchade, & fiet
pasta; denturque pilulæ numero paucae,
sed crassæ, supra leuem cœnam in lectum
descendenti : possunt etiam auferri ea,
quæ soluunt, vt tantum confortent : hæ
ferunt principarum hac in causa, & præ
ceteris conferunt memoriæ. Item ad cor-
roborandum, fiat ecligma vel linctua-
rium tale, vel similem in modum. ʒ Cō-
seruæ anthos, melissophylli : ana vnc. v-
nam, inulæ conditæ, zinziberis viridis vel
conditi, ana vnc. med. corticis citrei con-
ditæ drach. 6. diatrion pipereon, diam-
baris ana vnc. med. cum modico aquæ
vitæ in vasis vitreis semel distillatæ ex vi-
no bono, vel cum aqua melissæ, aut florū
lilii conuallii, commisce, sumat horis
duabus ante cibum in mane drach. j. aut
ij & semidrachm. hora somni.

Notandum autem quod nucha est ce-

rebbero frigidior, ideoque calida magis patitur & tolerat, frigida deterius: meminisse igitur oportet, ne frigefacientia, quæ forinsecus inducuntur, in occiput cadant, Calefactoria itaque in medicamenta tam extra, quam intra corpus adhibenda. Thymum, & pulegium & origanum, vel huius generis alia incoquantur aceto & ægrotantis naribus admoue, palatum acribus validis medicamentis inunge. Extrinsecus autem inunctiones capiti ex oleo calido, idque æstate adhibendæ, ut rutaceo, anethino, &c. hieme vero irinum, in quo concoctum sit serpillum vel calamentum, piper, baccae lauri, addendo aceti modicum ad penetrationem. Vtile erit & castoreum cum oleo illitum occipiti, vel tale vnguentum. ℞. olei de lateribus, de castoreo an vnc. med. radicis acori, phu seu Valerianæ an. scrup. j. pyrethri rutæ ana scrup. med. cum cera quantum sufficiat; fiat vnguentum, quo rasum occipitium inungatur: & subinde sacculus imponatur, qui recipit florum rosmarini, melissophylli, lauandulæ
sin-

singulorum manipulum med. florum sambuci manip. i. stœchadis drach. 3. nucis moschatæ, ligni aloes, maceris anascrup. i. contusa in sericum demittantur formeturque sacculus.

Linimentum aliud conferens diminutioni memoriæ & obliuioni. ℞. Olei sambucini, vnc. i, olei de been. vnc. 2. olei euphorbii, castorei vna vnc. med. aceti drach. 3. misce, inungaturque locus. Item oleum Philosophorum, vocatum à Mesue, occipitio inuncto, memoriam mirabiliter reparat.

Alia inunctio: ℞. Radicis rutæ, buglossi, phu cum radicibus ana vnc. 4. castorei duorum vel trium annorum, linguæ auis quam semen fraxini vocant, ana drachm ij, redigantur in puluerem & misceantur: post recipe succi eufragiæ, orminique scharleam vocant, verbenæ ana vnc. iiij. medullæ anacardi vnc. j. axungię vrsi, quantum satis sit, fiat vnguentum liquidum, & ponatur in vase cupri vel stanni, vt stet liquidum, nam aliter haud valeret, vngatur occiput. Quod si citius
iuua-

iuuare velis, aut frigidioris capitis sit homo, & in tempore frigido, nares hoc odorato vnguento intus illinantur. ℥. olei de spica odorati vnciam vnā, cario-
phyllorum scrup. i. ambari seu ambrae
scrup. semis, musci gran 5. ceræ albiss.
quod satis est; cuius etiam gutta, ante ce-
ræ impositionem, auribus tepida instil-
lata conducet.

Emplastrum quoque de sinapi Mesue
secunda descriptione Antidotarii vale-
bit in affectu frigidiori occipiti ad posi-
tum, vel oleum de synapi. Superiora con-
ferunt etiam absque præuia purgatione
vt & sequentia, his qui frigiditate sola
absque notabili humiditate laborant, in-
trinsecus quoq; præter supra narrata cō-
ferunt, verus acorus conditus, (quem ca-
lamum aromaticum credo, vel galangā)
saccharum, florum betonicae, roris mari-
ni, lauandulae, spicae nardi, melissophylli,
adiectis longo pipere, caryophyllis, cin-
namomo, nuce moschata, & id genus aliis
odoratis. Valde etiam iuuat zinziber cō-
ditum, ad auellanae quantitatem, præfer-
tim

tim in ventriculo frigido & humido, vt fere est in omnibus vel pluribus tali causa & affectu laborantibus: nam reparat memoriam sumtum mane in temporibus non calidis, horis quatuor ante cibū.

Confert non parum & hoc; ℞. Thuris, cyperi, piperis longi, croci, myrrhæ ana confice cum melle, & ex eo omni die sumatur ʒ j horis supradictis præsertim mane.

Aliud ad idem præcipue senibus valens. ℞. mellis anacardini, thuris albi, cyperi, acori veri, ana partes duas rotundi piperis, & longi ana partem vnā, myrobalanorum chebulorum, cæruleorum ana partes duas, cumini partem vnā, mellis quantum sufficit, datio sit drach 2. singulo mane: diambar. etiam conuenit.

Prodest & confectio anacardina si probe conficiatur, ac post sex menses ea vtaris: hæc enim acuit ingenium & sensum, & intellectum clarificat, mentem reuocat, sopitam lethargiam curat & arthriticos, confertque dolori ventriculi & alui à frigiditate, sed stupidis danda est, &

& capiti maxime frigido & pituitoso, sic
verofit. ℞. Myrobalanorum emblico-
rum, belezicorum, piperis albi & longi, a-
na drach. 12. gingiberis, mellis anacardi-
ni ana vnc. 1. castorei, styricis, caryophyl-
lorum, ana drachm. 5. flor. chamæmeli:
baccarum lauri, cyperi, ana drachm. iij.
mellis, quantum sufficit. misce in modum
electuarii. Datur in sero scrupulus, vel
ad modum parvæ nucis siue auellanae, id
est, drach. cum vino calido decoctionis
seminum anisi & fœniculi: potest & ma-
ne sumi. Caueat vero sumēs à frigiditate,
à cibis phlegmaticis, ab ira, coitu & ebri-
etate. Anacardi autem antequam in ali-
quibus medicinis ponantur compositis,
debent in hunc, qui sequitur, modum
præparari.

℞ Anacardos, ac eos tere optime
in mortario, atque in aceto fortissimo
ponantur per dies septem, post lento igne
in eodem aceto coquantur, quod aceti
pars tertia remaneat; tum percola fœcem
illam, quæ in fundo vasis remanferit, prius
aceto leuitur extra colato, eamque colo
trans-

transinissam facem, in medicinis pone: neq; enim anacardorum fructus medicinis per os assumendis immiscentur, nisi prius hoc modo vel simili præparentur.

Quod si mel anacardinum facere volueris, pone cum ipsis anacardis eo modo in aceto coctis tantundem mellis despumati, ac simul ambo bulliant ad spissitudinem & mel habebis anacardinum, quod in præ narratis affectibus operantur mirabiliter, si ex eo des drach. duas vel vnā in aurora.

In Sicilia dum recentes sunt anacardi, ponuntur in melle prius liquefacto, & diu morantur in eo, taleque vocatur mel anacardinum, & habetur vsui absq; anacardis & inditur linctuariis. Si ex melle dentur drachmæ duæ, recuperat memoriam ex proprietate sua.

Expertus est & acorus (id est galanga) nutritus ac coctus in melle & reseruatus, vt condiuntur nuges ac radices, similiter piper longum nutritum coctumque in melle & asseruatum, nam seruant & augent memoriam dosi communis drac. i.

Aliud

Aliud expertum in forma pulueris. ℥. Thuris drach. i. cyperi piperis, croci, myrrhæ ana drach. ij. terantur subtiliter, & per cribrum ducito, & fiat puluis de quo omni mane dum surgit, detur drach. i. vel sero in ingressu lecti.

Aliud expertum. ℥. Cumini, piperis ana drach. 2. sacchari albi drach. 3. terantur & fiat puluis, cape drach. i. omni die in mane. Aliud itidem expertum. ℥. Thuris albi drachm. j. piperis longi vel albi scrup. vnum, fiat puluis, qui mane totus pro vna datione bibitur per plures auras cum vnciiis tribus aquæ mellis, vel decocti cinnamomi modici & caryophyllorum.

Aliud æque bonum ac certum. ℥. cumini drach. v. piperis noui drachm. j. acori veri vel galangæ cyperi, myrobalanorum nigrorum ana drach. ij. mellis anacardi (de quo supra) drach. i. mellis communis vnc. 3. ß terenda terantur, & cum melle prius despumato incorporentur & fiat conditum in pyxide, dato in omni mane drach. 2.

Præcipua nocentia memoria.

Cauere oportet in vniuersum cruditates, tanquam rationi infestissimas & toti corpori.

Plurima vini præsertim potentis potio pessima est: vehementer enim humectat caput, ac fere nihil æque obliuionem inducit, quam superflua humiditas.

Exterior excedens frigiditas lædit memoriam, præcipuè nocturna propter capitis cooperturam. Ire per lutum temporibus frigidis, ac nudis pedibus præ cæteris cerebrum lædit & infrigidat, oculosque debilitat.

Caliditas intensa valde quandoque perturbat rationem & memoriam lædit.

Ciborum fumosorum comestio & potus, vt alliorum, porrorum, ceparum, item casei & leguminum vitetur: Brodialia, iuscula, omniaque nimis humida effugienda, præsertim vesperi; omnis etiam mala masticatio parua est.

Potus post comestionem dum cibi fit concoctio eam interrumpens, præsertim à cœna, memoriæ cerebroq; valde nocet.

Quies

Quies superflua calorem debilitat; superfluitates retinet & aggrauat, ideoque lædit memoriam.

Somnus cibo propinquus, antequam scilicet descenderit cibus ad ventriculi fundum, infestissimus; sit igitur post duas horas: ac capite bene eleuato ac cooperito fiat: non tamen superflue, quia nimia coopertura vel caput debilitat resoluen-do; vel replet attrahendo.

Nocet coitus frequens vel stomacho repleto aut famelico, vel quem nullus somnus aut quies sequitur, aut prope Lunæ coniunctionem, vel cum alia quam cum propria vxore.

Dormire calceatis pedibus, præcipue cum sotularibus, memoriam impedit, ob vaporum reflexum: visum debilitat, & corpus æstuarare facit.

Crudæ herbæ comestæ, multum nocent memoriæ, vt plurimum similiter nuce, auellanæ, castanæ.

Videre vel audire non placentia animo: & huiusmodi animi symptomata.

Metus perimit memoriam, vel tristitia per-

perseuerans: nocet & cura rei familiaris sollicita.

Somnus immoderatus, & vomitus laboriosus.

Acetum & acetosa omnia sed si vten-
dum aceto erit in pinguibus & pituitosis,
sit ex potenti vino factum, calidumque
sit; & in exiguo aut raro usu, & cum cin-
namomo: ponaturque in vasculo aceti
calamus aromaticus seu galanga, & pu-
legium. Sunt qui dicant gallorum ossa
exsucta, veternum adducere.

Iuuantia particularia præcipua.

Fructuum stipticorum ex natura vel
arte post comestionem moderata sum-
tio, probibendo fumos eleuari, memo-
riam iuuat valde.

Temperatorum ciborum & potus,
sicut gallinarum & perdicum, præcipue
cerebellorum earum temperata refectio,
non tantum memoriam, sed & totum
corpus confortat, vtque animæ actibus
nocet cacochymia: ita innocuos custo-
dit euchymia, præsertim in teneris annis,
ob id ex plebeia facie raro sublime in-
genium

genium surgit, nisi liberalis accedat educatio.

Ante cibum moderate & conuenienter exerceri non tantum memoriæ, sed & ceteris functionibus prodest, si autem motus longus, seu exercitium pro corporis robore laboriosum, vt superfluitates resoluat; sitque per loca amœna & sicca: ac si fieri potest, omnes corporis partes exerceantur.

Superfluitatum per intestina, per nares, per palatum, per os, aures, per vrinam, per capitis frictionem cum pectine conueniens & debita expulsio, confert plurimum virtuti memoratiuæ, si post somnum & ante exercitium fiat.

Visorum auditorumve frequens recordatio, memoriam corroborat & confirmat: nam nihil æque aut cura augetur, aut negligentia intercidit, ac ipsa memoria, quia nisi excolas & iugi meditatione exerceas, inertia situque corrumpitur.

Gaudium temperatum, & honesta delectatio præsertim meditatione scientiarum, non solum memoriam; sed virtutem

tem intellectam ceterasque virtutes corporis etiam augmentat.

Sæpe lauare pedes in aqua calida, in qua bullierint melissophyllon, folia lauri, chamæmelon, & similia memoriæ, capiti, oculisque valde confert.

Abluere caput decimo quoq; die cum lixiuio, in quo parum bullierint chamæmelō vel asarum, melissophyllon, saluia, amaracus, siue samfuchus, lauri folia, vel similia, additis in æstate rosis, memoriam corroborat & confirmat, vt in capite etiam sequenti latius dicetur.

Stare pedes post comestionem, vel suauiter deambulare, quo cibus ad fundum descendat ventriculi, multum expedit & confert, ob bonam ciborum concoctionem.

Coriandri bene præparati, & saccharo inducti post cibum assumptio, prohibendo fumos ad caput ascendere, memoriam iuuat : id præstat & Diacotoneon.

Masticatio mastichis cum modico zingibere facta ieiuno stomacho, ab hu-

Quies superflua calorem debilitat; superfluitates retinet & aggrauat, ideoque lædit memoriam.

Somnus cibo propinquus, antequam scilicet descenderit cibus ad ventriculi fundum, infestissimus; sit igitur post duas horas: ac capite bene eleuato ac cooperito fiat: non tamen superflue, quia nimia coopertura vel caput debilitat resoluen- do; vel replet attrahendo.

Nocet coitus frequens vel stomacho repleto aut famelico, vel quem nullus somnus aut quies sequitur, aut prope Lunæ coniunctionem, vel cum alia quam cum propria vxore.

Dormire calceatis pedibus, præcipue cum sotularibus, memoriam impedit, ob vaporum reflexum: visum debilitat, & corpus æstuarare facit.

Crudæ herbæ comestæ, multum nocent memorię, vt plurimum similiter nuce, auellanæ, castanæ.

Videre vel audire non placentia animo: & huiusmodi animi symptomata.

Metus perimit memoriam, vel tristitia per-

perseuerans: nocet & cura rei familiaris sollicita.

Somnus immoderatus, & vomitus laboriosus.

Acetum & acetosa omnia sed si vten-
dum aceto erit in pinguibus & pituitosis,
sit ex potenti vino factum, calidumque
sit; & in exiguo aut raro usu, & cum cin-
namomo: ponaturque in vasculo aceti
calamus aromaticus seu galanga, & pu-
legium. Sunt qui dicant gallorum ossa
exsucta, veterum adducere.

Iuuantia particularia præcipua.

Fructuum stipticorum ex natura vel
arte post comestionem moderata sum-
tio, probibendo fumos eleuari, memo-
riam iuuat valde.

Temperatorum ciborum & potus,
sicut gallinarum & perdicum, præcipue
cerebellorum earum temperata refectio,
non tantum memoriam, sed & totum
corpus confortat, vtque animæ actibus
nocet cacochymia: ita innocuos custo-
dit euchymia, præsertim in teneris annis,
ob id ex plebeia facie raro sublime in-
genium

genium surgit, nisi liberalis accedat educatio.

Ante cibum moderate & conuenienter exerceri non tantum memoriæ, sed & ceteris functionibus prodest, si autem motus longus, seu exercitium pro corporis robore laboriosum, vt superfluitates resoluat; sitque per loca amœna & sicca: ac si fieri potest, omnes corporis partes exerceantur.

Superfluitatum per intestina, per nares, per palatum, per os, aures, per vrinam, per capitis frictionem cum pectine conueniens & debita expulsio, confert plurimum virtuti memoriæ, si post somnum & ante exercitium fiat.

Visorum auditorumve frequens recordatio, memoriam corroborat & confirmat: nam nihil æque aut cura augetur, aut negligentia intercidit, ac ipsa memoria, quia nisi excolas & iugi meditatione exerceas, inertia situque corrumpitur.

Gaudium temperatum, & honesta delectatio præsertim meditatione scientiarum, non solum memoriam; sed virtutem

tem intellectam ceterasque virtutes corporis etiam augmentat.

Sæpe lauare pedes in aqua calida, in qua bullierint melissophyllon, folia lauri, chamæmelon, & similia memoriæ, capiti, oculisque valde confert.

Abluere caput decimo quoque die cum lixiuio, in quo parum bullierint chamæmelō vel asarum, melissophyllon, saluia, amaracus, siue samfuchus, lauri folia, vel similia, additis in æstate rosis, memoriam corroborat & confirmat, vt in capite etiam sequenti latius dicetur.

Stare pedes post comestionem, vel suauiter deambulare, quo cibus ad fundum descendat ventriculi, multum expedit & confert, ob bonam ciborum concoctionem.

Coriandri bene præparati, & saccharo inducti post cibum assumptio, prohibendo fumos ad caput ascendere, memoriam iuuat : id præstat & Diacotoneon.

Masticatio mastichis cum modico zingibere facta ieiuno stomacho, ab hu-

miditate phlegmatica sine molestia caput purgat, indeque præpedita confortatur memoria. Galanga naribus indita cerebrum roborat frigidum.

℥. Thus albissimū, tere in puluere in, pone in pura & simplici frigida aqua, bibe in augmento lunæ in ortu diei, meridie, & solis occasu, facit bonam memoriam acutum sensum, exsiccās cerebrum & ventriculum.

Tradit Simeon Sethi, fel perdicis arteriis temporum illitum vt penetret, semel in mense ad memoriam confirmandam prodesse plurimum.

Melyssophyllon confirmat eam, & ingenium acuit, hominemque quocunque modo comedatur herba, facit industriū: quod etiam nasturtium in frigidioribus & segnioribus efficere potest, vnde natū est in segnem adagium; Ede nasturtium. Melissa præter hæc animi tranquillitatem præstat, saporem capiti iucundum inducendo. Turturis caro ingenium auget, vt aiunt.

Gallinæ cerebrum ingenium & memoria-

memoriam iuuat, adeo vt aliquos qui delirare cœperant, resipiscere fecerit.

Semen ormini seu scherleæ domesticæ fertur ad recuperandam memoriam mirabile, si in puluere sumatur cum aliquo potu aut cibo. Item eboris limatura conducit obliuioni, si parum de ea in vino modico sumitur mane.

Item granum vnum thuris albi cum lectum petis, maxime conducit solū transglutitum: nam capitis humiditatem exsiccat & ventriculi, ac ita memoriæ confert: facito hoc post purgationem bis terue in hebdomada, si multa adsit humiditas.

Plirisarcoticum confectio, duarum drachmarum pōdere hora somni assumpta, vel myrobalanus chebulus conditus sumptus in aurora horis quatuor ante cibum, beneq; mansus semel in hebdomada memoriam restaurant ab humido, læsam præsertim: nam roborant intellectum, & iuuentutem fere conseruant myrobalani chebuli conditi.

Memineris in materia humida prius fieri

feri euacuationes: nam materia humida plerumq; est debilitatis memoriæ causa, vt superius dictum est.

Nonnulla probatiora selectaq; medica remedia composita seruantia multumq; augentiam memoriā.

Antidotum mirabiliter cōferens memoriæ, lethargiæque vel obliuioni: ventriculum confortat, & omnia debilitata membra ex phlegmate & frigore.

℥ Gingiberis, galangæ, mastiches, cumini origani ana ℥ vj. nucis muschatæ, calami aromatici, asari, carpesiorum, j. cubebarum, ligni aloes, maceris, seminis apii, ammios ana drach. 2. thuris albi, caryophyllorum, cardamomi zedoariæ, pyrethri, castorei, piperis longi & nigri, costi, cyperi ana drach. 3. menthæ siccæ vnc. med. terantur & puluerizentur omnia, ac cum penediarum & mellis despumati quantitate sufficienti fiat ecligma. Cuius modus vsus, & reliquorum sit, præsertim tempore frigidus vel non calido multum, & per interualla.

Pilulæ quæ languenti cerebro conueniunt,

niunt, præsertim senioribus ac frigidis.

℞. succini odorati seu ambre electæ drachm. i. ligni aloes, scrup. β. cubebarū scrup. duos: cum vino meracissimo, pilulas confice quindecim, da binas ante cœnam. Catapotia ad memoriam efficacia.

℞. Cubebarum, calaminthæ, nucis moschatae, caryophyllorum sing. drach. i. β. thuris optimi, myrrhæ electæ, ambari Orientalis sing. drach. i. β. moschi gran. s. cum aqua maioranæ pilulas confice, præbe vnam, hora decubitus: duas vero in solis ortu & horis s. ante cibum, hieme per mensem vere & autumno rarius.

Pomum odorandum pro memoria:

℞. Radicum iridis drach. i. β. seminis fœfelis, id est, sileris montani, stœchadis ana drach. 2. nucis moschatae drach. med. menthæ drach. i. ambari (vulgo ambre) thuris, calamenti, styracis, ligni aloes, ana drach. med. ladani quantum sufficit, fiat pomum secundum artem; quod tamen ex calidioribus fiet hieme, & minus calidis in æstate.

Probatissimum exprimentum ad in-

Z

;

geni-

genium & memoriam, quod ferunt esse Aristotelis. ℥. Vrsi pinguedinem, quam habet in humero seu spatula dextra, eāque repone in vesica ipsius vrsi simul cū eius vrina, & simul stent octo diebus; tum extrahe, & accipe succum ormini siue scharleæ domesticæ, eufragiæ, verbenæ, buglossi, phu seu Valerianæ, aloes, omnium æqualiter, & simul misce cum prædicta pinguedine super ignem cum lignea spatula agitando, quoad fiat vnguentum spissum, ex quo cū volueris, accipe quantitatem parvæ fabæ, & unge frontem & tempora fricando aliquantisper, & audita recordaberis.

Lixivium pro ablutione capitis humidi frigidiq; confortativum, & memoriæ conferens; debet autē esse ex cinere fermentorum vel quercus, postea intus hæc bulliāt. ℥. Acori veri, stœchadis, foliorū lauri, roris marini, iuæ, saluiæ, ana manip: vnum: ex isto lauato caput; post vero ablutionem aquę vitę modico sinciput madesacito, & sequenti puluere aspergito. ℥. pulegii, calamenti, caryophyllorum, san-

sandaracæ, macis, stœchados, mēthæ sic-
cæ, maioranæ, ana ℥. v. misce & fiat pul-
uis subtilis, & post insersionem super-
pone stupam canabis, aliis quoq; diebus
ingrediēs lectum pone super capitis bre-
gmate ex puluere illo etiam illoto capite;
nam siccatur, &c.

Aliud lixiuium ad confortandum ca-
put & memoriam. ℥. Hederam mura-
ralem, rosmarinum, laurum, stœchadem,
marrubium aut betonicam, & bulliant
in lixiuio, quo caput laua. Idem fere ope-
rantur cupressi nuces, frequenti vsu. Sed
vt cum lixiuio saponem quoq; habeas. ℥
Saponis Veneti seu Gallici ℔. 2. calami a-
romatici drach. 3. maioranæ thymi, stœ-
chadis Arabici, nigellæ: caryophyllorum
cardamomi, sing. dra. 2. radicis iridis sicce
& odoratę vnc. i. misce, ac cū sapone sub-
tiliter inciso aut derafo ex calfacto, misce
ac fac massas seu pilas in modū nucis iu-
g' adis; si simul ob siccatem rerū cōmisce-
re non valeas, adde parū aquæ maioranæ
vel alterius cōuenientis. Postea bene ex-
siccetur caput linteis calidis cōfricando:

nec caput prope ignem teneat, ne vapores trahantur ac repleatur caput.

Aliud in humido capite, quo bis vel semel in hebdomade vtendum. ℞. Senæ, rosarum, florum chamæmeli, acori, stœchadis, foliorum lauri, nucum, cupressi, saluæ, iuæ, baccarum hederæ, partes æquales, hæc in hieme bulliant in lixiuio pro lotionem capitis, at in æstate remoue stœchadem, & rosas adde, ac aliqua myrti grana, & minus calido vttere.

Optimum remedium aliud, sed longe difficilius paratu. ℞. Florum citrullorum siccorū, buglossi, roris marini ana drach. duas, chamæmeli, violarum, rosarum ana drach. i. med. seselis drach. duas, seminis viticis, rutæ campestris ana scrup. 4. foliorum lauri viridium maioranæ, stœchadis, saluæ, florum sambuci, artemisiæ ana drach. 3. contundantur optime & cōfundantur in lb. 3. aquæ vitæ optimæ, & vnc. 6. aceti albi scillitici fortissimi ac simul quiescant duobus diebus in vase vitreo bene cooperto, & postea destilla ad cineres cum suaui igne: deinde ℞. olei de tere-

terebinthina destillati optimi ℥. 18. olei
de been destillati ℥. 8. prædictæ aquæ de-
stillatæ ℥. 24. loco olei de been potes ac-
cipere olei destillati de adipe ursino, sed
melius si de vtroq; acceperis partem me-
diā, si vero neutrum repereris, recipe o-
leum sambucinum: adde prædictis rebus
capillos hominis bene adustos, nam à p-
prietate euigilare faciunt, & excitant le-
thargicos, misceantur & distillentur in
vase vitreo vsque ad extractionem totius
aquæ, & aquam ipsam seorsim serua, de-
inde recipe euphorbii drach. quatuor,
piperis longi drach. 3. β. cumini drach. iij.
thuris masculi clari vncias ij. & drach. ij.
mastichis myrrhæ electæ ana vnc. j. ana-
cardorum bene contusorum vnc. i. dra.
2. carpobalsami drach. 4. pulpæ castorei
drach. med. myrobalanorum emblico-
rum drach. 4. β. opopanax vnc. 3. serici
crudi minutimque incisi drach. j. β. costi
radicum peoniæ feminæ, cyperi electi a-
na scrup. quatuor, ladani drachm. 3. san-
guinis draconis, id est, gummi ita ob si-
militudinem dicti drach. ij. β. bdellii clari
Z S drach.

drach. 6. puluerizanda puluerizentur optime, & omnia infundantur in predicto oleo toto, & sic quietcant in balneo temperato, simul in vase vitreo bene obturato diebus quinque; sed singulo die arundine sicca commoueantur miscendo, postea colentur, & optime exprimantur cum panno rudi prius infuso in aqua & bene expresso. Et oleum postea taliter expressum destilletur, vel fiat sicut in destillatione olei de ladano fit, videlicet primo incipe cum igne carbonum leui ad fornacem, donec leuiter ebulliendo incipiat communiter destillare, de hinc procede cum leui & pauca flamma, & quandoque interpolata, donec liquidum & subtile destilletur, quasi totum ex appositis oleis, idque scire poteris ex visu; sed melius ex pondere olei destillati; postea procede cum igne carbonum mediocri, omittendo omnino flammam & destillatum seruetur in vase vitreo bene clauso. Demum recipe Gallie moschatae, caryophyllorum, macis, cubebarum, nucum moschatarum, cardamomi, ana scrupulos quatuor, spice cala-

calami aromatici, corticū citrei exteriorum, an. scrupulos ij. ligni aloes boni dra. 2. β. ambari electi, drach. 3 β. moschi optimi, drachm. 2. β. puluerizentur omnia subtiliter, & misceantur cum toto prædicto oleo destillato, sicq; simul quiescant duobus vel tribus diebus in calore temperato, & postea iterum destillentur arte sua, & ad subtilem substantiam reducantur, seruenturque in vase vitreo forti, bene clauso cum cera, & est optimum. Vtendi modus talis est, vt prius si oportet facta purgatione totius vel capitis, eo utaris incipiendo mense Nouembri per dies quinquaginta cōtinuos, postea semel omnib. octo diebus; postea solum quādo vis memorari, capiēdo illū in sero præcedenti ante mane quo vis recitare vel cōcionari. Optimū iridē in frigido affectu erit oleū sequens, ℥. Terebinthinæ resinæ si haberi potest (nā ex Cyprio vt plurimū Venetias adfertur) vel eius loco larinā sume librę vnus pōdere, laterū antiquorū post coctionē haud madefactorū, qui in frustra redacti, ac igniti extinctiq;

nec caput prope ignem teneat, ne vapores trahantur ac repleatur caput.

Aliud in humido capite, quo bis vel semel in hebdomade vtendum. ℞. Senæ, rosarum, florum chamæmeli, acori, stœchadis, foliorum lauri, nucum, cupressi, saluæ, iuæ, baccarum hederæ, partes æquales, hæc in hieme bulliant in lixiuio pro lotionem capitis, at in æstate remoue stœchadem, & rosas adde, ac aliqua myrti grana, & minus calido vtere.

Optimum remedium aliud, sed longe difficilius paratu. ℞. Florum citrullorum siccorū, buglossi, roris marini ana drach. duas, chamæmeli, violarum, rosarum ana drach. i. med. seselis drach. duas, seminis viticis, rutæ campestris ana scrup. 4. foliorum lauri viridium maioranæ, stœchadis, saluæ, florum sambuci, artemisiæ ana drach. 3. contundantur optime & cōfundantur in lb. 3. aquæ vitæ optimæ, & vnc. 6. aceti albi scillitici fortissimi ac simul quiescant duobus diebus in vase vitreo bene cooperto, & postea destilla ad cineres cum suaui igne: deinde ℞. olei de tere-

terebinthina destillati optimi ℥. 18. olei
de been destillati ℥. 8. prædictæ aquæ de-
stillatæ ℥. 24. loco olei de been potes ac-
cipere olei destillati de adipe ursino, sed
melius si de vtroq; acceperis partem me-
diā, si vero neutrum repereris, recipe o-
leum sambucinum: adde prædictis rebus
capillos hominis bene adustos, nam à p-
prietate euigilare faciunt, & excitant le-
thargicos, misceantur & distillentur in
vase vitreo vsque ad extractionem totius
aquæ, & aquam ipsam seorsim serua, de-
inde recipe euphorbii drach. quatuor,
piperis longi drach. 3. β. cumini drach. iij.
thuris masculi clari vncias ij. & drach. ij.
mastichis myrrhæ electæ ana vnc. j. ana-
cardorum bene contusorum vnc. i. dra.
2. carpobalsami drach. 4. pulpæ castorei
drach. med. myrobalanorum emblico-
rum drach. 4. β. opopanacis vnc. 3. serici
crudi minutimque incisi drach. j. β. costi
radicum peoniæ feminæ, cyperi electi a-
na scrup. quatuor, ladani drachm. 3. san-
guinis draconis, id est, gummi ita ob si-
militudinem dicti drach. ij. β. bdellii clari
Z 5 drach.

drach. 6. puluerizanda puluerizentur optime, & omnia infundantur in predicto oleo toto, & sic quietcant in balneo temperato, simul in vase vitreo bene obturato diebus quinque; sed singulo die arundine sicca commoueantur miscendo, postea colentur, & optime exprimantur cum panno rudi prius infuso in aqua & bene expresso. Et oleum postea taliter expressum destilletur, vel fiat sicut in destillatione olei de ladano fit, videlicet primo incipe cum igne carbonum leui ad fornacem, donec leuiter ebulliendo incipiat communiter destillare, de hinc procede cum leui & pauca flamma, & quandoque interpolata, donec liquidum & subtile destilletur, quasi totum ex appositis oleis, idque scire poteris ex visu; sed melius ex pondere olei destillati; postea procede cum igne carbonum mediocri, omittendo omnino flammam & destillatum seruetur in vase vitreo bene clauso. Demum recipe Gallie moschatae, caryophyllorum, macis, cubebarum, nucum moschatarum, cardamomi, ana scrupulos quatuor, spice cala-

calami aromatici, corticū citrei exteriorum, an. scrupulos ij. ligni aloes boni dra. 2. ꝑ. ambari electi, drach. 3 ꝑ. moschi optimi, drachm. 2. ꝑ. puluerizentur omnia subtiliter, & misceantur cum toto prædicto oleo destillato, sicq; simul quiescant duobus vel tribus diebus in calore temperato, & postea iterum destillentur arte sua, & ad subtilem substantiam reducantur, seruenturque in vase vitreo forti, bene clauso cum cera, & est optimum. Vtendi modus talis est, vt prius si oportet facta purgatione totius vel capitis, eo vtaris incipiendo mense Nouembri per dies quinquaginta cōtinuos, postea semel omnib. octo diebus; postea solum quādo vis memorari, capiēdo illū in sero præcedenti ante mane quo vis recitare vel cōcionari. Optimū iridē in frigido affectu erit oleū sequens, ℞. Terebinthinæ resinæ si haberi potest (nā ex Cyp̃ro vt plurimū Venetias adfertur) vel eius loco larinā sume librę vnius pōdere, laterū antiquorū post coctionē haud madefactorū, qui in frustra redacti, ac igniti extinctiq;

in oleo veteri oliuarum fuerint, lb. β. mastiches vnc. i. terantur lateres, & cum resina bene commixti modo chymico in vase vitreo bene incrustato, igni clibani aut fornaculæ adponantur, liquoresque manantes seorsim colligantur, nam tres varii coloris defluent bonus, melior, optimus.

Vnguentum in idem: ℥. Adipis vrsi, capi, gallinæ, vaccæ, & gummi hederæ, ana pondus æquale omniaque alembico vitreo destilla suaui igne, quo oleo vnge tempora & pulsus manuum, ter in hebdomada, & rem optimam senties.

Vnguentum quo tempora vnges mediocriter in tempore frigido tantummodo: ℥. Talpæ pinguedinem vrsi, mustellæ, castoreique ana succi betonice, & roris marini ana; ex omnibus confice vnguentum, quo utebatur, vt fertur Aristoteles.

Vt profunde memoria teneas & perpetuo, vtque velociter apprehendas hoc vti sunt multi magni viri, ℥. Radicum linguæ bouinæ, radicum Valerianæ ana

unciaſ quatuor, radicū rutæ vnciaſ du-
as: fac inde pulueres ſubtiliſſimos, poſtea
recipe ſuccū eufragiæ ſcharleæ ſiue or-
mini, verbenæque ana vnciaſ iiij. coletur
bene ſuccus per pannum, poſtea miſce
ſuccos ſimul, & pulueres ſeparatim, poſt-
ea recipe medullam anacardorum vnc.
vnius pondere, & fac puluerem vt ſupra.
Item recipe linguæ auis, id eſt, ſemen fra-
xini, & fac puluerem ſubtiliſſimum, poſt-
ea miſce omnia prædicta ſimul, ſcil. ſuc-
cos & pulueres, & accipe ſartaginem ter-
ream vitreatā, & pone ad ignem, intuſq;
pone ex urſi pinguedine, & funde ſeu li-
quefac paulatim, & intuſ proiice dictos
pulueres cū ſuccis miſcendo ſemper, ap-
ponendo de dicta pinguedine quouſque
fiat vnguentū ſubtiliſſimū, quo vnge tē-
pora & partē memoriæ, & frontē, & ver-
ticis partem verſus nucham: hocq; ter vel
quater in anno facies, & continuabis ſic
vnguendo, etiam prout magis aut minus
oportebit: hoc enim in virtute excedit
ſuperſtitioſam artem notoriam.

Ad idē Rec. Octo calices aquæ cōmu-

nis, foliorum hederæ, stœchadis, ana lb. j. ß. ponantur simul in aqua ad bulliendum fere ad consumptionem aquæ, postea coletur beneque exprimatur, & intus pone modicum terebinthinæ lotæ cum rosacea, postea caput laua cum bono lixiuio, & post exsiccationem unge cum prædicto liquore tempora & occiput.

Pomum odoriferum ad confortationem cerebri frigidi ℥. Ladani, ligni aloes, styracis, ana drach. j. caryophyllorum; nucis moschatæ, seminis ocimi ana dra. med. cum aqua rosacea, in qua nonnihil moschi & ambari dissolutū sit, fiat pomū.

Ad habendam profundam memoriā, vel si quis eam ex debilitate vel infirmitate amisisset: valet etiam vertigini. ℥. Roris marini, id est, libanotidis, boraginis, chamæmeli, violarum, rosarum ana vnc. vnam, stœchadis, foliorū lauri, maioranæ, saluiæ, ana vnc. ij. omnia incide & & pone in optimo vino, & post diem destilla per alembicum vitreum aut vitreatum, & destillatum serua, in quo pone terebinthinæ odoratæ lb. vnam, thuris albi

uncias viij. mastiches, myrrhæ, bdellii, anacardorum ana vnc. quatuor: omnia tere, & dimitte sic stare per dies 5. cum destillatione cooperta, postea destilla in tantū cum igne fortiori, donec ex eis oleum habeas, quod serua bene clausum in ampulla vitrea bene cum cera & pergamento obturata, modus vsus talis est. *℞.* ex eo quantum caperet cortex auellanae per os, & unge etiam partes memorię, scilicet occiput & quasuis partes iam dictas, optimum experieris

Possem hic plura etiam vtilia remedia aggregare, sed hæc sufficient, & viā struent aliis pro occasione paradis: nam breuitati studui, & meliora ex bonis selegi, nec penes me, vt nec Christianum decet, latere volui: plura & non spernenda composita reperiet, quicumq; apud Antoniū Fumanellum Medicum Veronensem, in opere suo, De compositione medicamentorum, c. 16. Hic ea non transcripsi, ne actū agerem, quamuis meis aliqua ex parte consonent illius nonnulla, eligat quisq; quod sibi conueniens sit, & qui nescit, me-

medicum consulat doctum, meminefit-
que nihil sine labore fieri aut parari di-
gnum laude, nam omnia proposuit labo-
ri Deus: nec sunt spernenda media illi, qui
finem assequi desiderat: cū nec iuxta phy-
sicos, ex extremo ad extremum peruenia-
tur, sine medio cōuenienti: enimvero se-
gnium est non optima quæq; sibi ad imi-
tandum proponere, vt si eo pertingere
non valeamus propius saltem, quam fieri
potest accedamus, quamuis non ex omni
ligno (vt adagio fertur) Mercurius fit.

*Philosophica consilia, & canones, & re-
miniscentiæ præcepta.*

Vt Aristoteli placet, duo sunt memo-
rationis actus, memoria scilicet, & remi-
niscentia: quanquam reminiscentia re-
spiciat ea, quorum sumus obliti, sitq; exi-
stimatiuæ seu cogitatiuæ virtutis officiū
non principaliter memoratiuæ, vt Auer-
roes, & Albertus in suis tractatulis volue-
re: vel dicas, facultatem illam reminiscē-
di esse mentem & intellectum, vt The-
mistius voluit; quoniam nulla facultas
videtur discurrere, nisi intellectus. Hæc a.
sine

sine obiecti præsentia in homine solo est; nam cum obiecti præsentia etiam in brutis reperitur, vt Aristoteles innuit, & in cane venatico satis patet: diciturq; sensus phantasticus.

Memoria vero est retentio imaginum prius ab anima perceptarum: quæ tamen neq; utilis est, nisi & omnes retineat, & eo ordine, quo eas concepit, reddat: non est autem præsentium, neq; futurorum, sed præteritorum tantum, vt inquit Aristotel. Memoria rursus & reminiscentia: quamuis eide in subiecto genere competunt: differunt tamen aptitudine, quoniã bene reminiscentes communiter male memorari consueuerint: tempore item memoria semper reminiscentiam præcedit, non enim quis reminisci potest, nisi ex his, quorum habet memoriam: hæc etiam multis aliis animalibus cōcessa est, illa vero solis hominibus: nam cum reminisci sit velut syllogizare, id est, ex notis ad ignota deuenire, hoc vero propriū sit hominis, inde fit & reminiscentiam hominis esse munus, vt superius innuī.

Ad

Ad memorandū quatuor motus concurrunt: primus est motus spirituum, quia cogitativa ad memoratiuam figuras aut species transportant. Secundus est pictura, fixa q; figurarum in ipsa memoria.

Tertius est reportatio à spiritibus, à memoratiua ad cogitatiuam seu ratiocinatiuam. Quartus est illa actio, qua cogitativa recognoscit, quæ proprie est memorari. Dicimus etiam, quod actus memoriæ vel reminiscentiæ supra tres res, quasi tria obiecta per se cadit, videl supra rem alias apprehensam, supra actum, quo illa res alias apprehensa fuit, & supra tempus determinatum vel indeterminatum in quo apprehensio illa fuit.

Ad cuiuslibet harum rerum defectū necesse est deficere etiam memoratiōē. Quapropter etiam bene memoria sic definiatur, quod sit Apprehensio in anima existentium specierum, cum indagatione & inquisitione: sed de his in primo cap. iam dictum. Nunc de artificiosa memoria dicere instituentes, quæ oporteat de se præstare volentem memorari præscribere.

bemus. Erunt autem pro nunc praecepta viginti, sed breuibus verbis complexa.

Primum iudicato (hoc & similia sunt dicta iunioribus studiosis) studia quæ sequeris omnium præstantissima: & te felicem, si consequeris sapientiam, & sapientem audias præceptorem, quem etiam cogaris admirari: plurimum enim memoriæ conducit, si, quæ aut leguntur, aut audiuntur, cum admiratione ac voluptate incidant.

2. Eam scientiam iudicato difficilem & perpauca bene cognitam, quia inde oportet ingenium assurgere: & id vtile est memoriæ.

3. Attente & accurate audias præceptores: similiter si legeris, facias; ad studiū omnes animi vires congregando: nec vagetur mens tua, sed coge illa ibi esse, aut paruo murmure eam reuoca; ille enim est docilis auditor, qui attente paratus est audire: nam ex diligenti attentione maior fit motus, ac impressio firmior. Vnde Terentius: Vbi intēderis ingenium, vales.

4. Cum multa sis collecturus, quantum

tum fieri potest, ad paucitatem breuitatemq; reduces, aliter enim addiscens, aliter memoraturus procedit: nam qui addiscit, gen⁹ in species secat vsq; ad specialissima, qui vero vult memorari, multitudinem in vnū, vel saltē in pauca redigit.

Versus quoque ad memoriæ fidelitatem conducunt; propter compositionis ordinem, & structuram haud temere vagantem ac sparsam, sed certis conclusam limitibus, vt animam non patiantur aberrare.

5. Ordo ante omnia diligatur in diuisione corporis in mēbra, sic tractatus in capita, & capita in conclusiones secabis.

6. Singula sæpe repetenda, ita vt cum vnū caput & sequens pariter didiceris, & primum & secundum rursus animo repetes: & cum tertium didiceris, rursus à primo inchoandum erit, & sic successiue.

7. Complexurus multa, membratim secabis, ne diffusa multitudo memoriam confundat. Vnde Poëta ille: *Scire si vis hanc rem, tota sit separata minutim.*

8. Sit tibi frequens & diuturna de eadem

dem re cogitatio, vel cum aliis disputa-
tio, vel alteri declaratio, ex frequentatis
enim actibus generatur habitus, qui est
memoria. Nec à disputatione deterreat
erroris timor: nam tenacius retinebis,
quod didiceris cū rubore: vnde Seneca:
Memoria nihil perdidit, nisi q̄ sepe non respicit.

9. Conare vt intelligas, quæ volueris
memorari: neq; ita curādum est, vt multa
legas, quam vt multa intelligas; aut pauca
multum legas, eorum præsertim, qui non
nugis chartas implent.

10. Caue ne obsint memoriæ literæ,
ne scilicet illa, quæ scripseris in memora-
bilibus libello, ea veluti certa & alligata
tenens, custodire desinas, & ipsa securi-
tate fidens, è mente dimittas. Clarū est in
hoc Antisthenis Atheniensis exemplum,
qui amico cuidam deploranti, quod cō-
mentarios suos perdidisset, Oportuit, in-
quit, ista potius animo quam chartis in-
scribere: sentiens, librorum fiduciam esse
causam quo minus memoriam exercea-
mus.

11. Procuranda est cibi concoctio, &
quæ

quæ obsunt memoriæ, fugienda sunt, & sint in usu, quæ illi conferunt, vt supra c. 3. & 4. dictum est.

12. Liberandus est animus ab aliis cogitationibus, ab his scilicet quæ studium non respiciunt: nã: Pluribus intentus, &c.

13. Non audienda tantum, sed etiam videnda sunt, quæ volueris memorari: nã semel videntes magis memorantur, quàm identidem sæpe sæpius audientes.

14. De quibus interrogatus fueris, confestim ne respondeas, id est, absq; meditatione, nam subita responsio semper inconsulta est.

15. Metiri debes vires ingenii tui, tuęque memoriæ, ne ingeras illi plus, quam semel capere possit aut tenere: exemplū à stomacho sumendum, quia si supra vires oneretur, inualidior fit, non enim concoquit, nec impinguatur corpus gulosi; ita quicquid addiscitur, nisi retineatur, parum prodest; ideo si, quantum oporteret, retinere non poteris, numerum multiplicabis, & cōtinuam imminues quantitatem.

16. Cer-

16. Certas horas studio constitues illas præsertim, quibus à cibo stomachus seu ventriculus erit vacuus: tunc enim ingenium vaporibus non obtenebratur: horæ conuenientes erunt conticinia, & matutini galli cantus, curabisque, ne aliqua ratione fortunę deferastempora studio decreta.

17. Vesperi quotidie, quid discēdo lucratus fueris, repetes, imitatione Catonis qui, quicquid die fecisset, legisset & dixisset, in crepusculo commemorabat.

18. Memoria est à teneris exercenda, vt & in iuvene & viro promptior sit & pacatior: multum autem refert, quo quis doctrinę genere à teneris imbuatur: nā:

*Quo fuerit imbuta recens seruabit
odorem Testa diu.*

Omnia enim pueris noua sunt: noua autem & admirabilia fortem faciunt in memoria impressionem.

16. Ad animi recreationem viriumq; reparationem non ad obscœna confugies, sed mutato id facies studio: remittere enim animum, quā amittere, melius est.

Se

Sed & ludicra Christianorū debent esse seria. Post studia igitur seria vel grauiā ad leuiora confugiendum, vt ad historiam vel exercitia musicalia: nam vires reparat alitq; tempestiua quies, ac etiam maior est post otia virtus. Sunt, qui ludere malint, q̄ quidē cōceditur, si ludus sit ludus, & non res seria: sitq; breuis, honestus, sine dolo, vel damno aut cupiditate. Mouet ingenium ludus duodecim scruporum, quē moderni scaccorum nominant, sed in eo nimis sæpe adhibetur temporis & studii, quod præstaret melius collocare. Paruæ pilæ ludus etiam toti corpori proderit: deambulatio præcipue capiti: vtilius erit simul disputare & inambulare, manusq; mouere. Hæc animi recreatio non sit diuturna, neq; frequēs, & præsertim horis studii non agatur. Reuolandum est statim ingenio cōfirmato ad studia literarum, ne tempus depereat, quo nihil carius, agendumque, vt quod perditum est, auido studio recuperetur. Namque (vt ait Philelphus:)

*Ludus, crede mihi, nullus tibi pulchrior alter,
Nec*

*Nec melior quisquam, nec quo magis omnis
acerba*

*Cura laborq; vacet, quam si virtutibus almis
Te penitus dedas, virtus leuat aurea curis,
Letitiaq; animum reficit, redditq; beatum.*

20. Ne discedas à præceptoribus, antequam deceat. plures enim scientia in summos euaderent viros, nisi prius esse discipulos pueret, quam sapere valeant. Proderit & alios docere, dictare, declarare, interrogare, ac respondere: dubitare de nonnullis bonum est, modo id sine ratione non fiat.

Ultimo, inter infelices dies illum computabis, quo aliquid non profeceris, didicerisve, quod tuum esse possit, ut nulla dies sit (ut in adagio est) sine linea.

Præcepta reminiscentiæ.

Primum præceptum est, ex ordine & reminiscibilium consequentia; cum enim didicerimus ordinatim aliqua connexionione & dependentia quadam ordinata, & de illorum aliquo obliti fuerimus, id facile reminiscemur ordine re-

petitio: cognito enim antecedente, facile in consequens deducemur, & deperditum inueniemus. Recte igitur dicit Philosophus; Quæ bene inuicem ordinata sunt, bene reminiscibilia sunt: quæ vero male, difficulter in memoriam reuocantur. Facile enim gesta recentemus, cum eo ordine in oratione collocantur, quo facta sunt: quoniam sicut se habent res gestæ ad inuicem, ita se habent, & in mouendo animam.

Secundum, vt vno simili in consimile prouehamur: vt si Homeri non recordamur, Latinorum poetarum principem Virgilium memoramur, ex quo facile in Homerum Græcorum vatum primarium descendemus.

Tertium est, vt aliquando contraria cogitemus: qui enim memorerit Hectoris, reminiscetur & Achillis.

Quartum est, loci ac temporis recordatio, in quo res tractata est, locus enim & tempus facile rem adducit memoriæ. Sunt etiam tres argumentorum sedes, à similibus, à contrariis, à propinquis.

Quin-

Quintum est, res omnes à proprietate
repetere: vt si saginati memoriam habere
velimus, ad Dionysium Syracusanum de-
scendamus, vel recogitemus, qui vt an-
ctor est Iustinus, præ sagina visum per-
didit.

De locali vel artificiosa memoria.

Artificiosa memoria est dispositio i-
maginaria in mente rerum sensibilibum,
super quas memoria naturalis inflexa per
eas admonetur, vt memoratorum faci-
lius, distinctiusque recordari valeat; ac
(vt inquit Cicero secundo ad Heren-
nium) ex locis veluti ex cera aut tabella,
& imaginibus veluti figuris literarum
constat. Sic enim fieri solet, vt quæ acce-
pimus, quasi legentes reddamus: neque
multum intersit, an à vertice, an à calce
incipiamus. Locos ipsos ordinatos esse
oportet: nam si in iis confusio sit confun-
dantur omnia necesse est. Multos etiam
eos esse decet, vt multa locari eadem ex-
ercitatione possint; Cicero centum eos
esse debere iudicat. Thomas Aquinas

plures habendos consuluit. Hos multi variis artibus quæsiere. Methrodorus in signis duodecim, per quæ sol meat, ternos & sexagenos inuenit locos: quod tot gradibus apud Astrologos zodiacus secari soleat; Cicero familiarem domum finxit, locis discretam multis, placuitque illi, ut inter locorum quinarum, vel manum auream, vel aliud quid discrimen figuremus, quo alter ab altero secernatur; in eisque immobilem ordinem haberi, ut semper dextra ingrediamur & egrediamur. Quidam non ignauus auctor ex animalibus locos fingebar, & eorum ordinem ex alphabeto Latino deduxit, ut à singula littera unius animalis nomen inchoaretur, perinde ac si nomina hæc essent: Asinus, Basiliscus, Canis, Draco, Elephas, Faunus, Gryphus, Hircus, Iuuenicus, Leo, Mulus, Noctua, Ovis, Panthera, Qualea, Rhinoceron, Simia, Taurus, Ursus, Xystus, Hyena, Zachæus: Philosophus (qui de his scripsit) hæc singula in quinque locos diuidebat, in caput, in anteriores pedes, in ventrem, in posteriores pedes, &

& caudam: nam hunc ordinem ipsa natura porrexit: neque confundi in eis enumerandis ingenium potest. Sic itaq; centum & quindecim locos nactus, in eis rerum memorabilium imagines sculpebat, ac etiam in loquentis facie multa ingenio scribi præcipiebat, in capillis, in fronte, in oculis, sicque deorsum ad pedes descendi. Mihi vero facilimum videtur non modo centum, sed propemodum infinitos locos reddere & effingere: cum neminem lateat ciuitatis originalis situs, vel in qua diu habitauit. Igitur cum per portam mens ingreditur, dum secantes se ad diuersas regiones vias cōsiderat, dumque amicorum domos, ædes publicas, prætoria publica repetit, miram locorum quantitatem assequetur. Accedet ad hoc potestas atria effingendi, in quibus quantum libeat, numerum locorum faciet, vt inscribi quæcunque voluerit possint. Et quia breuis atque efficax est doctrina per exempla, hinc exempla ponam, vt res facilius intelligatur, de decem ponam exemplum, & consequenter ex proportio-

ne habebitur vel de mille. Capiō igitur domum magnam & vacuam, ad quam non frequenter sed raro ire debes, & statue primum locum qui est apud ostium distans ab ostio per tres pedes. Secundus locus sit ab isto distans per duodecim vel quindecim pedes, vt, verbi gratia, sit angulus vnus. Tertius locus sit à secundo distans per totidem pedes, vel duodecim, & erit forte alter angulus, vel medium inter angulum primum & secundum. Quartus, erit angulus. Quintus, erit angulus distans per tantundem. Sextus consimiliter; & finita scala, intrabis vnā cameram, atque intra ostium immediate signabis septimum, deinde in primo angulo cameræ octauum, & in secundo angulo nonum, & in tertio decimum cum sua distantia. Si vis plura loco exeas cameram, & signa sic alias cameras proportionabiliter. Nota ramen, quod distantia data mediocris est & conueniens, sed si tanta distantia non inueniatur, sed minor vsque ad octo vel ad minus quinque pedes adhuc tolerabile foret.

De

uncijs viij. mastiches, myrrhæ, bdellii, anacardorum ana vnc. quatuor: omnia tere, & dimitte sic stare per dies 5. cum destillatione cooperta, postea destilla in tantum cum igne fortiori, donec ex eis oleum habeas, quod serua bene clausum in ampulla vitrea bene cum cera & pergamento obturata, modus vsus talis est. ℞. ex eo quantum caperet cortex auellanae per os, & vnge etiam partes memorię, scilicet occiput & quasuis partes iam dictas, optimum experieris

Possem hic plura etiam vtilia remedia aggregare, sed hæc sufficient, & viam struent aliis pro occasione paradis: nam breuitati studui, & meliora ex bonis selegi, nec penes me, vt nec Christianum decet, latere volui: plura & non spernenda composita reperiet, quicumq; apud Antonium Fumanellum Medicum Veronensem, in opere suo, De compositione medicamentorum, c. 16. Hic ea non transcripsi, ne actum agerem, quamuis meis aliqua ex parte consonent illius nonnulla, eligat quisq; quod sibi conueniens sit, & qui nescit, me-

ad altitudinem, ne sint multæ altitudinis, sed à quinque vsque ad duodecim pedes. Et notetur quilibet quintus, vt dictum est de ordine, de qualitate autem, vt non nimis lucidæ, nec nimis obscuræ, nec nimium frequentes. Transeamus ad imagines, quæ sunt res collocandæ: debent ita imagines nobis notæ in istis locis collocari cum motibus talibus, vt per eas valeamus memorari, verbi gratia, volo memorari de viginti nominibus, sic faciam: in primo loco imaginem Petri mihi notissimi locabo, cum vrinali in manu plena vrina quam fundet super Iacobum mihi notissimo, & ex isto actu notabili, horum duorum memorabor, & sic duorum nominum memoriam mihi fecero. In secundo loco ponam Martinum mihi notissimum (nam oportet imagines istas esse notissimas, vt cito in memoriam recurrant) qui ponet digitum suum in pyxide & extrahet vnguentum, quo cum digito orificium vnget ani Henrici mihi notissimi. In tertio ponam Andream mihi itidem notum, qui cum manu ex mortario

rario extrahet emplastrum, quod ponet super faciem Francisci, vel alios ridiculos actus fabricando, ex quibus memoria de talibus nominibus confirmetur. Et ita pariformiter procedatur in aliis.

Similiter si recordari voluero alicuius cum suo actu, illum imaginabor cum re illius actus, vt si recordari velim alicuius comedentis ficus, tunc imaginabor, quod cum ficu aliquod festiuium faciat vel stupendum.

Si argumenta recordari vis, capias substantiam argumenti, & ipsam tantum locabis, quia totum argumentum haud posset locari, sicque de aliis rebus suo modo.

Rursus de figuris etiamnum disseramus his quinque præceptis.

Primum est, vt aut risum moueat figura, aut misericordiam, aut admirationem, facile enim inuenitur figura quæ affectum animæ conuertit. Exemplum huius est si in ore asini rabidi caput Antonii constituam morsibus fere confringi, cruorem effluere, auxilia petere, ac

Ad memorandū quatuor motus concurrunt: primus est motus spirituum, quia cogitativa ad memoratiuam figuras aut species transportant. Secundus est pictura, fixa; figurarum in ipsa memoria.

Tertius est reportatio à spiritibus, à memoratiua ad cogitatiuam seu ratiocinatiuam. Quartus est illa actio, qua cogitativa recognoscit, quæ proprie est memorari. Dicimus etiam, quod actus memoriæ vel reminiscentiæ supra tres res, quasi tria obiecta per se cadit, videl supra rem alias apprehensam, supra actum, quo illa res alias apprehensa fuit, & supra tempus determinatum vel indeterminatum in quo apprehensio illa fuit.

Ad cuiuslibet harum rerum defectū necesse est deficere etiam memoratiōē. Quapropter etiam bene memoria sic definiatur, quod sit Apprehensio in anima existentium specierum, cum indagatione & inquisitione: sed de his in primo cap. iam dictum. Nunc de artificiosa memoria dicere instituentes, quæ oporteat de se præstare volentem memorari præscribere.

que etiam inter fabulandum audiant: Sic pingant mores, gestus, temporaque sculpant: Sic enim breui tempore fient exercitissimi. Ludere etiam prodest alterum cum altero, illum vincere qui plura clarius, ordinatius, velociusque retulerit.

Quartum est, ut omni quinario rerum signadarum repetamus à principio quaecunque signata: solet enim repetitio valde conferre.

Quintum est, ut quæ non sunt simplicia, ea per componentium similitudines statuamus, verbi causa: qui memorari voluerit huius enuntiationis. Cicero cum Hortensio disputat, Cicer legumen in horto finget, qui de horti sterilitate conqueratur: sic enim & cicer Ciceronem, & hortus Hortensium & querela disputationem repræsentat. Sic autem seruari solent & legum capita, ut si locanda illa lex sit, publicati testamenti fides. effingamus dicam testamentalem patenter, cui quispiam cœnum iniecerit: & eius fides aboletur. Ecce publicati semel testamenti fides relegi poterit. Verum hæc facilius

fient, si adsit doctrina & rerum memorandarum cognitio, neque desit consummata & inuicta exercitatio, cum exercitatio possit omnia: ita & Medicus medicinalia, & Iureconsultus plebiscita facilius recordatur.

Locus igitur à cera ac charta vel tabulis (in quibus antiquitus multa scribebantur) similis est & comparantur : imago autem literis seu scripturæ: nominum recitatio, lectio aut rerum lectarum recitationi. Locus est pars vicaria memoriæ & instar illius capax : multiplicaturque per antrosum & retrorsum, per dextrorsum & sinistrorsum, per sursum atque deorsum, aliquid addendo vel diminuendo: multiplicabitur etiam mensurando longum, transuersum & medium. Locorum regula breuiter & hoc ordine est, vt primo sit locorum inuentio (de qua superius dictum est) deinde ordinatio, distantia, fictio, solitudo, mediocris lux, dissimilitudo, quantitas, loci quinti signatio per manum auream vel alterius metalli, illiusque variatio, ne similitudo confusionem

dem re cogitatio, vel cum aliis disputa-
tio, vel alteri declaratio, ex frequentatis
enim actibus generatur habitus, qui est
memoria. Nec à disputatione deterreat
erroris timor: nam tenacius retinebis,
quod didiceris cū rubore: vnde Seneca:
Memoria nihil perdidit, nisi q̄ saepe non respicit.

9. Conare vt intelligas, quæ volueris
memorari; neq; ita curādum est, vt multa
legas, quam vt multa intelligas; aut pauca
multum legas, eorum præsertim, qui non
nugis chartas implent.

10. Caue ne obsint memoriæ literæ,
ne scilicet illa, quæ scripseris in memora-
bilibus libello, ea veluti certa & alligata
tenens, custodire desinas, & ipsa securi-
tate fidens, è mente dimittas. Clarū est in
hoc Antisthenis Atheniensis exemplum,
qui amico cuidam deploranti, quod cō-
mentarios suos perdidisset, Oportuit, in-
quit, ista potius animo quam chartis in-
scribere: sentiens, librorum fiduciam esse
causam quo minus memoriam exercea-
mus.

11. Procuranda est cibi concoctio, &
quæ

dat, multorum ac variorum sibi pro occasione debita, recordationem certam parabit: ignaui autem & otiosi torpeant, quibus omnia infensa sunt.

Ultimo epilogi vice ac veluti colophonem addam, quæ scribit Erasmus Roterodamus, lib. 3. Eccles. Ad natiuæ memoriæ vim natura felicem, accedat intelligentia, cura, exercitatio, & ordo ad memoriam confirmandam non nihil opus, pollicentur & medici, & secundum hos Marsilius Ficinus: sed præter ea quæ diximus, plurimum confert perpetua vitæ sobrietas: nam crapula & ebrietas, ut ingenium hebetant, ita memoriam prorsus obruunt: officit etiam curarum varietas, & turba negotiorum officit & tumultuaria diuersorum voluminum lectio. Hanc præcipuam arbitror causam cur senectus sit obliuiosa: quod ea vis animi multitudine rerum obruitur: officit memorię pudor immodicus, auditorum nouitas, & anxia cura: pudor & nouitas vincitur assuetudine. Anxium studium officit ad hoc ipsum quod impendio affectat.

fe etat. Alibi sic inquit. Optima memoriae ars est, penitus intelligere, intellecta in ordinem redigere, postremo subinde repetere quod meminisse velis. Haecenus Erasmus. Si vis igitur rerum bonarum polleere memoria diligenter curato, ut eius quod ediscendum est, certam intelligas rationem: Ratio enim est indissolubile veritatis & memoriae vinculum. Ob hoc forsitan Plato inquit, quod bene intellectum est semel, obliuioni omnino tradi nunquam posse. Ea quoque memoriae tradenda sunt, quae non solum utilia sunt, sed & iucunda: nam alimenta quae suauissimum saporem afferunt, facilius in naturam nostram transeunt atque conuertuntur: & quo avidius quid haustum est, eo diutius retinetur. Adde his, quod obseruandum omnino Aristoteles & Simonides arbitrantur, ut certus quidam in ediscendis ordo vel insit, vel saltem excogitetur. Ordo in proportionem quadam & connexionem consistit. In his autem quae ordinata serie digesta sunt, si quid vnum acceperis, reliqua continuo

ne-

necessaria quadam vel naturæ vel artis continuatione sequuntur. Obseruandum insuper, vt sæpenumero, quæ didicimus meditemur, sic enim alimenta animi concoquuntur, & quasi conuertuntur in animum. Confert etiam quam plurimum si quis eleganti oratione cantuque suauis, quæ memoriæ mandauit sæpe recenseat, vt dictum supra est. Voluptas enim rerum condimentum est, amoris esca, incitamentum ingenii, voluntatis pabulum, roburque memoriæ. Purganda est etiam anima à malis, vt impleatur bonis : orationeque ad Deum fideliter petendus est spiritus sapientiæ vel scientiæ per Dominum nostrum Iesum Christum, cui cum patre & sancto Spiritu sit honor, laus, & gloria semper.

Sed vt ab animalibus & vegetabilibus ad cœlestia reuertar, eodem plane quo Mercurii, modo & forma reliquorum planetarum vires atque influxus conciliari poterunt, vt pro honoribus & dignitatibus, principum ac Magnatum fauore atque beneuolentia impetranda, imago Solis.

existentis in Leone & domo decima, in trigono Iouis vel Lunæ : impeditur tamen hoc anno 1608. Solaris influxus ob Martis oppositum ex aquario, quod ipsi-usetiam aëris insignes ac insolitæ mutationes aperte demonstrant. Vnde in his figuris formandis vnice spectandum, vt is Planeta, cuius quis sibi virtutem & influxum cupit conciliare, ab omni impedimento sit liberrimus.

Verum, cur & vnde annuli, imagines & figuræ in certo metallo vel lapide sculptæ, creditas habeant vires, non temperamento, non manifestis qualitatibus, non toti substantiæ est assignandum, sed diuina & Magicæ, hoc est, superiori cui-dam & sublimiori causæ, quam non inconuenienter Spiritale vehiculum & vinculum quidam appellitarunt : hoc mediante corpus & anima substantiæ inuicem distantes copulantur inuicem, hac Magnes trahit ferrum, cichoriumq; motum Solis insequitur.

Hoc vehiculo & vinculo intercedente seu interueniente Mercurius efficax est

petitio: cognito enim antecedente, facile in consequens deducemur, & deperditum inueniemus. Recte igitur dicit Philosophus; Quæ bene inuicem ordinata sunt, bene reminiscibilia sunt: quæ vero male, difficulter in memoriam reuocantur. Facile enim gesta recentemur, cum eo ordine in oratione collocantur, quo facta sunt: quoniam sicut se habent res gestæ ad inuicem, ita se habent, & in mouendo animam.

Secundum, vt vno simili in consimile prouehamur: vt si Homeri non recordamur, Latinorum poetarum principem Virgilium memoramur, ex quo facile in Homerum Græcorum vatum primarium descendemus.

Tertium est, vt aliquando contraria cogitemus: qui enim memorerit Hectoris, reminiscetur & Achillis.

Quartum est, loci ac temporis recordatio, in quo res tractata est, locus enim & tempus facile rem adducit memoriæ. Sunt etiam tres argumentorum sedes, à similibus, à contrariis, à propinquis.

Quin-

odore bono, non excedente : Climate quarto, Oriente.

Mars in ferro, aure sinistra, felle, renibus: Iaspide: sapore amaro, felleo, acuto: colore rubeo: climate tertio, Septentrione, Sarmatia, Getulia, Longobardia, Gotia.

Venus in Cupro & omnis generis speculis: matrice, renibus, mammillis, gutture, genitalibus, epate: colore albo: sapore vinctuoso, dulci & pingui : margaritis, Sapphyro, & carbunculo: Climate quinto, Austria, Arabia, Campania, Polonia, Heluetia.

EPILOGVS.

HActenus de admirandarum & occultarum in natura actionum principiis, & causis, stupendisque arte Magiæ naturalis productis effectis nonnullis in præsentiarum egimus, quæsi tibi placuisse animaduverterimus, maiora & plura, quæ hunc in diem vsque plane latuerunt, tibi dabimus. Interim hisce vale, & fructe.

F I N I S.

plures habendos consuluit. Hos multi variis artibus quæsiere. Methrodorus in signis duodecim, per quæ sol meat, ternos & sexagenos inuenit locos: quod tot gradibus apud Astrologos zodiacus secari soleat; Cicero familiarem domum finxit, locis discretam multis, placuitque illi, vt inter locorum quinarum, vel manum auream, vel aliud quid discrimen figuremus, quo alter ab altero secernatur; in eisque immobilem ordinem haberi, vt semper dextra ingrediamur & egrediamur. Quidam non ignauus auctor ex animalibus locos fingebar, & eorum ordinem ex alphabeto Latino deduxit, vt à singula littera vnus animalis nomen inchoaretur, perinde ac si nomina hæc essent: Asinus, Basiliscus, Canis, Draco, Elephas, Faunus, Gryphus, Hircus, Iuuenus, Leo, Mulus, Noctua, Ovis, Panthera, Qualea, Rhinoceron, Simia, Taurus, Ursus, Xystus, Hyena, Zachæus: Philosophus (qui de his scripsit) hæc singula in quinque locos diuidebat, in caput, in anteriores pedes, in ventrem, in posteriores pedes, &

& caudam: nam hunc ordinem ipsa natura porrexit: neque confundi in eis enumerandis ingenium potest. Sic itaq; centum & quindecim locos nactus, in eis rerum memorabilium imagines sculpebat, ac etiam in loquentis facie multa ingenio scribi præcipiebat, in capillis, in fronte, in oculis, sicque deorsum ad pedes descendi. Mihi vero facilimum videtur non modo centum, sed propemodum infinitos locos reddere & effingere: cum neminem lateat ciuitatis originalis situs, vel in qua diu habitauit. Igitur cum per portam mens ingreditur, dum secantes se ad diuersas regiones vias cōsiderat, dumque amicorum domos, ædes publicas, prætoria publica repetit, miram locorum quantitatem assequetur. Accedet ad hoc potestas atria effingendi, in quibus quantum libeat, numerum locorum faciet, vt inscribi quæcunque voluerit possint. Et quia breuis atque efficax est doctrina per exempla, hinc exempla ponant, vt res facilius intelligatur, de decem ponam exemplum, & consequenter ex proportio-

ne habebitur vel de mille. Capiō igitur domum magnam & vacuam, ad quam non frequenter sed raro ire debes, & statue primum locum qui est apud ostium distans ab ostio per tres pedes. Secundus locus sit ab isto distans per duodecim vel quindecim pedes, vt, verbi gratia, sit angulus vnus. Tertius locus sit à secundo distans per totidem pedes, vel duodecim, & erit forte alter angulus, vel medium inter angulum primum & secundum. Quartus, erit angulus. Quintus, erit angulus distans per tantundem. Sextus confimiliter; & finita scala, intrabis vnā cameram, atque intra ostium immediate signabis septimum, deinde in primo angulo cameræ octauum, & in secundo angulo nonum, & in tertio decimum cum sua distantia. Si vis plura loco exeas cameram, & signa sic alias cameras proportionabiliter. Nota ramen, quod distantia data mediocris est & conueniens, sed si tanta distantia non inueniatur, sed minor vsque ad octo vel ad minus quinque pedes adhuc tolerabile foret.

De

De templo scito, tale esse debere, quod non multum sit frequentatum etiam à te, ne multitudine imaginum confundaris. Ista loca debent esse signa memorabilia & manuctibilia, loci enim non sunt anguli, sed fixæ imagines in angulis situatæ, super quibus sicut super charta aliæ pinguntur imagines delebiles, sicut literæ. Vt, verbi causa, primus locus gnatur per urinale, ponendo in eius loco urinale. Secundus signabitur per pyxidem. Tertius per mortarium. Quartus signabitur per pistillum ponendo illud ibi. Quintus per pugillare. Sextus per pedem leporis. Septimus per cribrum. Octauus per sacculum ponendo similiter sacculum. Nonus per panem cereum. Decimus per cannas cassiæ, &c. Et ista nomina oportet mente semper tenere, & loca de quinto in quintum, vt quinarum loci menti semper habeantur: de distantia satis dictum. Scito tamen, quod vsque ad viginti quinque licet transire, nec ultra: ne fiat negatio in imaginibus. Et consimiliter dicatur de quantitate quantum

ad altitudinem, ne sint multæ altitudinis, sed à quinque vsque ad duodecim pedes. Et notetur quilibet quintus, vt dictum est de ordine, de qualitate autem, vt non nimis lucidæ, nec nimis obscuræ, nec nimium frequentes. Transeamus ad imagines, quæ sunt res collocandæ: debent ita imagines nobis notæ in istis locis collocari cum motibus talibus, vt per eas valeamus memorari, verbi gratia, volo memorari de viginti nominibus, sic faciam: in primo loco imaginem Petri mihi notissimi locabo, cum vrinali in manu plena vrina quam fundet super Iacobum mihi notissimo, & ex isto actu notabili, horum duorum memorabor, & sic duorum nominum memoriam mihi fecero. In secundo loco ponam Martinum mihi notissimum (nam oportet imagines istas esse notissimas, vt cito in memoriam recurrant) qui ponet digitum suum in pyxide & extrahet vnguentum, quo cum digito orificium vnget ani Henrici mihi notissimi. In tertio ponam Andream mihi itidem notum, qui cum manu ex mortario

rario extrahet emplastrum, quod ponet super faciem Francisci, vel alios ridiculos actus fabricando, ex quibus memoria de talibus nominibus confirmetur. Et ita pariformiter procedatur in aliis.

Similiter si recordari voluero alicuius cum suo actu, illum imaginabor cum re illius actus, vt si recordari velim alicuius comedentis ficus, tunc imaginabor, quod cum ficu aliquod festiuium faciat vel stupendum.

Si argumenta recordari vis, capias substantiam argumenti, & ipsam tantum locabis, quia totum argumentum haud posset locari, sicque de aliis rebus suo modo.

Rursus de figuris etiamnum disseramus his quinque præceptis.

Primum est, vt aut risum moueat figura, aut misericordiam, aut admirationem, facile enim inuenitur figura quæ affectum animæ conuertit. Exemplum huius est si in ore asini rabidi caput Antonii constituam morsibus fere confringi, cruorem effluere, auxilia petere, ac

passis palmis vociferari, nam fieri non poterit, ut cum voluero non videam hunc oculis mentis meæ, & reddere Antonium nesciam repetenti.

Alterum est, ut aut simile per simile, aut per contrarium figuremus, aut per proprietatem. Primi exemplum est, ut si nomen Galeni sim locuturus, alicuius illustri medici nomen scribā, cuius quoad fieri potest, aut par sit, aut paulo debilior auctoritas. Secundi exemplum est, si idem per indocti Medici nomen conscripsero: si Theritem per Achillem, & bonum pro malo: informem per se formosum annotauero. Exemplum tertii est, si Ouidium Nasonem, per magnum nasum, Platonem per humerorum latitudinem: Crispium per anulatos capillos: Cicero-nem per Gelasinum sculpsero.

Tertium est, ut à tenellis annis assuecamus locare, & cum quotidiana exercitatione crescamus, quanquam etiam adultis prodesse possit ipsa doctrina. Efficacior fit habitus, si quæcunque aut dicturi aut facturi sunt sic locent, quæcun-
que

que etiam inter fabulandum audiant: Sic pingant mores, gestus, temporaque sculptant: Sic enim breui tempore fient exercitatissimi. Ludere etiam prodest alterum cum altero, illum vincere qui plura clarius, ordinatius, velociusque retulerit.

Quartum est, ut omni quinario rerum signadarum repetamus à principio quæcunque signata: solet enim repetitio valde conferre.

Quintum est, ut quæ non sunt simplicia, ea per componentium similitudines statuamus, verbi causa: qui memorari voluerit huius enuntiationis. Cicero cum Hortensio disputat, Cicer legumen in horto finget, qui de horti sterilitate conqueratur: sic enim & cicer Ciceronem, & hortus Hortensium & querela disputationem repræsentat. Sic autem seruari solent & legum capita, ut si locanda illa lex sit, publicati testamenti fides. effingamus dicam testamentalem patenter, cui quispiam cœnum iniecerit: & eius fides aboletur. Ecce publicati semel testamenti fides relegi poterit. Verum hæc facilius

fient, si adsit doctrina & rerum memorandarum cognitio, neque desit consummata & inuicta exercitatio, cum exercitatio possit omnia: ita & Medicus medicinalia, & Iureconsultus plebiscita facilius recordatur.

Locus igitur à cera ac charta vel tabulis (in quibus antiquitus multa scribebantur) similis est & comparantur : imago autem literis seu scripturæ: nominum recitatio, lectio aut rerum lectarum recitationi. Locus est pars vicaria memoriæ & instar illius capax : multiplicaturque per antrosum & retrorsum, per dextrorsum & sinistrorsum, per sursum atque deorsum, aliquid addendo vel diminuendo: multiplicabitur etiam mensurando longum, transuersum & medium. Locorum regula breuiter & hoc ordine est, vt primo sit locorum inuentio (de qua superius dictum est) deinde ordinatio, distantia, fictio, solitudo, mediocris lux, dissimilitudo, quantitas, loci quinti signatio per manum auream vel alterius metalli, illiusque variatio, ne similitudo confusionem

tionem pariat. Imagines sunt similitudines rerum in mente conceptarum, siue simulacrum simile extoro vel ex parte rei cuius recordari volumus, imo pro ipsis rebus collocandis accipiuntur. Sunt vero in duplici genere, scilicet aut notæ aut ignotæ: notarum quædam animatæ aliæ inanimatæ: & tam animatarum quam inanimatarum, aliæ simplices, aliæ compositæ. Illud rursus non obliuiscaris, quod in collocandis imaginibus super locis, semper res locanda est cum actu ridiculoso, vel admiratiuo, vel crudeli, vel alio modo inconfueto: nam ridiculosa, crudelia, iniuriosa, admiratiua, excellenter pulcra vel turpia, immutant sensus ac melius excitant memoriam, cum anima circa talia multum aduertat. Variantur quoque imagines per transpositionem literarum & per transumptionem: vt si velim Romam recordari, ponam Deum amoris, qui vocatur amor: & pro tyranno lupum rapacem: Sufficit itaque nos methodum ostendisse, quam qui sequetur, haud difficile, modo exercitatio accedat,

dat, multorum ac variorum sibi pro occasione debita, recordationem certam parabit: ignaui autem & otiosi torpeant, quibus omnia infensa sunt.

Ultimo epilogi vice ac veluti colophonem addam, quæ scribit Erasmus Roterodamus, lib. 3. Eccles. Ad natiuæ memoriæ vim natura felicem, accedat intelligentia, cura, exercitatio, & ordo ad memoriam confirmandam non nihil opus, pollicentur & medici, & secundum hos Marsilius Ficinus: sed præter ea quæ diximus, plurimum confert perpetua vitæ sobrietas: nam crapula & ebrietas, ut ingenium hebetant, ita memoriam prorsus obruunt: officit etiam curarum varietas, & turba negotiorum officit & tumultuaria diuersorum voluminum lectio. Hanc præcipuam arbitror causam cur senectus sit obliuiosa: quod ea vis animi multitudine rerum obruitur: officit memorię pudor immodicus, auditorum nouitas, & anxia cura: pudor & nouitas vincitur assuetudine. Anxium studium officit ad hoc ipsum quod impendio affectat.

fectat. Alibi sic inquit. Optima memoriae ars est, penitus intelligere, intellecta in ordinem redigere, postremo subinde repetere quod meminisse velis. Haecenus Erasmus. Si vis igitur rerum bonarum pollere memoria diligenter curato, ut eius quod ediscendum est, certam intelligas rationem: Ratio enim est indissolubile veritatis & memoriae vinculum. Ob hoc forsitan Plato inquit, quod bene intellectum est semel, obliuioni omnino tradi nunquam posse. Ea quoque memoriae tradenda sunt, quæ non solum utilia sunt, sed & iucunda: nam alimenta quæ suauissimum saporem afferunt, facilius in naturam nostram transeunt atque conuertuntur: & quo avidius quid haustum est, eo diutius retinetur. Adde his, quod observandum omnino Aristoteles & Simonides arbitrantur, ut certus quidam in ediscendis ordo vel insit, vel saltem excogitetur. Ordo in proportionem quadam & connexionem consistit. In his autem quæ ordinata serie digesta sunt, si quid vnum acceperis, reliqua continuo

ne-

necessaria quadam vel naturæ vel artis continuatione sequuntur. Obseruandum insuper, vt sæpenumero, quæ didicimus meditemur, sic enim alimenta animi concoquuntur, & quasi conuertuntur in animum. Confert etiam quam plurimum si quis eleganti oratione cantuque suauis, quæ memoriæ mandauit sæpe recenseat, vt dictum supra est. Voluptas enim rerum condimentum est, amoris esca, incitamentum ingenii, voluntatis pabulum, roburque memoriæ. Purganda est etiam anima à malis, vt impleatur bonis : orationeque ad Deum fidei petendus est spiritus sapientiæ vel scientiæ per Dominum nostrum Iesum Christum, cui cum patre & sancto Spiritu sit honor, laus, & gloria semper.

Sed vt ab animalibus & vegetabilibus ad cœlestia reuertar, eodem plane quo Mercurii, modo & forma reliquorum planetarum vires atque influxus conciliari poterunt, vt pro honoribus & dignitatibus, principum ac Magnatum fauore atque beneuolentia impetranda, imago Solis

existentis in Leone & domo decima, in trigono Iouis vel Lunæ : impeditur tamen hoc anno 1608. Solaris influxus ob Martis oppositum ex aquario, quod ipsi-usetiam aëris insignes ac insolitæ mutationes aperte demonstrant. Vnde in his figuris formandis vnice spectandum, vt is Planeta, cuius quis sibi virtutem & influxum cupit conciliare, ab omni impedimento sit liberrimus.

Verum, cur & vnde annuli, imagines & figuræ in certo metallo vel lapide sculptæ, creditas habeant vires, non reperimento, non manifestis qualitatibus, non toti substantiæ est assignandum, sed diuina & Magicæ, hoc est, superiori cuidam & sublimiori causæ, quam non inconuenienter Spiritale vehiculum & vinculum quidam appellitarunt : hoc mediante corpus & anima substantiæ inuicem distantes copulantur inuicem, hac Magnes trahit ferrum, cichoriumq; motum Solis insequitur.

Hoc vehiculo & vinculo intercedente seu interueniente Mercurius efficax est

est in hydrargyro, memoria & cogitativa
acuenda vel debilitanda, alectorio lapi-
de, colore & sapore mixto, Ægypto, Græ-
cia, Anglia, Flandria, Silesia.

Hoc vehiculo interueniente, Luna ef-
ficax est in argento & vitris, cerebro, o-
culo sinistro viri, mulieris dextro, colore
albo, cœruleo & cineritio, sapore sal-
so, mediocri odore, crystallo, climate
septimo, Flandria, Hollandia, Selandia,
Dania.

Saturnus in plumbo, aure dextra,
splene, vesica & ossibus; colore nigro, li-
uido & plumbeo, sapore stiptico, lapidi-
bus nigris & obscuris, climate primo, o-
rientis dextro, Saxonia, Styria, &c.

Iupiter in stanno, pulmone, costis, pul-
su, semine, aure sinistra, colore fusco, pur-
pureo, flauo, viridi: Smaragdo, Sapphy-
ro, Amethysto: sapore dulci, Climate se-
cundo, septentrione, Babylonia, Perside,
Vngaria, Hispania.

Sol in auro, corde, arteriis, oculodex-
tro, latere dextro: colore aureo, croco,
subruffo: hiacyntho: sapore acuto & acri,
odore

odore bono, non excedente : Climate quarto, Oriente.

Mars in ferro, aure sinistra, felle, renibus: Iaspide: sapore amaro, felleo, acuto: colore rubeo: climate tertio, Septentrione, Sarmatia, Getulia, Longobardia, Gotia.

Venus in Cupro & omnis generis speculis: matrice, renibus, mammillis, gutture, genitalibus, epate: colore albo: sapore vinctuoso, dulci & pingui : margaritis, Sapphyro, & carbunculo: Climate quinto, Austria, Arabia, Campania, Polonia, Heluetia.

EPILOGVS.

HActenus de admirandarum & occultarum in natura actionum principiis, & causis, stupendisque arte Magiæ naturalis productis effectis nonnullis in præsentiarum egimus, quæsi tibi placuisse animaduverterimus, maiora & plura, quæ hunc in diem vsque plane latuerunt, tibi dabimus. Interim hisce vale, & frue.

F I N I S.

